

Leven in Armoede

2025

Leven in Armoede

2025

Verklaring van tekens

niets (blanco)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
0 (0,0)	het cijfer is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
*	voorlopige cijfers
**	nader voorlopige cijfers
-	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
2016-2017	2016 tot en met 2017
2016/2017	het gemiddelde over de jaren 2016 tot en met 2017
2016/'17	oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2016 en eindigend in 2017
2004/'05-2016/'17	oogstjaar enz., 2004/'05 tot en met 2016/'17

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Redactie & Visualisatie, Den Haag
Omslagfoto: ANP / Robin Utrecht

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2025.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Samenvatting 5

1 Kijk op armoede 10

- 1.1 Hoe werkt de nieuwe armoedemeting? 10
- 1.2 Waarover gaat deze publicatie? 14
- 1.3 Literatuur 16

2 Hoeveel mensen zijn arm? 18

- 2.1 Trends in (langdurige) armoede 18
- 2.2 Sociaaleconomisch profiel armen 22
- 2.3 Demografisch profiel armen 28
- 2.4 Armoede in herkomstgroepen 32
- 2.5 Regionale armoede 39
- 2.6 Inkomenstekort en vermogensbuffer 41
- 2.7 Literatuur 45

3 Hoeveel kinderen zijn arm? 46

- 3.1 Ontwikkeling 46
- 3.2 Samenstelling van het huishouden en leeftijd 48
- 3.3 Voornaamste inkomstenbron 50
- 3.4 Herkomst van de hoofdkostwinner 51
- 3.5 Regionale verschillen 55

4 Hoeveel werkenden zijn arm? 57

- 4.1 Trends 57
- 4.2 Profiel arme werkenden 59
- 4.3 Inkomenstekort en vermogensbuffer 65
- 4.4 Literatuur 66

5 Wie zitten er net boven de armoedegrens? 67

- 5.1 Trends bij bijna-armen 67
- 5.2 Inkomenstekort en vermogensbuffer 70
- 5.3 Kenmerken van bijna-armen 73
- 5.4 Literatuur 78

6 Wat is de financiële situatie bij armoede? 79

- 6.1 Schulden **79**
- 6.2 Problematische schulden **81**
- 6.3 Wettelijke schuldsaneringen **85**
- 6.4 Financiële problemen **89**
- 6.5 Literatuur **95**

7 Wat betekent armoede voor de leefsituatie? 96

- 7.1 Participatie en vertrouwen **96**
- 7.2 Gezondheid, welzijn en leefstijl **101**
- 7.3 Slachtoffers van criminaliteit **112**
- 7.4 Verdachten van criminaliteit **117**
- 7.5 Woonsituatie **120**
- 7.6 Literatuur **123**

8 Hoe is de leefsituatie van arme kinderen? 124

- 8.1 Materiële en sociale situatie **124**
- 8.2 Gezondheid en leefstijl **126**
- 8.3 Crimineel gedrag **129**

9 Hoeveel mensen in de Europese Unie zijn arm? 131

- 9.1 Ontwikkeling van het risico op armoede of sociale uitsluiting **131**
- 9.2 Componenten van het risico op armoede of sociale uitsluiting **134**
- 9.3 Literatuur **137**

Bijlage A: Armoedegrenzen **138**

Bijlage B: Besteedbaar inkomen van sociale minima **142**

Bijlage C: Vermogensbuffer **144**

Medewerkers **146**

Samenvatting

In *Leven in armoede 2025* presenteert het CBS de nieuwste gegevens over het deel van de bevolking van Nederland dat in financieel en sociaal opzicht is achtergebleven bij de rest. Door de financiële situatie ook in relatie tot de sociale situatie te beschrijven, plaatst het CBS de armoedeproblematiek in een breder perspectief.

Om armoede af te bakenen is in deze publicatie gebruikgemaakt van de armoedemeting ontwikkeld door het CBS, Nibud en SCP. Volgens die meting is een huishouden – en de mensen die er deel van uitmaken – arm als er na het betalen van de vaste lasten aan wonen, energie en zorg te weinig middelen (inkomen en eventueel spaargeld of ander direct te besteden bezit) overblijven voor de andere basisbehoeften. De hoogte van de armoedegrens is vastgesteld op basis van de uitgavenposten die minimaal nodig zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. De grens verschilt per huishoudentype. In 2024 ging het bij een alleenwonende om 1 600 euro per maand, bij een paar om 2 145 euro. Met twee kinderen tot 13 jaar was de grens voor een paar 2 625 euro en voor een éénundergezin 2 215 euro. Bij twee kinderen van 13 tot 18 jaar waren de grenzen respectievelijk 3 000 euro en 2 605 euro. In deze publicatie komen ook mensen in beeld die nét iets meer te besteden hebben dan de armoedegrens: de bijna-armen. En voor een internationale vergelijking van armoede wordt de Europese armoedegrens gebruikt.

Armoede in 2024 licht gestegen

In 2024 maakten 551 duizend van de 17,5 miljoen mensen deel uit van een arm huishouden. Dat komt neer op 3,1 procent van de bevolking. In 2023 was het armoedepercentage nog 2,7. De toename van de armoede heeft te maken met het wegvallen van de energie-maatregelen in 2024. Huishoudens met weinig inkomen kregen in 2022 en 2023 nog een energietoeslag van veelal 1 300 euro. Met andere koopkrachtverhogende maatregelen zoals de verruiming van de huurtoeslag en de verhoging van het kindgebonden budget bleef het armoedepercentage in 2024 wel onder het niveau van 2021.

Ruim 130 duizend mensen (0,7 procent) waren in 2024 al minstens drie jaar op rij arm. Dat betekent dat 1 op de 4 armen langdurig arm was. Het percentage langdurig armen was in 2024 vrijwel gelijk aan dat in 2023 (0,8 procent). Bij mensen in eenoudergezinnen, alleenwonenden tot aan de AOW-leeftijd, mensen in een migrantenhuishouden, bijstands-ontvangers, jongvolwassenen en mensen met basisonderwijs of een vmbo-diploma komt (langdurige) armoede in verhouding vaak voor.

Inkomenstekort arme mensen toegenomen

Armen komen inkomen tekort. In 2024 was het inkomen in doorsnee 19 procent lager dan de armoedegrens. Dat betekent dat de helft van de mensen in armoede in dat jaar meer dan 19 procent onder de armoedegrens verkeerde. Het tekort was in 2018 nog 12 procent en liep

vooral in 2022 en 2023 op. In die jaren maakten bijstandsontvangers door de energietoeslag een minder groot deel uit van de arme bevolking en werkenden juist een groter deel. In arme huishoudens die voornamelijk inkomen uit werk hebben, komen mensen in doorsnee meer inkomen tekort dan in bijstandshuishoudens. In 2024 ging het bij bijstandsontvangers om 13 procent. In werknemershuishoudens was het tekort 22 procent en in zelfstandigen-huishoudens 33 procent.

Vermogensbuffer meestal genoeg voor hooguit drie maanden

Voor driekwart van de armen was de vermogensbuffer in het huishouden in 2024 maximaal 25 procent van de armoedegrens. Zonder inkomen kunnen huishoudens daarmee nog geen drie maanden overbruggen. Het vaakst (86 procent) komt zo'n kleine vermogensbuffer voor in huishoudens met vooral inkomen uit een bijstandsuitkering. Maar weinig armen (5 procent) leven in huishoudens die negen maanden of langer zouden kunnen overbruggen (met een vermogensbuffer van 75 tot 100 procent van de armoedegrens). Het vaakst is dat zo bij mensen in huishoudens met inkomen uit eigen bedrijf of uit pensioen.

Ruim 1,1 miljoen mensen bijna-arm

Naast de 551 duizend armen waren 1,1 miljoen mensen bijna-arm: het inkomen van hun huishouden lag tot 25 procent bóven de armoedegrens, maar hun vermogensbuffer eronder. Dat komt neer op 6,4 procent van de bevolking. Het inkomen van bijna-armen ligt in doorsnee 13 procent boven de armoedegrens, maar – net als bij de arme bevolking – was voor bijna driekwart van de bijna-armen de vermogensbuffer maximaal 25 procent van de grens. Bijna-armoede komt relatief vaak voor bij alleenwonenden en eenoudergezinnen, bij kinderen tot 18 jaar en ouderen vanaf 80 jaar, bij uitkeringsontvangers en in migranten-huishoudens.

Betalingsachterstanden en andere financiële problemen

Mensen in een huishouden dat arm of bijna-arm is, ondervinden op verschillende terreinen financiële problemen. Zo had het merendeel van de (bijna-) armen onvoldoende geld om versleten meubels te vervangen, jaarlijks een week op vakantie te gaan of regelmatig nieuwe kleren te kopen. Ook had 17 procent achterstanden bij de betaling van de maandelijkse huur- of hypotheeklasten, de elektriciteits-, water- of gasrekeningen of bij het afbetalen van een lening of op krediet gekochte artikelen. Mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, hadden hier relatief weinig mee te maken.

Van de mensen die arm of bijna-arm zijn, gaf 35 procent in 2024 aan (zeer) moeilijk te kunnen rondkomen. Bij de mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn, was dat 5 procent. Het percentage armen en bijna-armen dat zegt schulden te moeten maken, kwam uit op

bijna 12. Van de mensen in huishoudens met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer was dat 2 procent. Arme en bijna-arme mensen hebben bovendien vaker problematische schulden en komen vaker in de schuldsanering terecht dan mensen die dat niet zijn. Ook zijn armen en bijna-armen minder tevreden over hun financiële situatie en somberder over de financiële toekomst.

Achterstanden op sociaal gebied

Armen en bijna-armen ervaren vaker sociale overlast in de buurt dan mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn. Het gaat dan om overlast van rondhangende jongeren, overlast door buurtbewoners, overlast door dronken mensen op straat, drugsgebruik of drugshandel, of lastiggevallen worden op straat. Ook van geweld (mishandeling, bedreiging of seksuele delicten), diefstal en inbraak, vernielingen, online criminaliteit en huiselijk geweld zijn armen en bijna-armen vaker slachtoffer. Overigens ligt bij hen niet alleen het aandeel dat slachtoffer is geworden van criminaliteit maar ook het aandeel dat verdacht wordt van het plegen van een misdrijf hoger dan bij mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn.

Bij armen en bijna-armen is bovendien sprake van een stapeling van gezondheidsproblemen. Mensen die arm of bijna-arm zijn, geven aan een minder goede gezondheid en een ongezondere leefstijl te hebben. Ze bewegen minder, roken meer en zijn vaker te zwaar dan mensen met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer. Ook doen arme en bijna-arme mensen minder mee in de samenleving: ze zijn minder vaak actief in een vereniging, doen minder vaak vrijwilligerswerk en voelen zich vaker eenzaam. Ze hebben tevens minder vertrouwen in de medemens en in instituties als rechters, leger, politie en pers.

Zzp'ers het meest kwetsbaar voor armoede

Van de mensen met hoofdzakelijk inkomen uit betaald werk maakte 2,0 procent (175 duizend werkenden) in 2024 deel uit van een arm huishouden. In 2018 was dat nog 3,1 procent. Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) zijn met 4,4 procent ruim 2 keer zo vaak arm als werknemers en zelfstandigen met personeel (zmp'ers). Ook langdurige armoede komt onder zzp'ers meer voor dan onder werknemers en zmp'ers. Per bedrijfstak lopen de percentages armen sterk uiteen. In de cultuur, recreatie en overige dienstverlening is de armoede bij alle drie de groepen werkenden relatief groot. Dat geldt ook voor de handel, vervoer en horeca. In de zakelijke dienstverlening hebben vooral werknemers en zzp'ers met armoede te maken, in het onderwijs en de bouwnijverheid vooral zzp'ers. Relatief weinig armoede is er bij werkenden in de financiële dienstverlening.

1 op de 10 kinderen in een financieel kwetsbaar gezin

In 2024 maakten 93 duizend minderjarige kinderen deel uit van een arm gezin. Dat komt neer op 2,8 procent van alle kinderen en dat is evenveel als in 2023. Dat de armoede – anders dan in de gehele bevolking – bij kinderen niet steeg, komt vooral door het in 2024 verhoogde kindgebonden budget. Bij 245 duizend kinderen (7,5 procent) was het gezin bijna-arm. Dat betekent dat in totaal 10,3 procent van alle kinderen in een financieel kwetsbaar gezin woont: het gezinsinkomen is maximaal 125 procent van de armoedegrens en de vermogensbuffer is kleiner dan de grens.

Kinderen in armoede of bijna-armoede wonen overwegend in een huurwoning van een woningcorporatie. Vaker dan bij kinderen in gezinnen met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer is er te weinig geld voor een jaarlijkse vakantie, regelmatig nieuwe kleren en om de dag een warme maaltijd met vlees, vis of vleesvervanger. De gezondheid van (bijna-)arme kinderen is daarnaast minder goed. Ook komt crimineel gedrag onder hen vaker voor dan onder kinderen uit gezinnen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn.

Hoogste armoedepercentage in Vaals

Per gemeente liep het armoedepercentage in 2024 uiteen van 1,1 tot 6,9 procent, tegen 3,1 procent gemiddeld voor heel Nederland. De top vijf van gemeenten met de meeste armoede werd aangevoerd door Vaals (6,9 procent). De andere gemeenten in de top vijf waren Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Groningen. In Heerlen woonden relatief de meeste bijna-arme inwoners: 12,4 procent in 2024. Dat is bijna 2 keer zoveel als gemiddeld (6,4 procent). Ook in Rotterdam, Kerkrade, Den Haag en Amsterdam kwam bijna-armoede veel voor. Behalve het zuiden trof bijna-armoede relatief veel gemeenten in het noordoosten van Nederland. Aanvullend op het landelijke beleid treffen de meeste gemeenten specifieke maatregelen ter bestrijding van armoede in hun gemeente. Deze regelingen zijn niet in de CBS-cijfers verwerkt.

Binnen EU scoort Nederland relatief gunstig

Van de bevolking van de lidstaten van de Europese Unie leefde 16 procent in 2024 onder de Europese armoedegrens (60 procent van het mediane gestandaardiseerde besteedbaar huishoudensinkomen in een land) en liep daarmee risico op armoede. In Nederland was het armoederisico met 12 procent relatief laag. In drie lidstaten waren de percentages nog lager, waarbij Tsjechië met bijna 10 procent koploper was. Een vijfde (21 procent) van de EU-bevolking had te maken met een risico op armoede of sociale uitsluiting. Dat betekent dat het inkomen lager is dan de Europese armoedegrens, er ernstige financiële of sociale beperkingen zijn, of de economische activiteit van de huishoudensleden die kunnen werken gering is. Ook bij het risico op armoede of sociale uitsluiting had Nederland met 15 procent

een gunstige positie ten opzichte van de andere lidstaten. Alleen in Tsjechië (11 procent) en Slovenië (14 procent) waren de aandelen lager.

1 Kijk op armoede

Armoede wordt doorgaans afgemeten als een tekort aan financiële middelen. Zo'n tekort gaat vaak samen met problemen zoals betalingsachterstanden of schulden. Ook kan armoede gepaard gaan met ongunstige levensomstandigheden en sociale uitsluiting in de hand werken. Dit hoofdstuk geeft uitleg over de nieuwe methode die eind 2024 werd geïntroduceerd om armoede in Nederland te meten. Volgens die methode is een huishouden arm als het onvoldoende financiële middelen heeft voor de minimale levensbehoeften. Naast uitleg over de nieuwe methode komt in dit hoofdstuk de opbouw van deze publicatie aan de orde. Welke armoede-indicatoren brengen we van welke bevolkingsgroepen in beeld, welke financiële problemen komen aan bod, en welke leefomstandigheden relateren we aan armoede?

1.1 Hoe werkt de nieuwe armoedemeting?

Een complex probleem

Armoede is meer dan alleen een gebrek aan financiële middelen. Het gaat over de hele leefsituatie van mensen, waartoe bijvoorbeeld ook hun gezondheid, welzijn en sociale participatie behoren. Vragen over welke leefsituatie als armoede moet worden aangemerkt en welke mensen nu daadwerkelijk arm zijn, laten zich echter niet eenduidig beantwoorden. De opvattingen – of ze nu afkomstig zijn van wetenschappers, maatschappelijke hulpverleners, politici, beleidsmakers of willekeurige burgers – zijn hierover verdeeld. Dat armoede in West-Europese landen, anders dan in landen met een kwetsbare economie, niet zozeer een kwestie van fysiek overleven is maar veeleer in relatie staat tot het algemene welvaartsniveau van de samenleving, daarover bestaat grotendeels wel overeenstemming. In Nederland is dit algemene welvaartsniveau voldoende om een dak boven het hoofd te hebben, geen honger te hoeven lijden, je goed te kunnen kleden en toegang te hebben tot medische zorg. Toch zijn er wel degelijk verschillen in levensstandaard: niet iedereen beschikt over genoeg financiële middelen om in voldoende mate in de maatschappij te kunnen participeren. Om dit te kunnen vaststellen hanteert de nieuwe armoedemeting die het CBS, het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) ontwikkelden (CBS, Nibud en SCP, 2024a), als uitgangspunt een minimaal noodzakelijk geacht pakket van levensbehoeften.

Nieuwe meting

Een tijdlang werd armoede in Nederland met vijf verschillende armoedegrenzen gemeten. De lage-inkomensgrens van het CBS en de twee op minimale levensbehoeften gebaseerde budgetgrenzen van het SCP hadden een vaste basis en werden jaarlijks aangepast aan prijs- of welvaartsontwikkelingen. De beleidsmatige grens en de Europese grens werden ieder jaar opnieuw vastgesteld op basis van respectievelijk het wettelijk bestaansminimum (bijstand of AOW) en de doorsneekoopkracht in dat jaar. In een rapport van het CBS, Nibud en SCP (2023) staat meer uitleg over de grenzen. De vijf grenzen gingen gepaard met verschillende

uitkomsten over armoede en dat leidde met regelmaat tot onduidelijkheid in het debat over beleid en in de samenleving. Vernieuwing was nodig om recht te doen aan ontwikkelingen zoals de sterk gestegen woon- en energielasten en aan veranderde opvattingen in de Nederlandse samenleving over minimale levensbehoeften. Daartoe hebben het CBS, het Nibud en het SCP gezamenlijk een nieuwe methode ontwikkeld om armoede in Nederland te meten (CBS, Nibud en SCP, 2024a), die recht doet aan de veranderde omstandigheden en opvattingen en die toekomstbestendig is. Voor internationale vergelijkingen blijft de Europese grens van Eurostat gangbaar.

Basisbehoeften

Ieder huishouden heeft uitgaven aan huisvesting, energie, verzekeringen, kleding en de dagelijkse boodschappen. Om mee te kunnen doen in de samenleving is er daarnaast geld nodig voor bijvoorbeeld gebruik van telefoon en internet, en voor sociale activiteiten. Voor 35 verschillende typen huishoudens heeft het Nibud vastgesteld welke bedragen voor welke uitgavenposten minimaal nodig zijn om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving (zie bijvoorbeeld CBS, Nibud en SCP, 2024a). Het Nibud heeft zich voor deze zogeheten minimumvoorbeeldbegrotingen gebaseerd op onder meer informatie van experts (o.a. van de Gezondheidsraad en het Voedingscentrum) en op prijsstatistieken van het CBS. De minimumvoorbeeldbegrotingen zijn het uitgangspunt voor de nieuwe armoedegrens, of beter gezegd, voor 35 grenzen. Bij de ontwikkeling ervan zijn ook burgers geraadpleegd over minimale levensbehoeften. Dat gebeurde kleinschalig in focusgroepen samengesteld uit sociale minima (CBS, Nibud en SCP, 2023), en grootschaliger in een steekproefonderzoek onder de bevolking (CBS, 2024a). De normbedragen voor de huur zijn berekend uit de Woonbase van het CBS (CBS, 2024b).

Uitgaven aan wonen, energie en zorg

Niet alleen de minimumvoorbeeldbegrotingen zijn een belangrijk element van de nieuwe armoedeafbakening. Om vast te stellen of iemand in armoede leeft, wordt ook gekeken naar uitgaven van het huishouden en naar de financiële middelen, dat wil zeggen het inkomen en de eventuele vermogensbuffer (spaargeld of ander direct te besteden bezit). Voor de meeste huishoudens zijn de maandelijkse uitgaven aan wonen, energie en zorg (de basispremie en het verplichte eigen risico) de grootste vaste lasten. Bovendien kunnen ze op deze lasten niet of nauwelijks besparen. Daarom gaat de armoedebepaling uit van de uitgaven die huishoudens hieraan in de praktijk hebben. Als er na het betalen van deze vaste lasten te weinig geld overblijft voor de andere basisbehoeften, dan is een huishouden (en de mensen die er deel van uitmaken) arm. Huishoudens met een inkomen boven de armoedegrens (en een vermogensbuffer eronder) die relatief veel moeten betalen aan deze vaste lasten, kunnen zo toch als arm worden aangemerkt. En andersom: met weinig inkomen en relatief lage vaste lasten kan er genoeg overblijven voor de overige basisbehoeften en is er geen armoede. Op deze manier rekening houden met de lasten voorkomt dat huishoudens ten onrechte als niet-arm of arm aangemerkt worden.

Inkomen en vermogen

Om te bepalen of iemand arm is, is het inkomen dat het hele huishouden te besteden heeft van belang. Iemands welvaart hangt immers niet alleen af van het eigen inkomen, maar ook van dat van andere leden van het huishouden. Tot het besteedbaar inkomen van een huishouden behoren inkomen uit loon als werknemer, uit eigen onderneming als zelfstandige, uit financieel vermogen, uit aanmerkelijk belang en uit onroerend goed (o.a. de economische huurwaarde bij eigenwoningbezit, zie ook CBS 2024c). Ook uitkeringen (werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, pensioen of bijstand), huur- en zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget, studiefinanciering en ontvangen partneralimentatie tellen mee. Betaalde rente op schulden (o.a. de hypotheekrente bij eigenwoningbezit), betaalde partneralimentatie en premies (waaronder voor de basiszorgverzekering), het verplichte eigen risico en belastingen worden van het inkomen afgetrokken (CBS, 2024c). Huishoudens met weinig inkomen, maar met genoeg vermogen achter de hand om in de minimale basisbehoeften te kunnen voorzien, worden in tegenstelling tot bij de vroegere armoedegrenzen niet meer als arm beschouwd. Bij de vermogensbuffer telt alleen het direct te besteden vermogen mee: alle financiële bezittingen (zoals spaargeld en aandelen). De waarde van de eigen woning is dus geen onderdeel van het vermogen dat meegenomen wordt bij de berekening van armoede, maar in het inkomen zijn de economische huurwaarde en kosten van de eigen woning wel verdisconteerd.

Armoedegrenzen

De armoedegrenzen varieert tussen typen huishoudens. Met meer mensen in een huishouden is er immers meer nodig voor de minimale levensbehoeften. De hoogte van de armoedegrens voor een huishouden hangt af van het aantal volwassenen en het aantal kinderen in het huishouden, de leeftijd van de kinderen (0 tot 13 jaar of 13 tot 18 jaar) en het aantal studenten in het huishouden. Iemand (minderjarig of meerderjarig) is student als gedurende het jaar studiefinanciering ontvangen werd. De armoedegrens voor een alleenwonende lag in 2024 op 1 600 euro per maand. Dit is inclusief normbedragen voor de huur en energie (respectievelijk 610 euro en 145 euro voor een alleenwonende). De grens bevat niet de verplichte premie voor de basiszorgverzekering en het eigen risico (in totaal 185 euro per maand voor een volwassene), omdat deze al op het inkomen in mindering worden gebracht. Voor een paar met twee kinderen tot 13 jaar was de armoedegrens 2 625 euro per maand. Waren er twee puberkinderen dan ging het om 3 000 euro. De normen voor huur en energie waren in tweeoudergezinnen respectievelijk 615 en 235 euro. Bij een eenoudergezin met twee kinderen tot 13 jaar was de armoedegrens 2 215 euro, met twee pubers was dat 2 605 euro per maand. In beide gevallen was de huurnorm 615 euro en de energienorm 220 euro. In bijlage A staan de armoedegrenzen en de huur- en energienormen voor de verschillende typen huishoudens.

Een huishouden is niet arm als de vermogensbuffer groter is dan de jaarlijkse armoedegrens. Dat betekent dat het huishouden minimaal een jaar buiten de armoede kan blijven. Een alleenwonende met in 2024 een vermogensbuffer van 19 205 euro of meer, wordt niet als arm beschouwd, ook niet als het inkomen na betaling van de vaste lasten onder de armoedegrens ligt. Voor een paar met twee kinderen tot 13 jaar was een buffer van minstens 31 520 euro voldoende om niet in armoede te leven. Alleen als zowel het besteedbaar inkomen als de vermogensbuffer na betaling van de vaste lasten minder zijn dan de armoedegrens, is er in de nieuwe methode sprake van armoede. Merk op dat de

basiszorgpremie en het eigen risico in het inkomen altijd verrekend worden met de eventuele zorgtoeslag, en in de armoedemeting dus niet van de vermogensbuffer afgehaald worden.

Onderzoekspopulatie

De armoedecijfers gaan over de bevolking die op 1 januari van het verslagjaar tot de particuliere huishoudens met een waargenomen inkomen behoort. Zoals bij de meeste CBS-statistieken blijven mensen in een institutioneel huishouden (dat wil zeggen in een instelling zoals een verpleeghuis of een gevangenis) buiten de doelpopulatie. Om de armoedestatistiek in lijn te brengen met andere CBS-statistieken over materiële welvaart tellen, anders dan bij bijvoorbeeld de lage-inkomensgrens (CBS, 2023), ook huishoudens met een onvolledig jaarinkomen en studentenhuishoudens mee bij de doelpopulatie van de armoedestatistieken. Onvolledige jaarinkomens ontstaan veelal doordat mensen in de loop van het jaar overlijden of emigreren. Om armoede vast te stellen in deze groep gebruiken we het besteedbaar inkomen van hun huishouden in het jaar voorafgaand aan het overlijden of emigreren, als dat inkomen hoger is. Voor studentenhuishoudens kunnen we geen armoedecijfers presenteren. Er is namelijk geen goed beeld van hun inkomenssituatie, omdat bijdragen van ouders of verzorgers onbekend zijn. We nemen studentenhuishoudens wel mee in de doelpopulatie, maar rekenen deze groep niet mee in het aantal armen. Voor de transparantie zullen we daarom naast het percentage arme mensen, veelal ook het percentage niet-arme mensen en het percentage mensen in studentenhuishoudens presenteren, samen optellend tot 100 procent.

Onderscheid in duurcriteria

Weinig inkomen en een kleine vermogensbuffer kunnen voor huishoudens een tijdelijke kwestie zijn. Denk bijvoorbeeld aan jonge mensen met weinig spaargeld bij wie de overstap van een opleiding naar een betaalde baan niet altijd rimpelloos verloopt. Zij kunnen in dat geval een beroep doen op een sociale voorziening en het inkomen kan dan voor een jaar laag uitvallen. Als de beperkte inkomsten langer aanhouden en er ook weinig mogelijkheden zijn om geld opzij te zetten, is de armoedeproblematiek ernstiger. Een belangrijke aanvulling is dan ook om naast cijfers over armoede op basis van het inkomen en vermogen in één jaar, ook uitkomsten te presenteren waarbij de financiële situatie over opeenvolgende jaren in ogenschouw wordt genomen. Het langdurigheids-criterium kan op verschillende manieren worden afgebakend. Het CBS spreekt van langdurige armoede als de armoede al minstens drie opeenvolgende jaren aanhoudt.

Brongegevens

Statistieken over armoede worden door het CBS samengesteld op basis van gegevens uit het Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV) en de Woonbase. Het IIV (CBS, 2024c) bevat inkomens- en vermogensgegevens van alle (personen in) particuliere huishoudens in Nederland, met als belangrijkste bron de belastingaangiften. Zowel het besteedbaar inkomen als de vermogensbuffer zijn voor elk huishouden uit het IIV te halen. De Woonbase (CBS, 2024b) wordt gemaakt op verzoek van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en is eveneens een register, met informatie over de woningen en

woonsituatie van personen en huishoudens in Nederland. Van elk huishouden staan onder meer de jaarlijkse woon- en energielasten in de Woonbase.

Armoedegrens EU

De armoedegrens voor EU-lidstaten is vastgesteld op 60 procent van het mediane gestandaardiseerd besteedbare huishoudensinkomen van de bevolking. Daarbij is aan ieder individu het gestandaardiseerd inkomen van het huishouden toegekend. De grens wordt elk jaar opnieuw bepaald, en volgt daarmee zowel de prijs- als welvaartsontwikkeling. De grens wordt per land vastgesteld. Dit betekent dat voor welvarende landen de armoedegrens doorgaans hoger ligt dan in landen met een geringe welvaart. Maar dit betekent niet per se dat verhoudingsgewijs weinig personen volgens deze grens arm zijn in het meer welvarende land. Deze uitkomst wordt vooral bepaald door de scheefheid van de inkomensverdeling.

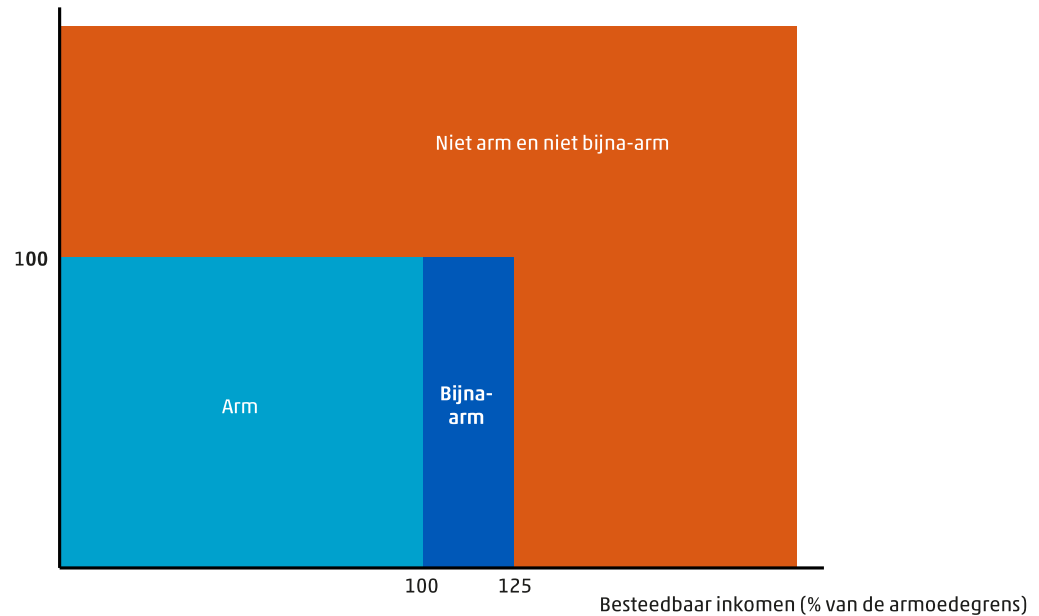
Eurostat, het statistische bureau van de Europese Unie (EU), publiceert de uitkomsten over de kans op armoede voor de lidstaten. De resultaten voor Nederland zijn gebaseerd op een ander inkomensbegrip en een andere equivalentieschaal dan het CBS gebruikt. Ook laat het CBS, anders dan Eurostat, onder meer studentenhuishoudens buiten beschouwing bij de bepaling van het aantal armen. In hoofdstuk 9 staan diverse armoede-uitkomsten voor de EU-lidstaten.

1.2 Waarover gaat deze publicatie?

In deze publicatie komen gebruikelijke uitkomsten over armoede aan bod, zoals de omvang van de groepen armen en langdurig armen, het percentage (langdurig) armen, de intensiteit van armoede en de spreiding van inkomens rondom de armoedegrens. De intensiteit van armoede, ook wel het inkomenstekort genoemd, laat zien hoe ver het inkomen van de armen onder de armoedegrens ligt en is daarmee een indicator voor de ernst van armoede. De spreiding rond de armoedegrens geeft weer hoeveel procent van de bevolking een inkomen net onder of net boven de armoedegrens heeft. Dit biedt onder meer inzicht in het financieel kwetsbare deel van de bevolking. Enerzijds is dat de groep die arm is. Anderzijds gaat het om de groep die dat niet is, maar niet veel meer te besteden heeft. Hun inkomen ligt tussen 100 en 125 procent van de armoedegrens en hun vermogensbuffer eronder (CBS, Nibud en SCP, 2024a). Zij worden aangeduid als bijna-arm. De rest van de bevolking (studentenhuishoudens uitgezonderd) heeft meer inkomen dan de (bijna-) armen of heeft een vermogensbuffer boven de armoedegrens. Zij zijn in deze publicatie de referentiegroep en worden aangeduid als 'niet arm en niet bijna-arm'. De relatief kleine groep met een inkomen tot de armoedegrens en een vermogen net daarboven wordt niet apart onderscheiden. Daarbij speelt ook mee dat de grens voor de vermogensbuffer hoger is gelegd dan gebruikelijk in de literatuur (zie CBS, Nibud en SCP, 2024b). Meestal kan deze groep – die in 2023 uit bijna 18 duizend mensen bestond – met hun vermogensbuffer minstens drie jaar buiten de armoede blijven (zie Van den Brakel en Pouwels-Urlings, 2025).

1.2.1 (Bijna-) armoede van de bevolking

Vermogensbuffer (% van armoedegrens)



Behalve trends in de totale bevolking worden armoede en langdurige armoede ook beschreven voor demografische en sociaaleconomische groepen en voor regio's (hoofdstuk 2). Daarnaast is er aandacht voor (langdurige) armoede onder minderjarige kinderen en onder werkenden (respectievelijk de hoofdstukken 3 en 4). Hoofdstuk 5 beschrijft de ontwikkeling en kenmerken van de groep bijna-armen.

Schulden

Eventuele schulden doen niet mee in de armoedebepaling (CBS, Nibud en SCP, 2024b). Dit geldt voor alle drie typen schulden in het Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV): hypotheekschulden, studieschulden en overige schulden (zie CBS, 2024c). Hypotheekschulden blijven buiten beschouwing, zoals ook de waarde van de eigen woning niet meetelt in de vermogensbuffer. Studieschulden blijven buiten beschouwing vanwege de coulante aflossingsvoorwaarden bij een minimuminkomen. Overige schulden blijven ook buiten beschouwing omdat de beschikbaarheid van de data onvoldoende is om een valide beeld te krijgen. Wel is het relevant in beeld te brengen hoeveel overige schulden armen en bijna-armen hebben. Ook laten we zien hoe vaak problematische schulden (betalingsachterstanden bij bijvoorbeeld de Belastingdienst, BKR of zorgverzekering) voorkomen in deze groepen en hoeveel (bijna-) armen gebruikmaken van de wettelijke schuldsanering. (Problematische) schulden en andere financiële problemen van armen en bijna-armen zijn onderwerp van hoofdstuk 6.

Armoede en leefsituatie

Naast de financiële situatie spelen ook leefomstandigheden een rol bij het welzijn van mensen. Financiële beperkingen in combinatie met een minder gunstige leefsituatie kunnen tot sociale uitsluiting leiden. Ook een ongezonde leefstijl en een minder goede gezondheid komen vaker voor in geval van beperkte financiële middelen. Hoofdstuk 7 gaat over de samenhang tussen armoede en aspecten van sociale uitsluiting en leefsituatie. In hoofdstuk 8 wordt die samenhang specifiek voor kinderen in beeld gebracht. De beschrijving van de samenhang is gebonden aan de beschikbare gegevensbronnen binnen het CBS en aan de meting van leefsituatieaspecten en de onderlinge relateerbaarheid daarvan. De gegevens over de leefsituatie in deze publicatie betreffen maatschappelijke participatie, materiële condities, woonomgeving en -kwaliteit, en dader- en slachtofferschap van misdrijven. Wat betreft gezondheid en leefstijlen is er onder meer informatie beschikbaar over gezondheidsstatus, beperkingen in activiteiten, roken, drinken en overgewicht. Waar mogelijk onderscheiden we armen en mensen die bijna-arm zijn en vergelijken we van beide groepen de leefsituatie met die van mensen in een huishouden met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer. Bij onvoldoende steekproefomvang voegen we voor betrouwbare uitkomsten de arme mensen en de bijna-arme mensen samen.

Dakloze mensen

Vanwege de aard van hun leefsituatie behoren dakloze mensen tot de meest sociaal uitgesloten groepen in de samenleving. Op 1 januari 2024 waren er in Nederland 33 duizend mensen in de leeftijd van 18 tot 65 jaar zonder passende huisvesting, die sliepen op straat, in de laagdrempelige opvang voor dakloze mensen of tijdelijk bij familie of vrienden (CBS, 2025). De groep dakloze mensen bestond voor 80 procent uit mannen en 32 procent stond ingeschreven in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag of Utrecht. Ongeveer 33 procent van de dakloze mensen is zelf geboren in Nederland, en beide ouders ook. Bijna de helft van de dakloze mensen is geboren in een ander land dan Nederland: 9 procent in een ander Europees land, 37 procent buiten Europa. Daarnaast is 21 procent zelf in Nederland geboren, maar een of beide ouders niet. Een relatief groot deel van de dakloze mensen, zo'n 6 op de 10, was tussen de 27 en 50 jaar. Het aandeel jongvolwassenen (18 tot 27 jaar) onder de dakloze mensen was bijna 2 op 10.

1.3 Literatuur

Brakel, M. van den en N. Pouwels-Urlings (2025). [Wie zit er onder en wie boven de armoedegrens?](#) Statistische Trends, 27 juli.

CBS (2023). Armoede en sociale uitsluiting 2023. CBS-longread. [Armoede en sociale uitsluiting 2023](#) | CBS

CBS (2024a). Wat is genoeg om van te leven? CBS-longread. [Wat is genoeg om van te leven?](#) | CBS

CBS (2024b). Over de woonbase. CBS-artikel. [Over de woonbase](#) | CBS

CBS (2024c). Onderzoek omschrijving Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV). [Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek \(IIV\) | CBS](#)

CBS (2025). [33 duizend mensen dakloos begin 2024](#). CBS-nieuwsbericht, 28 januari.

CBS, Nibud en SCP (2023). Op weg naar een nieuwe armoedegrens. Tussenrapport van het gezamenlijke project 'Uniformering armoedeafbakening'. Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek, Nibud & Sociaal en Cultureel Planbureau. [CBS, Nibud en SCP werken aan nieuwe armoedegrens | CBS](#)

CBS, Nibud en SCP (2024a). De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten. Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek, Nibud & Sociaal en Cultureel Planbureau. [De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten | CBS](#)

CBS, Nibud en SCP (2024b). [Het betrekken van vermogen in de armoedebepaling | CBS](#)

2 Hoeveel mensen zijn arm?

Dit hoofdstuk laat zien hoeveel mensen (langdurig) in armoede leven en hoe dit zich in de periode 2018–2024 heeft ontwikkeld. Ook komt aan bod hoe ver arme mensen onder de armoedegrens leven. Bevolkingsgroepen worden niet in gelijke mate getroffen door armoede: in welke sociaaleconomische en demografische groepen is de armoede het grootst en wat zijn de recente ontwikkelingen daarin? En hoe groot is de armoede in de Nederlandse gemeenten?

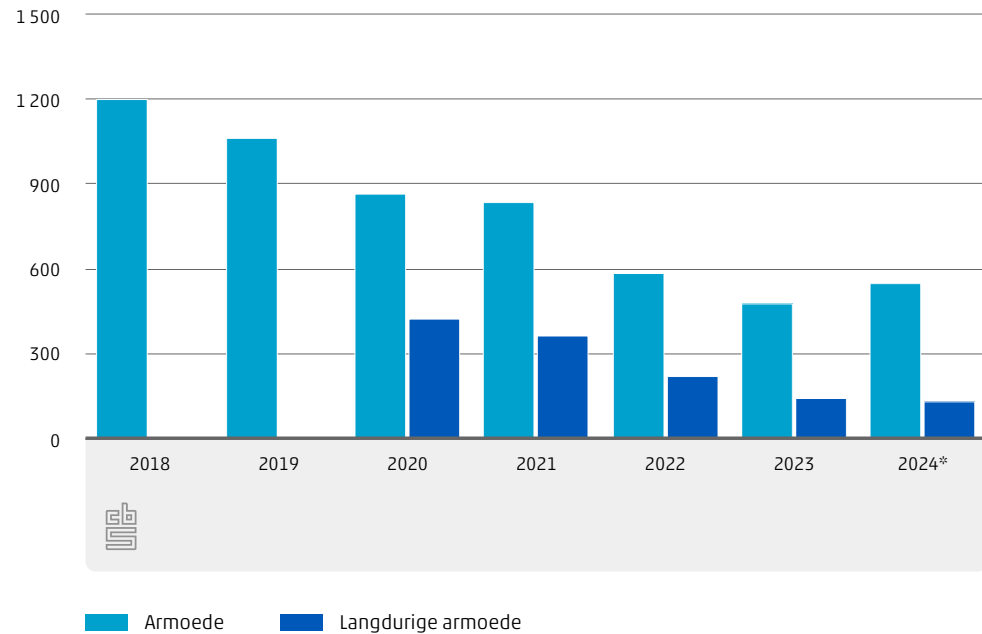
2.1 Trends in (langdurige) armoede

Armoede in 2024 gestegen

In 2024 hadden volgens de nieuwe voorlopige gegevens (zie kader) 551 duizend van de 17,5 miljoen mensen in hun huishouden te maken met armoede. Dat betekent dat er voor 3,1 procent van de bevolking na het betalen van de grootste vaste lasten (wonen, energie, zorg) te weinig geld in het huishouden overbleef voor de andere minimale levensbehoeften (zie hoofdstuk 1). Het aantal arme mensen is na vijf jaar daling in 2024 voor het eerst weer gestegen. Wel zijn aanzienlijk minder mensen arm dan in 2018, het eerste jaar van de tijdreeks over armoede. Toen ging het nog om 1,2 miljoen mensen, ruim twee keer zoveel als in 2024. Het Centraal Planbureau verwacht voor 2025 en 2026 een daling van de armoede naar minder dan 3 procent (CPB, 2025).

2.1.1 Omvang (langdurige) armoede

x 1 000 duizend mensen

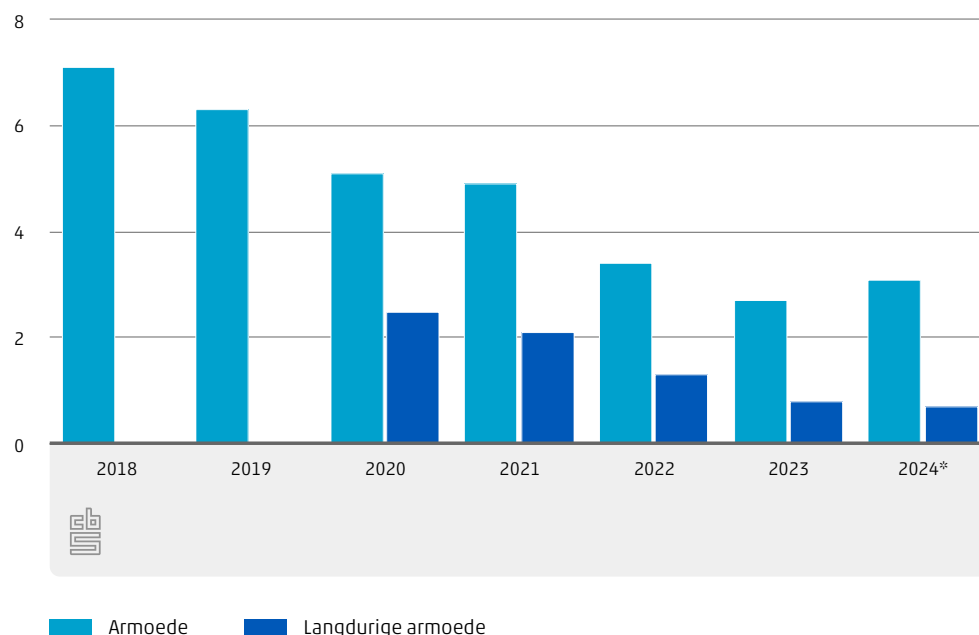


De armoede daalde in 2019 en 2020 door onder meer loonstijgingen en het grootschalige pakket aan tijdelijke coronasteunmaatregelen. De daling in 2022 en 2023 was het gevolg van de energiemaatregelen. In 2023 speelden ook nog koopkrachtverhogende maatregelen, zoals de verhoging van het minimumloon, mee in de daling. Daarnaast werd voor huishoudens met relatief weinig inkomen (bijna 600 duizend huishoudens, zie bijlage A) halverwege het jaar de huur verlaagd naar 575 euro. In 2024 verviel de [energietoeslag](#), maar werden de huurtoeslag en het kindgebonden budget verruimd. Ook waren er andere koopkrachtverhogende maatregelen, zoals een sterke cao-loonstijging en meer arbeidskorting (zie CBS, 2025a). Toch hebben deze maatregelen een stijging van de armoede in 2024 (naar 3,1 procent) niet voorkomen.

Ruim 130 duizend mensen hadden in 2024 al minstens drie opeenvolgende jaren met armoede te maken. Dat komt neer op 1 van de 4 armen. Het aandeel langdurig armen was met 0,7 procent in 2024 vrijwel gelijk aan dat in 2023 (0,8 procent). Net als de armoede daalde de langdurige armoede nog sterk in 2022 en 2023.

2.1.2 Percentage (langdurig) armen

% van bevolking



Voorlopige en definitieve cijfers

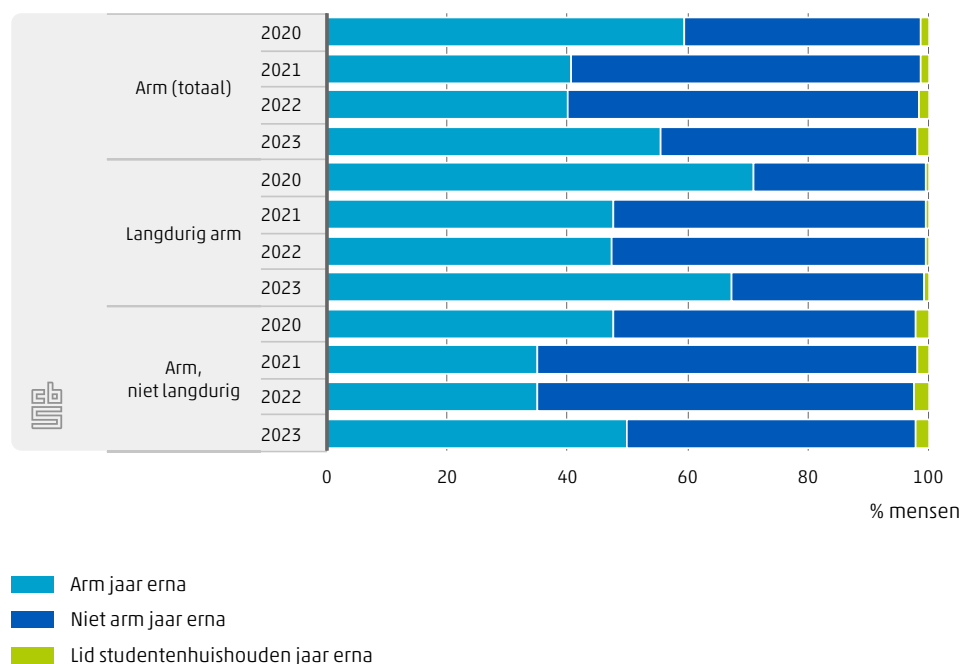
In de cyclus van het Integraal inkomens- en vermogensonderzoek komen in het jaar t de voorlopige inkomens- en vermogensgegevens over het jaar $t-1$ en de definitieve inkomens- en vermogensgegevens over het jaar $t-2$ beschikbaar. Dit betekent dat het CBS in het verslagjaar steeds de voorlopige armoedecijfers over $t-1$ en de definitieve armoedecijfers over $t-2$ publiceert. De meetfout van de voorlopige cijfers is groter dan die van de definitieve cijfers. Zo rapporteerde het CBS in 2024 op basis van de toen beschikbare, voorlopige gegevens over 2023 een armoedepercentage van 3,1. Volgens de in 2025 beschikbaar gekomen definitieve gegevens over 2023 bedroeg het percentage arme mensen 2,7, dus 0,4 procentpunt minder. Het verschil tussen het voorlopige en definitieve cijfer van 2023 heeft ook te maken met de beschikbaarheid van de gegevens over betaalde woon- en energielasten. Deze lasten konden in het voorlopige cijfer over 2023 niet meegenomen worden, doordat ze pas in het voorjaar van 2025 beschikbaar waren. Daardoor is ook de huurverlaging die per 1 juli 2023 gold voor bijna 600 duizend huishoudens (zie bijlage A) alleen in de definitieve cijfers verwerkt. De woon- en energielasten die huishoudens in 2024 hadden, waren bij het samenstellen van de huidige publicatie wel beschikbaar. Zodra de definitieve armoedecijfers van 2024 bekend zijn (naar verwachting eind 2026), kan het verschil met de voorlopige cijfers preciezer ingeschat worden.

Ruim helft van armen ook een jaar later nog arm

De meerderheid (56 procent) van de arme bevolking in 2023 was het jaar erna ook arm. Ook van 2020 op 2021 ging het om ruim de helft. In de tussenliggende jaren raakten de meeste armen juist uit de armoede. Mensen die langdurig in armoede leven, raken minder

snel uit de armoede dan mensen die korter in armoede verkeren. Van de mensen die in 2023 langdurig arm waren, was 67 procent in 2024 opnieuw arm. Zij waren daarmee al minstens vier jaar op een rij arm. Van de mensen die in 2023 arm waren maar niet langdurig, raakte de helft uit de armoede.

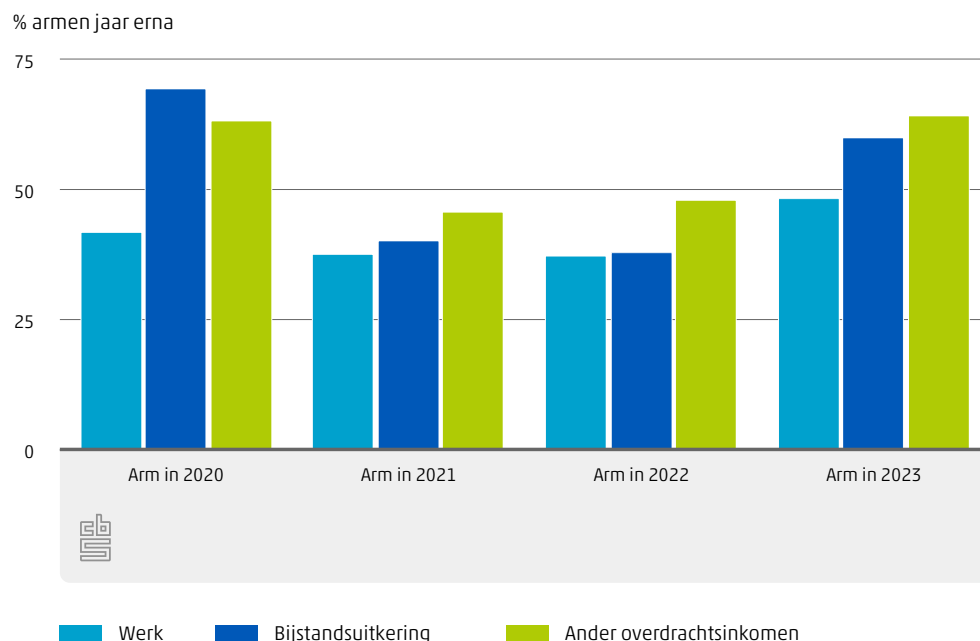
2.1.3 Armoededynamiek



De energietoeslag die in 2022 en 2023 aan minima uitgekeerd werd en de verhoging van het minimumloon in 2023 zorgden ervoor dat mensen die een jaar eerder nog arm waren boven de armoedegrens uitkwamen (zie ook Van den Brakel en Pouwels-Urlings, 2025). Dit gold vooral voor mensen in huishoudens die voornamelijk rondkomen van een uitkering. Van de mensen in arme huishoudens met vooral een bijstandsuitkering of een andere sociale voorziening (bijvoorbeeld een Wajong-uitkering) in 2022 of 2023, had ongeveer 40 procent het jaar erna opnieuw met armoede te maken. Van 2023 op 2024 bleven meer arme bijstandsontvangers in armoede: 60 procent.

Hetzelfde beeld is te zien bij mensen in huishoudens met voornamelijk inkomen uit een ander overdrachtsinkomen, zoals een werkloosheids-, arbeidsongeschiktheids- of pensioenuitkering. Bij mensen in huishoudens met vooral inkomen uit werk is het beeld anders. Bijna de helft van de mensen in zulke huishoudens die in 2023 arm waren, was dat in 2024 ook. In eerdere jaren was dit percentage lager, vooral als het om inkomen als zelfstandige ging. In 2024 waren er koopkrachtverlagende maatregelen die zelfstandigen troffen (zie CBS, 2025a).

2.1.4 Armoededynamiek naar voornaamste inkomstenbron huishouden



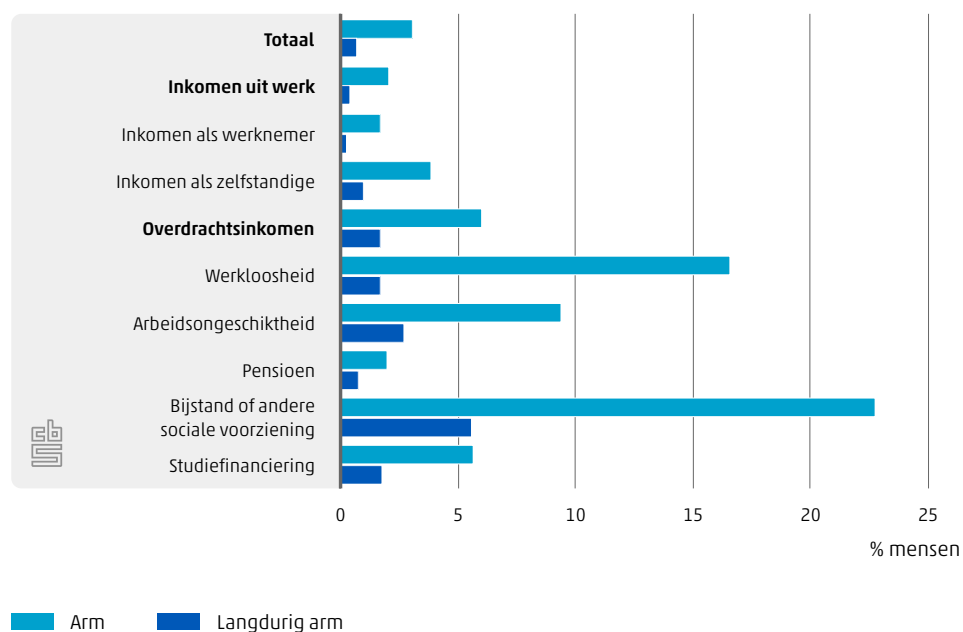
2.2 Sociaaleconomisch profiel armen

Meeste armoede onder bijstandsontvangers

Van elke 100 mensen die in hun huishouden voornamelijk van een bijstandsuitkering of een andere sociale voorziening moeten rondkomen (kortweg: bijstandsontvangers), waren er 23 arm in 2024. Bijna 6 procent van alle bijstandsontvangers had al minstens drie jaar op rij met armoede te maken. Ook onder ontvangers van een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering waren de percentages armen en langdurig armen in verhouding groot. Van alle mensen in huishoudens met een overdrachtsinkomen¹⁾ als belangrijkste inkomensbron, hebben de pensioenontvangers de laagste armoedepercentages. Van hen was 2 procent arm en bijna 1 procent langdurig arm in 2023. De meeste (langdurig) arme pensioenontvangers hebben een onvolledige AOW-opbouw en geen of weinig aanvullend pensioen.

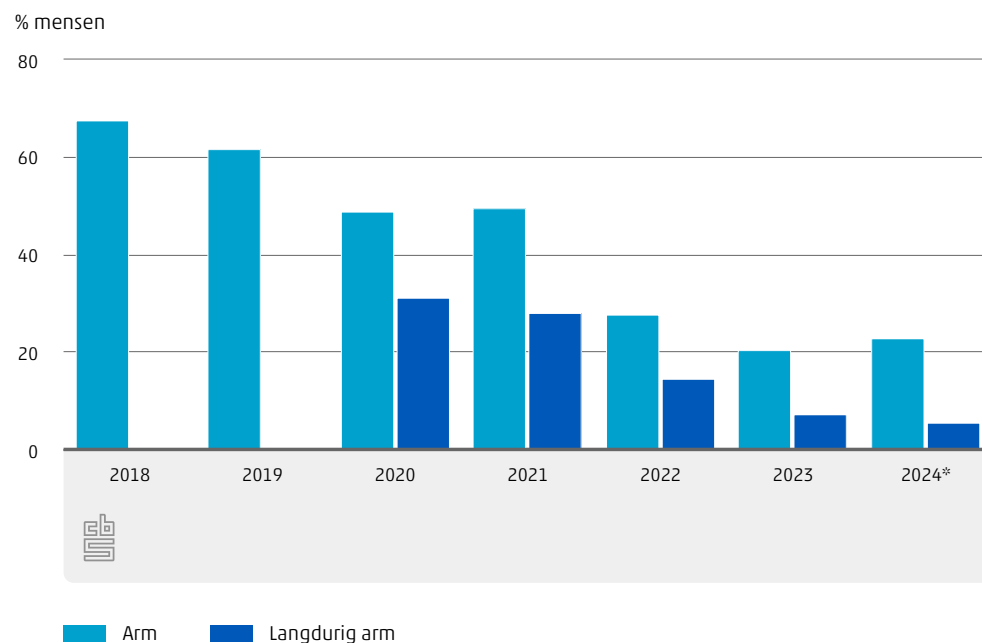
¹⁾ Merk op dat de groep huishoudens met studiefinanciering als belangrijkste inkomstenbron niet dezelfde is als de groep studentenhuishoudens. Van deze laatste groep wordt de armoede niet vastgesteld (zie hoofdstuk 1).

2.2.1 (Langdurige) armoede naar voornaamste inkomstenbron huishouden, 2024*



In 2024 steeg de armoede onder de mensen in een bijstandshuishouden en daalde de langdurige armoede. In 2022 en 2023 daalden beide armoedepercentages nog. De bijna halvering van de armoede en langdurige armoede bij bijstandsontvangers in 2022 kwam door de energiemaatregelen. Bij de verdere daling in 2023 speelde de verhoging van het minimumloon een rol (zie paragraaf 2.1). Ook in 2020 daalde de armoede van bijstandsontvangers sterk. Dat had te maken met de relatief grote koopkrachtvooruitgang van bijstandsontvangers in dat jaar (zie [StatLine](#)). Daardoor raakte een deel van hen uit de armoede, zoals bijvoorbeeld eenoudergezinnen die rondkomen van alleen bijstand, kinderbijslag en kindgebonden budget. Toch was de helft van de bijstandsontvangers arm in 2020, ruim 2 keer zoveel als in 2024. In 2018 en 2019 leefde de meerderheid van de bijstandsontvangers in armoede.

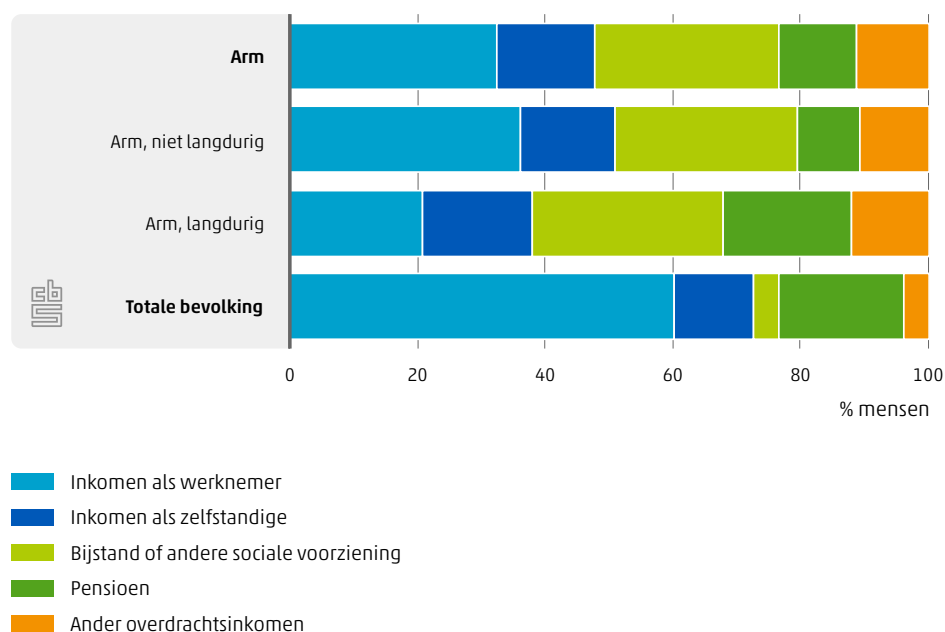
2.2.2 (Langdurige) armoede bij bijstand of andere sociale voorziening



Bijstandsontvangers grootste groep onder de langdurig armen

Van de arme bevolking vormden mensen in huishoudens met voornamelijk inkomen uit werk de grootste groep: 48 procent in 2024. Zij werden gevolgd door de bijstandsontvangers: 29 procent. Binnen de arme bevolking is er verschil in de voornaamste inkomstenbron tussen de groep die minstens drie jaar in armoede leeft en de groep die korter dan drie jaar arm is. Bij langdurig armen zijn bijstandsontvangers de grootste groep. Duurt de armoede korter dan drie jaar, dan hebben werkenden de overhand. Werknemers en zelfstandigen waren samen goed voor 51 procent van die groep.

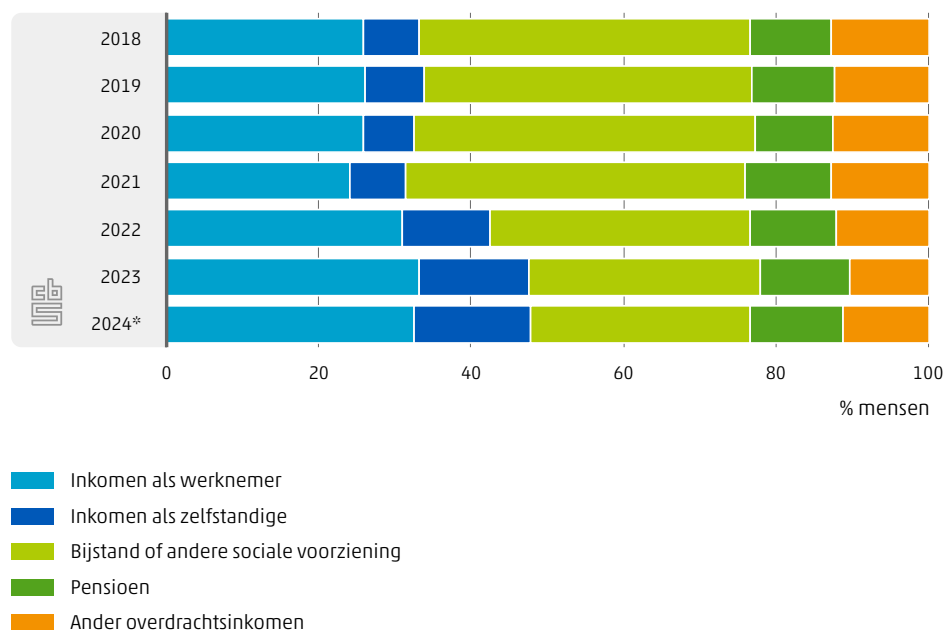
2.2.3 Voornaamste inkomstenbron huishouden bij (langdurige) armoede, 2024*



Bij helft armen heeft huishouden vooral inkomen uit werk

In de periode 2018–2021 is de samenstelling van de arme bevolking vrijwel niet veranderd. In die jaren vormden de bijstandsonvangers steeds de grootste groep. Ook in 2022 was dat zo, al was hun aandeel met 10 procentpunt afgenomen vergeleken met 2021. Die afname had vooral met de al eerder genoemde energietoeslag te maken, die ervoor zorgde dat een deel van de armen in 2021 een jaar later boven de armoedegrens uitkwam. In 2023 en 2024 nam het aandeel bijstandsonvangers in de arme bevolking verder af en was – net als in 2022 – werk vaker de voornaamste inkomstenbron. Die afname viel samen met de al eerder genoemde maatregelen waarvan bijstandsonvangers in die jaren profijt hadden, zoals de verhoging van het minimumloon en kindgebonden budget, de verlaging van de huur en de verruiming van de huurtoeslag.

2.2.4 Voornaamste inkomstenbron huishouden bij armoede



Ook met vooral inkomen uit werk is er soms armoede

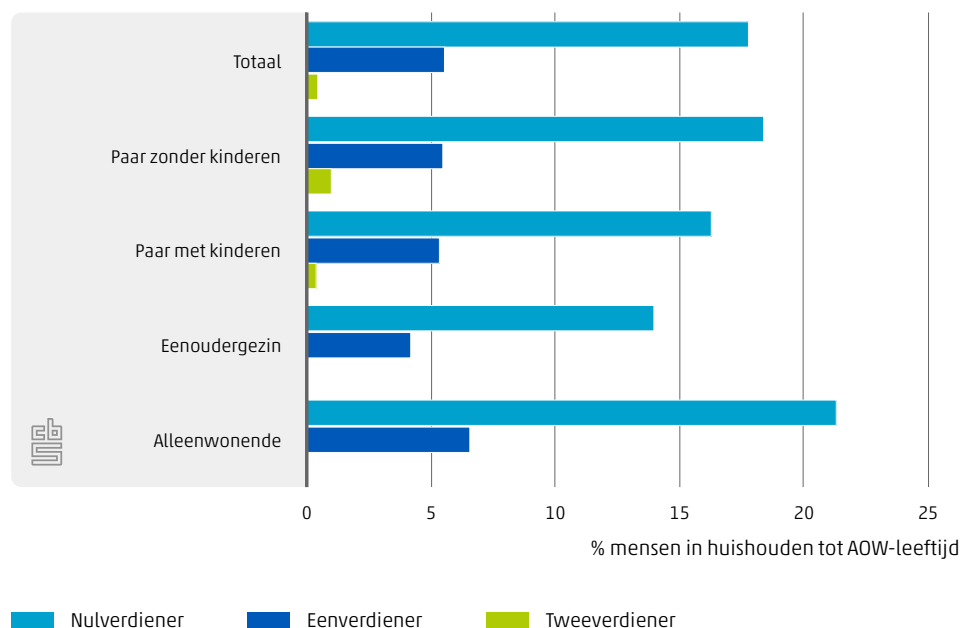
Van de mensen in huishoudens met vooral inkomen als werknemer was 1,7 procent arm in 2024 (zie figuur 2.2.1). Dat is aanzienlijk minder dan het landelijk gemiddelde van 3,1 procent. Langdurige armoede kwam met 0,3 procent onder de bevolking in werknemershuishoudens weinig voor. Van de mensen in zelfstandigenhuishoudens was 3,9 procent arm. Het gaat dan om zelfstandigen die slechts een geringe winst boekten of met een verlies te kampen hadden. Weinig of geen winst bij zelfstandigen (of een laag loon bij werknemers) is niet altijd de enige oorzaak van armoede. Negatieve inkomsten uit vermogen, zoals betaalde hypotheekrente, kunnen ook een rol spelen.

Bij het (voorlopige) armoedecijfer van het verslagjaar 2024 over mensen in zelfstandigenhuishoudens moet een kanttekening worden gemaakt. Door gebrek aan aangiftes bij bijna twee derde van de zelfstandigen moeten het inkomen en het vermogen geschat worden uit gegevens over het jaar 2023. In dat jaar hadden zelfstandigen met een relatief groot koopkrachtverlies te maken (zie CBS, 2025a).

Armoede bij tweeverdieners gering

Hoe meer mensen met inkomen uit werk er in een huishouden zijn, des te kleiner is het armoedepercentage. Zo was 0,5 procent van de mensen in tweeverdienershuishoudens (zie kader) arm in 2024, bij de eenverdieners was dat 5,6 procent en bij de nulverdieners (de huishoudens die in hoofdzaak afhankelijk zijn van een uitkering) 17,8 procent. De armoede is het grootst bij alleenwonenden zonder inkomen uit werk. Onder nulverdieners met kinderen is het armoedepercentage bij ouderparen hoger dan in eenoudergezinnen. Hier speelt mee dat de koopkracht van minima bij eenoudergezinnen in 2024 verder boven de armoedegrens uitkomt dan bij ouderparen (zie bijlage B). Overigens zijn de meeste paren tweeverdiener, en werkt de meerderheid van de alleenwonenden en alleenstaande ouders.

2.2.5 Armoede naar aantal verdieners in huishouden, 2024*



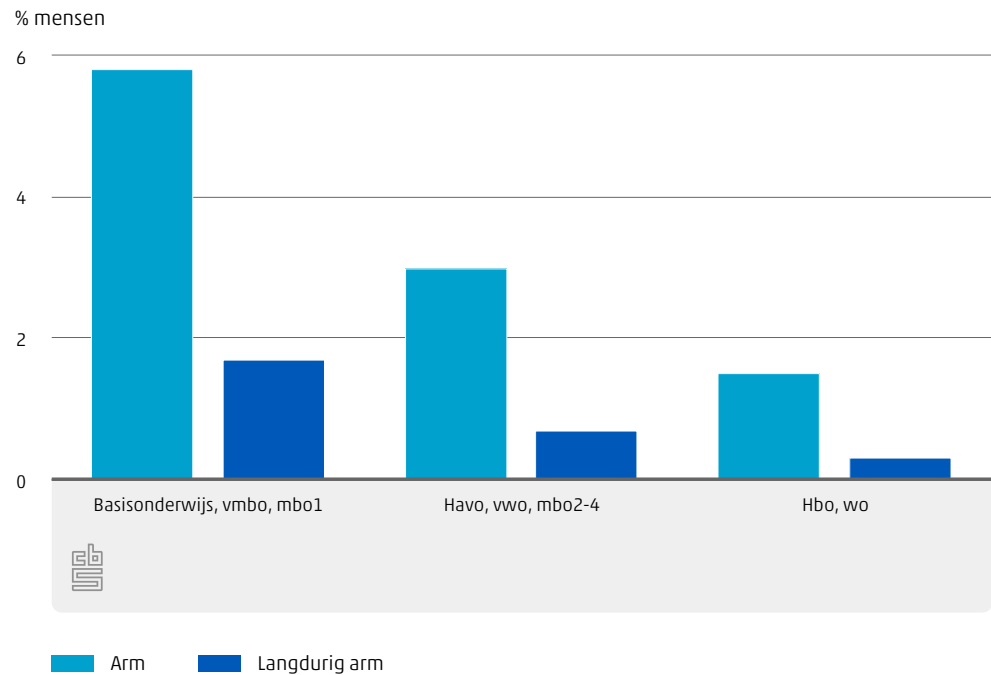
Nul-, een- en tweeverdieners

Tweeverdieners zijn afgebakend als de groep particuliere huishoudens bestaande uit (echt)paren – met of zonder kinderen – van wie beide partners inkomen uit werk hebben (met daarnaast eventueel nog andere inkomsten). Alleen paren van wie beide partners op 1 januari van het verslagjaar niet de AOW-leeftijd hebben en deze ook niet zullen bereiken in de loop van het jaar, worden tot de groep tweeverdieners gerekend. Heeft maar één partner of geen van beide inkomen uit werk, dan behoort het paar tot respectievelijk de eenverdieners en de nulverdieners. Alleenstaande ouders en alleenwonenden (tot AOW-leeftijd) kunnen logischerwijs alleen tot een van deze beide groepen behoren. Volwassen kinderen tellen niet mee in het aantal verdieners, bij ouderparen en eenoudergezinnen gaat het alleen om eventuele verdieninkomsten van de ouder(s).

Minder armoede bij hbo- of wo-opleiding

Van mensen in huishoudens met een hbo- of wo-geschoolde hoofdkostwinner was 1,5 procent arm in 2024. Dit is minder dan bij een hoofdkostwinner met een havo-, vwo- of mbo-diploma (3,0 procent) of met basisonderwijs of een vmbo-diploma (5,8 procent). Ook langdurige armoede komt het meest voor bij mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner die basisonderwijs of een vmbo-diploma heeft. In 2024 had 1,7 procent van hen ermee te maken, dat is bijna 2,5 keer zo vaak als gemiddeld.

2.2.6 Armoede naar onderwijsniveau hoofdkostwinner, 2024*



2.3 Demografisch profiel armen

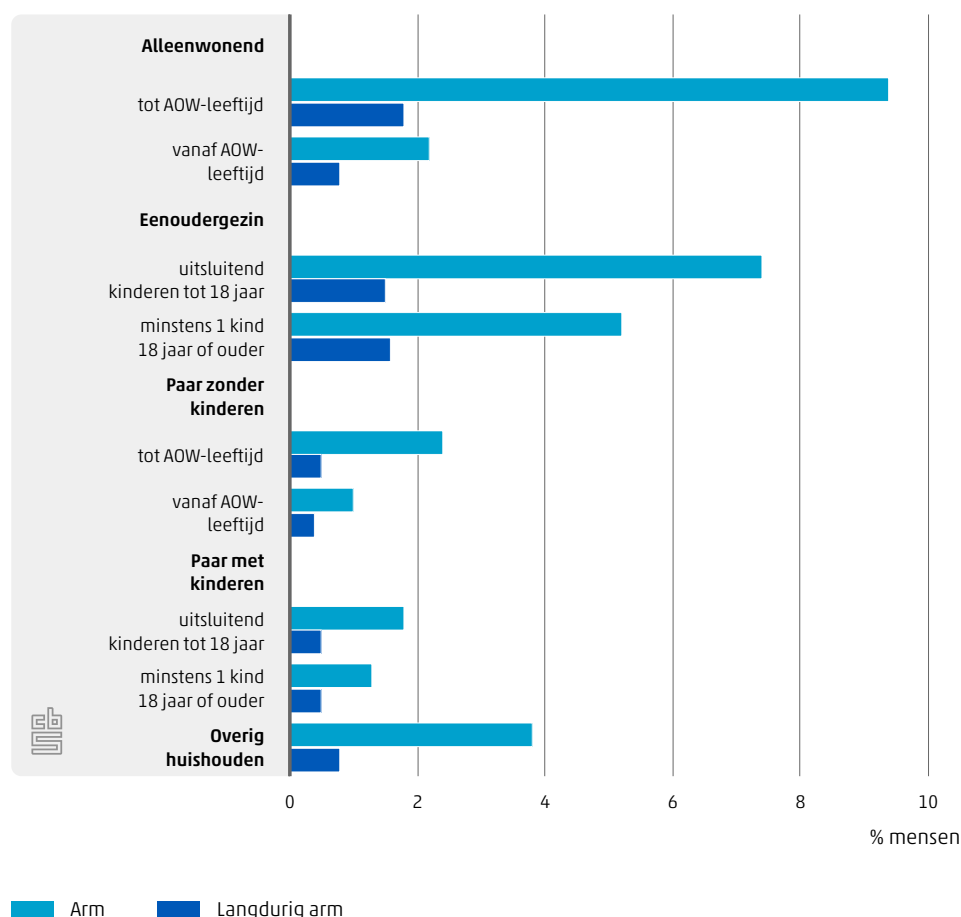
Armoede grootst onder alleenwonenden tot AOW-leeftijd

Van alle huishoudenstypen was de armoede bij alleenwonende mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd met 9,4 procent in 2024 het grootst. Het armoedepercentage was met 7,4 ook relatief groot onder mensen in eenoudergezinnen met uitsluitend minderjarige kinderen. Het gaat hierbij vooral om bijstandsgezinnen die geen kindgebonden budget of huurtoeslag ontvingen. Met deze toelagen komt hun inkomen wel boven de armoedegrens uit (zie bijlage B).

De laagste armoedepercentages zijn voorbehouden aan mensen in paren (zonder kinderen) vanaf de AOW-leeftijd (1,0 procent) en in paren onder de AOW-leeftijd met minstens één meerderjarig kind (1,3 procent). Boven de AOW-leeftijd komen minima (met volledige AOW en huurtoeslag) boven de armoedegrens uit (bijlage B). Is er toch armoede, dan gaat het meestal om mensen in huishoudens met een onvolledige AOW-opbouw en weinig of geen aanvullend pensioen.

Langdurige armoede komt het meest voor bij alleenwonenden tot de AOW-leeftijd en bij mensen in eenoudergezinnen. Het percentage langdurig armen is in deze groepen ongeveer 2 keer het gemiddelde. In paren, al dan niet met kinderen, hebben mensen het minst met langdurige armoede te maken.

2.3.1 Armoede naar samenstelling huishouden, 2024*



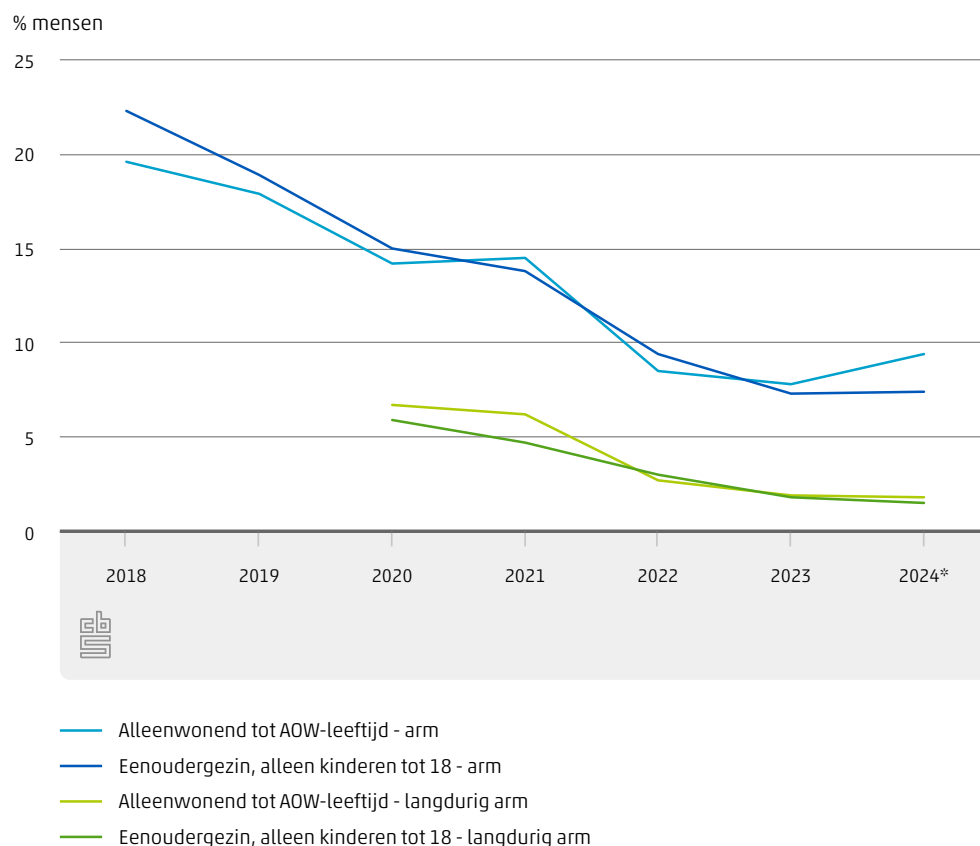
Het armoedepercentage verschilt vrijwel niet tussen mannen (3,2 procent) en vrouwen (3,1 procent). Bij onderscheid naar huishoudentypen is er meer verschil tussen beide seksen, vooral bij alleenwonenden en eenoudergezinnen. Tot de AOW-leeftijd zijn alleenwonende vrouwen minder vaak arm dan alleenwonende mannen (zie [StatLine](#)). Dit man-vrouwverschil is het grootst bij alleenwonenden tot 45 jaar. Vrouwen in die leeftijd zijn vaker hbo- of wo-geschoold dan mannen en verdienen daarom meer (CBS, 2024a). In eenoudergezinnen zijn juist vrouwen vaker arm dan mannen. Hier speelt mee dat alleenstaande moeders vaker dan alleenstaande vaders rond moeten komen van een bijstandsuitkering en dat ze gemiddeld minder uren maken dan alleenstaande vaders als ze werken (CBS, 2024a).

Armoede alleenwonenden niet gedaald

Het armoedepercentage steeg van 2,7 in 2023 naar 3,1 in 2024. In alle huishoudentypen was er in meer of mindere mate sprake van een stijging (zie [StatLine](#)), die het grootst was bij alleenwonenden tot de AOW-leeftijd. Het merendeel van de arme alleenwonenden moet voornamelijk van een bijstandsuitkering rondkomen. Bij alleenwonenden onder de AOW-leeftijd en bij bijstandsontvangers (zie figuur 2.2.2) is de ontwikkeling van het armoedepercentage dan ook ongeveer gelijk.

De langdurige armoede bleef bij vrijwel alle huishoudenstypen gelijk. Uitzondering zijn de eenoudergezinnen. In deze gezinnen daalde de langdurige armoede in 2024. Vooral zij hadden in de twee voorgaande jaren profijt van de energietoeslag en in 2024 van onder andere de verhoging van het kindgebonden budget.

2.3.2 Armoede onder alleenwonenden en in eenoudergezinnen



Alleenwonenden spelen grote rol in omvang armoedeproblematiek

De bevolking die in 2024 armoede leefde, bestond voor 37 procent uit alleenwonenden onder de AOW-leeftijd. Bij de langdurig armen was dat 30 procent (zie [StatLine](#)). Mensen in eenoudergezinnen met alleen minderjarige kinderen namen met respectievelijk 10 procent van alle armen en 8 procent van alle langdurig armen een veel kleiner deel voor hun rekening. Dat komt doordat er veel minder mensen in eenoudergezinnen leven dan dat er alleen wonen (zie [StatLine](#)).

Meeste armoede bij jongvolwassenen

De hoogte van het inkomen en de vermogensbuffer variëren per levensfase (CBS, 2024), en daarmee dus ook de armoede. In de bevolking van 18²⁾ tot 25 jaar zijn er meer [uitwonenden](#) naarmate de leeftijd hoger is. Het inkomen en vermogen van uitwonende jongeren is relatief

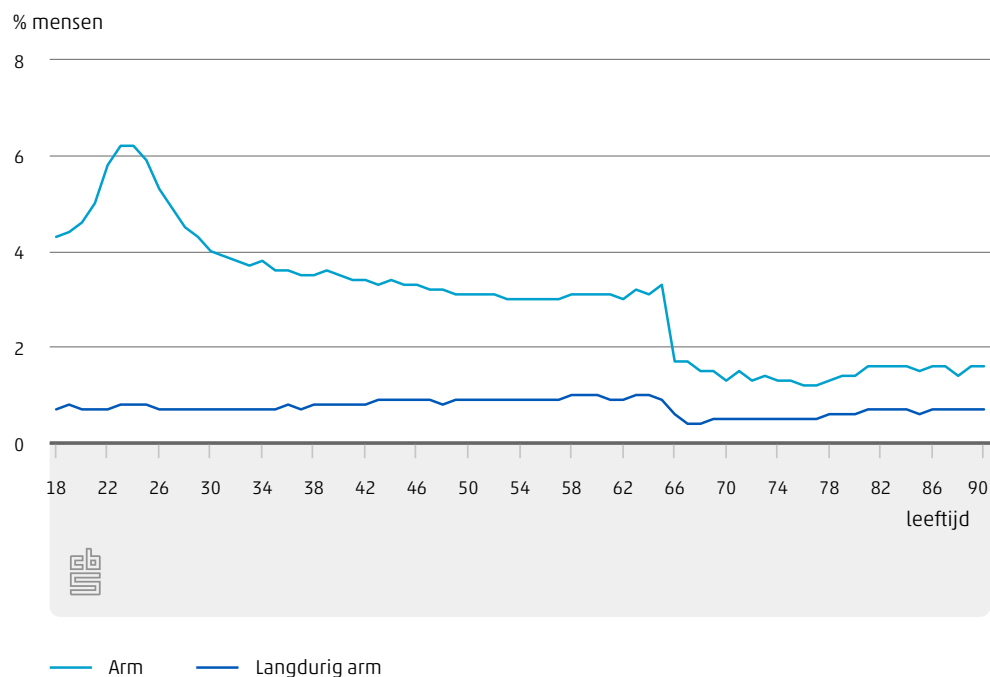
2) Armoede bij minderjarige kinderen komt in hoofdstuk 3 aan bod.

laag (Bokern en Menger, 2024), wat resulteert in verhoogde armoedepercentages met een piek tegen 25 jaar. Rond die leeftijd hebben de meesten hun opleiding afgerond en daarna stijgt het inkomen door betaald werk, loonstijgingen en het vinden van beter betaalde functies. Hoe ouder mensen zijn, des te minder armoede er is.

Vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd (67 jaar in 2024) verbetert de inkomenssituatie voor velen doordat het (volledige) AOW-pensioen met toelagen boven de armoedegrens uitkomt (zie bijlage B). Bovendien hebben de meeste ouderen naast de AOW nog aanvullend pensioen. Ook is er vaak een flinke vermogensbuffer doordat zij gedurende hun leven hebben kunnen sparen en zijn de woonlasten laag doordat de eigen woning (bijna) afbetaald is. Ouderen hebben van alle leeftijdsgroepen dan ook het minst met armoede te maken.

Het percentage langdurig armen is tot 66 jaar – de gemiddelde leeftijd waarop mensen tegenwoordig stoppen met werken, zie CBS (2025b) – groter naarmate de leeftijd hoger is. Hier speelt mee dat mensen op latere leeftijd steeds meer afhankelijk raken van een uitkering, door bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid of werkloosheid. Vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd is de langdurige armoede – net als de armoede – lager.

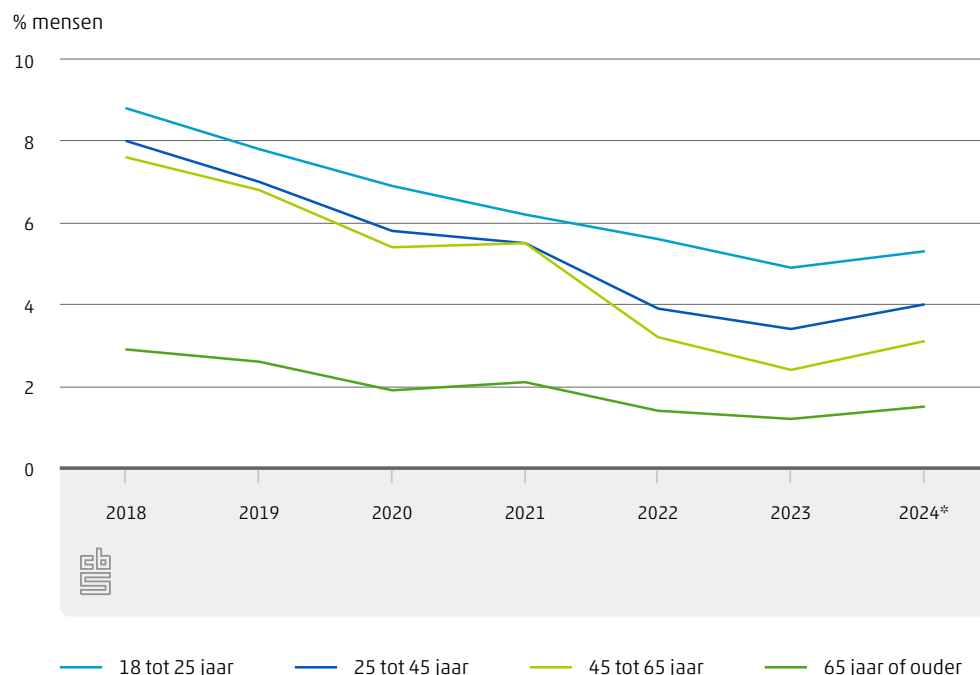
2.3.3 (Langdurige) armoede naar leeftijd, 2024*



Toename armoede in 2024 in alle leeftijdsgroepen

Net als in de bevolking als geheel nam de armoede in 2024 in elke leeftijdsgroep toe. Tussen 2018 en 2023 daalde de armoede nog in alle leeftijdsgroepen, uitgezonderd een lichte stijging bij 45-plussers in 2021. Ook de langdurige armoede daalde in alle leeftijdsgroepen in de periode 2018–2023 en bleef vrijwel gelijk 2024, zie [StatLine](#).

2.3.4 Armoede per leeftijdsgroep



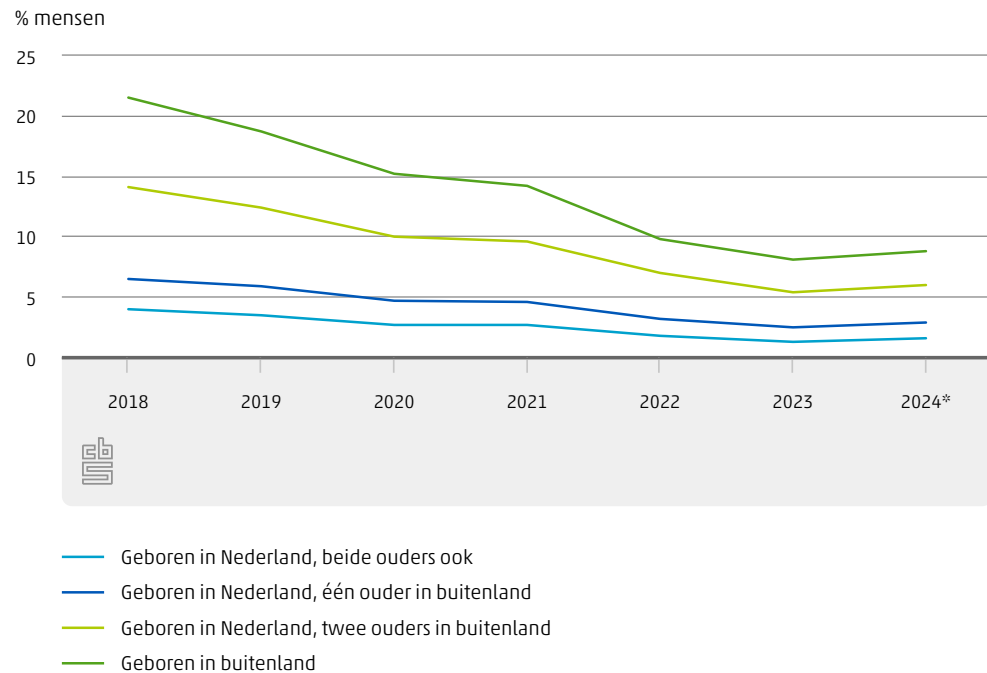
2.4 Armoede in herkomstgroepen

Meeste armoede bij mensen in migrantenhuishoudens

Mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner geboren in het buitenland (de hoofdkostwinner is een migrant, zie kader Herkomstindeling) hebben meer met armoede te maken dan wanneer de hoofdkostwinner in Nederland geboren is. Bijna 9 procent van de mensen in een migrantenhuishouden was arm in 2024. Is de hoofdkostwinner in Nederland geboren en één of beide ouders niet (tweedegeneratie hoofdkostwinner), dan waren de armoedepercentages respectievelijk bijna 3 en 6 procent. De minste armoede is er bij mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner die in Nederland geboren is en beide ouders ook: minder dan 2 procent. Net als in de hele bevolking (paragraaf 2.1) daalde in elke herkomstgroep de armoede in de periode 2018–2023 en nam deze in 2024 weer toe.

Kanttekening bij de armoede-uitkomsten van herkomstgroepen is dat het inkomen en het vermogen door recente of tijdelijke migratie mogelijk niet of onvoldoende in beeld zijn. Bij migranten is ook het vermogen onder de vrijstellingsgrens voor de belasting niet altijd bekend, omdat het bijvoorbeeld op een buitenlandse spaarrekening staat. Het inkomen en de vermogensbuffer – zoals het CBS die kan vaststellen op basis van de beschikbare gegevens – zijn bij migrantenhuishoudens relatief laag (zie [StatLine](#) en bijlage C). Dat hoeft dus niet altijd te betekenen dat zij te weinig geld hebben om boven de armoedegrens uit te komen. Door onvolledige waarneming kan de armoede overschat worden.

2.4.1 Armoede naar herkomst hoofdkostwinner



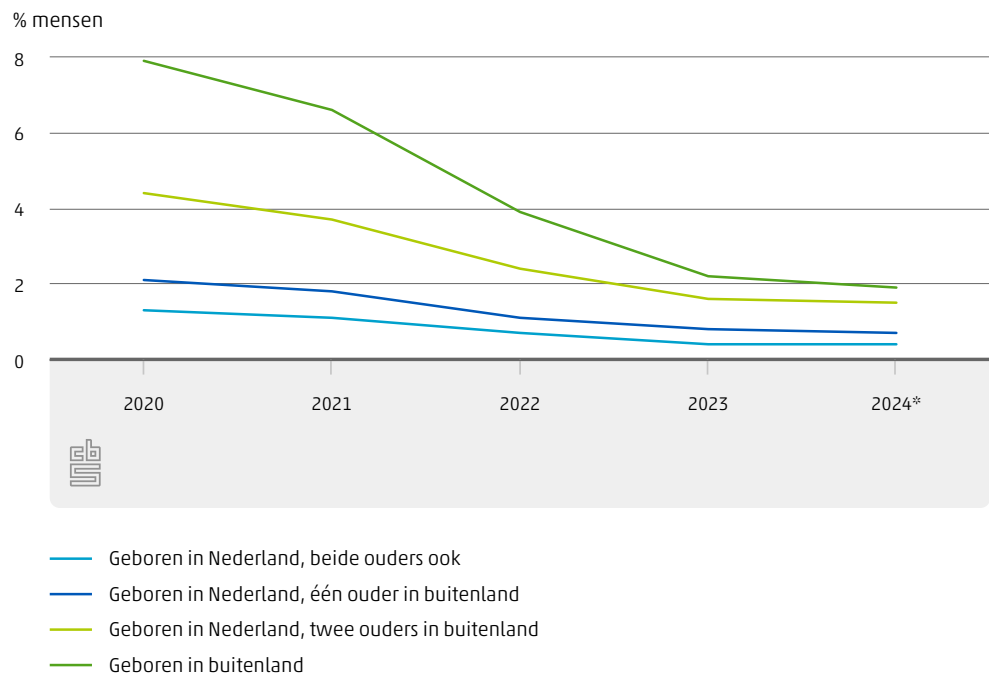
Herkomstindeling

De herkomstindeling van het CBS bestaat uit twee onderdelen: wel of niet geboren in Nederland, en herkomstland. De indeling kijkt eerst of een inwoner zelf in Nederland of het buitenland geboren is, en vervolgens waar de ouders geboren zijn. In het buitenland geboren inwoners duidt het CBS ook wel met de term migranten aan. In Nederland geboren inwoners met een of twee in het buitenland geboren ouders behoren tot de zogenoemde tweede generatie. Is iemand zelf en zijn ook beide ouders geboren in Nederland, dan heeft diegene een Nederlandse herkomst. Voor het herkomstland is een hoofdingeling gemaakt op basis van werelddelen en veelvoorkomende immigratielanden. Bij een migrant is het herkomstland het geboorteland. Het herkomstland van iemand die tot de tweede generatie behoort is het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is of onbekend. In dat geval is het herkomstland het geboorteland van de vader.

In deze paragraaf is uitgegaan van de herkomst van de hoofdkostwinner in het huishouden. Dat is degene in het huishouden met het meeste inkomen. Voor de leesbaarheid worden mensen in een huishouden met een hoofdkostwinner die geboren is in Nederland en van wie een of beide ouders in het buitenland geboren zijn, kortweg aangeduid met 'mensen in een tweedegeneratiehuishouden'. Migrantenuishoudens zijn huishoudens met een hoofdkostwinner geboren in het buitenland. Met mensen in een huishouden van Nederlandse herkomst bedoelen we de groep van wie de hoofdkostwinner in Nederland is geboren en beide ouders ook. Voor het gemak wordt verder ook gesproken van bijvoorbeeld Indonesische tweedegeneratiehuishoudens en Turkse migrantenuishoudens.

Bij langdurige armoede is het beeld vergelijkbaar met armoede. Mensen in een huishouden van Nederlandse herkomst zijn het minst vaak langdurig arm, het grootst is de langdurige armoede bij mensen in een migrantenhuishouden. Bij mensen in een tweedegeneratie-huishouden is de langdurige armoede groter als beide ouders van de hoofdkostwinner in het buitenland zijn geboren. De langdurige armoede bleef, na de daling in de periode 2018–2023, in 2024 vrijwel gelijk. Uitzondering zijn de mensen in migrantenhuishoudens. Bij hen daalde de langdurige armoede in 2024 nog iets verder door.

2.4.2 Langdurige armoede naar herkomst hoofdkostwinner



Armoede grootst in Oekraïense migrantenhuishoudens

Bij mensen in Europese migrantenhuishoudens is het armoedepercentage van 10 relatief hoog. Mensen in Oekraïense migrantenhuishoudens hadden het meest met armoede te maken: 10 keer zo vaak als gemiddeld. Het leefgeld (zie [Rijksoverheid](#)) dat Oekraïense vluchtelingen zonder werk krijgen, komt ook mét toelagen niet boven de armoedegrens uit. Kanttekening hierbij is dat het CBS geen zicht heeft op in het buitenland geregistreerd inkomen en op andere regelingen, zoals gratis onderdak, waarvan Oekraïense vluchtelingen gebruik kunnen maken. Ook zijn er geen of onvoldoende gegevens over eventueel vermogen in het buitenland. De armoede van de Oekraïense groep kan dus overschat zijn. Ook met een hoofdkostwinner geboren in Bulgarije of Roemenië was het percentage armen relatief groot. Arbeidsmigranten met een Oost-Europese herkomst doen relatief vaak laaggeschoold werk, terwijl migranten met een West-Europese herkomst vaker kenniswerkers zijn.

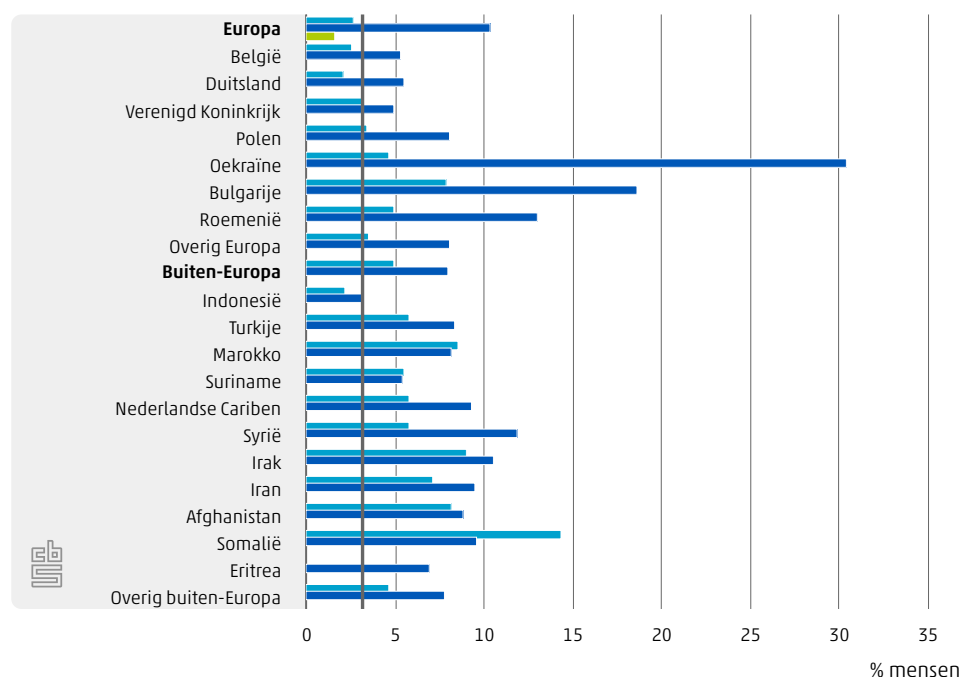
Van de mensen in een tweedegeneratiehuishouden met een Europese herkomst was het armoedepercentage kleiner dan het landelijk gemiddelde van 3,1 in 2024. Met een hoofdkostwinner van wie een of beide ouders in Bulgarije, Roemenië of Oekraïne geboren zijn, was het armoedepercentage echter ruim bovengemiddeld.

Bij niet-Europese herkomst minste armoede bij Indonesische herkomst

Van de vijf grootste groepen huishoudens met een niet-Europese herkomst (Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Cariben en Indonesië) was de armoede vooral groot bij mensen in een huishouden met een in Turkije, Marokko of Caribisch Nederland geboren hoofdkostwinner. Ook mensen uit een Marokkaans tweedegeneratiehuishouden waren relatief vaak arm. Het armoedepercentage was bij een Indonesische herkomst verhoudingsgewijs klein. Bij de tweede generatie speelt hierbij het bovengemiddeld aandeel met werk een rol (CBS, 2024b). Bij de migranten speelt mee dat aandeel met een pensioen relatief hoog is, doordat de immigratie uit Indonesië voornamelijk direct na de dekolonisatie (na de Tweede Wereldoorlog) plaatsvond. Zowel werkenden als pensioenontvangers hebben weinig met armoede te maken (zie paragraaf 2.2).

Of het nu om de tweede generatie of om migranten gaat, er is in verhouding veel armoede bij mensen in een huishouden van wie de hoofdkostwinner een vluchtelingenland als herkomst heeft. Tot de vluchtelingengroepen rekent het CBS personen met een Afghaanse, Irakese, Iraanse, Somalische, Syrische en Eritrese herkomst. De meeste vluchtelingen doen zodra ze een verblijfsvergunning krijgen een beroep op de bijstand en vluchteling-huishoudens hebben daardoor vaak weinig inkomen. Zo waren mensen in een huishouden met een in Syrië geboren hoofdkostwinner 4 zo vaak arm als gemiddeld. Bij mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner uit de andere vluchtelingenlanden was dat ongeveer 3 keer zo vaak.

2.4.3 Armoede naar herkomst hoofdkostwinner¹⁾, 2024*



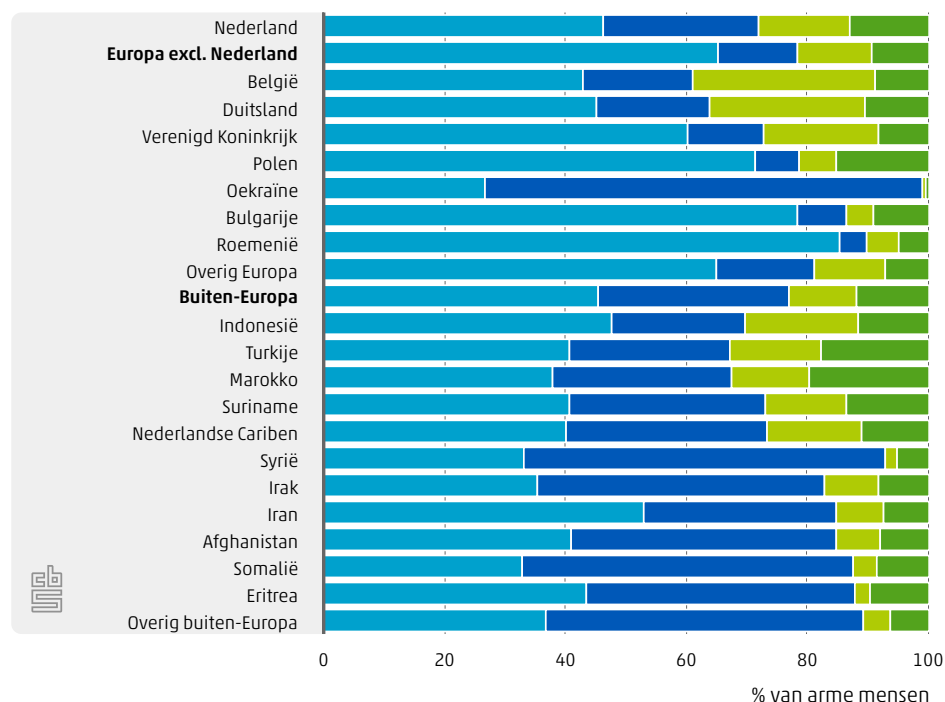
- Geboren in Nederland, een of twee ouders geboren in buitenland
- Geboren in buitenland
- Geboren in Nederland, beide ouders ook

¹⁾ De verticale lijn geeft het gemiddelde armoedepercentage (3,1 procent in 2024) weer. De groep mensen in Eritrese tweedegeneratiehuishoudens is te klein voor een betrouwbaar armoedepercentage.

In meeste arme Europese migrantenhuishoudens vooral inkomen uit werk

Bij een Europese, maar niet-Nederlandse herkomst, heeft het huishouden van bijna twee derde van de arme mensen werk als voornaamste inkomstenbron. In arme Poolse, Bulgaarse en Roemeense huishoudens komt het nog vaker voor. Bij mensen in arme Oekraïense huishoudens is het bij de minderheid het geval en heeft bijna driekwart voornamelijk inkomen uit een bijstandsuitkering. Ook een relatief groot deel van de mensen in arme vluchtelingenhuishoudens leeft vooral van bijstand. In arme huishoudens met een hoofdkostwinner van Turkse of Marokkaanse herkomst gaat armoede relatief vaak samen met ander overdrachtsinkomen, meestal een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering.

2.4.4 Voornaamste inkomstenbron huishouden bij armoede, 2024*



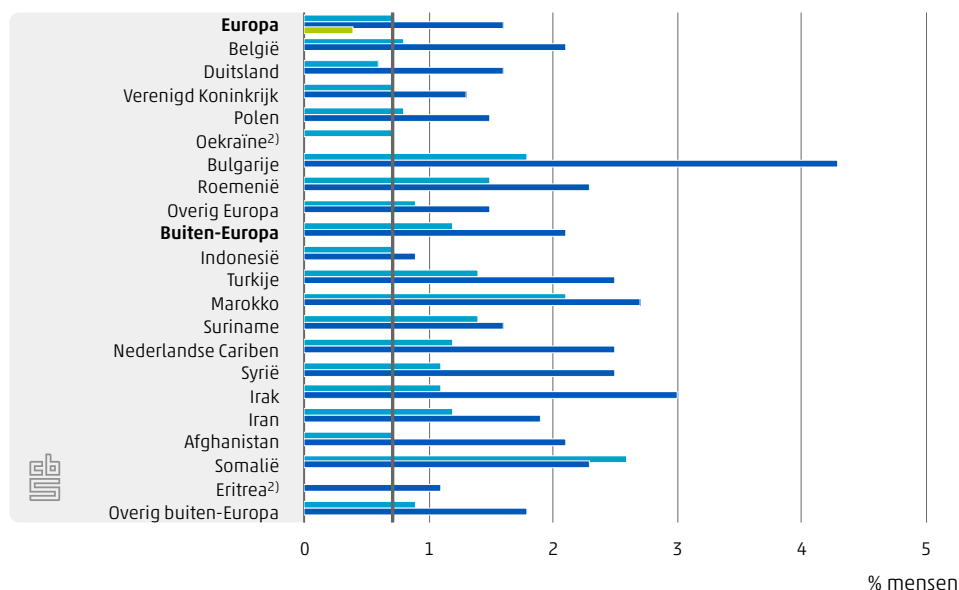
- Inkomen uit werk
- Bijstand of andere sociale voorziening
- Pensioenuitkering
- Ander overdrachtsinkomen

Langdurige armoede vooral groot bij migranten

Langdurige armoede komt vooral voor bij mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner geboren in het buitenland. Mensen in een Bulgaars migrantenhuishouden hebben het vaakst met langdurige armoede te maken. Ook bij migrantenhuishoudens uit Irak is de langdurige armoede in verhouding groot. Daarna volgen de Marokkaanse en Nederlands-Caribische migrantenhuishoudens. In Oekraïense migrantenhuishoudens kan langdurige armoede niet zuiver gemeten worden, omdat zij meestal korter dan drie jaar in Nederland zijn.

In Bulgaarse en Roemeense tweedegeneratiehuishoudens komt langdurige armoede relatief vaak voor. In de tweedegeneratiehuishoudens met een herkomst buiten Europa springt de Somalische groep er uit. Daarnaast is in de Marokkaanse groep de langdurige armoede in verhouding groot.

2.4.5 Langdurige armoede naar herkomst hoofdkostwinner¹⁾, 2024*



■ Geboren in Nederland, een of twee ouders geboren in buitenland

■ Geboren in buitenland

■ Geboren in Nederland, beide ouders ook

¹⁾ De verticale lijn geeft het gemiddeld percentage langdurige armen (0,7 procent in 2024) weer.

²⁾ De meeste Oekraïense migrantenhuishoudens zijn korter dan drie jaar in Nederland. Voor mensen in deze groep kan het percentage langdurig armen daarom niet zuiver bepaald worden. Voor mensen in Eritrese tweedegeneratiehuishoudens kan geen betrouwbaar percentage gemaakt worden.

Onderwijsniveau speelt beperkte rol in verhoogd armoedepercentage migranten

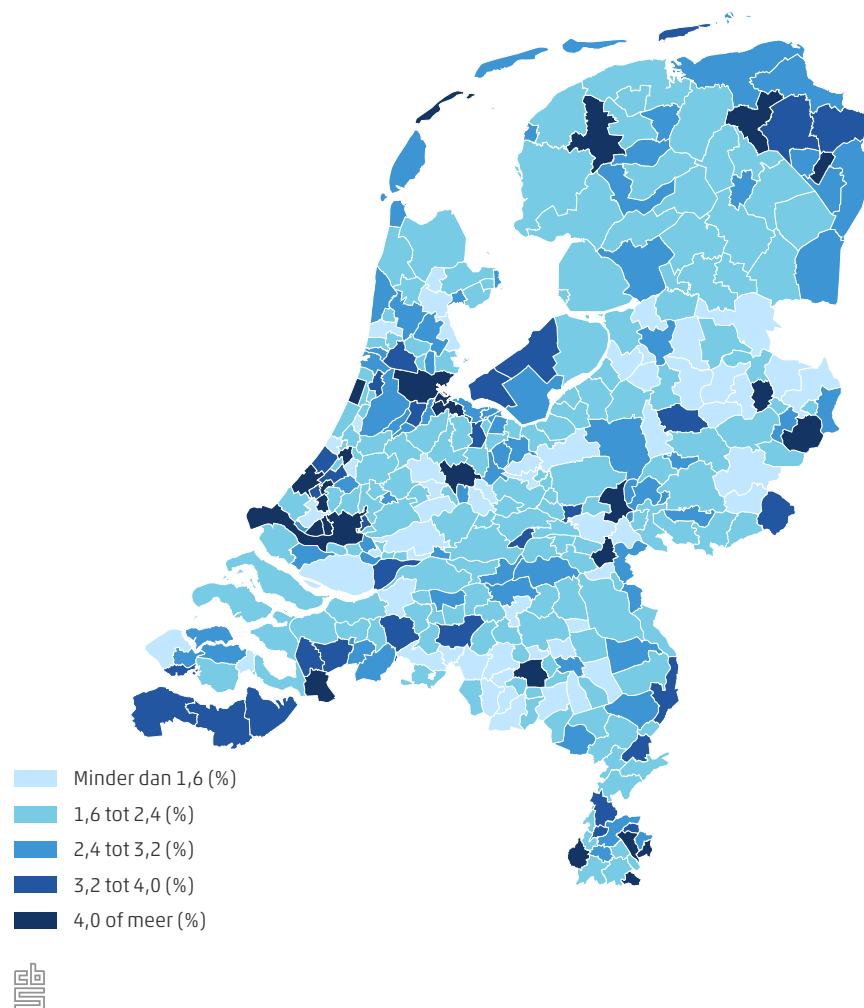
De Nederlandse samenleving kent steeds meer diversiteit naar herkomst. De verschillen in taal, cultuur, religie en leefgewoonten die daarmee gepaard gaan, kunnen een rol spelen bij de hoogte van het armoedepercentage. Maar armoede houdt veelal ook verband met het onderwijsniveau en leeftijd (zie paragrafen 2.2 en 2.3) en herkomstgroepen verschillen hierin van elkaar. Aanvullend is daarom onderzocht of en in hoeverre verschillen in onderwijsniveau en in leeftijd van de hoofdkostwinner een rol spelen bij verschillen tussen herkomstgroepen in de hoogte van het armoedepercentage. De uitkomsten laten zien dat de verschillen in (langdurige) armoede iets kleiner worden, maar niet wegvallen als rekening wordt gehouden met verschillen in onderwijsniveau en leeftijd. De gecorrigeerde percentages tonen een vrijwel vergelijkbaar patroon als in de figuren van deze paragraaf.

2.5 Regionale armoede

Armoede grootst in Vaals

Per gemeente liep het aandeel mensen in armoede in 2024 uiteen van 1,1 procent tot 6,9 procent, tegen 3,1 procent gemiddeld voor heel Nederland. De top vijf van gemeenten met de meeste armoede werd aangevoerd door Vaals (6,9 procent). De andere gemeenten in de top vijf waren Amsterdam (6,7 procent), Den Haag (6,4 procent), Rotterdam (6,3 procent) en Groningen (5,8 procent). De laagste armoedepercentages zijn te vinden in kleinere gemeenten. In 2024 waren Zoeterwoude, Hilvarenbeek en Dinkelland de gemeenten met de minste armoede (allen 1,1 procent). Voor het eerste in zeven jaar is Rozendaal niet de gemeente met de minste armoede (zie [StatLine](#)). Wel hadden de minste bewoners er met langdurige armoede te maken: 0,1 procent in 2024. De langdurige armoede was met 2,7 procent het grootst in Vaals. Op wat afstand volgde Den Haag met een percentage van 1,7. Vrijwel even hoog was het aandeel langdurig armen in Amsterdam, Rotterdam, Heerlen en Kerkrade: allen 1,6 procent.

2.5.1 Armoede in gemeenten, 2024*



Gemeentelijke maatregelen

Aanvullend op het landelijke beleid treffen gemeenten specifieke maatregelen ter bestrijding van armoede in hun gemeente. Het betreft een brede waaier aan sociale voorzieningen in natura buiten de bijzondere bijstand en de individuele inkomens toeslag om. De regelingen zijn nogal divers, veelal incidenteel en soms (beperkt) structureel. Het CBS heeft vrijwel geen zicht hierop, alleen van enkele gemeenten is het gebruik van lokale regelingen bekend (zie [Armoedescan](#)). Eventuele inkomsten uit deze aanvullende regelingen zijn niet in het inkomen en dus ook niet in de regionale cijfers over (langdurige) armoede verwerkt.

2.5.2 Tien gemeenten¹⁾ met het hoogste en laagste percentage (langdurig) armen, 2024*

Arm		Langdurig arm	
Hoogste aandeel	%	Hoogste aandeel	%
1 Vaals	6,9	1 Vaals	2,7
2 Amsterdam	6,7	2 s-Gravenhage	1,7
3 s-Gravenhage	6,4	3 Kerkrade	1,6
4 Rotterdam	6,3	4 Heerlen	1,6
5 Groningen	5,8	5 Rotterdam	1,6
6 Heerlen	5,4	6 Amsterdam	1,6
7 Kerkrade	5,1	7 Woensdrecht	1,4
8 Diemen	5,1	8 Enschede	1,4
9 Schiedam	5,0	9 Schiedam	1,3
10 Enschede	4,9	10 Hulst	1,2
Laagste aandeel		Laagste aandeel	
1 Hilvarenbeek	1,1	1 Rozendaal	0,1
2 Zoeterwoude	1,1	2 Zoeterwoude	0,2
3 Dinkelland	1,1	3 Dinkelland	0,2
4 Tubbergen	1,2	4 Hellendoorn	0,2
5 Hendrik-Ido-Ambacht	1,2	5 Eersel	0,2
6 Hoeksche Waard	1,2	6 Heeze-Leende	0,2
7 Hellendoorn	1,2	7 Heerde	0,2
8 Eersel	1,2	8 Opmeer	0,2
9 Heeze-Leende	1,2	9 Lisse	0,2
10 Sint-Michielsgestel	1,3	10 Laarbeek	0,2

¹⁾ Gemeentelijke indeling van 1-1-2025.

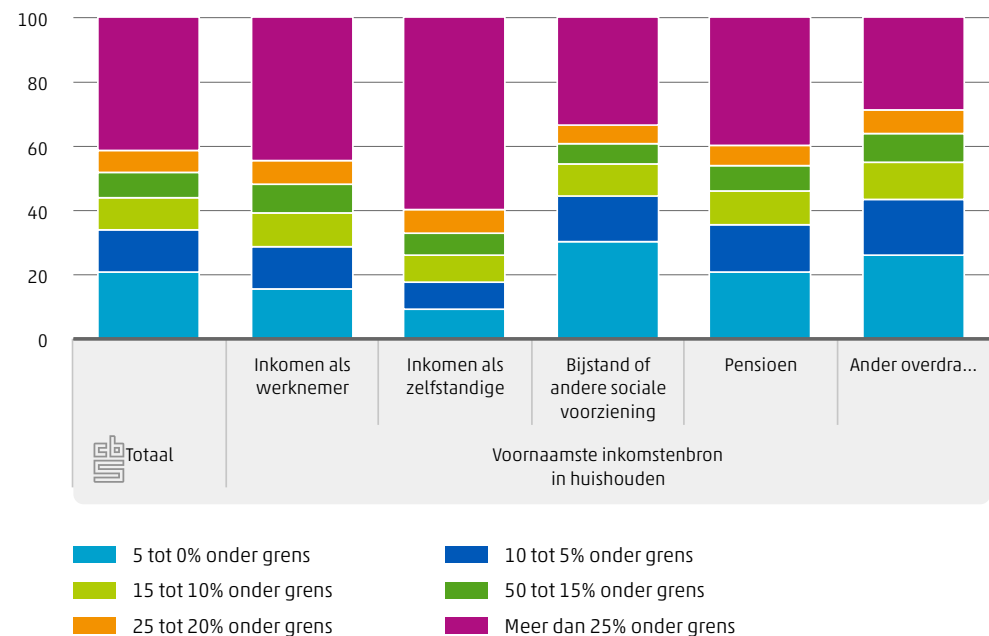
2.6 Inkomenstekort en vermogensbuffer

4 op de 10 armen komen meer dan 25 procent aan inkomen tekort

Hoeveel arme mensen aan inkomen tekortkomen is gedefinieerd als het verschil tussen de armoedegrens en het besteedbaar inkomen, uitgedrukt als percentage van de grens. Van de armen kampte 41 procent in 2024 in hun huishouden met een tekort van meer dan 25 procent. Mensen in een huishouden met vooral zelfstandigeninkomen hadden het vaakst te maken met zo'n tekort (60 procent). Met een ander overdrachtsinkomen dan bijstand (dat is meestal een werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering) kwam zo'n tekort het minst vaak voor (28 procent). In de arme bevolking die minder dan 25 procent tekort kwam, had de grootste groep een klein tekort van 5 procent of minder. Zo'n klein tekort kwam het meest voor onder ontvangers van bijstand of een ander overdrachtsinkomen.

2.6.1 Inkomenstekort arme bevolking, 2024*

% van mensen in armoede

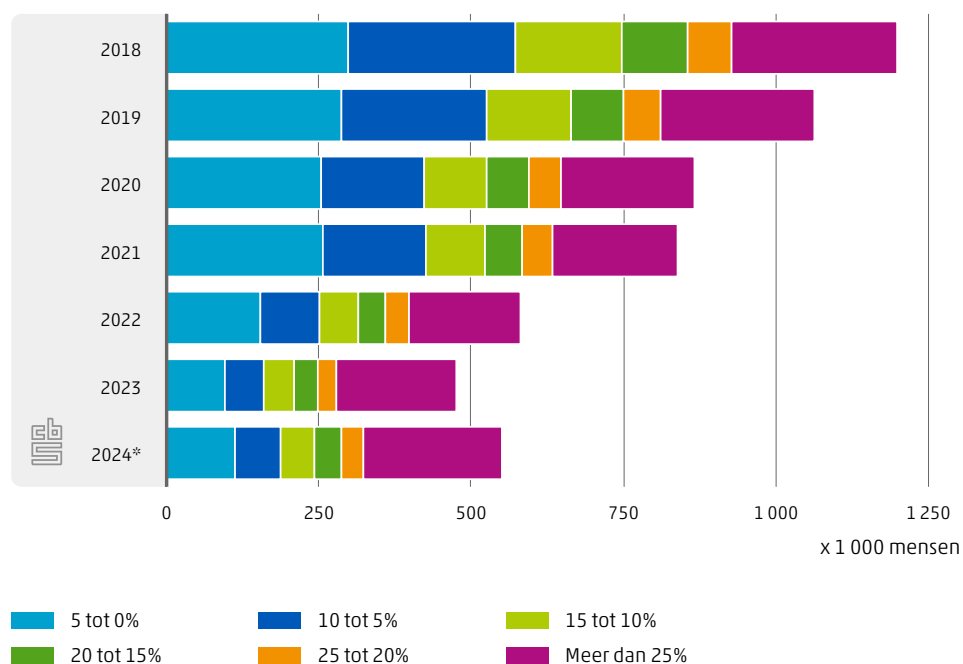


Groep armen met klein inkomenstekort vooral geslonken in 2022

Het aantal armen nam in de periode 2018–2023 af, het meest in 2020 en 2022. Dat had vooral te maken met coronasteun in 2020 en energiemaatregelen in 2022 (zie ook paragraaf 2.1). De afname speelde niet bij elk inkomenstekort. In 2020 was de afname in verhouding het grootst in de groepen die tussen 5 en 20 procent aan inkomen tekortkwamen. In 2022 slonken de groepen met maximaal 10 procent tekort het meest. De energietoeslag zorgde ervoor dat mensen die in 2021 een klein tekort hadden (zoals bijstandsontvangers), een jaar later net boven de armoedegrens uitkwamen (zie ook Van den Brakel en Pouwels-Urlings, 2025). In 2023 krompen de groepen armen met een tekort van

maximaal 10 procent opnieuw. Toen was dat vooral een gevolg van de verhoging van het minimumloon. De toename van het aantal armen in 2024 speelde in elke inkomenstekortklasse.

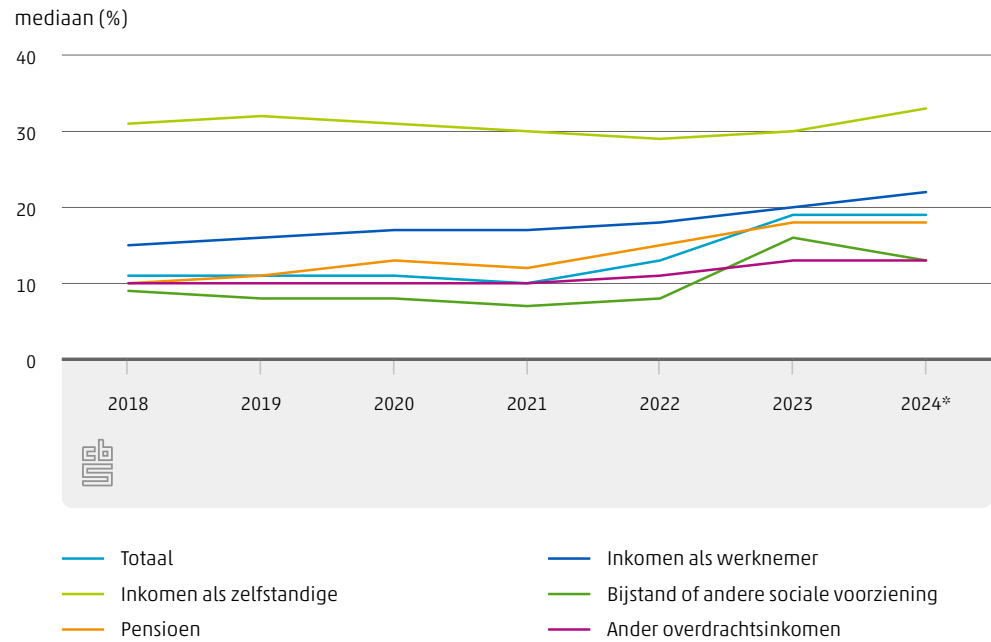
2.6.2 Inkomenstekort arme bevolking



Inkomenstekort in 2024 niet verder opgelopen

Het mediane inkomenstekort van de arme bevolking was 19 procent in 2024. Het inkomens-
tekort is tussen 2018 en 2024 opgelopen. De toename speelde in 2022 en 2023. Dat komt
doordat er in die jaren in verhouding meer werkenden tot de armen behoorden dan in
eerdere jaren (zie paragraaf 2.2). Vooral het inkomen van armen in zelfstandigen-
huishoudens zit ver onder de armoedegrens, rond 30 procent. Het tekort van bijstands-
ontvangers is doorgaans het kleinst. Alleen in 2023 was het tekort bij een werkloosheids- of
arbeidsongeschiktheidsuitkering nog kleiner. Dat het tekort van bijstandsontvangers in 2023
opliep, komt doordat vooral degenen met een klein tekort in 2022 een jaar later niet meer
arm waren (figuren 2.1.4 en 2.2.4). Daardoor waren er onder de arme bijstandsontvangers
in 2023 naar verhouding minder met een klein tekort en meer met een groot tekort, zie
[StatLine](#).

2.6.3 Inkomenstekort arme bevolking naar voornaamste inkomensbron

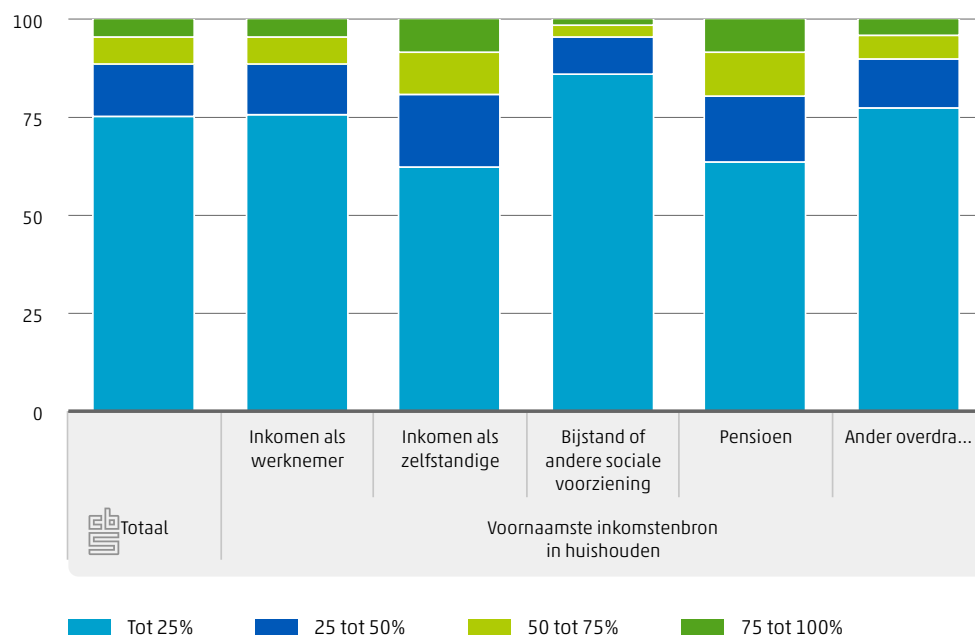


Bij armoede vaak weinig vermogen om op terug te vallen

Voor driekwart van de armen was de vermogensbuffer in het huishouden maximaal 25 procent van de armoedegrens in 2024. Dat betekent dat het huishouden nog geen drie maanden zonder inkomen kan overbruggen. Het vaakst (86 procent) komt dit voor in huishoudens met vooral inkomen uit een bijstandsuitkering. Weinig armen (4 procent) leven in huishoudens die negen maanden of langer zouden kunnen overbruggen (bij een vermogensbuffer van 75 tot 100 procent). Het vaakst is dat het geval bij mensen in huishoudens met inkomen uit eigen bedrijf of uit pensioen.

2.6.4 Vermogensbuffer in procenten van armoedegrens, 2024*

% van mensen in armoede

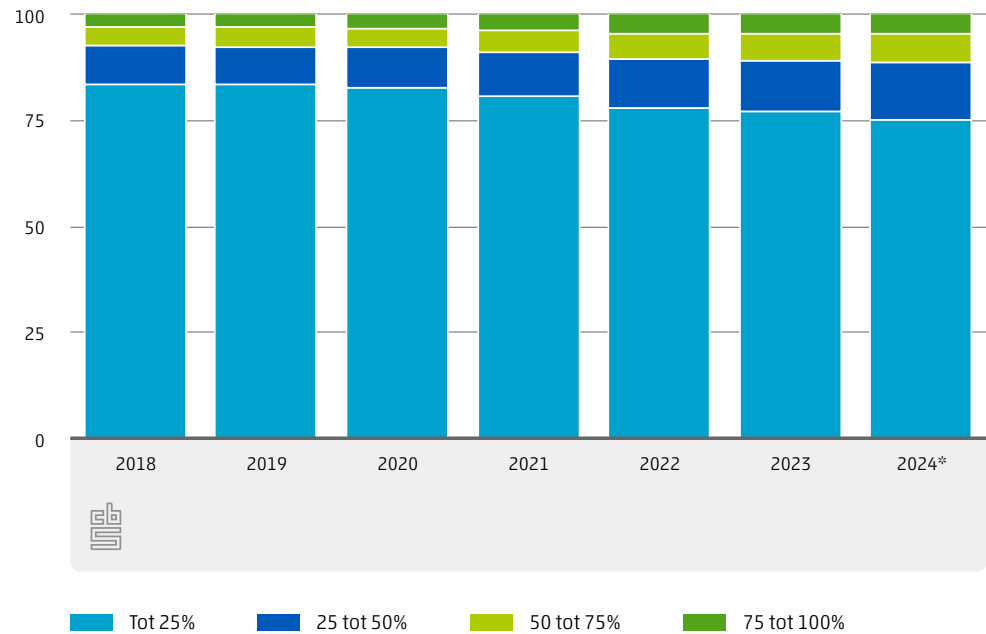


Steeds minder armen met kleine vermogensbuffer

Een vermogensbuffer tot maximaal 25 procent van de armoedegrens komt steeds minder voor in de arme bevolking. In 2018 had nog bijna 84 procent van de armen hiermee te maken. Dat was in 2024 ruim 8 procentpunt minder. De afname komt deels doordat steeds meer mensen in zelfstandigenhuishoudens deel uitmaken van de arme bevolking (figuur 2.2.4) en zij relatief vaak een grotere vermogensbuffer hebben dan huishoudens met een andere inkomstenbron. Daarnaast stegen de bank- en spaartegoeden van huishoudens, ook onderaan de inkomensladder (zie [StatLine](#)).

2.6.5 Vermogensbuffer in procenten van armoedegrens

% van mensen in armoede



2.7 Literatuur

Brakel, M. van den en N. Pouwels-Urlings (2025). [Wie zit onder en wie boven de armoedegrens?](#) Statistische Trends, juli.

CBS (2024a). [Emancipatiemonitor 2024](#).

CBS (2024b). [Integratie en samenleven 2024](#).

CBS (2025a). [Koopkracht steeg met 3,6 procent in 2024](#). CBS-nieuwsbericht, 11 september.

CBS (2025b). [Pensioenleeftijd werknemers nadert 66 jaar](#).

CPB (2025). [Macro Economische verkenning 2026](#). Centraal Planbureau, 16 september.

3 Hoeveel kinderen zijn arm?

In dit hoofdstuk staan minderjarige kinderen in arme gezinnen centraal. Hoeveel kinderen maken deel uit van zo'n gezin? Zijn dat er meer of minder dan voorheen? Zijn er verschillen naar leeftijd, gezinssamenstelling, voornaamste inkomstenbron en herkomst? Waar in Nederland wonen vooral kinderen die in armoede leven?

3.1 Ontwikkeling

Armoede onder kinderen in 2024 gelijk gebleven

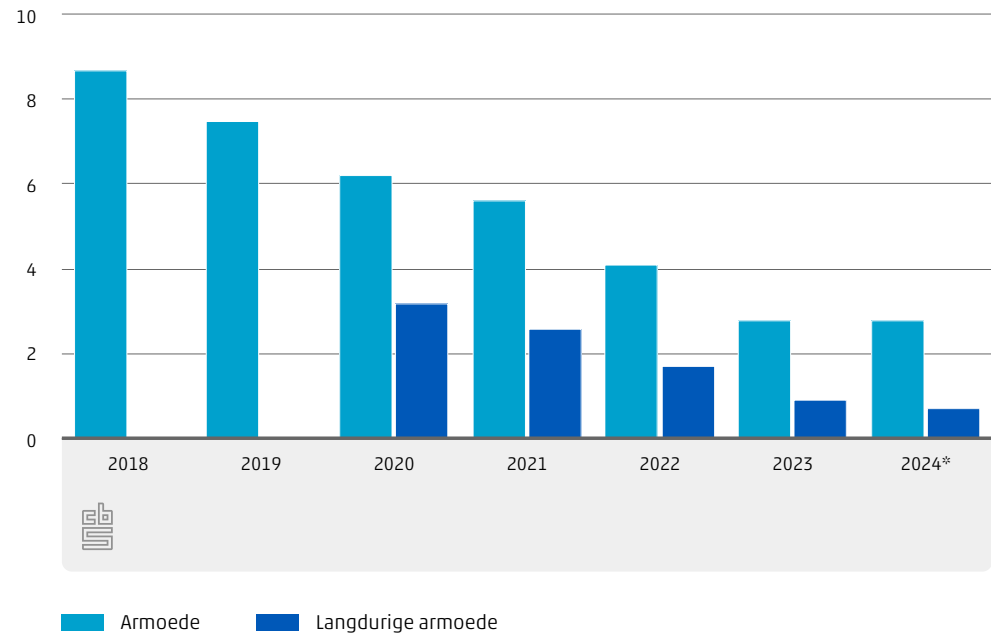
In 2024 maakten 93 duizend minderjarige kinderen deel uit van een arm gezin, evenveel als in het jaar ervoor. Terwijl in de bevolking het aantal armen in 2024 toenam, was dat bij kinderen niet zo. Dat komt doordat gezinnen profijt hadden van de verhoging van het kindgebonden budget.

Voor een eenoudergezin met twee kinderen tot 13 jaar was de armoedegrens in 2024 2 215 euro per maand. Voor een paar met twee kinderen in dezelfde leeftijd was dat 2 625 euro. Voor gezinnen met twee kinderen op de middelbare school was de grens bijna 400 euro per maand hoger (zie bijlage A).

Net als in 2023 kwam het aandeel kinderen in armoede in 2024 uit op 2,8 procent. Vanaf 2018 tot en met 2023 daalde het armoedepercentage onder kinderen voortdurend. Het percentage kinderen dat al minstens drie jaar op rij deel uitmaakt van een gezin in armoede, vertoonde in 2024 wel een lichte daling naar 0,7 procent. In 2020 was de langdurige armoede onder minderjarige kinderen nog 3,2 procent.

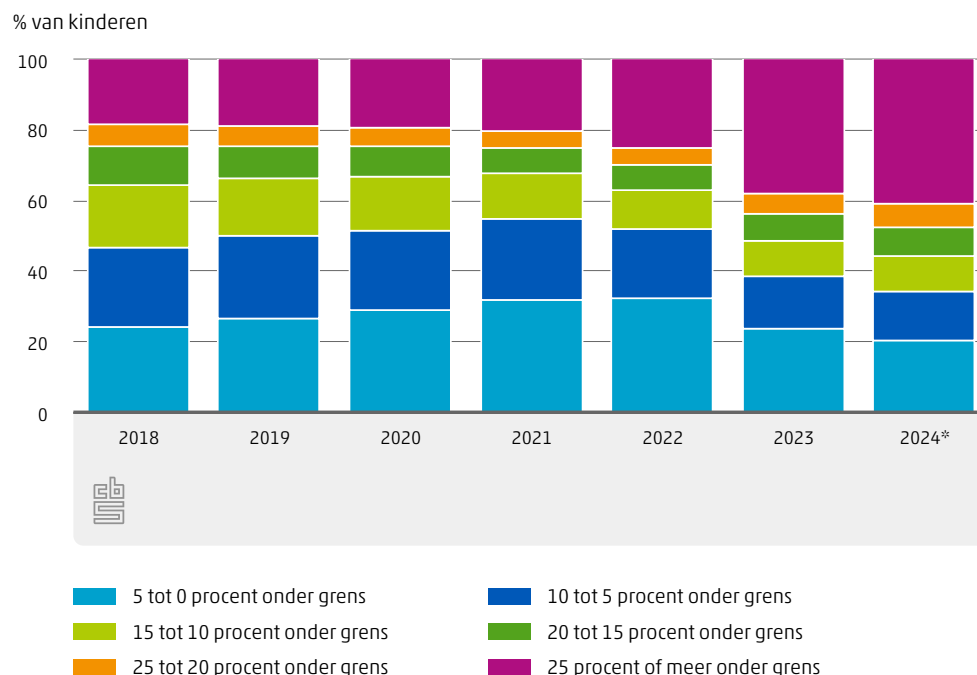
3.1.1 Kinderen in (langdurige) armoede

% van kinderen tot 18 jaar



In 2024 behoorde ruim 1 op de 3 (34 procent) arme kinderen tot een gezin met een inkomen dat ten hoogste 10 procent lager was dan de armoedegrens. Daarentegen leefde ruim 40 procent in een gezin met een inkomen dat 25 procent of meer onder de grens lag. Het percentage arme kinderen in een gezin met een dergelijk groot inkomenstekort is de laatste paar jaar relatief sterk toegenomen. Het aandeel arme kinderen dat *nét* onder de armoedegrens leeft, is daarentegen kleiner geworden. Er zijn dus minder kinderen die in armoede leven, maar het inkomenstekort van de gezinnen van arme kinderen is wel groter geworden. Dit komt doordat arme kinderen vaker dan voorheen deel uitmaken van een werkend gezin. Met vooral inkomen uit werk heeft een huishouden doorgaans een groter inkomenstekort (zie paragraaf 2.6).

3.1.2 Inkomenstekort bij kinderen in armoede



3.2 Samenstelling van het huishouden en leeftijd

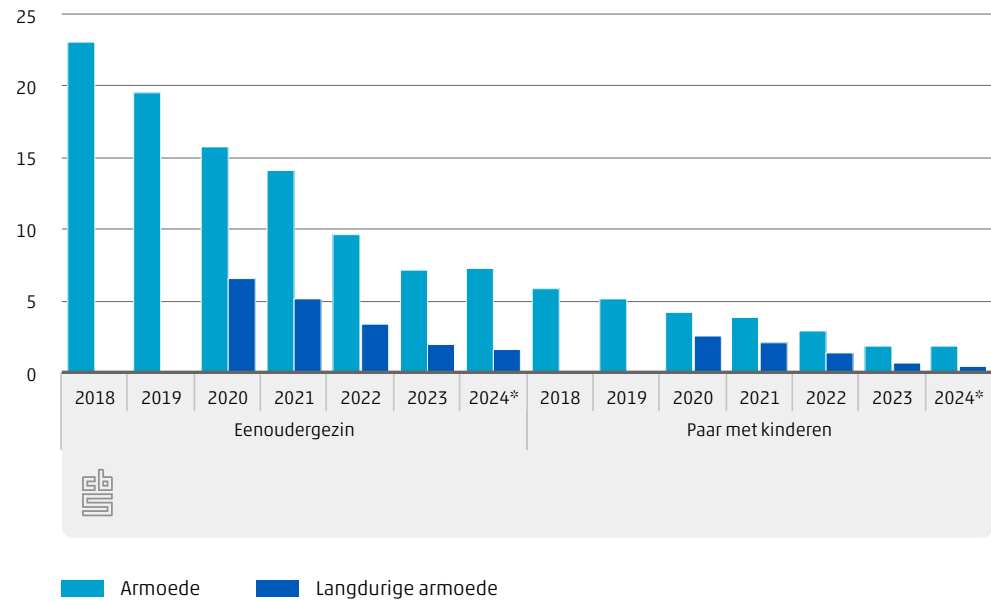
Relatief veel armoede onder kinderen in eenoudergezin

Ruim 38 duizend kinderen in een eenoudergezin en 49 duizend kinderen van een samenwonend paar hadden in 2024 met armoede te maken.¹⁾ Dat kwam neer op 7,3 procent van de kinderen in een gezin met één ouder, tegen 1,9 procent van de kinderen in een gezin met twee ouders. Het aandeel bij kinderen in een eenoudergezin was fors lager dan in 2018 toen het nog 23,1 procent was. In een tweeoudergezin was in hetzelfde jaar 5,9 procent van de kinderen arm. Het aandeel in langdurige armoede kwam in 2024 uit op 1,6 procent bij kinderen in een eenoudergezin en op 0,5 procent bij kinderen in een tweeoudergezin.

1) Bijna 6 duizend arme kinderen behoorden tot een huishouden waarvan nog andere personen dan de ouder(s) deel uitmaakten. Het gaat bijvoorbeeld om huishoudens met inwonende verwanten, zoals grootouders.

3.2.1 Kinderen in (langdurige) armoede naar samenstelling huishouden

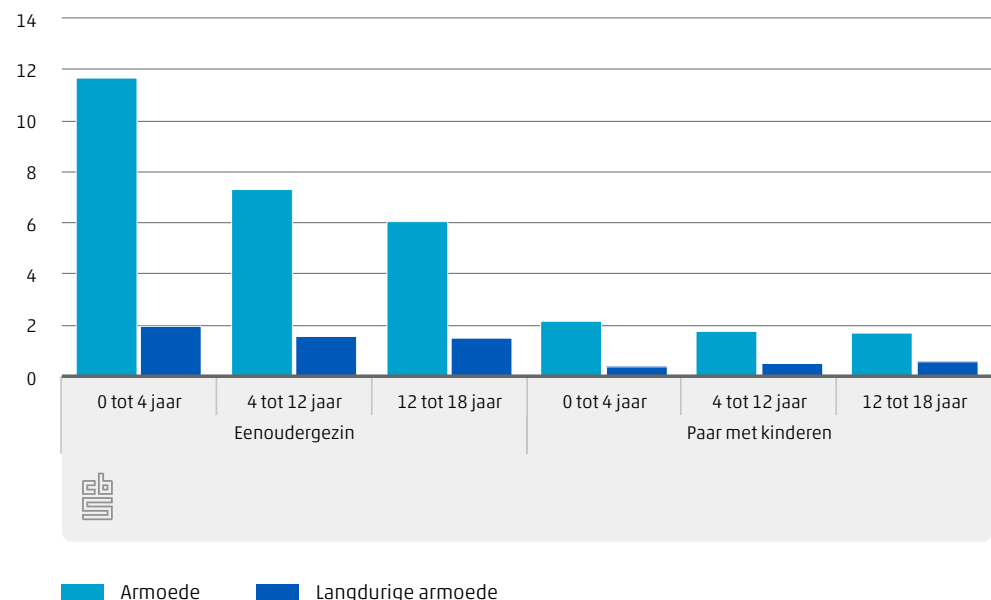
% van kinderen tot 18 jaar



In eenoudergezinnen heeft doorgaans alleen de ouder een inkomen. Betrekkelijk vaak moeten deze gezinnen van een bijstandsuitkering rondkomen. Het armoedepercentage is voor kinderen in een eenoudergezin kleiner naarmate ze ouder zijn. De mogelijkheden om te werken zijn dan voor de alleenstaande ouder ruimer.

3.2.2 Kinderen in (langdurige) armoede naar leeftijd kind, 2024*

% van kinderen tot 18 jaar

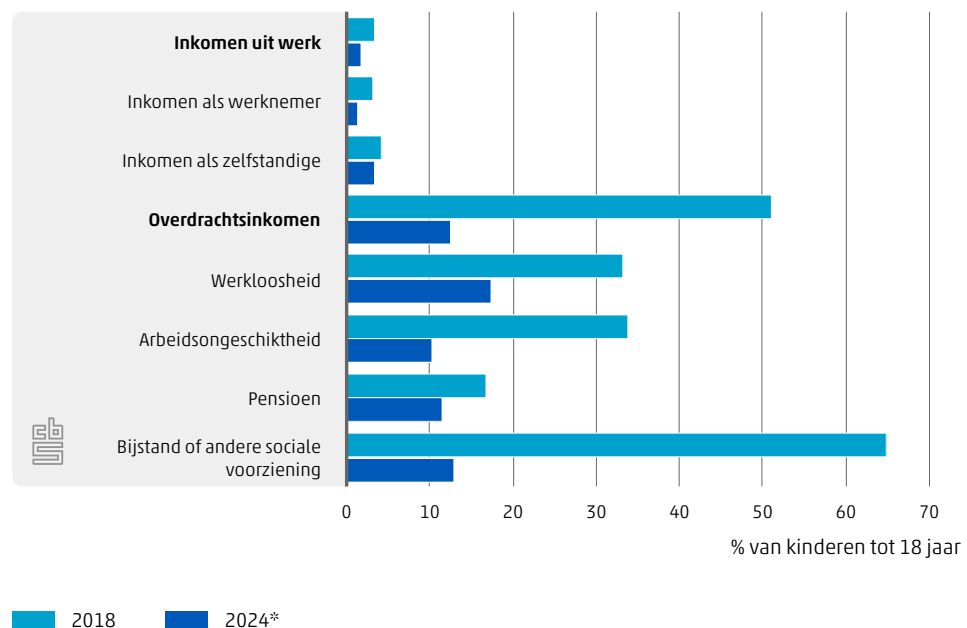


3.3 Voornaamste inkomstenbron

Huishoudens die voor hun inkomen voornamelijk zijn aangewezen op een uitkering, hebben relatief vaak te maken met armoede. De kinderen in deze huishoudens delen noodzakelijkerwijs in de armoedeproblematiek van hun ouder(s). In 2024 leefde 1 op de 8 van hen (40 duizend kinderen) onder de armoedegrens. In 2018 was nog ruim de helft van alle kinderen in een uitkeringsgezin arm (186 duizend kinderen). Het armoedepercentage nam in de afgelopen jaren vooral af onder kinderen in een gezin dat moet rondkomen van een sociale voorziening, zoals bijstand. In 2022 en 2023 had die afname te maken met de energietoeslagen die aan de beleidsmatige minima zijn uitgekeerd.

De armoede van kinderen in een gezin met vooral inkomen als werknemer of zelfstandige nam eveneens af, maar minder sterk. In 2024 leefde 1,8 procent van alle kinderen in een huishouden met werk in armoede (53 duizend kinderen). In 2018 was het armoedepercentage nog 3,5 (105 duizend kinderen). De armoede onder kinderen in een werknemershuishouden is sterker afgenomen dan onder kinderen in een gezin met vooral inkomen als zelfstandige.

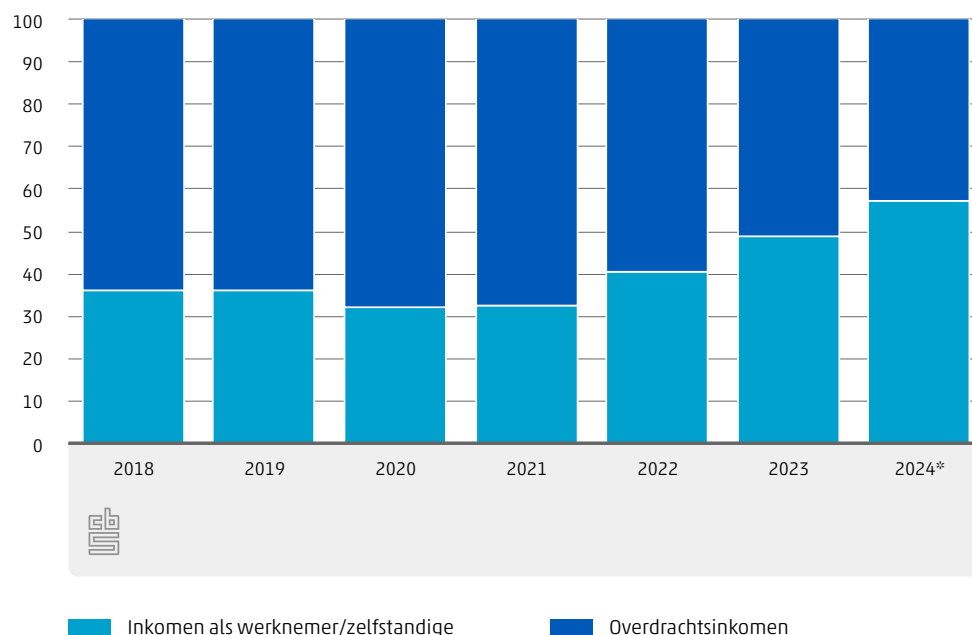
3.3.1 Kinderen in armoede naar voornaamste inkomensbron



Doordat de armoede van kinderen in een gezin met vooral inkomen uit werk minder sterk afnam dan de armoede van kinderen in een uitkeringsgezin, veranderde de samenstelling van de groep arme kinderen. In 2018 behoorde nog 64 procent van alle arme kinderen tot een uitkeringshuishouden. Dit aandeel nam toe tot 68 procent in 2020, om vervolgens te dalen naar 43 procent in 2024. In dezelfde periode steeg het aandeel arme kinderen in een werkend gezin van 36 procent in 2018 naar 57 procent in 2023.

3.3.2 Voornaamste inkomensbron in gezin van arme kinderen

% van arme kinderen tot 18 jaar



3.4 Herkomst van de hoofdkostwinner

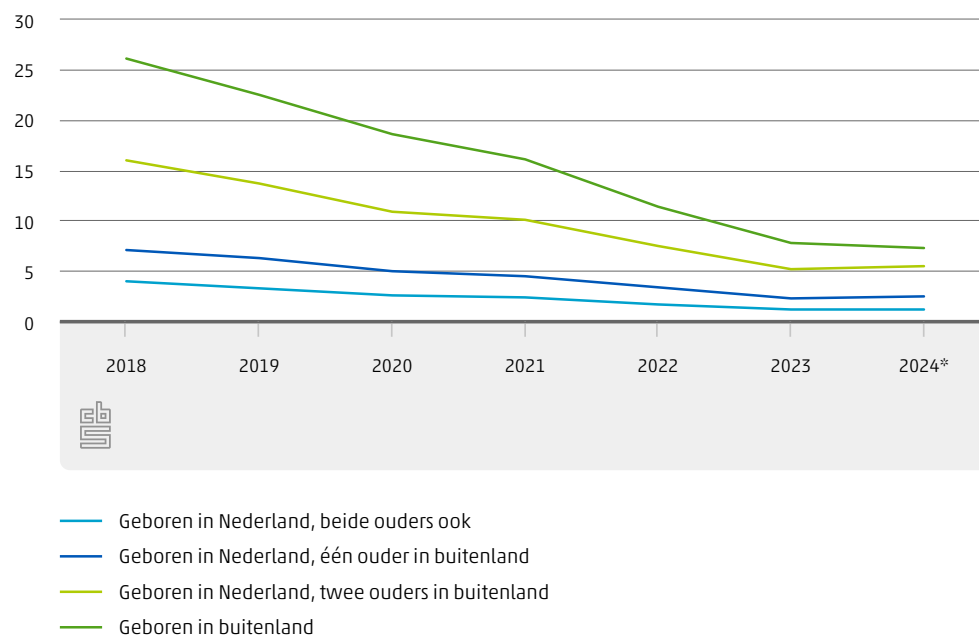
Relatief veel armoede onder kinderen van migranten

Of kinderen in armoede leven hangt onder meer samen met de herkomst van de hoofdkostwinner in het gezin. In 2024 leefde 1,2 procent van alle kinderen in een gezin met een hoofdkostwinner met een Nederlandse herkomst in armoede. Kinderen met een hoofdkostwinner van de tweede generatie, waarvan ten minste één ouder buiten Nederland is geboren, waren vaker arm: 2,5 procent bij één ouder geboren in het buitenland en 5,5 procent bij twee ouders geboren in het buitenland.

Het grootst is de armoede onder kinderen in een migrantengezin, een gezin waarvan de hoofdkostwinner zelf buiten Nederland is geboren. Met een armoedepercentage van 7,3 betrof het 52 duizend kinderen. In 2018 ging het nog om 26,1 procent van de kinderen in een migrantengezin (162 duizend kinderen). Net als bij kinderen met een hoofdkostwinner met een Nederlandse herkomst nam de armoede onder kinderen met een hoofdkostwinner met een buitenlandse herkomst af in de periode 2018–2023, maar vlakke deze daling af in 2024. Bij de uitkomsten naar herkomst past overigens de kanttekening dat het inkomen en vermogen bij migranten mogelijk niet of onvoldoende in beeld zijn (zie ook paragraaf 2.4).

3.4.1 Kinderen in armoede naar herkomst hoofdkostwinner

% van kinderen tot 18 jaar



Ruim 70 procent arme kinderen in gezin met buitenlandse herkomst

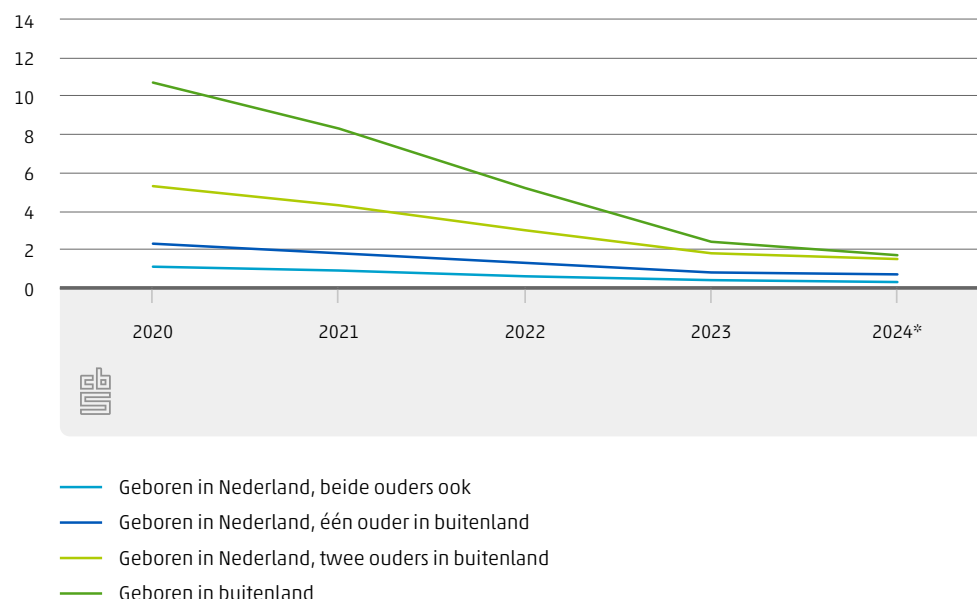
In de populatie waarvan de armoede gemeten wordt (zie hoofdstuk 2), steeg het aantal kinderen in een gezin met een hoofdkostwinner van de tweede generatie van 283 duizend in 2018 naar 338 duizend in 2024. Het aantal kinderen met een migrant als hoofdkostwinner steeg van 623 duizend naar 712 duizend. Tegelijkertijd daalde in deze periode het aantal kinderen in een gezin met een hoofdkostwinner van Nederlandse herkomst, van 2,4 miljoen naar 2,2 miljoen. Doordat kinderen van migranten en ook van de tweede generatie relatief vaak in armoede leven, zorgden deze ontwikkelingen ervoor dat zij een groter aandeel van de totale populatie kinderen in armoede uitmaken. Van elke 100 kinderen in armoede in 2018 hadden er 67 een hoofdkostwinner met een buitenlandse herkomst. In 2024 was dat opgelopen naar 71 van de 100.

Wordt er gekeken naar kinderen in een gezin dat ten minste drie jaar onder de armoedegrens verkeert, dan is bij de onderscheiden herkomstgroepen een vrijwel vergelijkbaar patroon zichtbaar als bij armoede van ten minste één jaar. Wel liggen de niveaus van de langdurige armoede lager. De langdurige armoede is het grootst bij kinderen in een migrantengezin: 1,7 procent in 2024. In 2020 was dat nog 10,7 procent. Ook in de andere herkomstgroepen is de langdurige armoede afgenomen.

De verschillen in (langdurige) armoede tussen herkomstgroepen kunnen deels worden toegeschreven aan andere kenmerken, zoals het onderwijsniveau en de leeftijd van de hoofdkostwinner (zie ook hoofdstuk 2).

3.4.2 Kinderen in langdurige armoede naar herkomst hoofdkostwinner

% van kinderen tot 18 jaar



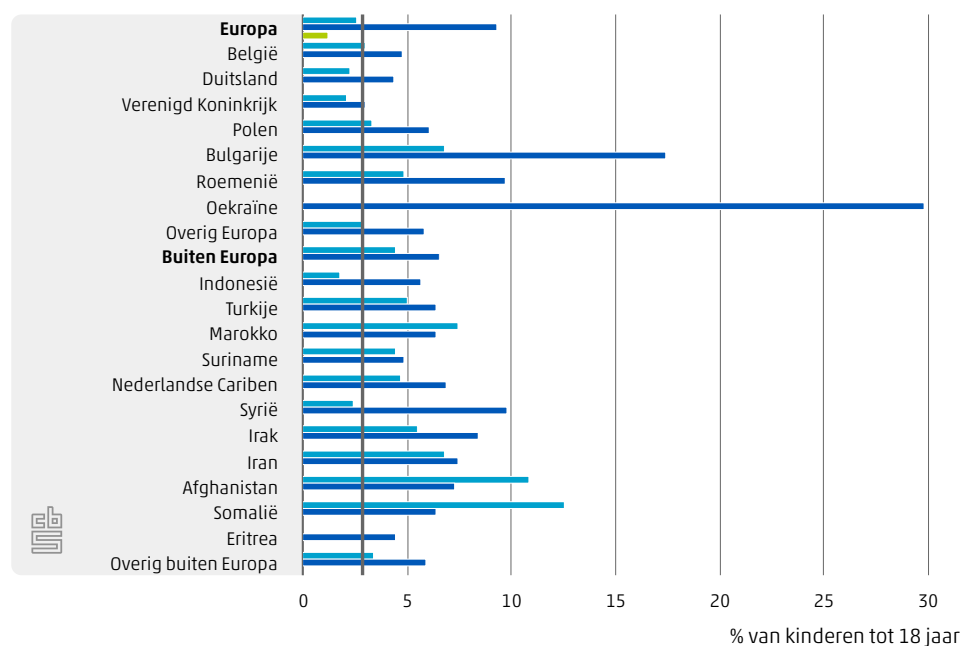
Armoede kinderen verschilt per herkomstland

Armoedepercentages variëren tussen herkomstlanden, waarbij het hoogste aandeel is voorbehouden aan kinderen met een hoofdkostwinner die uit Oekraïne is gemigreerd. Dit houdt verband met de hoogte van het leefgeld (zie [Rijksoverheid](#)) van Oekraïense vluchtelingen zonder werk, dat ook mét toelagen niet boven de armoedegrens uitkomt. Overigens past hierbij als kanttekening dat het CBS geen zicht heeft op in het buitenland geregistreerd inkomen en vermogen en op andere regelingen waarvan Oekraïense vluchtelingen gebruik kunnen maken, zoals gratis onderdak (zie hoofdstuk 2). Ook bij kinderen van een hoofdkostwinner geboren in Bulgarije is de armoede relatief groot. In mindere mate geldt dat voor kinderen in een migrantengezin uit vluchtelingenlanden zoals Syrië en Irak.

In de meeste herkomstgroepen is het armoedepercentage van kinderen van een tweedegeneratie-hoofdkostwinner lager dan dat van kinderen van een geïmmigreerde hoofdkostwinner. Daarbij moet overigens worden opgemerkt dat het aantal kinderen van een tweedegeneratie-hoofdkostwinner uit een van de vluchtelingenlanden gering is.

Van de grootste groepen van buiten-Europese herkomst leefden de kinderen met een hoofdkostwinner geboren in de Nederlandse Cariben het vaakst in armoede. Van de kinderen van een tweedegeneratie-hoofdkostwinner behoorden degenen met een Marokkaanse herkomst relatief vaak tot een arm gezin. De armoede onder kinderen van een hoofdkostwinner met een Turkse of Surinaamse herkomst was lager, maar wel bovengemiddeld. Het laagste armoedepercentage betrof kinderen van een hoofdkostwinner geboren in Nederland met een Indonesische herkomst.

3.4.3 Kinderen in armoede naar herkomstland hoofdkostwinner¹⁾, 2024*

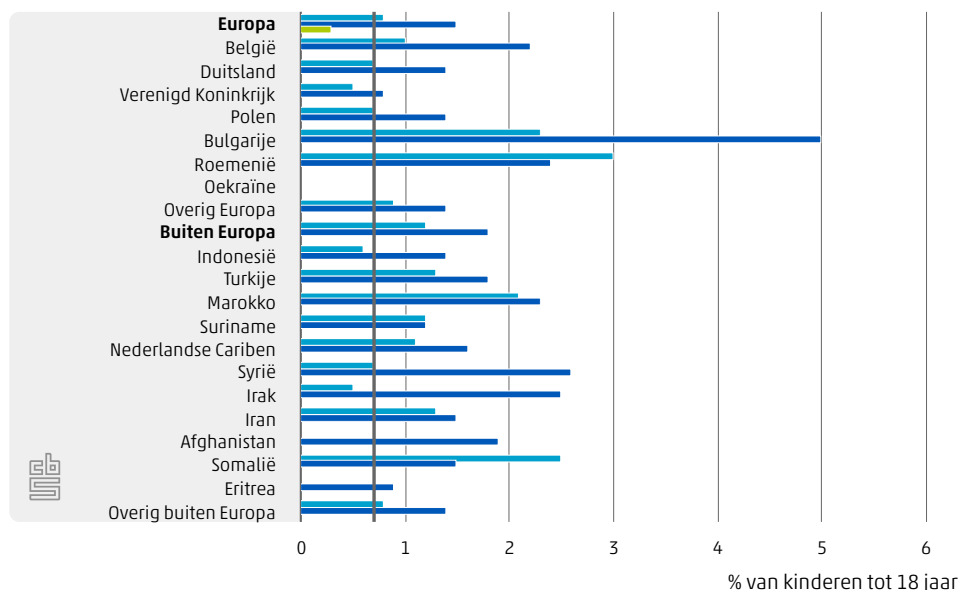


- Geboren in Nederland, één of twee ouders in buitenland
- Geboren in buitenland
- Geboren in Nederland, beide ouders ook

¹⁾ De verticale lijn geeft het gemiddelde armoedepercentage van kinderen (2,8 procent in 2024) weer. De groep kinderen in Oekraïense en Eritrese tweedegeneratiehuishoudens is te klein voor een betrouwbaar armoedepercentage.

Over het algemeen laten de cijfers over kinderen in langdurige armoede hetzelfde beeld naar herkomst zien als de cijfers over armoede van ten minste één jaar. Zo is de langdurige armoede relatief groot onder kinderen waarvan de hoofdkostwinner in Bulgarije is geboren. En in vrijwel alle gevallen is de langdurige armoede onder kinderen groter als de hoofdkostwinner een migrant is dan als deze van de tweede generatie is.

3.4.4 Kinderen in langdurige armoede naar herkomstland hoofdkostwinner¹⁾, 2024*



- Geboren in Nederland, één of twee ouders in buitenland
- Geboren in buitenland
- Geboren in Nederland, beide ouders ook

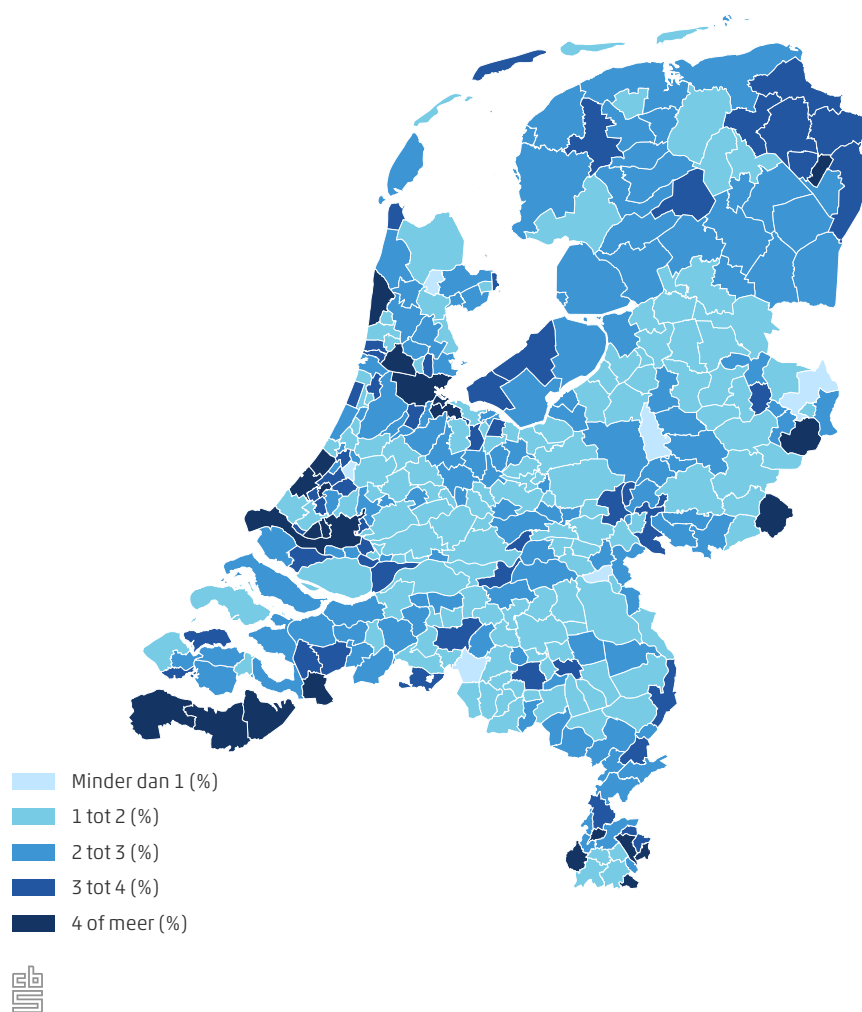
¹⁾ De verticale lijn geeft het gemiddelde percentage langdurig arme kinderen (0,7 procent in 2024) weer. De meeste Oekraïense migrantenhuishoudens zijn korter dan drie jaar in Nederland. Voor kinderen in deze groep kan het percentage langdurig armen daarom niet zuiver worden bepaald. De groep kinderen in Oekraïense en Eritrese tweedegeneratiehuishoudens is te klein voor een betrouwbaar armoedepercentage.

3.5 Regionale verschillen

Relatief veel Vaalse kinderen in armoede

In Vaals leefden in 2024 naar verhouding de meeste kinderen in een arm gezin: 7,2 procent. Dat is 2,5 keer zoveel als gemiddeld in Nederland (2,8 procent). Rotterdam (5,9 procent), Kerkrade (5,8 procent), Den Haag (5,7 procent) en Woensdrecht (eveneens 5,7 procent) completeerden de top vijf van gemeenten met relatief de meeste kinderen in armoede. In de gemeenten Dinkelland, Zoeterwoude, Opmeer en Heumen was het aandeel kinderen dat deel uitmaakt van arm gezin het laagst (0,7 à 0,8 procent).

3.5.1 Armoede bij kinderen tot 18 jaar per gemeente, 2024*



4 Hoeveel werkenden zijn arm?

Dit hoofdstuk bespreekt mensen die hun inkomen vooral uit betaald werk betrekken en tegelijkertijd (langdurig) deel uitmaken van een huishouden dat in armoede leeft. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen werknemers en zelfstandigen met en zonder personeel. Om hoeveel werkenden gaat het, hoe was de ontwikkeling van het aandeel armen in de werkende bevolking? In hoeverre speelt de wekelijkse arbeidsduur een rol? Verschillen de aandelen arme werkenden naar demografische kenmerken zoals leeftijd en herkomst en kenmerken van het werk zoals bedrijf en beroep?

4.1 Trends

Aandeel armen onder werkenden licht toegenomen

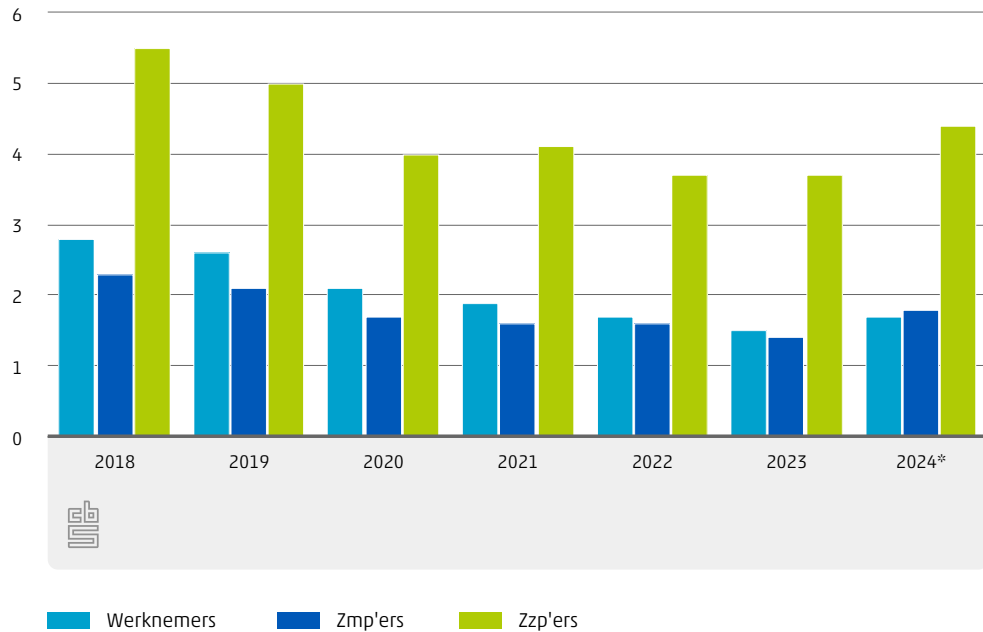
Van de werkende bevolking maakte 2,0 procent in 2024 deel uit van een arm huishouden. Daarmee kwam er een einde aan een periode van een gestaag dalende trend. In 2018 maakte nog 3,1 procent van de werkende bevolking deel uit van een arm huishouden, in 2023 was dat 1,8 procent.

De ontwikkeling van het aandeel armen ziet er bij werknemers en zelfstandigen vergelijkbaar uit, maar de niveaus zijn anders. Het armoedepercentage lag bij werknemers in 2024 lager dan bij de zelfstandigen. Net als bij de werknemers bereikte bij zelfstandigen het aandeel armen in 2023 de laagste waarde, met 3,7 procent voor zelfstandigen zonder personeel en 1,4 procent voor zelfstandigen met personeel. In elke groep nam in 2024 het armoedepercentage weer toe.

Het aandeel werknemers dat langdurig van een arm huishouden deel uitmaakt, lag in 2023 en 2024 lager dan in de voorgaande jaren ([zie Statline](#)). Er was sprake van een gestaag dalende trend, met een meer dan halvering van het aandeel langdurig armen: van 0,5 procent in 2020 naar 0,2 procent in 2024. Bij de zelfstandigen zonder personeel nam het aandeel langdurig armen over de periode 2020–2023 eveneens af, van 1,3 procent naar 1,0 procent, maar dit aandeel nam in 2024 weer iets toe, naar 1,1 procent. Ook bij de zelfstandigen met personeel daalde het aandeel armen in de periode 2020–2023 en steeg het in 2024.

4.1.1 Werkenden in arme huishoudens

% van alle werkenden



Werkenden

Afbakening

Werkenden zijn afgebakend als mensen met hoofdzakelijk inkomen uit betaald werk. Volgens deze afbakening kwam het aantal werkenden in 2024 in de doelpopulatie voor het meten van armoede (zie hoofdstuk 1) uit op ruim 8,5 miljoen. Het merendeel – 7,1 miljoen – had voornamelijk inkomen uit loondienst. 1,4 miljoen werkenden betrokken hun inkomen vooral uit eigen onderneming, waarvan 285 duizend als zelfstandige met personeel (zmp'er) en ruim 1,2 miljoen als zelfstandige zonder personeel (zzp'er).

Beperkingen in de meting

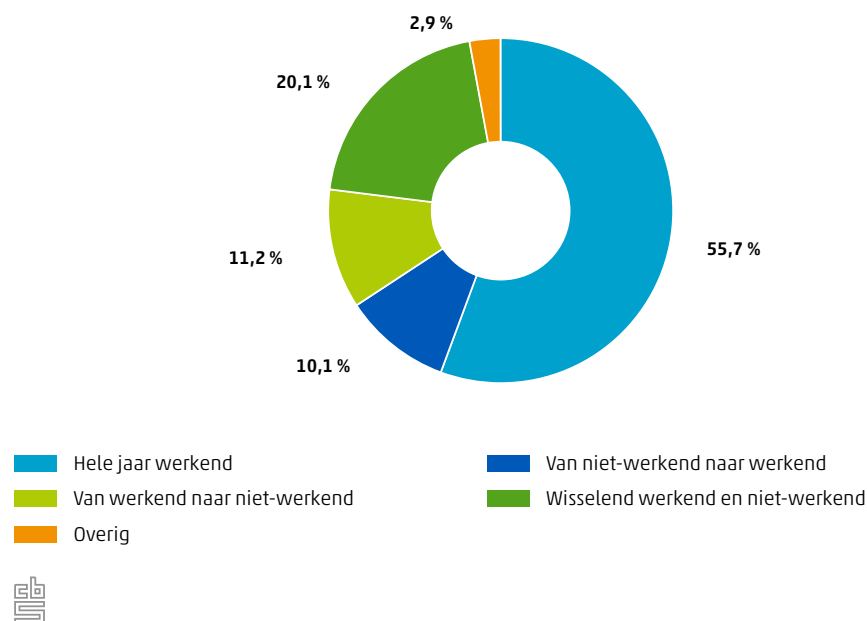
De voorlopige inkomensgegevens over 2024 (overal aangegeven met een *) van zelfstandigen zijn voor ruim een derde deel gebaseerd op waarnemingen en voor krap twee derde deel op bijschattingen. Daardoor zijn de voorlopige cijfers van zelfstandigen van een mindere meetkwaliteit dan de definitieve cijfers voor 2023 en eerdere jaren.

Bij arme werkenden meer dynamiek in arbeidspositie binnen het jaar

Met de sociaaleconomische positie deelt het CBS mensen in op grond van het jaarinkomen. Werkenden zijn mensen van wie het jaarinkomen vooral afkomstig is uit werk. Het CBS beschikt echter ook over de sociaaleconomische positie per maand. Hiermee kunnen veranderingen binnen het jaar van betaald werkend naar niet-werkend of omgekeerd zichtbaar worden gemaakt. Uit de gegevens over 2024 komt naar voren dat van de arme werkenden gedurende het jaar 55,7 procent elke maand vooral inkomen uit werk had. Voor

de gehele groep werkenden was dit percentage 89,7 en dat betekent dat er bij de arme werkenden relatief meer sprake was van dynamiek in de arbeidspositie. Van de arme werkenden wisselden 20,1 procent in 2024 meermaals van werkend naar niet-werkend (en omgekeerd).

4.1.2 Verandering arbeidspositie arme werkenden, 2024*



4.2 Profiel arme werkenden

Weinig verschil in armoede tussen werkende mannen en vrouwen

Onder werkende mannen kwam het aandeel armen in 2024 uit op 2,1 procent, bij werkende vrouwen was dat 2,0 procent. Ook binnen de groepen werknemers en zelfstandigen is er weinig verschil. Bij de mannelijke werknemers bedroeg het aandeel armen 1,6 procent, bij de vrouwelijke werknemers was dat 1,7 procent. Bij de mannelijke en vrouwelijke zmp'ers waren de aandelen gelijk, namelijk 1,8 procent. Bij de zzp'ers was sprake van een klein verschil in de percentages armen, namelijk 4,3 voor mannen en 4,6 voor vrouwen.

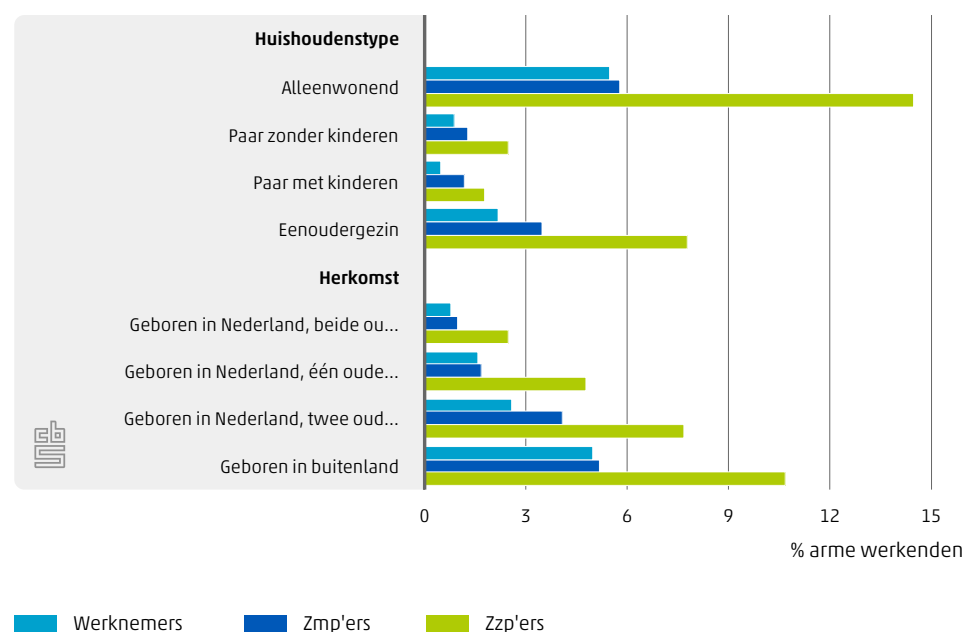
Huishoudenstype, herkomst, leeftijd en onderwijsniveau maken wel onderscheid

Bij de verbijzondering naar de samenstelling van het huishouden komen de hoogste aandelen armen voor bij werkenden die alleenwonend zijn of deel uitmaken van een eenoudergezin. Dat geldt voor zowel werknemers, zmp'ers als zzp'ers. Wel is ook hier het

aandeel armen het grootst voor zzp'ers en het kleinst voor werknemers. Van alleenwonende zzp'ers was 14,5 procent arm in 2024 en van de zzp'ers in een eenoudergezin 7,8 procent.

Wordt er gekeken naar herkomst dan geldt dat werkende migranten het vaakst arm zijn. Bij werkenden die in Nederland geboren zijn en een of beide ouders in het buitenland, was het aandeel armen weliswaar kleiner dan bij migranten maar wel groter dan bij werkenden met een Nederlandse herkomst. Binnen iedere herkomstgroep was het aandeel armen bij werknemers steeds het kleinst en bij zzp'ers het grootst. Het geschetste patroon bij de herkomstgroepen is ook van toepassing als er rekening wordt gehouden met verschillen in leeftijd en onderwijsniveau tussen de groepen. Kanttekening bij armoedecijfers naar herkomst is dat het vermogen van migranten mogelijk niet volledig bekend is (zie hoofdstuk 2).

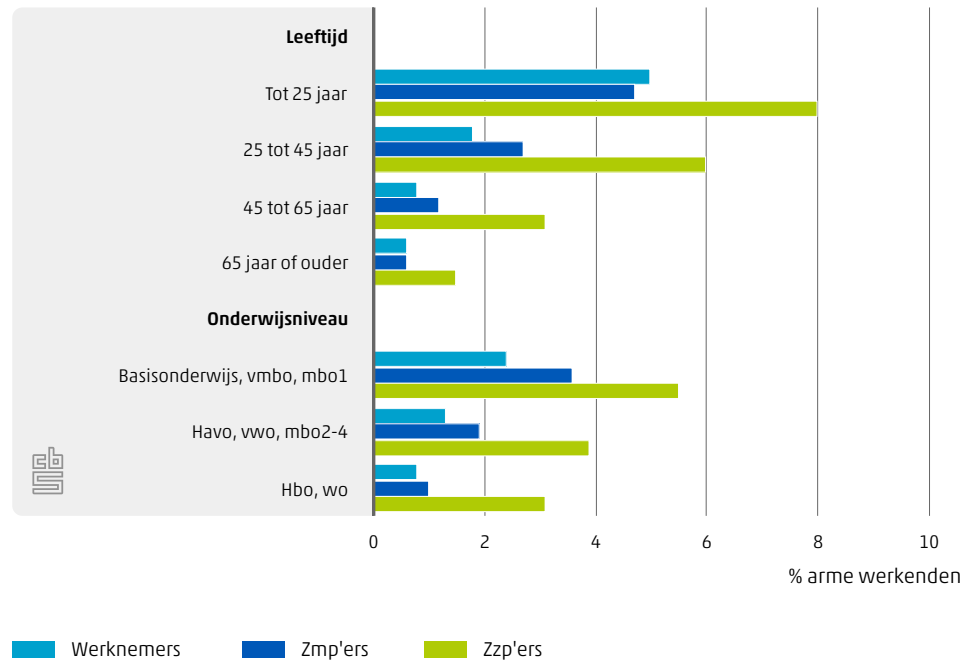
4.2.1 Armoede naar huishoudenstype en herkomst, 2024*



De uitsplitsing naar leeftijd laat zien dat in 2024 voor zowel werknemers, zmp'ers als zzp'ers het grootste aandeel armen was voorbehouden aan mensen in de jongste leeftijdsgroep (tot 25 jaar). Wel past hier de opmerking dat het aantal jongeren dat als zzp'er of zmp'er werkt naar verhouding klein is. In de oudste leeftijdsgroep (65 jaar of ouder) was het aandeel armen voor de onderscheiden groepen werkenden het laagst. In deze leeftijdsgroep is het aantal nog werkenden relatief gering.

Een hbo- of wo-diploma gaat gepaard met een lager aandeel arme werkenden. Dit geldt voor alle groepen werkenden, al zijn er wel verschillen naar arbeidsrelatie. Bij werknemers met basisonderwijs of een vmbo-diploma waren bijna 3 keer zo veel mensen arm als bij werknemers met een hbo- of wo-diploma (2,4 tegen 0,8 procent). Bij zmp'ers was deze verhouding nog groter (3,6 tegen 1,0 procent).

4.2.2 Armoede naar leeftijd en onderwijsniveau, 2024*



Vergelijkbare patronen bij langdurige armoede

De verbijzondering van werkenden naar geslacht, leeftijd, huishoudenssamenstelling, herkomst en onderwijsniveau laat voor langdurige armoede grotendeels hetzelfde patroon zien als voor (minstens) een jaar arm zijn. Dat geldt voor zowel werknemers, zmp'ers als zzp'ers. Wel liggen de percentages op een lager niveau. Alleenwonende werkenden en werkenden in eenoudergezinnen waren in 2024 het meest kwetsbaar voor langdurige armoede, net als migranten. Bij basisonderwijs of een vmbo-diploma en op jonge leeftijd was de langdurige armoede het grootst. Voor wat betreft de verschillen naar leeftijd geldt: arme werkende jongeren zijn voor een belangrijk deel starters op de arbeidsmarkt, die gaandeweg het jaar vanuit de studie of een korte periode zonder betaald werk in het arbeidsproces stromen. Veelal bestendigen zij daarna hun positie op de arbeidsmarkt (zie ook paragraaf 2.3).

4.2.3 Werkenden in langdurig arme huishoudens, 2024*

	Werknemers	Zmp'ers	Zzp'ers
	%		
Geslacht			
Man	0,2	0,4	1,0
Vrouw	0,2	0,5	1,3
Leeftijd			
Tot 25 jaar	0,4	0,5	1,0
25 tot 45 jaar	0,2	0,6	1,3
45 tot 65 jaar	0,2	0,4	1,1
65 jaar of ouder	0,2	0,2	0,6

4.2.3 Werkenden in langdurig arme huishoudens, 2024* (vervolg)

	Werknemers	Zmp'ers	Zzp'ers
	%		
Huishoudenstype			
Alleenwonend	0,6	1,3	3,5
Eenoudergezin	0,5	0,8	2,4
Paar met kinderen	0,1	0,3	0,5
Paar zonder kinderen	0,1	0,3	0,6
Herkomst			
Geboren in Nederland, beide ouders ook	0,1	0,2	0,7
Geboren in Nederland, één ouder in buitenland	0,3	0,3	1,3
Geboren in Nederland, twee ouders in buitenland	0,5	0,9	1,8
Geboren in buitenland	0,6	1,3	2,6
Onderwijsniveau			
Basisonderwijs, vmbo, mbo1	0,5	0,9	1,6
Havo, vwo, mbo2-4	0,2	0,5	1,0
Hbo, wo	0,1	0,2	0,9

Hoger aandeel armen bij deeltijdwerk

Bij werknemers die in deeltijd werken (zie kader), is het aandeel (langdurig) armen hoger dan bij werknemers die voltijds werken. Van de werknemers die in deeltijd werken, was 2,6 procent arm in 2024. Onder voltijds werknemers was dat 0,8 procent. Het aandeel dat langdurig arm is, was bij de deeltijdwerknemers 0,4 procent en bij de voltijds werknemers vrijwel verwaarloosbaar.

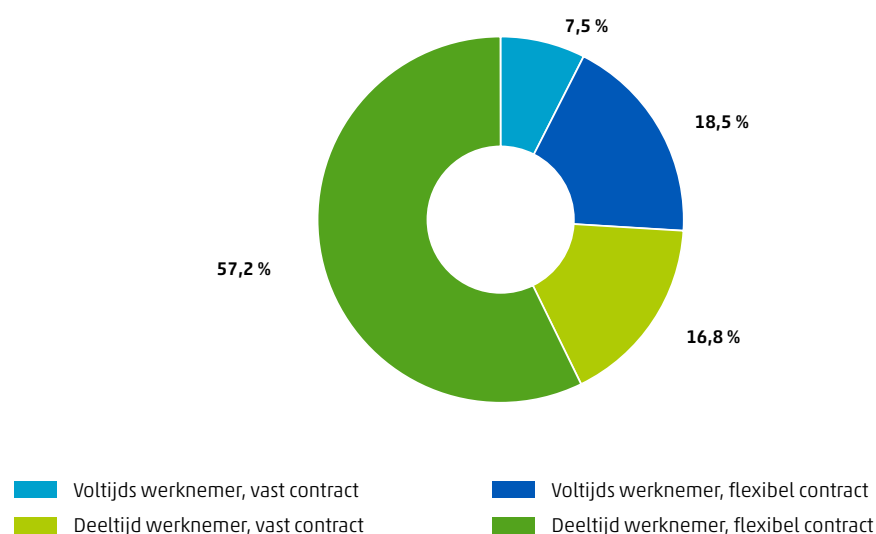
Mannelijke werknemers die in deeltijd werken, zijn vaker arm dan vrouwelijke deeltijdwerknemers. Het aandeel armen onder mannelijke deeltijdwerknemers kwam in 2024 uit op 4,4 procent en bij vrouwelijke deeltijders was dat ruim de helft kleiner (2,0 procent). Vrouwelijke werknemers die in deeltijd werken hebben naar verhouding vaker dan hun mannelijke evenknieën een partner met een substantieel inkomen waardoor hun huishoudensinkomen vaker boven de kritische grens uitkomt. Bij voltijds werknemers waren vrouwen juist vaker arm: 1,1 procent bij vrouwen en 0,7 procent bij mannen in 2024.

Omvang werkweek

De wekelijkse arbeidsduur van werknemers is afgeleid uit gegevens in de Polis-administratie over het aantal contracturen van werknemers en vastgelegd in een deeltijdfactor. Met de deeltijdfactor wordt onderscheid gemaakt in deeltijd en voltijd. Deze indeling komt ruwweg overeen met een gebruikelijke werkweek van minder dan 36 uur (deeltijd) of ten minste 36 uur (voltijd).

Van alle arme werknemers in 2024 werkte ruim de helft in deeltijd onder een flexibel arbeidscontract. 18,5 procent van de arme werknemers werkte voltijd onder een flexibel contract, 16,8 procent werkte deeltijd onder een vast contract en 7,5 procent werkte voltijd onder een vast contract.

4.2.4 Werknemers in een arm huishouden, 2024*

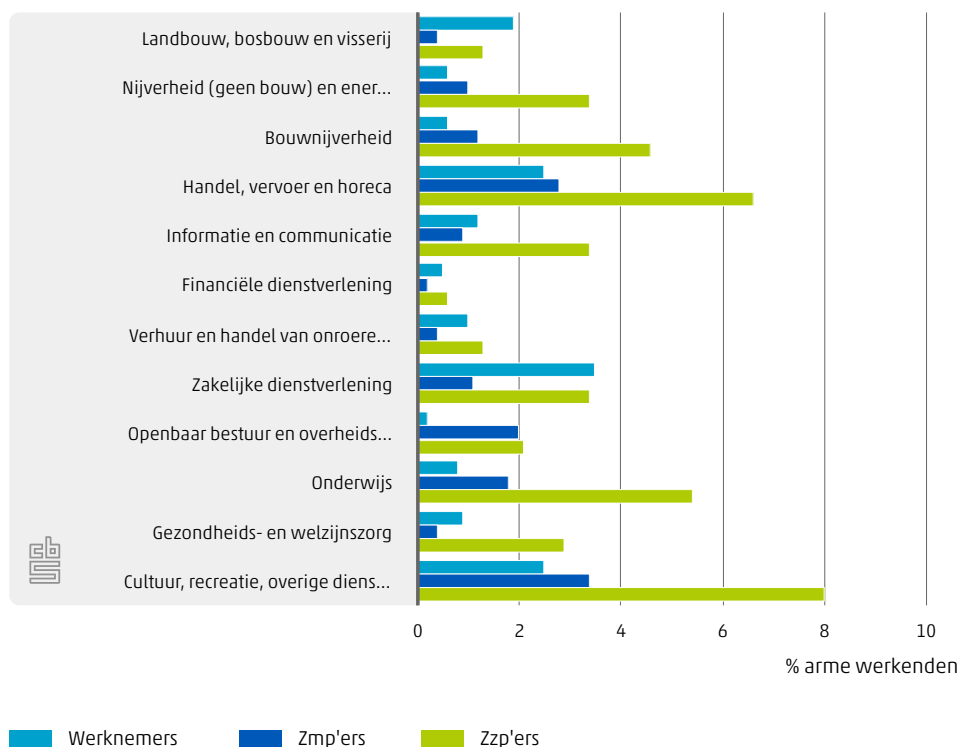


Aandeel arme werknemers in overheidsdienst marginaal

Ook de bedrijfstak waarin mensen werken maakt uit voor de armoede. Op werknemers is dit nog het minst van toepassing. De cijfers uit 2024 laten zien dat bij werknemers de bandbreedte van het aandeel armen relatief smal is. Van de werknemers in het openbaar bestuur en overheidsdiensten was 0,2 procent arm. Lage aandelen armen waren ook voorbehouden aan werknemers in de financiële dienstverlening (0,5 procent) en in de bouwnijverheid (0,6 procent). In de zakelijke dienstverlening was het aandeel arme werknemers het grootst (3,5 procent).

Zelfstandigen kennen een aanmerkelijk grotere spreiding in het aandeel armen, zzp'ers het meest. Zzp'ers in de financiële dienstverlening waren het minst vaak arm (0,6 procent), in de cultuur, recreatie en overige dienstverlening en in de handel, vervoer en horeca waren zzp'ers naar verhouding het vaakst arm met aandelen van respectievelijk 8,0 en 6,6 procent. De aandelen arme zmp'ers varieerden van 0,2 procent in de financiële dienstverlening en 0,4 procent in de gezondheids- en welzijnszorg tot 3,4 procent in de cultuur, recreatie en overige dienstverlening. Ook in de handel, vervoer en horeca kwam het aandeel arme zmp'ers verhoudingsgewijs hoog uit (2,8 procent).

4.2.5 Armoede naar bedrijfstak, 2024*

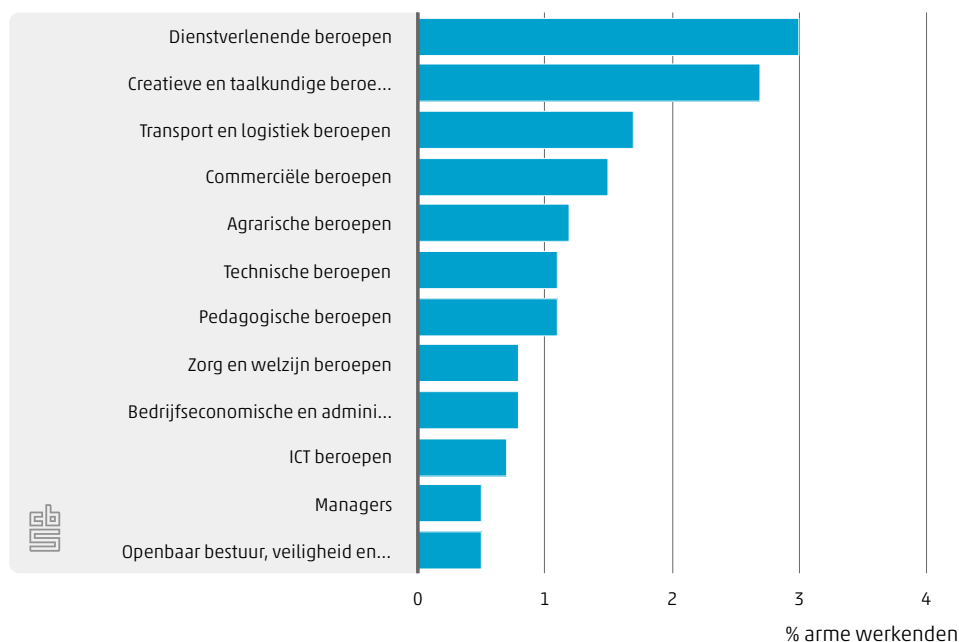


Aandeel armen per beroepsklasse

Werkenden in de dienstverlenende beroepen, in creatieve en taalkundige beroepen en in de transport en logistiek beroepen waren in 2024 het vaakst arm. Werkenden in de dienstverlenende beroepen zijn relatief vaak in deeltijdbanen werkzaam. Voor werkenden in de transport en logistieke beroepen speelt de lengte van de werkweek eveneens een belangrijke rol in de hoogte van het aandeel armen ([zie Statline](#)). In de creatieve en taalkundige beroepen zijn de inkomsten gemiddeld genomen niet hoog (zie CBS, 2025). Ook werkenden in voltijdbanen waren er ten opzichte van andere beroepen relatief vaak arm.

Managers en werkenden in het openbaar bestuur, veiligheid en op het juridische vlak waren in 2024 het minst vaak arm. Voor werkenden in deze beroepen lag het aandeel armen op 0,5 procent.

4.2.6 Armoede naar beroepsklasse, 2024*

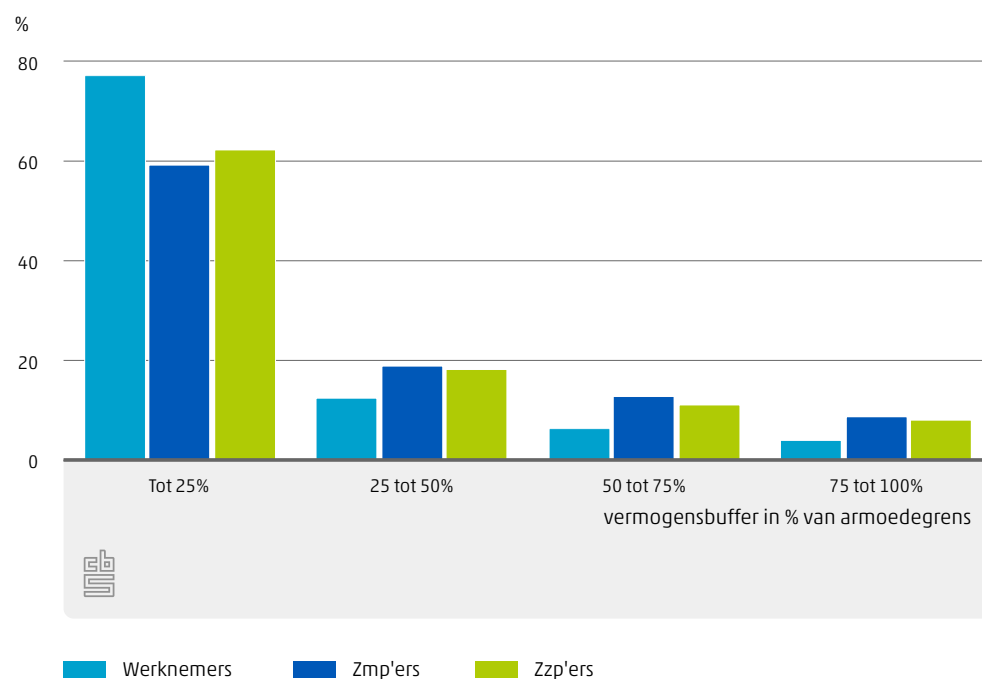


4.3 Inkomenstekort en vermogensbuffer

Arme werkenden hebben te maken met een inkomenstekort en een te kleine vermogensbuffer. Het inkomenstekort is gedefinieerd als het verschil tussen de armoedegrens en het besteedbaar huishoudensinkomen, uitgedrukt als percentage van de grens (zie paragraaf 2.6). Dat tekort was voor arme werknemers in 2024 het kleinst, met een mediane waarde van 22 procent. Voor arme zzp'ers en zmp'ers waren de inkomenstekorten groter, respectievelijk 33 en 37 procent.

De hoogte van de vermogensbuffer van arme werkenden verschilt eveneens tussen werknemers en zelfstandigen. Bij arme werknemers had 77 procent een vermogensbuffer die maximaal 25 procent van de armoedegrens uitmaakt. Voor zmp'ers en zzp'ers was dat respectievelijk 59 en 62 procent. Voor 4 procent van de arme werknemers bedroeg de vermogensbuffer driekwart of meer van de armoedegrens. Bij zmp'ers en zzp'ers waren die percentages meer dan dubbel zo groot. Arme zelfstandigen hebben zodoende vaker dan werknemers grotere vermogensbuffers.

4.3.1 Vermogensbuffer van arme werkenden, 2024*



4.4 Literatuur

CBS (2025). [Monitor Kunstenaars en andere werkenden met een creatief beroep, editie 2025](#). CBS-longread, 31 maart.

5 Wie zitten er net boven de armoedegrens?

Naast de arme bevolking zijn er mensen die financieel niet veel beter af zijn: zij hebben ook een vermogensbuffer onder de armoedegrens, maar een inkomen net boven de armoedegrens. Zij worden bijna-arm genoemd. Dit hoofdstuk gaat in op trends in de omvang van de groep en beschrijft in welke bevolkingsgroepen bijna-armoede veel of juist weinig voorkomt. Ook komt bijna-armoede in gemeenten aan bod.

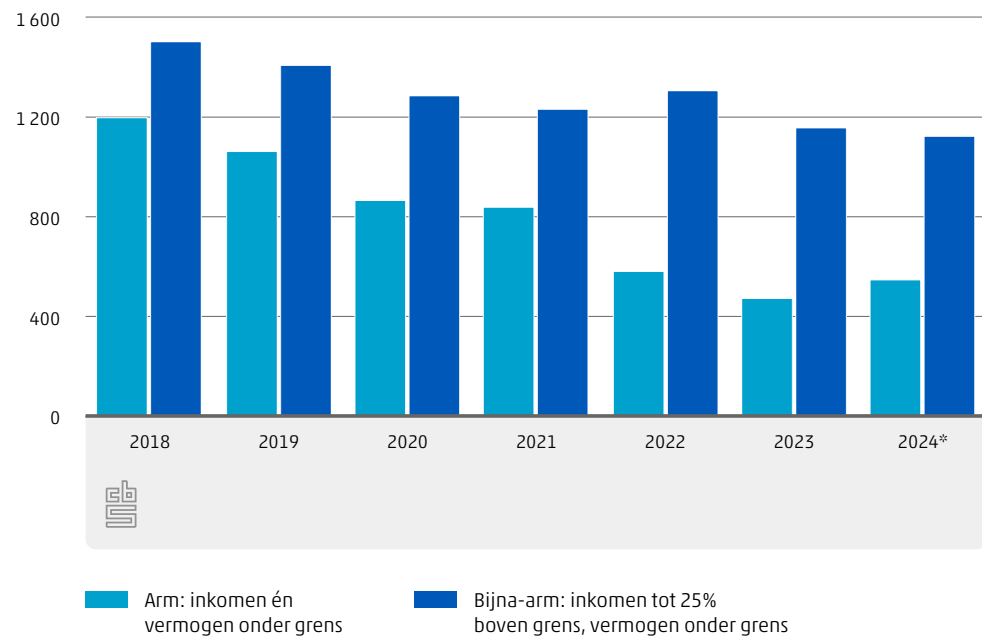
5.1 Trends bij bijna-armen

Groep bijna-armen alleen in 2022 gegroeid

In 2024 waren van de 17,5 miljoen mensen in particuliere huishoudens 551 duizend mensen arm en 1,1 miljoen mensen bijna-arm (6,4 procent). Bijna-arm zijn betekent dat het inkomen van het huishouden tot 25 procent boven de armoedegrens ligt en de vermogensbuffer onder de armoedegrens (zie hoofdstuk 1). Tussen 2018 en 2024 nam het aantal bijna-arme mensen af (zie ook [StatLine](#)). Dit hangt, net als bij de geslonken groep armen, samen met loonstijgingen en koopkrachtverhogende maatregelen, en in de coronajaren 2020 en 2021 met de steunmaatregelen van de overheid (zie hoofdstuk 2). In 2022 nam het aantal armen sterk af, maar het aantal bijna-armen nam toe. Dit heeft te maken met de invoering van de energietoeslag in dat jaar. Een groep die zonder energietoeslag onder de armoedegrens zou vallen, kwam er mét de toeslag net bovenuit (zie Van den Brakel en Pouwels-Urlings, 2025).

5.1.1 Omvang (bijna-) armoede

x 1 000 mensen



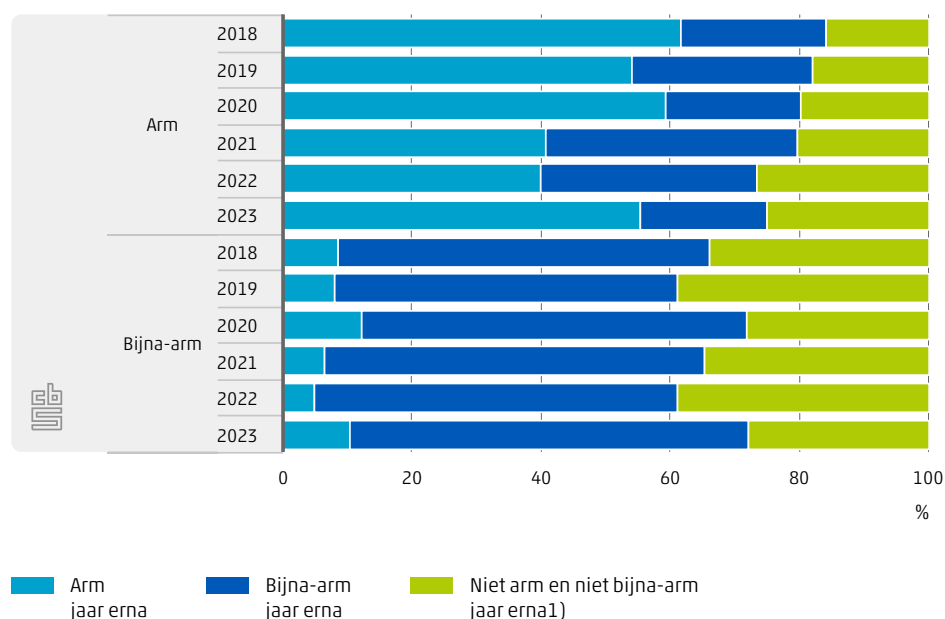
Helft bijna-armen een jaar later nog steeds bijna-arm

Ruim de helft van de mensen die bijna-arm waren in de jaren 2018–2023, was dat het jaar erop nog steeds. Zo'n 35 procent was het jaar erop niet meer bijna-arm en ook niet arm, en minder dan 10 procent was het jaar erop daadwerkelijk arm geworden. Alleen in 2020 en 2023 was dat anders: meer bijna-armen werden arm. Het ging van 2020 op 2021 vooral om mensen in huishoudens met een zelfstandigeninkomen, die relatief sterk getroffen zijn tijdens de coronacrisis. In 2024 speelde het wegvallen van de energietoeslag een rol.

Meeste armen blijven arm

Tot en met 2020 was zo'n 60 procent van de arme bevolking het jaar erna ook arm. In de twee jaren daarna was dit percentage aanmerkelijk lager en kwamen meer armen in de groep bijna-armen terecht. De hogere uitstroom uit armoede kwam vooral door de energietoeslag. Met name bijstandsonvangers die in 2021 nog arm waren, kwamen het jaar erna net boven de armoedegrens uit. In eerdere jaren en ook van 2023 op 2024 bleven de meeste arme bijstandsonvangers arm (zie ook hoofdstuk 2 en Van den Brakel en Pouwels-Urlings, 2025).

5.1.2 Dynamiek (bijna-) armoede

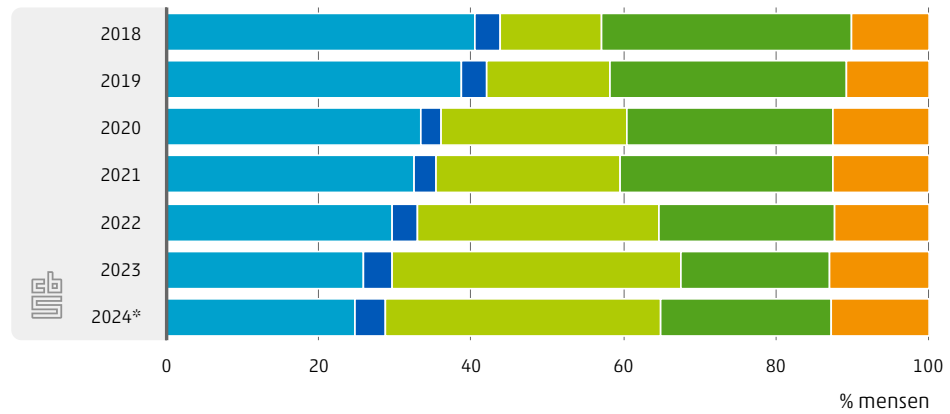


Toename aandeel bijstandsontvangers in bijna-armoede

Onder bijna-armen steeg in de periode 2018–2024 het aandeel mensen in huishoudens met voornamelijk een bijstandsuitkering of andere sociale voorziening (kortweg: bijstandsontvangers). Tegelijkertijd nam het aandeel bijstandsontvangers onder de armen af (zie figuur 2.2.4). Vanaf 2022 vormen bijstandsontvangers de grootste groep onder de bijna-armen. In 2022 en 2023 komt doordat huishoudens met weinig inkomen (onder meer bijstandsontvangers) dan in aanmerking komen voor de energietoeslag. De meeste bijstandsontvangers komen doorgaans maximaal 10 procent tekort ten opzichte van de armoedegrens (zie [StatLine](#)), maar mét de toeslag kwamen ze in die jaren net boven de grens uit. In 2023 werkt bovendien de verhoging van het minimumloon door in het bijstandsniveau en zijn er naar verhouding nog iets meer bijstandsontvangers onder de bijna-armen. Ook hadden bijstandsontvangers profijt van de huurverlaging.

Tot 2022 maakten werknemers en gepensioneerden nog een groter deel uit van de groep bijna-armen dan bijstandsontvangers. In de periode 2018–2024 nam met name het aandeel werknemers voortdurend af. Vooral in 2020 was de koopkrachtontwikkeling voor werkenden gunstig (CBS, 2022). Een relatief groot deel van de werknemers raakte daardoor uit de bijna-armoede.

5.1.3 Voornaamste inkomstenbron in huishouden bij bijna-armoede



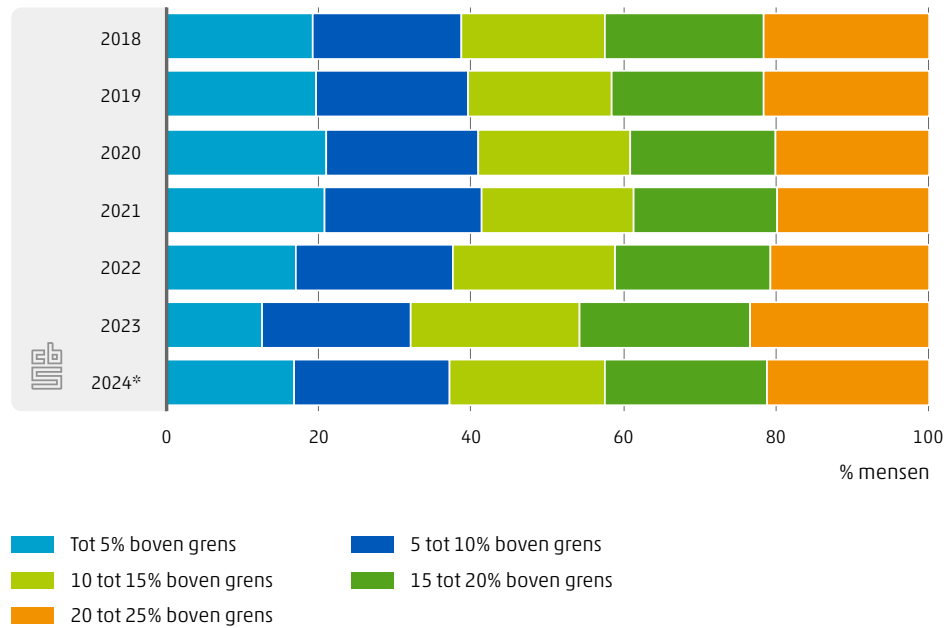
- Inkomen als werknemer
- Inkomen als zelfstandige
- Bijstand of andere sociale voorziening
- Pensioen
- Ander overdrachtsinkomen

5.2 Inkomenstekort en vermogensbuffer

Inkomen bijna-armen iets verder van armoedegrens

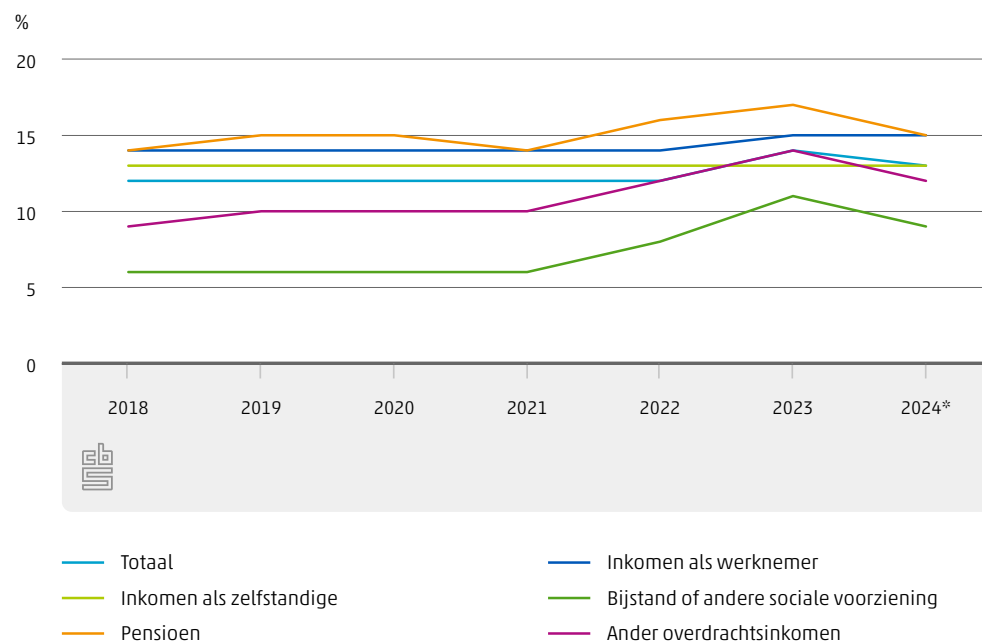
Het procentuele inkomensverschil met de armoedegrens is bij bijna-armoede gelijkmatiger verdeeld dan bij armoede (zie hoofdstuk 2). Wel was in 2022 en vooral 2023 de groep bijna-armen met een inkomen tot 5 procent boven de grens wat kleiner dan in de voorgaande jaren. De groep is kleiner geworden doordat het inkomen van veel mensen sterker steeg dan de armoedegrens. Dat had te maken met de overheidssteun bij het betalen van de energierekening en met andere koopkrachtverhogende maatregelen die al genoemd zijn in paragraaf 5.1 en hoofdstuk 2.

5.2.1 Inkomensverschil met armoedegrens bij bijna- armoede



Voor de bijna-arme bevolking is de mediaan van het procentuele inkomensverschil ten opzichte van de armoedegrens in de periode 2018–2022 constant gebleven. Dat de groep met een inkomen tot 5 procent boven de armoedegrens in 2022 kleiner is (zie figuur 5.2.1), uitte zich dus niet in een toename dit mediane inkomensoverschot. Anders was dat voor bijna-armen in huishoudens die voornamelijk rondkomen van een uitkering. Bij hen steeg in 2022 en 2023 het inkomensoverschot wel, gevolgd door een daling in 2024. Vooral bijstandsontvangers hadden profijt van de koopkrachtverhogende maatregelen, waardoor bij hen het inkomensoverschot in 2022 en 2023 het sterkst toenam. In 2024 viel het mediane inkomensoverschot van alle groepen bijna-arme uitkeringsontvangers terug. Bij bijna-arme mensen in werknemershuishoudens was het overschot in 2023 en 2024 gelijk. Zij hadden in 2023 profijt van de verhoging van het minimumloon. Bijna-armen in zelfstandigen-huishoudens hadden in alle jaren eenzelfde overschot van in doorsnee 13 procent.

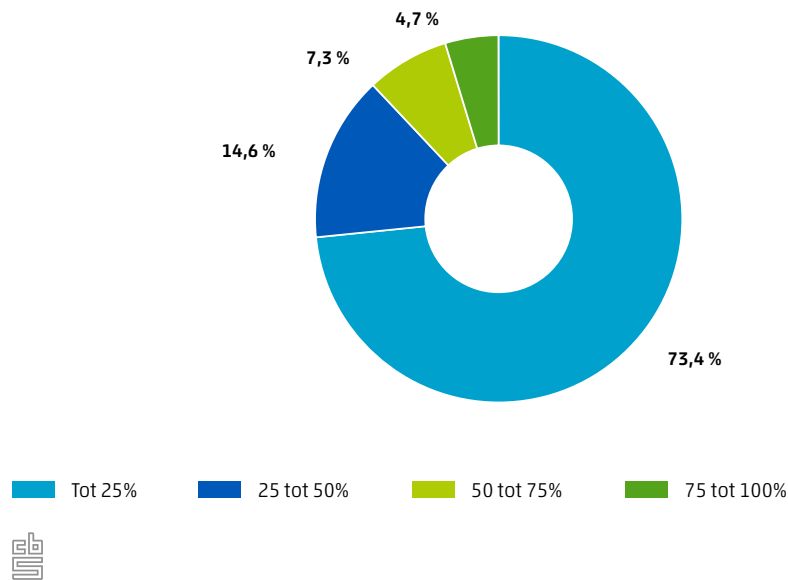
5.2.2 Mediaan inkomensverschil met armoedegrens van bijna- armen



Bij bijna-armoede vaak weinig vermogen om op terug te vallen

In 2024 was de vermogensbuffer in het huishouden voor bijna driekwart van de bijna-armen maximaal 25 procent van de armoedegrens. Dat betekent dat het huishouden hiermee nog geen drie maanden zonder inkomen zou kunnen overbruggen. Het vaakst komt dit voor bij bijna-armen in een huishouden met vooral inkomen uit een bijstandsuitkering. Weinig bijna-armen (bijna 5 procent) leven in een huishouden dat negen maanden of langer zou kunnen overbruggen, dankzij een vermogensbuffer van 75 tot 100 procent van de armoedegrens. Bij mensen in een huishouden met inkomen uit eigen bedrijf of uit pensioen lukt dat nog het vaakst.

5.2.3 Vermogensbuffer in procenten van armoedegrens bij bijna-armen, 2024*

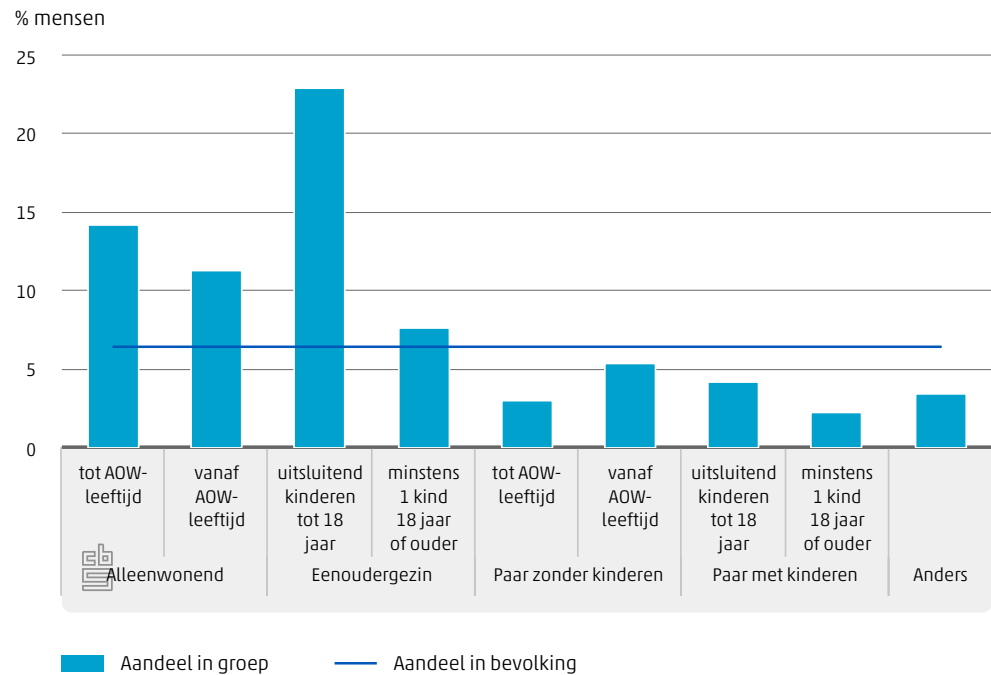


5.3 Kenmerken van bijna-armen

Bijna-armoede komt vaakst voor in eenoudergezinnen

Mensen die deel uitmaken van een eenoudergezin met alleen kinderen tot 18 jaar hebben het vaakst met bijna-armoede te maken. In 2024 ging het om bijna 23 procent. Dat is 3,5 keer zo veel als in de totale bevolking (6,4 procent). Eenoudergezinnen die afhankelijk zijn van de bijstand, ontvangen meestal huurtoeslag en kindgebonden budget en komen dan net boven de armoedegrens uit (bijlage B). Ook onder alleenwonenden is de bijna-armoede groter dan gemiddeld. Bij alleenwonende AOW'ers is de armoede relatief laag (zie hoofdstuk 2). Dat komt doordat het besteedbaar inkomen van alleenwonende AOW'ers op het beleidsmatig boven de armoedegrens uitkwam (zie bijlage B). Dat laatste geldt ook voor AOW-paren. Maar anders dan bij alleenwonenden is hun vermogensbuffer doorgaans groter dan de armoedegrens (bijlage C) en dan blijven zij buiten de (bijna) armoede.

5.3.1 Bijna-armoede naar type huishouden, 2024*

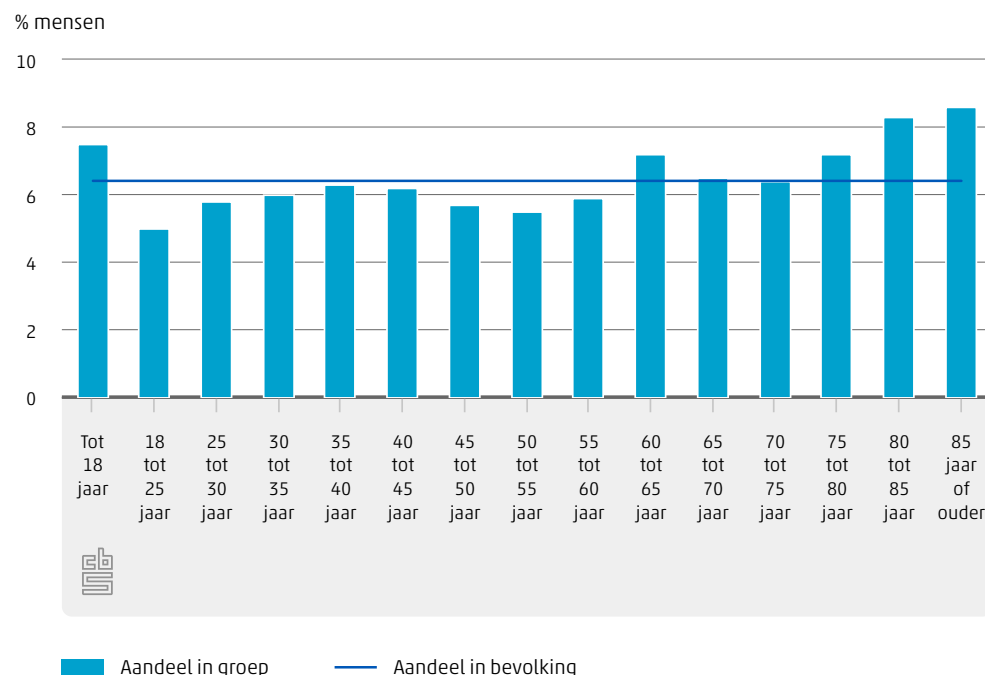


Bijna-armoede relatief groot onder kinderen en aankomende AOW'ers

Onder de ruim 1,1 miljoen bijna-armen in 2024 bevonden zich 245 duizend kinderen tot 18 jaar. Dat betekent dat 7,5 procent van alle minderjarige kinderen deel uitmaakte van een bijna-arm huishouden. Bijna de helft van de bijna-arme kinderen leeft in een eenoudergezin. Het besteedbaar inkomen van eenoudergezinnen ligt in de regel boven de armoedegrens, omdat zij veelal van een bijstandsuitkering moeten rondkomen. In 2024 zorgden ook de verlaagde huur en verruiming van het kindgebonden budget en de huurtoeslag ervoor dat eenoudergezinnen die op het sociaal minimum leven, net boven de armoedegrens uitkwamen (zie bijlage B).

Onder mensen die binnen een paar jaar de AOW-leeftijd bereiken, ligt het percentage bijna-armen boven het gemiddelde in de bevolking. Op die leeftijd zijn relatief veel mensen door arbeidsongeschiktheid en werkloosheid afhankelijk van een uitkering. Na pensionering verbetert de inkomenssituatie voor velen doordat het (volledige) AOW-pensioen boven de armoedegrens uitkomt. Onder ouderen vanaf 80 jaar komt bijna-armoede het meest voor. Het gaat dan vooral om ouderen met een klein of geen aanvullend pensioen.

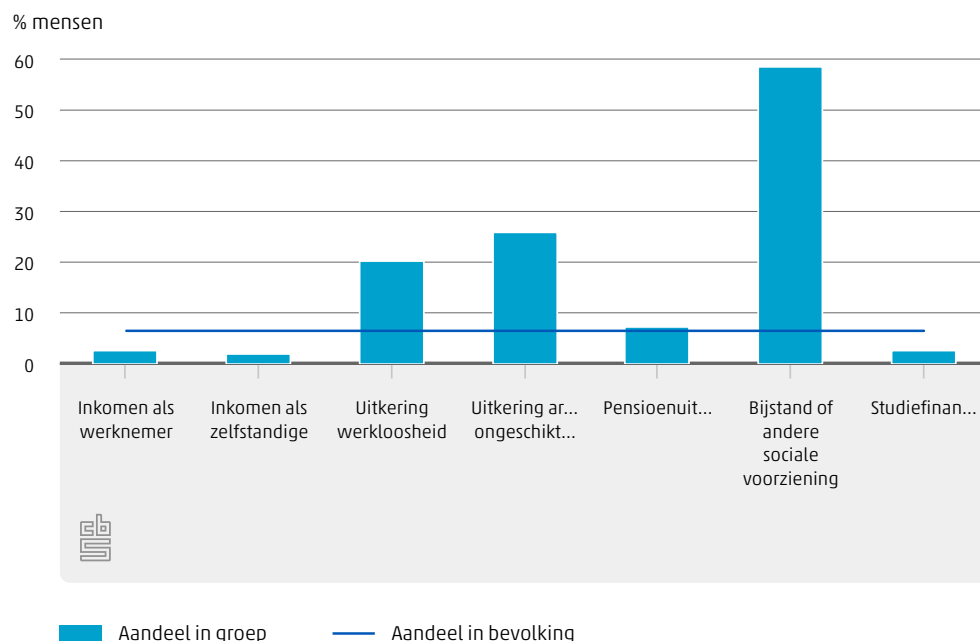
5.3.2 Bijna-armoede naar leeftijd, 2024*



Bijna 3 op de 5 bijstandsontvangers bijna-arm

In 2024 was 59 procent van de mensen in een huishouden met voornamelijk bijstand of een andere sociale voorziening bijna-arm. Samen met het percentage armen (23 procent) maakt dat de bijstandsontvangers de meest financieel kwetsbare sociaaleconomische groep. Ontvangers van een arbeidsongeschiktheids- of werkloosheidsuitkering zijn 3 à 4 keer zo vaak bijna-arm als gemiddeld. De armoede is bij deze uitkeringsontvangers ook relatief groot (zie figuur 2.2.1), maar anders dan bij bijstandsontvangers gaat het bij beide groepen om een minderheid die arm of bijna-arm is. Onder mensen in werknemers- of ondernemers-huishoudens komt bijna-armoede veel minder dan gemiddeld voor.

5.3.3 Bijna-armoede naar voornaamste inkomstenbron huishouden, 2024*



Mensen in migrantenhuishoudens vaakst bijna-arm

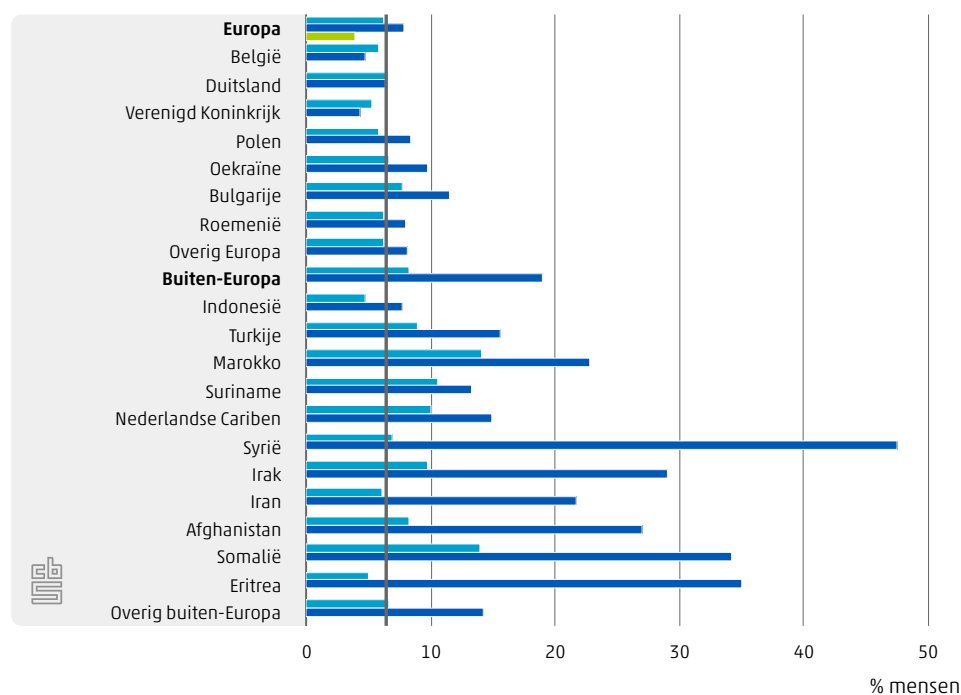
Mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner geboren in het buitenland (de hoofdkostwinner is een migrant, zie kader Herkomstindeling in paragraaf 2.4) hebben meer met bijna-armoede te maken dan wanneer de hoofdkostwinner in Nederland geboren is. Mensen in een migrantenhuishouden waren met ruim 15 procent bijna 2,5 keer zo vaak bijna-arm als gemiddeld. Is de hoofdkostwinner zelf in Nederland geboren en één of beide ouders niet (tweede generatie) dan waren de armoedepercentages respectievelijk 6 en 10. De minste armoede is er bij mensen in huishoudens met een hoofdkostwinner die zelf in Nederland geboren is en beide ouders ook: 4 procent.

De verschillen in bijna-armoede tussen herkomstgroepen kunnen deels worden toegeschreven aan andere kenmerken, zoals het onderwijsniveau en de leeftijd van de hoofdkostwinner. Bij de uitkomsten geldt net als bij de armoede-uitkomsten de kanttekening dat het CBS het inkomen en de vermogensbuffer van met name migranten mogelijk niet volledig in beeld heeft (zie ook hoofdstuk 2).

Vooraf mensen in vluchtelingenhuishoudens bijna-arm

Het aandeel bijna-armen was in 2024 met bijna 50 procent het grootst bij mensen in Syrische migrantenhuishoudens. Ook in andere vluchtelingenhuishoudens kwam bijna-armoede vaak voor, in Somalische en Eritrese bijvoorbeeld was het percentage ruim 30. Mensen in huishoudens met een Marokkaanse herkomst hebben naar verhouding ook vaak te maken met bijna-armoede, zowel de tweede generatie als migranten. Is de hoofdkostwinner van Europese komaf, dan is het percentage bijna-armen in de tweede generatie meestal lager dan gemiddeld. Van de mensen in Europese migrantenhuishoudens hebben Poolse, Bulgaarse en Oekraïense het vaakst met bijna-armoede te maken.

5.3.4 Bijna-armoede naar herkomst hoofdkostwinner¹⁾, 2024*



- Geboren in Nederland, een of twee ouders geboren in buitenland
- Geboren in buitenland
- Geboren in Nederland, beide ouders ook

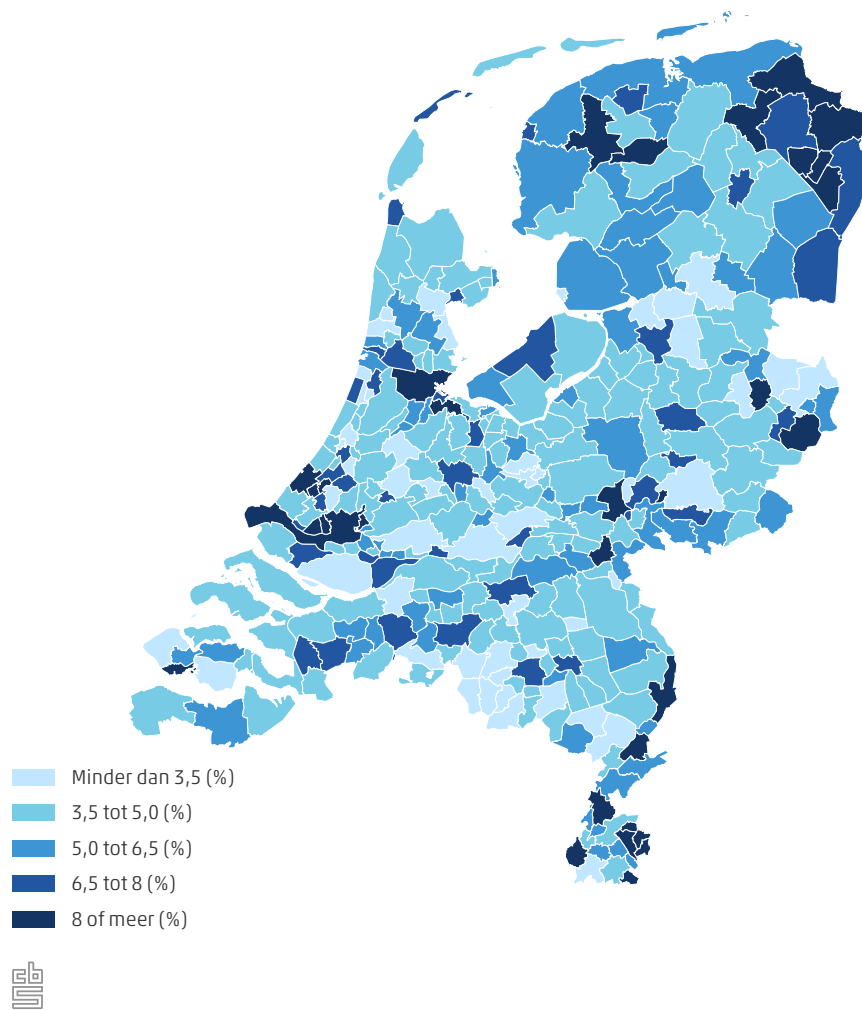
¹⁾ De verticale lijn geeft het gemiddeld percentage bijna-armen (6,4 procent in 2024) weer.

Bijna-armoede komt vaakst voor in Heerlen en Rotterdam

Per gemeente liep het percentage bijna-armen in 2024 uiteen van 1,7 tot 12,4 procent, tegen 6,4 procent gemiddeld voor heel Nederland. De top vijf van gemeenten met de meeste bijna-armoede werd aangevoerd door Heerlen (12,4 procent), op de voet gevolgd door Rotterdam (12,0 procent). De andere gemeenten in de top vijf waren Kerkrade (11,0 procent) en Den Haag en Amsterdam (beide 10,5 procent). Ook in het noordoosten en in het zuiden zijn gemeenten waar relatief veel bijna-armoede is.

In Rozendaal hadden de minste bewoners te maken met bijna-armoede te maken: 1,7 procent. Met enige afstand volgden vier gemeenten met een percentage van ongeveer 2,6: Eersel, Alphen-Chaam, Castricum en Reusel-De Mierden.

5.3.5 Bijna-armoede in gemeenten, 2024*



5.4 Literatuur

Brakel, M. van den en N. Pouwels-Urlings (2025). [Wie zit er onder en wie boven de armoedegrens?](#) Statistische Trends, 27 juli.

6 Wat is de financiële situatie bij armoede?

Het inkomen en de vermogensbuffer bepalen of mensen arm of bijna-arm zijn en hoe ver zij van de armoedegrens leven (hoofdstukken 2 en 5). De financiële situatie van armen en bijna-armen is nog kwetsbaarder als er schulden of andere financiële problemen zijn. Hoeveel mensen hebben (problematische) schulden, en hoe groot zijn die? Hoeveel mensen zitten in de schuldhulpverlening en hebben betalingsachterstanden? Hoe ervaren zij hun financiële situatie en hoe zien zij hun financiële toekomst?

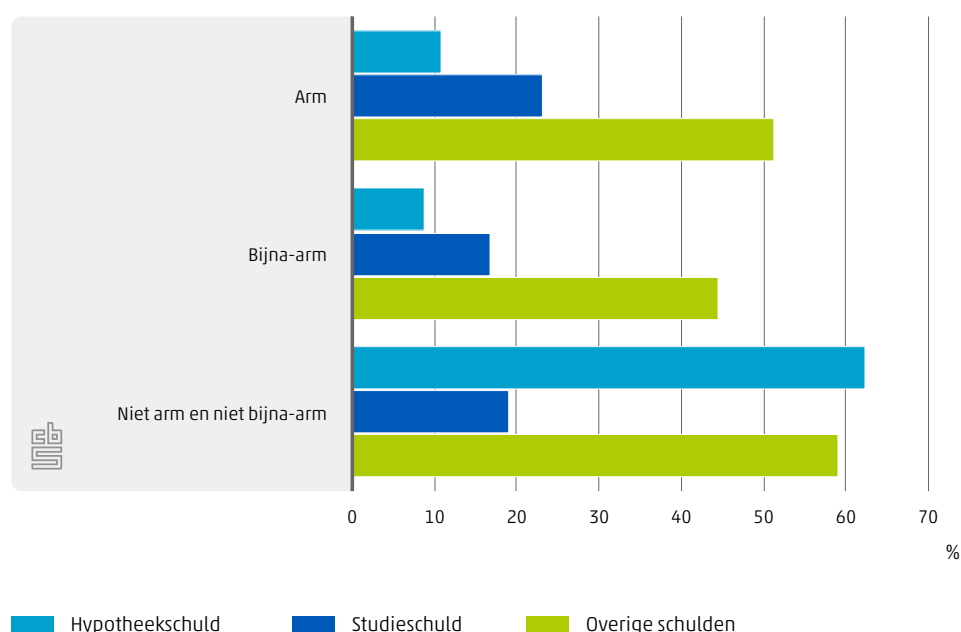
6.1 Schulden

Helpt armen in huishouden met schulden anders dan voor studie of hypotheek

Van de 551 duizend arme mensen in 2024, had 51 procent in het huishouden te maken met schulden anders dan een studie- of hypotheekschuld. Het gaat onder andere om schulden voor consumptieve doeleinden, rood staan en belasting- en toeslagschulden. Onder de bijna-armen (1,1 miljoen mensen) is dit aandeel lager: 44 procent. Het aandeel van de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, ligt hier boven met 59 procent.

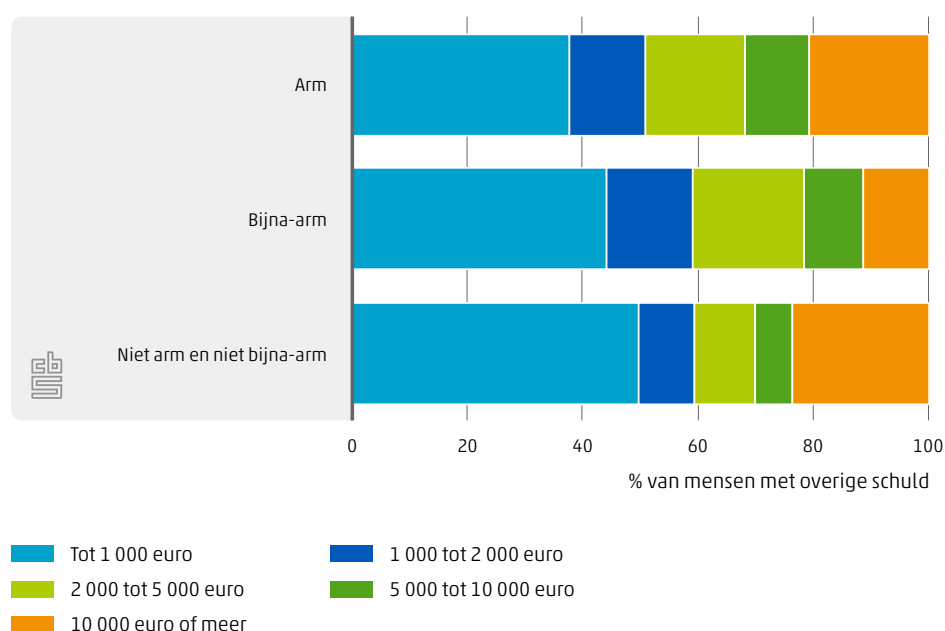
Onder de arme en de bijna-arme bevolking komt een hypotheekschuld niet zo vaak voor: respectievelijk 11 en 9 procent. Het merendeel van deze mensen woont in een huurwoning. Van de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, heeft 63 procent een hypotheekschuld.

6.1.1 Mensen in huishouden met schulden op 1 januari, 2024*



De hoogte van de overige schulden verschilt tussen arme en bijna-arme mensen: arme mensen hebben vaker een relatief hoge schuld. Van de bijna-armen met een overige schuld bedroeg die schuld bij 11 procent 10 duizend euro of meer, bij de armen was dit 21 procent. Daarentegen had 44 procent van de bijna-armen met overige schulden een relatief kleine schuld van minder dan duizend euro. Onder de armen was dit 38 procent.

6.1.2 Overige schulden (niet voor studie of hypotheek) op 1 januari, 2024*



Naast bovengenoemde schulden heeft een deel van de mensen te maken met studieschulden. Ook dergelijke schulden komen meer voor bij arme mensen dan bij bijna-arme mensen (zie figuur 6.1.1). In 2024 was er bij 17 procent van de bijna-arme mensen een

studieschuld in het huishouden. Onder de arme bevolking was dit aandeel hoger (23 procent). De hiermee gemoeide bedragen zijn doorgaans hoger dan bij de overige schulden.

(Problematische) schulden

Gegevens over schulden (waaronder ook de hoogte van de schulden) komen uit het Integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV) (CBS, 2024a). Het CBS onderscheidt drie typen schulden, namelijk hypotheekschulden voor de eigen woning, studieschulden en overige schulden. Bij overige schulden gaat het onder andere om schulden voor consumptieve doeleinden, belasting- en toeslagschulden, en rood staan op de bankrekening. De beschikbaarheid van gegevens over dergelijke schulden is overigens beperkt. Paragraaf 6.1 in dit hoofdstuk gaat over hypotheek-, studie- en overige schulden van arme en bijna-arme mensen.

Het CBS stelt ook vast of schulden problematisch zijn, aan de hand van diverse registraties (CBS, 2024b). Deze overlappen deels met de bronnen voor schulden in het IIV. Wat problematisch inhoudt, verschilt per registratie en is afhankelijk van de duur en hoogte van de schuld. Het gaat onder meer om schulden bij de Belastingdienst, betalingsachterstanden geregistreerd bij het BKR, een betalingsachterstand in de zorgpremie en achterstanden bij verkeersboetes. Er is sprake van een problematische schuld als bij een of meer van deze registraties wordt vastgesteld dat een schuld problematisch is. Paragraaf 6.2 gaat over problematische schulden bij (bijna-) armen.

Of er (problematische) schulden zijn (en hoeveel), wordt bepaald voor het huishouden als geheel. Als er (problematische) schulden zijn, wordt verondersteld dat alle personen in het huishouden ermee te maken hebben.

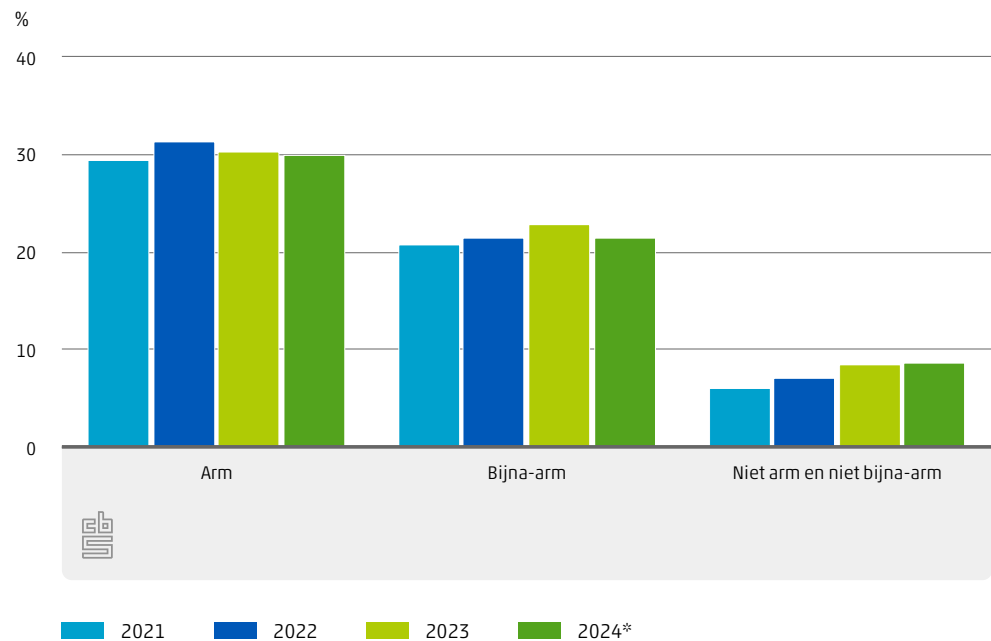
6.2 Problematische schulden

3 op de 10 arme mensen in huishouden met problematische schuld

In 2024 had 30 procent van alle mensen die in armoede leven, te maken met geregistreerde problematische schulden. Dat komt neer op 165 duizend mensen. Bij bijna-arme mensen, met een inkomen net boven de armoedegrens, kwamen dergelijke schulden met 22 procent minder vaak voor. Wel is het met 243 duizend een grotere groep. Van de mensen die niet (bijna) arm zijn, had 9 procent problematische schulden.

Vergeleken met 2021 is het aandeel arme en bijna-arme mensen met problematische schulden vrijwel stabiel gebleven. Onder de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, is het aandeel met een problematische schuld wel toegenomen.

6.2.1 Mensen in huishouden met geregistreeerde problematische schulden, 1 januari



1 op de 5 armen al drie jaar op rij problematische schuld

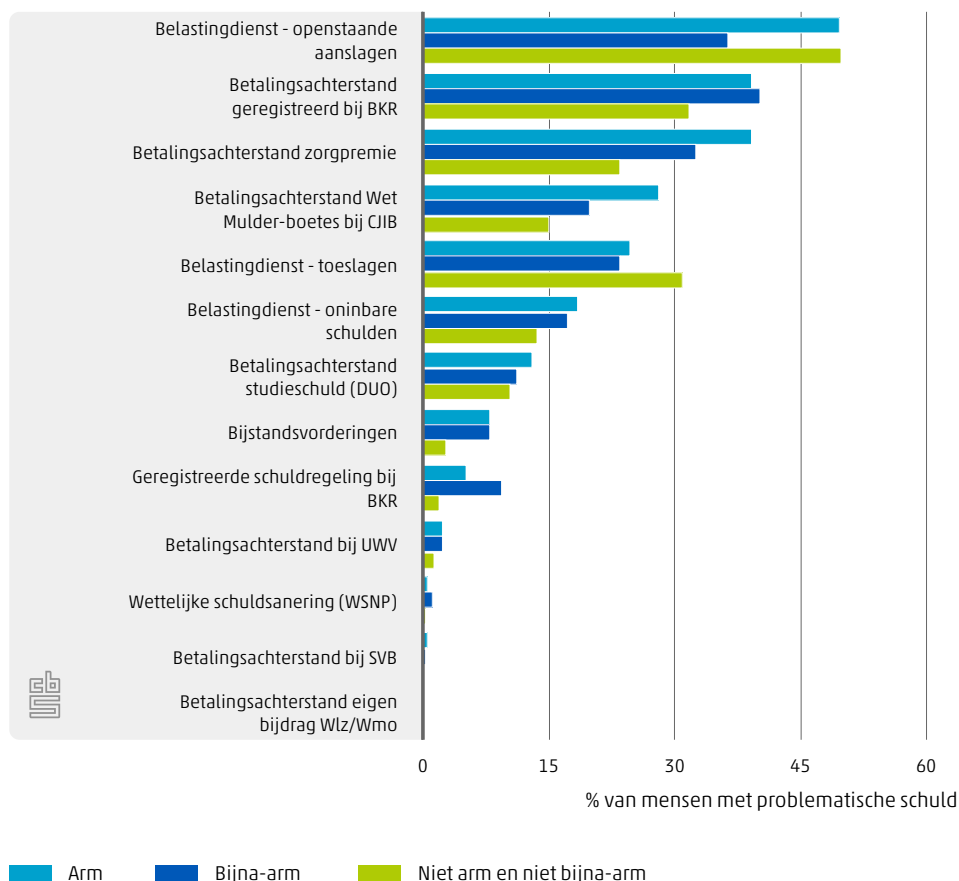
Er is sprake van een langdurige probleemschuld als iemand drie jaar op rij deel uitmaakt van een huishouden met problematische schulden. In de arme bevolking had 21 procent problematische schulden in 2022, 2023 én 2024. Onder de bijna-arme bevolking kwamen langdurige problematische schulden met 15 procent iets minder vaak voor.

Armen met problematische schuld vaakst achterstand bij de Belastingdienst

In de arme bevolking met een problematische schuld had de helft een openstaande aanslag bij de Belastingdienst, 39 procent stond met een betalingsachterstand geregistreerd bij het BKR, en een even groot deel had een betalingsachterstand bij de zorgpremie. Bijna-arme mensen met een probleemschuld hadden het vaakst te maken met een betalingsachterstand geregistreerd bij het BKR (40 procent). Daarna volgden een nog openstaande aanslag bij de Belastingdienst (37 procent) en achterstand bij het betalen van de zorgpremie (33 procent).

Huishoudens kunnen in meerdere schuldregistraties voorkomen. Dat is bij de helft van de bijna-arme mensen het geval, en bij 42 procent van de arme mensen.

6.2.2 Geregistreerde problematische schulden op 1 januari per schuldregistratie, 2024*



Toename problematische schulden bij zelfstandigen

In 2024 had 26 procent van alle arme werkkenden te maken met geregistreerde problematische schulden. Bij werknemers in armoede is dit aandeel 22 procent. Zelfstandigen in armoede hadden juist relatief vaak te maken met problematische schulden. Bij zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) was dit aandeel 34 procent en bij zelfstandigen met personeel (zmp'ers) had 46 procent te maken met zulke schulden.

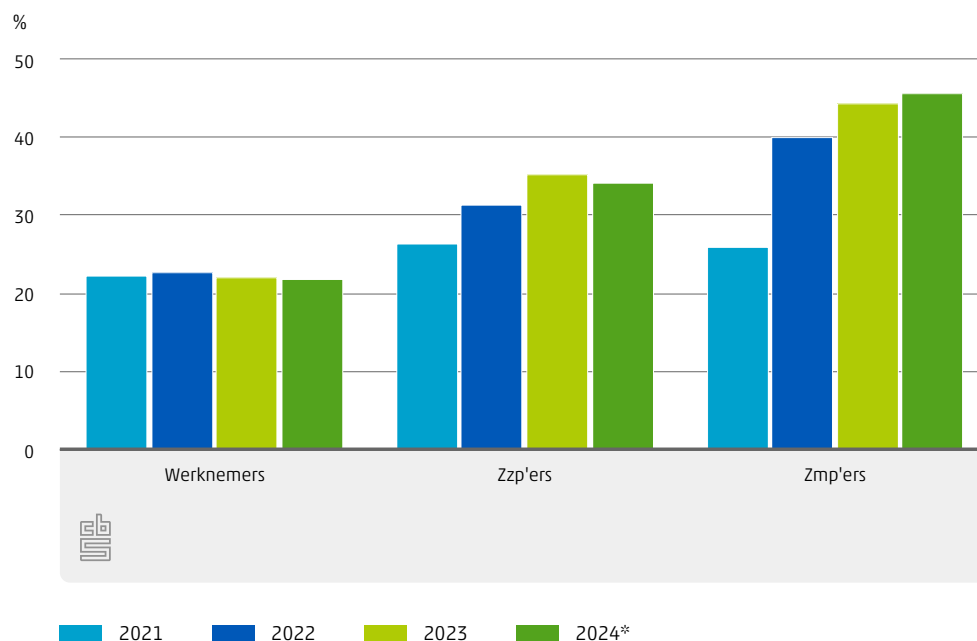
Vanaf 2021 is het aandeel arme zelfstandigen met problematische schulden toegenomen. De toename was het grootst bij zmp'ers. De toename bij zelfstandigen kwam vooral door het langer open blijven staan van belastingaanslagen. Tijdens de coronacrisis waren er in 2020 en 2021 verschillende regelingen voor ondernemers waardoor zij uitstel van betaling konden krijgen. Het aandeel arme werknemers met problematische schulden is vanaf 2021 stabiel gebleven.

Bijna-arme werkkenden (23 procent) hadden iets minder vaak te maken met problematische schulden dan arme werkkenden (26 procent). De ontwikkeling van het aandeel bijna-arme werkkenden met problematische schulden is vergelijkbaar met die van arme werkkenden: stabiel bij werknemers en een toename bij zzp'ers en zmp'ers.

Werkenden in armoede

Dit zijn werkenden die deel uitmaken van een arm huishouden. Een werkende is gedefinieerd als iemand die het grootste deel van het eigen inkomen ontvangt uit werk als werknemer of als zelfstandige (zie hoofdstuk 4).

6.2.3 Arme werkenden met geregistreeerde problematische schulden, 1 januari

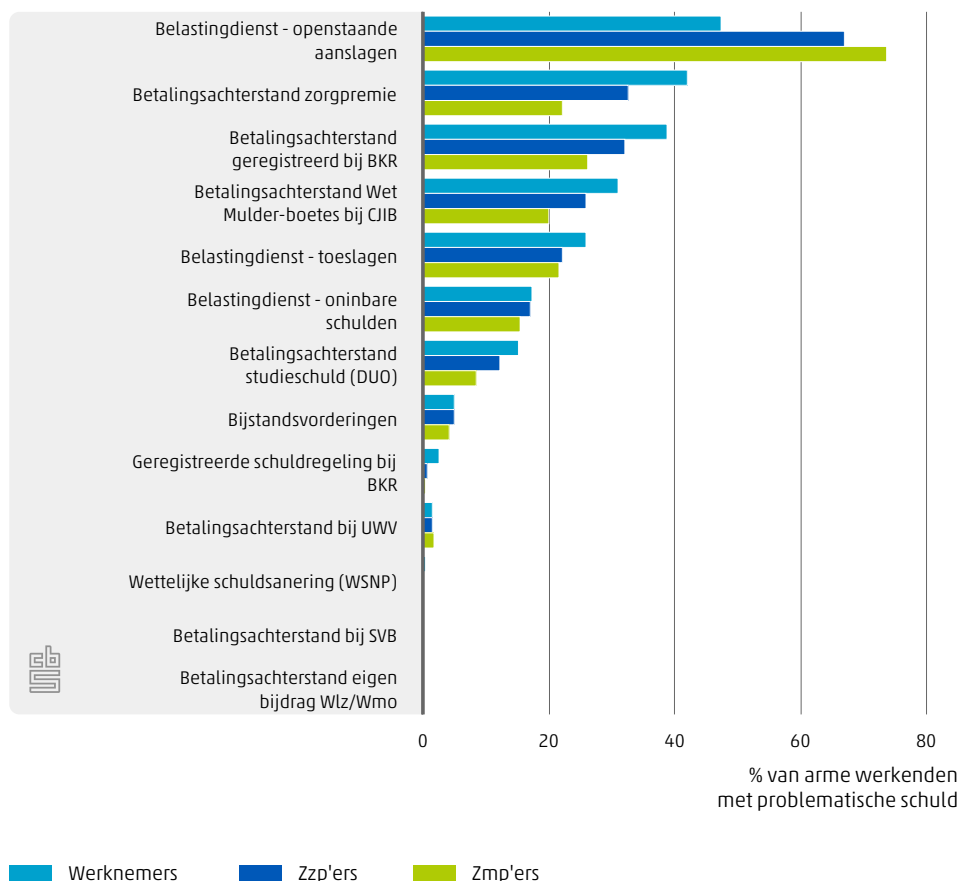


Zmp'ers vaakst achterstand bij Belastingdienst

Van alle arme zmp'ers met probleemschulden had 74 procent te maken met openstaande aanslagen bij de Belastingdienst. Ook arme zzp'ers hadden het vaakst te maken met dergelijke openstaande aanslagen (67 procent). Daarna volgden bij zzp'ers een achterstand bij het betalen van de zorgpremie (33 procent) en een bij het BKR geregistreeerde betalingsachterstand (32 procent). Van de arme werknemers had bijna de helft te maken met een openstaande aanslag bij de Belastingdienst, ruim 4 op de 10 stonden geregistreeerd met een betalingsachterstand in de zorgpremie, en eveneens 4 op de 10 hadden een bij het BKR geregistreeerde betalingsachterstand.

Bijna 60 procent van de arme werknemers met problematische schulden komt in meerdere schuldregistraties voor, en bij 54 procent van de arme zzp'ers is dat het geval. Bij arme zmp'ers is de problematische schuld iets minder vaak gebaseerd op meerdere schuldregistraties (48 procent).

6.2.4 Geregistreerde problematische schulden van arme werkenden op 1 januari per schuldregistratie, 2024*



Bijna 4 op de 10 arme kinderen in gezin met problematische schulden

In 2024 had 38 procent van de kinderen die in armoede leefden, te maken met problematische schulden in het gezin. Bij bijna-arme kinderen kwamen problematische schulden met 30 procent minder vaak voor. Bij kinderen die niet arm of bijna-arm zijn, ging het om 11 procent.

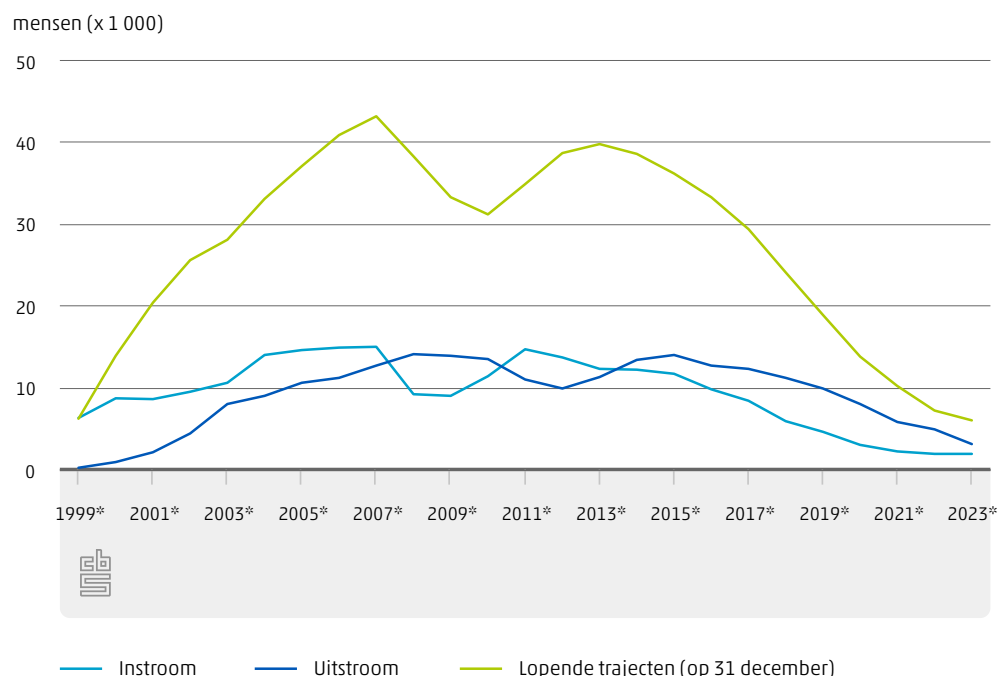
6.3 Wettelijke schuldsaneringen

Instroom in wettelijke schuldsanering verder gedaald

Soms lukt het mensen niet meer om zelf uit de schulden te komen. De schulden zijn te hoog en het is niet mogelijk met schuldeisers een haalbare regeling te treffen. Via de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) kan dan door volwassenen van 18 jaar of ouder een wettelijke schuldsanering worden aangevraagd (zie kader).

In 2023 werden 1,9 duizend mensen toegelaten tot de Wsnp. Sinds 2012 daalde de instroom en is het aantal mensen dat aan het einde van het jaar in het Wsnp-traject zit fors afgenomen van 38,7 duizend in 2012 tot 6,0 duizend in 2023. De daling houdt vooral verband met de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in 2012. Deze wet verplicht mensen eerst een gemeentelijk schuldhulpverleningstraject te volgen, voordat ze in aanmerking komen voor de Wsnp. De gemeente is daarbij verplicht hulp te bieden.

6.3.1 Wettelijke schuldsanering



Wet schuldsanering natuurlijke personen

Een wettelijke schuldsanering wordt door de rechter uitgesproken als er geen andere mogelijkheden meer zijn om problematische schulden op te lossen. Met de in december 1998 opgestarte wettelijke schuldsaneringsregeling wordt voorkomen dat mensen jarenlang achtervolgd worden door hun schuldenlast. Onder toezicht van een bewindvoerder betaalt de schuldenaar volgens een strikt regime naar capaciteit zo veel mogelijk van de schulden aan de schuldeisers terug. Schuldeisers zijn verplicht hieraan mee te werken. Als de schuldenaar zich aan de voorwaarden van de sanering houdt, scheldt de rechter na ongeveer drie jaar een eventuele restschuld kwijt zodat de schuldenaar met een schone lei het leven kan voortzetten. Sinds 1 juli 2023 is deze periode voor nieuwe saneringstrajecten verkort naar anderhalf jaar.

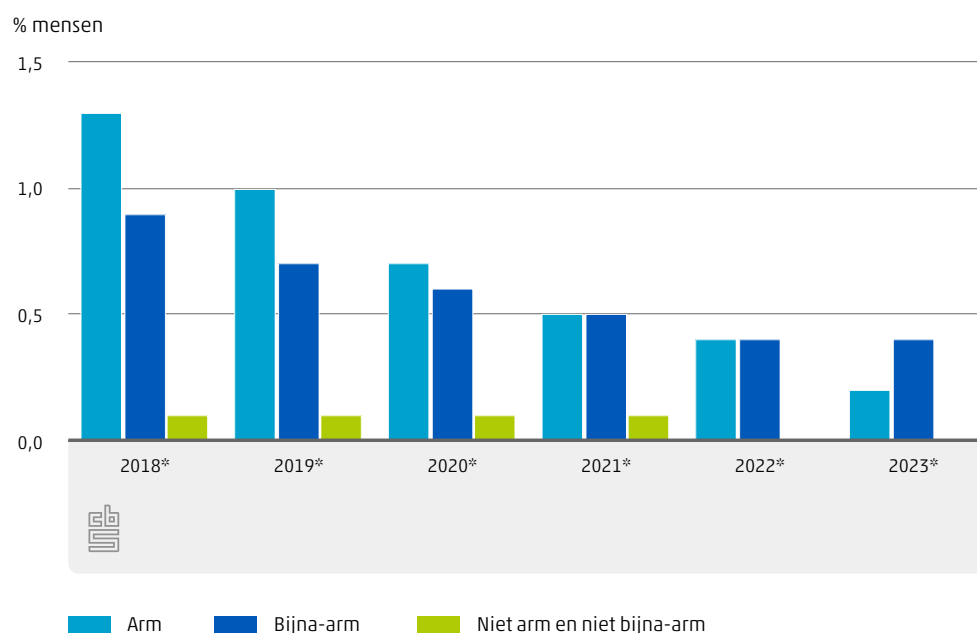
De cijfers zijn voor alle jaren voorlopig, omdat bij publicatie van nieuwe jaarcijfers eerdere jaren kunnen worden geactualiseerd. Daardoor kunnen aantallen afwijken van eerder gepubliceerde cijfers.

Bijna-armen de grootste groep in de Wsnp

Mensen die onder de armoedegrens leven en ook mensen die bijna-arm zijn, dat wil zeggen net boven de armoedegrens leven, maken vaker gebruik van de wettelijke schuld-hulpverlening dan de rest van de bevolking. In 2023¹⁾ maakte 0,2 procent van de armen gebruik van de regeling en 0,4 procent van de bijna-armen. Bij de bevolking die niet arm en ook niet bijna-arm is, is het aandeel 0,0 procent (het gaat hierbij om 4,8 duizend van ruim 12 miljoen mensen).

De verschillen in het gebruik van de wettelijke schuldhelpverlening zijn in de loop van de tijd verschoven. Het percentage gebruikers van de wettelijke schuldhelpverlening is sterker gedaald bij arme mensen dan bij bijna-arme mensen. In 2018 maakten armen nog vaker gebruik van de Wsnp dan bijna-armen (1,3 procent tegenover 0,9 procent). Door de sterkere daling onder armen is dit verschoven: in 2023 was het aandeel onder bijna-armen juist twee keer zo hoog als onder armen. Deze verschuiving is ook zichtbaar in absolute aantallen. Sinds 2019 maken in absolute zin meer bijna-armen gebruik van de Wsnp dan armen. In 2023 ging het om 3,2 duizend bijna-armen die gebruikmaken van de regeling tegenover 0,8 duizend armen.

6.3.2 Gebruik van Wsnp¹⁾



¹⁾ Het gaat om mensen die het gehele jaar of een deel ervan in de Wsnp zitten.

Mensen met uitkering relatief vaak in Wsnp

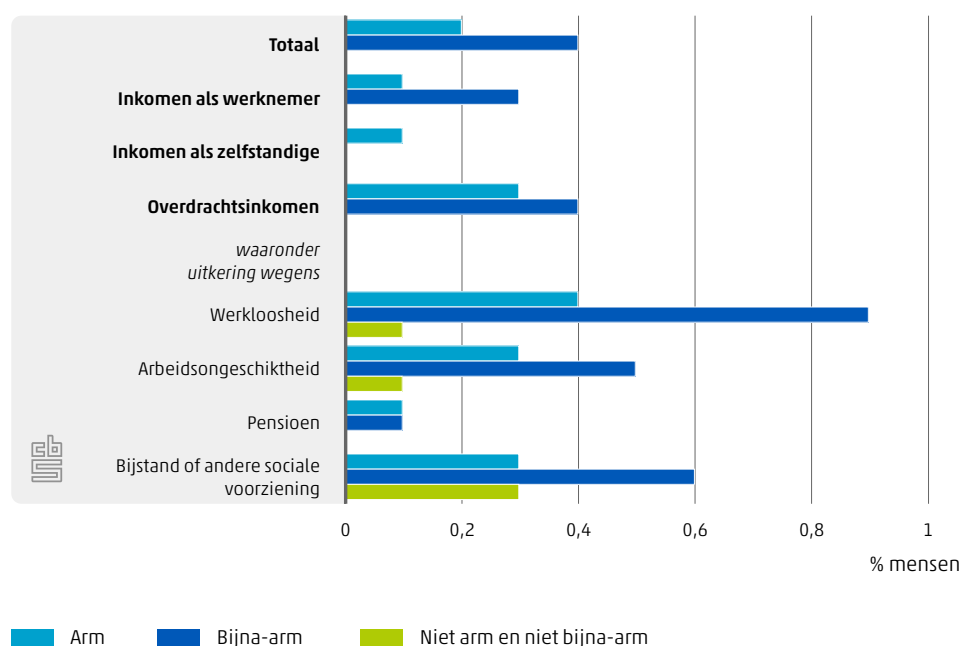
Mensen in een huishouden met vooral inkomen uit een uitkering doorliepen in 2023 vaker een Wsnp-traject dan mensen in een huishouden met werk als voornaamste inkomensbron. Bij armen met een uitkering was dat 0,3 procent, bij bijna-armen 0,4 procent. Het gebruik van de Wsnp was het grootst bij bijna-armen met een werkloosheidsuitkering als voornaamste inkomensbron van het huishouden (0,9 procent), gevolgd door bijna-armen met een

¹⁾ De meeste recente inkomensgegevens die beschikbaar waren op het moment van samenstelling van deze bijdrage over Wsnp betroffen 2023.

bijstandsuitkering of een overige sociale voorziening (0,6 procent) en bijna-armen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (0,5 procent). Mensen in een huishouden met vooral pensioen maakten weinig gebruik van de Wsnp: 0,1 procent van de armen en bijna-armen in deze groep. Bij de bevolking die niet arm en niet bijna-arm is, komt een Wsnp-traject het vaakst voor bij mensen met een bijstandsuitkering of een overige sociale voorziening (0,3 procent).

Onder mensen in een huishouden met vooral inkomen als werknemer was het gebruik lager. Bij deze mensen doorliep 0,1 procent van de armen en 0,3 procent van de bijna-armen een Wsnp-traject. Bij personen met vooral inkomen als zelfstandige was er nauwelijks sprake van schuldsanering.

6.3.3 Wsnp¹⁾ naar voornaamste inkomensbron huishouden, 2023*



¹⁾ Het gaat om mensen van 18 jaar of ouder die het gehele jaar of een deel ervan in de Wsnp zitten.

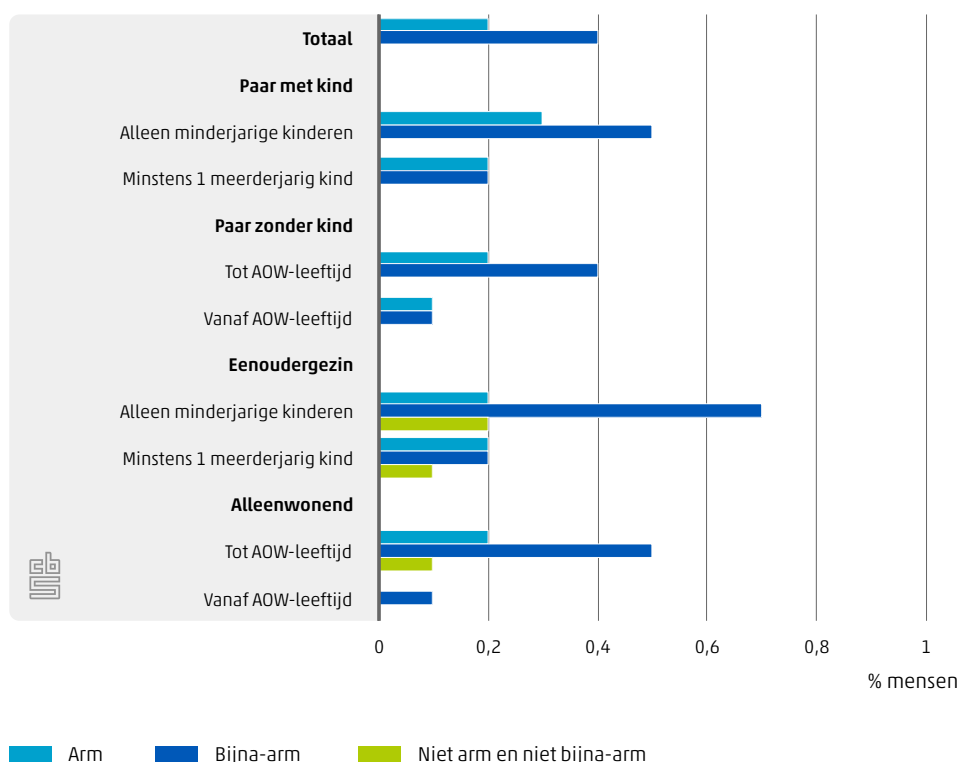
Alleenstaande ouders relatief vaak in Wsnp

Eenoudergezinnen met alleen minderjarige kinderen maken verhoudingsgewijs vaak gebruik van de Wsnp. Van de bijna-arme alleenstaande ouders doorliep 0,7 procent een schuldsaneringstraject. Ook bij degenen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, was het gebruik van de Wsnp met 0,2 procent groter dan bij andere typen huishoudens.

Andere mensen uit de groep bijna-armen maakten eveneens relatief vaak gebruik van de Wsnp: 0,5 procent van de paren met alleen minderjarige kinderen, en 0,5 procent van de alleenwonenden tot de AOW-leeftijd.

Onder de armen is het gebruik van de Wsnp meer verspreid over verschillende huishoudens-typen, terwijl het bij de rest van de bevolking vooral voorkomt bij eenoudergezinnen en alleenwonenden tot de AOW-leeftijd. Mensen vanaf de AOW-leeftijd, of ze nu alleen wonen of deel uitmaken van een paar, maakten het minst gebruik van de regeling.

6.3.4 Wsnp¹⁾ naar huishoudenstype, 2023*



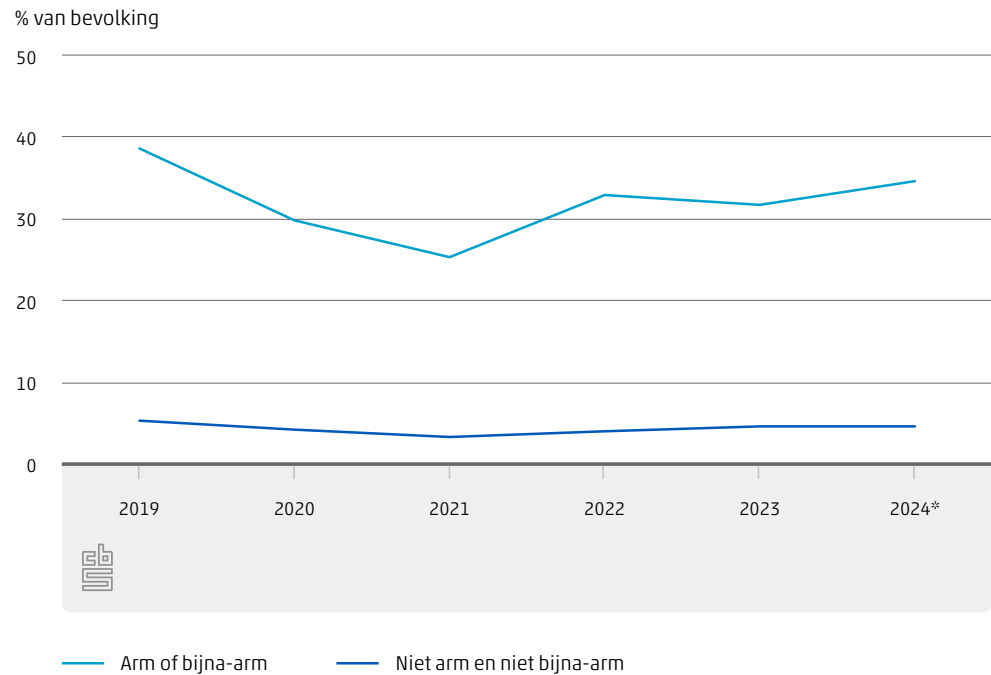
¹⁾ Het gaat om mensen van 18 jaar of ouder die het gehele jaar of een deel ervan in de Wsnp zitten.

6.4 Financiële problemen

Ruim 1 op de 3 (bijna-)arme mensen komt moeilijk rond

In 2024 kwam 35 procent van alle mensen in een arm of bijna-arm huishouden naar eigen zeggen moeilijk rond van het inkomen. Dat is een stijging ten opzichte van een jaar eerder, toen 32 procent aangaf moeite te hebben met het betalen van de gebruikelijke, noodzakelijke uitgaven. Beide percentages liggen hoger dan in 2020 en 2021, tijdens de coronapandemie, maar lager dan in 2019, het jaar voor de pandemie. Van alle mensen in een huishouden met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer kwam in de afgelopen twee jaar 5 procent moeilijk rond.

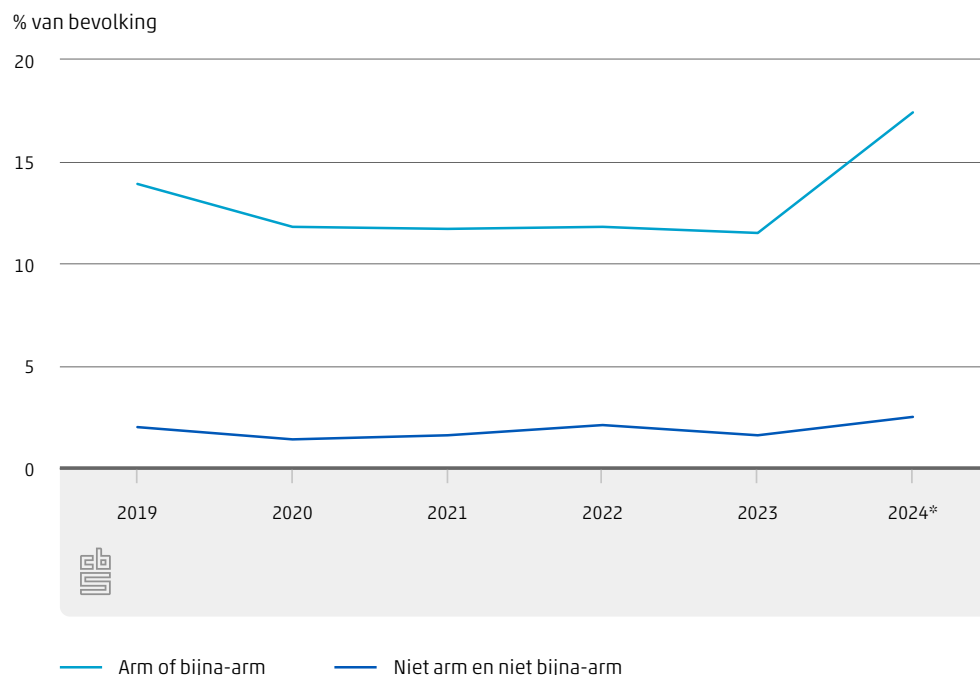
6.4.1 (Zeer) moeilijk rondkomen



Meer betalingsachterstanden bij (bijna-)arme mensen

In 2024 zei 17 procent van alle mensen die arm of bijna-arm zijn in de afgelopen twaalf maanden achterstanden te hebben gehad bij de betaling van de maandelijkse huur- of hypotheeklasten, de elektriciteits-, water- of gasrekeningen of bij het afbetalen van een lening of op krediet gekochte artikelen. Dat is meer dan in de periode 2020–2023, toen jaarlijks 12 procent van alle arme of bijna-arme mensen betalingsachterstanden had. Vooral het aandeel met achterstanden bij op afbetaling gekochte artikelen is gestegen, van 3 procent in 2023 naar 8 procent in 2024. Mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn, hadden met 3 procent in 2024 relatief weinig te maken met betalingsachterstanden.

6.4.2 Betalingsachterstanden in de afgelopen twaalf maanden



Bijna 3 op de 10 (bijna-)arme mensen ervaren woonlasten als zwaar

Voor bijna 30 procent van alle mensen die arm of bijna-arm zijn, vormden de maandelijkse woonlasten naar eigen zeggen een zware financiële last. Dat is ongeveer 7 keer zo vaak als bij mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn. Ook is het hoger dan een jaar eerder, toen 23 procent van de mensen die arm of bijna-arm waren, armen dit aangaf.

6.4.3 Woonlasten en betalingsachterstanden, 2024*

	Arm of bijna-arm	Niet arm en niet bijna-arm
	% van bevolking	
Ervaart maandelijkse woonlasten als zware last	29	4
Een of meer betalingsachterstanden	17	3
waarvan		
huur of hypotheek	8	1
gas, water of elektriciteit	7	1
op afbetaling gekochte artikelen	8	1

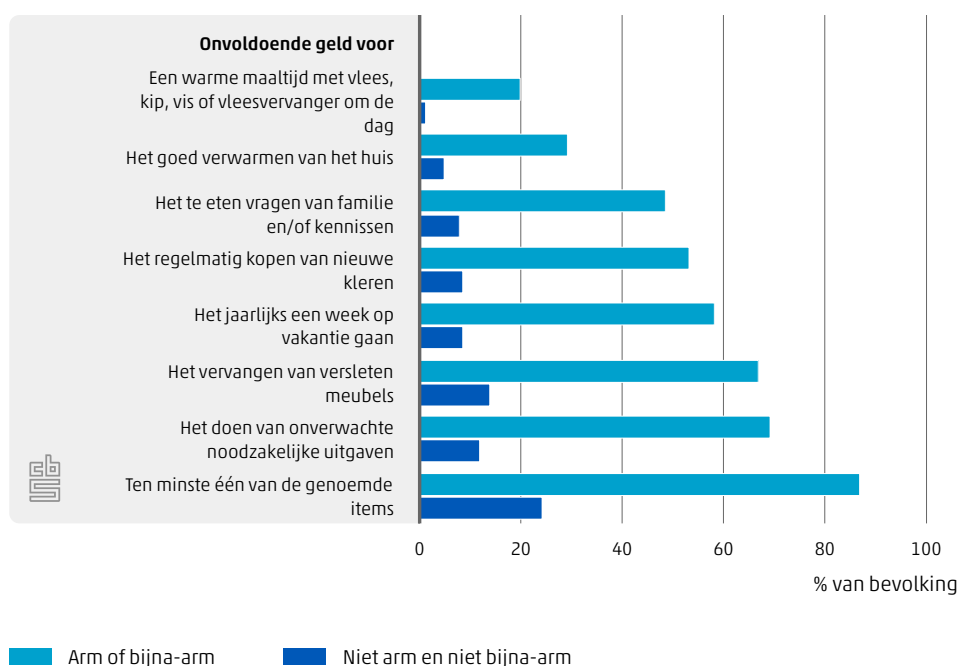
Financiële beperkingen eerder regel dan uitzondering bij (bijna-)armoede

Mensen in een huishouden dat arm of bijna-arm is, hebben regelmatig te maken met financiële beperkingen. In 2024 gaf 87 procent van hen aan onvoldoende geld te hebben voor één of meer specifieke uitgaven, uiteenlopend van het om de dag nuttigen van een warme maaltijd met vlees, kip, vis of een vleesvervanger (20 procent) tot het vervangen van versleten meubels (67 procent) en het doen van onverwachte noodzakelijke uitgaven ter waarde van 1 500 euro (69 procent). Ook had een deel van de (bijna-)armen onvoldoende

geld om het huis goed te verwarmen (29 procent), familie of kennissen te eten te vragen (49 procent), regelmatig nieuwe kleding te kopen (53 procent) en jaarlijks een week op vakantie te gaan (58 procent). Het aandeel met onvoldoende geld om familie of kennissen te eten te vragen is daarbij ten opzichte van 2023 het hardst gestegen, van 40 procent in 2023 naar 49 procent in 2024.

Van de mensen in een huishouden met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer had bijna een kwart minimaal één van de genoemde financiële beperkingen. Zij hadden het vaakst onvoldoende geld voor het vervangen van versleten meubels (14 procent) en het doen van onverwachte noodzakelijke uitgaven (12 procent). Bij de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, veranderde het aandeel dat te maken had met financiële beperkingen in 2024 nauwelijks ten opzichte van een jaar eerder.

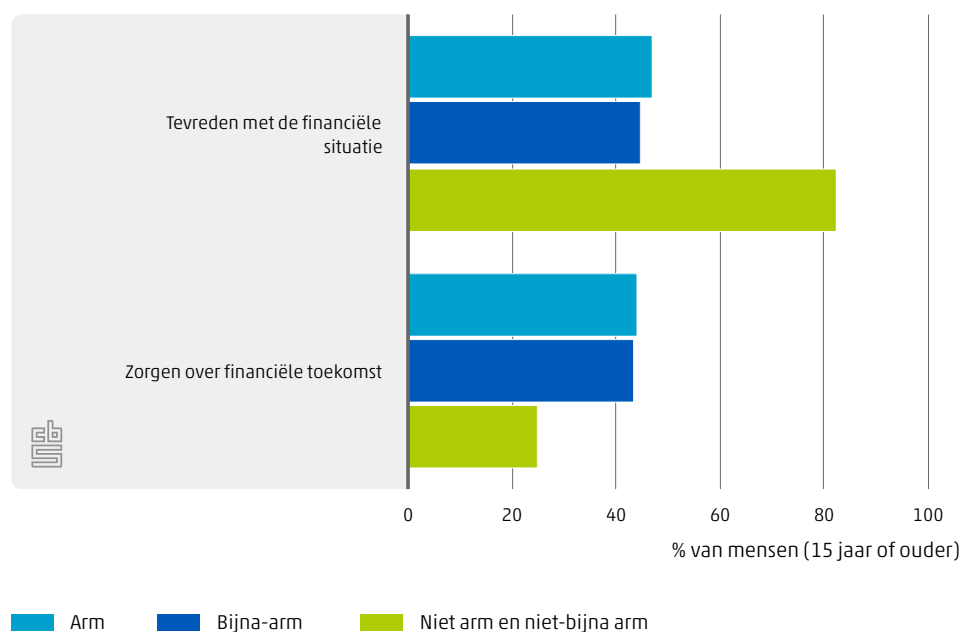
6.4.4 Financiële beperkingen, 2024*



Arme en bijna-arme mensen minder vaak tevreden en meer zorgen over financiën

Mensen die arm zijn of bijna-arm, geven minder vaak een rapportcijfer van 7 of hoger aan de tevredenheid met hun financiële situatie dan mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn. In 2023/2024 was 47 procent van de arme mensen tevreden met hun financiële situatie, van de bijna-arme mensen was dat met 45 procent niet statistisch significant minder. Bij mensen met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer lag het aandeel dat tevreden was met de financiële situatie met 83 procent hoger. Arme en bijna-arme mensen maken zich ook relatief vaak zorgen over hun financiële toekomst. In 2023/2024 was zo'n 44 procent daarover bezorgd. Bij mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn, was dat bijna 25 procent.

6.4.5 Tevredenheid financiën en zorgen financiële toekomst, 2023/2024*

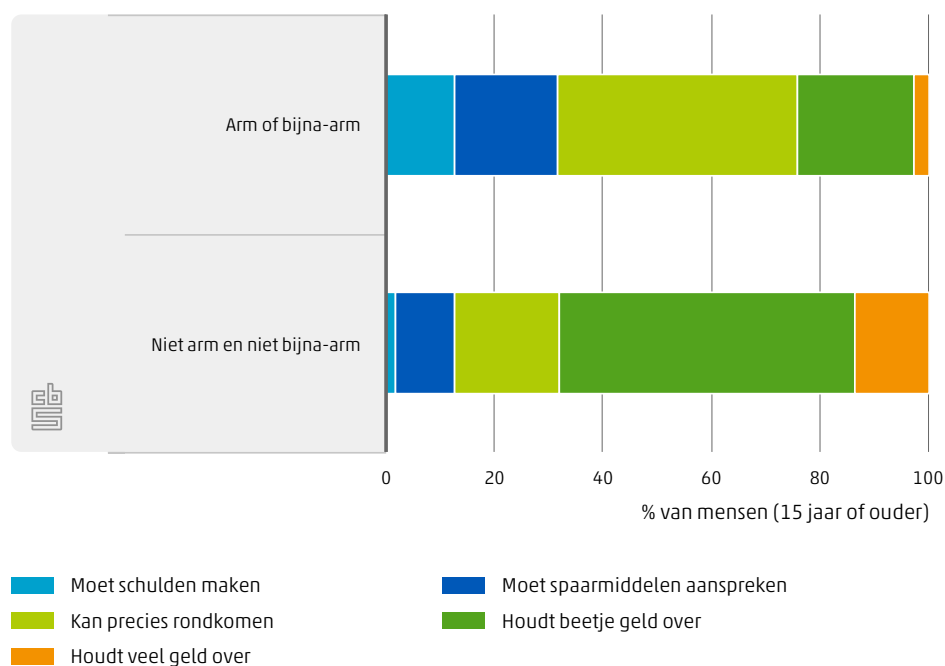


(Bijna-)armen moeten vaker schulden maken

Het oordeel over de huidige financiële situatie hangt samen met de feitelijke armoede-situatie. Zo is het aandeel mensen²⁾ dat aangeeft schulden te moeten maken, aanzienlijk groter in de arme of bijna-arme groep dan in de groep met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer: 11,5 procent versus 1,8 procent in 2024. Ook kwam het ruim 1,5 keer zo vaak voor dat men naar eigen zeggen spaarmiddelen moest aanspreken. Daarentegen was in de groep die niet arm en ook niet bijna-arm is, het percentage dat aangaf geld over te houden 3 keer zo groot. Van de (bijna-)arme mensen gaf 40,0 procent aan precies rond te komen, tegenover 18,6 procent van de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm waren.

²⁾ De cijfers zijn afkomstig uit het Consumenten Conjunctuuronderzoek. De vragen zijn voorgelegd aan mensen van 15 jaar of ouder die behoren tot de huishoudenskern, die meestal bestaat uit een paar, een alleenstaande ouder of een alleenwonende.

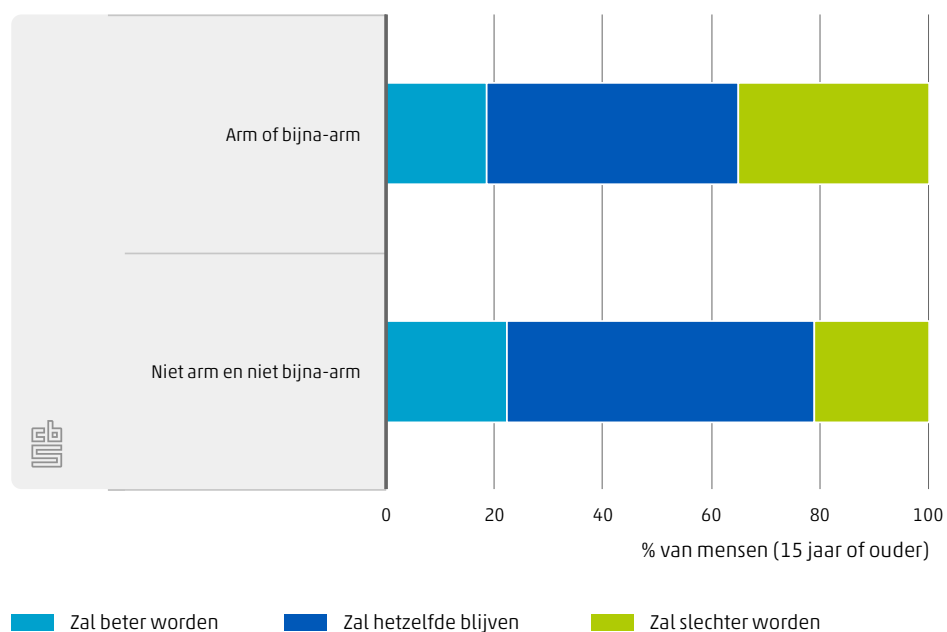
6.4.6 Zelfgerapporteerde financiële situatie, 2024*



Arme en bijna-arme mensen somberder over financiële toekomst

Ruim 31 procent van de arme of bijna-arme mensen ging in 2024 uit van een verslechtering van hun financiële situatie in de komende twaalf maanden, tegenover 20,2 procent van de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm waren. Het aandeel dat een verbetering verwacht, was bij de laatsten groter dan bij de (bijna-)arme mensen: 21,9 procent versus 16,8 procent in 2024.

6.4.7 Eigen financiële situatie komende twaalf maanden, 2024*



6.5 Literatuur

CBS (2024a). Onderzoeksbeschrijving integraal inkomens- en vermogensonderzoek (IIV). [Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek \(IIV\) | CBS](#)

CBS (2024b). [Schuldenproblematiek in beeld](#). CBS-dashboard.

7 Wat betekent armoede voor de levenssituatie?

In dit hoofdstuk staat de samenhang tussen armoede en leefomstandigheden centraal. Hoe maatschappelijk actief zijn mensen die arm of bijna-arm zijn vergeleken met mensen die dat niet zijn? Hoe is het gesteld met de sociale contacten? In welke mate is er verband tussen armoede en het plegen of ondervinden van criminaliteit? Hoe staat het met de gezondheid en met roken, drinken en overgewicht van arme of bijna-arme mensen? En in welke type woning huizen zij vooral?

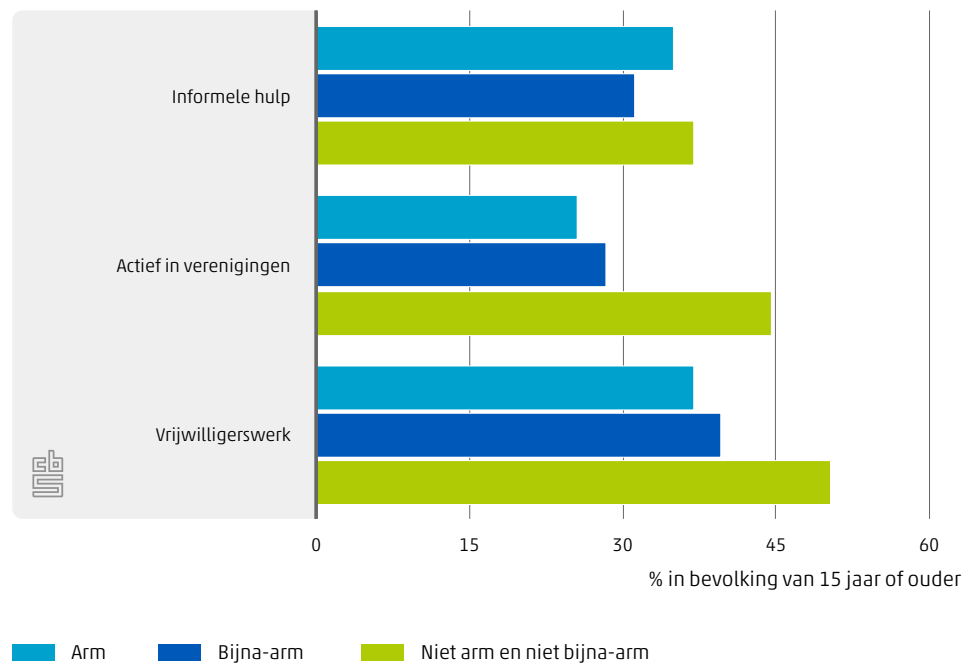
7.1 Participatie en vertrouwen

Minder vrijwilligerswerk door mensen die (bijna) in armoede leven

Het meedoen in de samenleving wordt onder meer gekenmerkt door de vrijwillige inzet voor een organisatie zoals de school of sportclub, het actief zijn in een vereniging (bijvoorbeeld muziek spelen in een fanfare of voetballen bij een voetbalclub) en het verlenen van informele hulp of mantelzorg (bijvoorbeeld boodschappen doen voor oudere buren of het verplegen van een zieke ouder). Volgens het onderzoek [Sociale samenhang & welzijn](#) deden in 2023–2024 minder mensen (15 jaar of ouder) die arm of bijna-arm waren (zie hoofdstuk 1) minstens een keer per jaar vrijwilligerswerk dan mensen die dat niet waren. Van de niet (bijna) arme mensen deed 50 procent vrijwilligerswerk, tegenover 37 procent van de arme en bijna 40 procent van de bijna-arme mensen.

Leven in armoede maakt ook verschil in het minstens een keer per maand actief zijn in verenigingen. De armen en bijna-armen verschillen daarbij niet (significant) van elkaar, maar wel van de groep met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer. De percentages bedroegen respectievelijk 26, 29 en 45 procent. Bijna-arme mensen verrichtten in de afgelopen vier weken minder vaak informele hulp buiten het eigen huishouden dan mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn (31 tegen 37 procent). Arme mensen verschilden met 35 procent niet (significant) van de bijna-arme en ook niet van de niet (bijna) arme mensen.

7.1.1 Maatschappelijke activiteiten, 2023/2024*

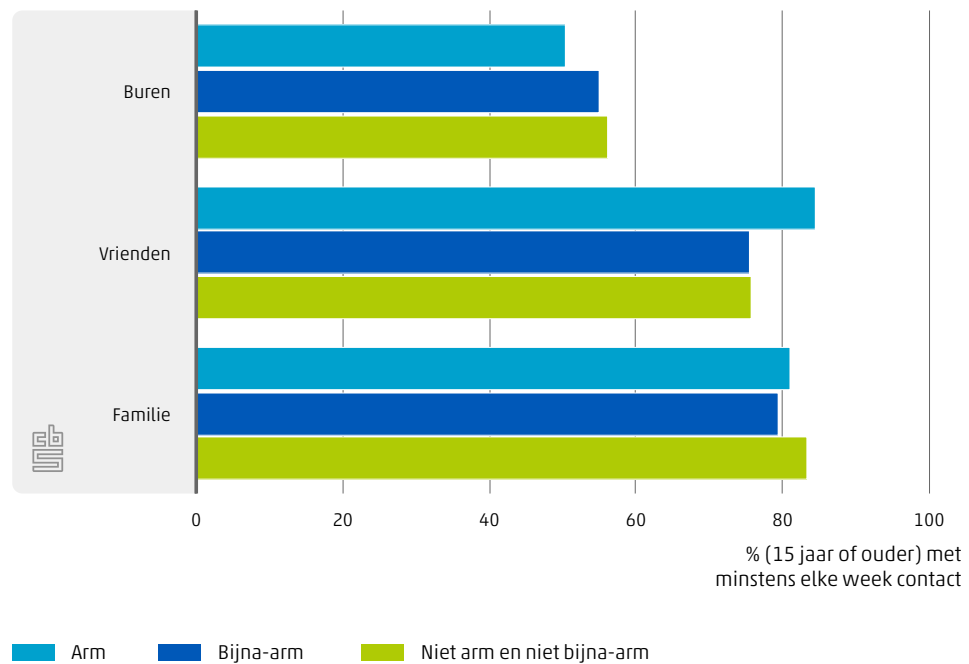


Arme mensen hebben vaakst vriendencontact

Mensen in een arm huishouden hadden vaker op zijn minst wekelijks contact met vrienden dan mensen in een huishouden met meer inkomen of meer vermogen. Bij de arme mensen gaat het om 85 procent met minstens wekelijks vriendencontact, tegenover 76 procent bij beide andere groepen. Nadere analyses laten zien dat het verschil zit in het percentage dat dagelijks contact met vrienden heeft. Van de armen heeft 45 procent elke dag vriendencontact, tegenover 32 en 29 procent bij de bijna-arme en niet (bijna) arme mensen.

De niet (bijna) arme mensen hadden met 83 procent iets vaker minstens elke week familiecontact dan de bijna-armen (80 procent). Er zijn geen significante verschillen tussen armen en bijna-armen en tussen armen en niet (bijna) armen. Naar burenccontact waren er geen verschillen tussen de groepen.

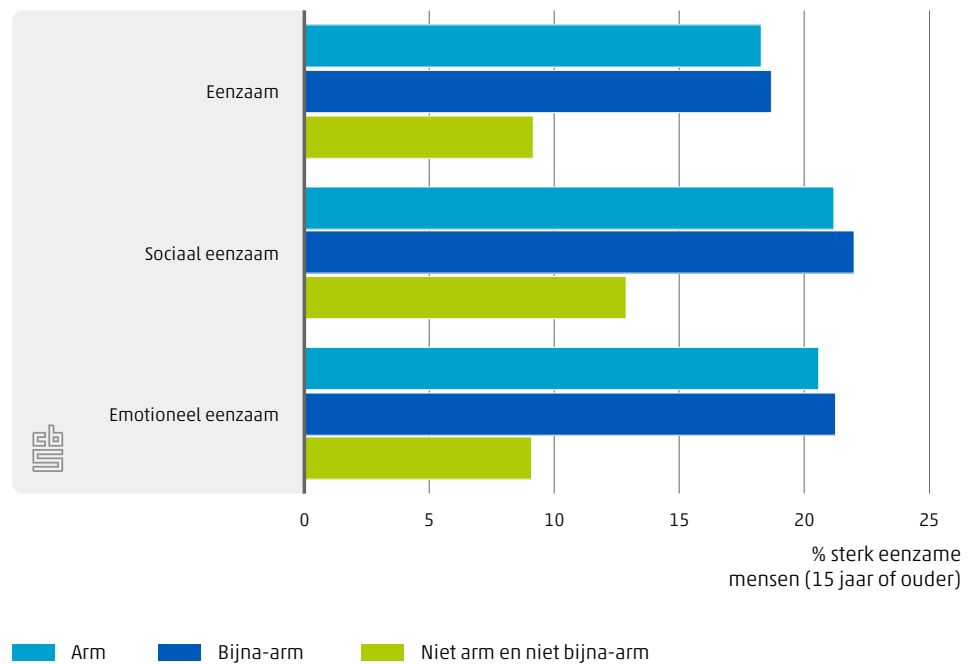
7.1.2 Sociale contacten, 2023/2024*



Eenzaamheid komt meer voor bij armen en bijna-armen

Mensen die in armoede leven of dat bijna doen, voelden zich 2 keer zo vaak sterk eenzaam als mensen die niet (bijna) in armoede leven (respectievelijk 18 en 19 procent tegen 9 procent). Mensen die arm zijn en mensen die bijna-arm zijn verschillen hierin niet van elkaar. Het verschil tussen mensen die arm of bijna-arm zijn en mensen die dat niet zijn geldt voor gevoelens van leegte, het missen van mensen en het zich in de steek gelaten voelen (samengevat als emotionele eenzaamheid), en ook voor het ontbreken van gevoelens van verbondenheid met mensen om zich heen en het vertrouwen in die mensen (samengevat als sociale eenzaamheid). Bij emotionele eenzaamheid was het verschil tussen de groepen iets groter dan bij sociale eenzaamheid. De niet (bijna) arme mensen ervoeren met 13 procent iets vaker sterke gevoelens van sociale eenzaamheid dan van emotionele eenzaamheid (9 procent).

7.1.3 Eenzaamheid, 2023/2024*

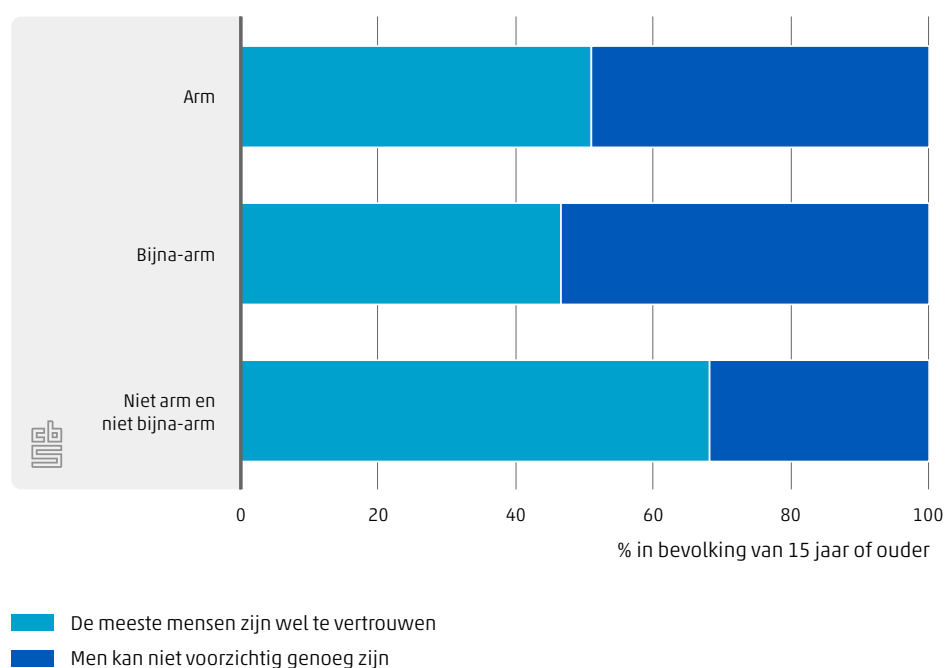


(Bijna) arme mensen hebben minder vertrouwen in de medemens

Zowel mensen die in armoede leven als mensen die dat bijna doen hebben minder vaak vertrouwen in andere mensen dan mensen die niet (bijna) in armoede leven. Op de vraag of je niet voorzichtig genoeg kunt zijn in de omgang met mensen of dat de meeste mensen wel te vertrouwen zijn, antwoordde de meerderheid van de niet (bijna) armen (68 procent) dat de meeste mensen wel te vertrouwen zijn. Bij arme en bijna-arme mensen was dat respectievelijk 51 en 47 procent.¹⁾

¹⁾ Mensen die een vraag niet beantwoorden, blijven in de uitkomsten steeds buiten beschouwing. De vragen over vertrouwen zijn door relatief veel mensen (gemiddeld 10 procent) niet beantwoord.

7.1.4 Vertrouwen in andere mensen, 2023/2024*



Bij het vertrouwen in instituties is er een gemengd beeld te zien. De niet (bijna) armen hebben vaker dan armen en bijna-armen vertrouwen in rechters, leger, politie en pers. De bijna-arme en de arme mensen verschillen niet significant in hun vertrouwen in deze instituties. Arme mensen hebben van de drie groepen het vaakst vertrouwen in ambtenaren en de Tweede Kamer. De andere twee groepen verschillen hierin niet (significant) van elkaar. Ook hebben arme mensen meer vertrouwen in kerken en banken dan de niet (bijna) armen. Zij verschillen daarbij niet significant van de bijna-armen. Er zijn ten slotte geen (significante) verschillen tussen de drie groepen in hun vertrouwen in bedrijven, de EU en politici.

7.1.5 Vertrouwen in instituties, 2023/2024*

	Arm	Bijna-arm	Niet arm en niet bijna-arm
	%		
Rechters	73,2	67,0	78,7
Ambtenaren	51,8	41,9	45,3
Banken	57,2	53,8	51,5
Grote bedrijven	44,0	37,3	37,8
EU	48,9	44,8	47,8
Kerken	38,4	36,5	30,2
Leger	66,3	60,8	67,9
Pers	33,9	32,1	37,4
Politie	68,3	68,5	79,2
Tweede Kamer	34,8	27,1	29,9
Politici	27,8	25,5	24,1

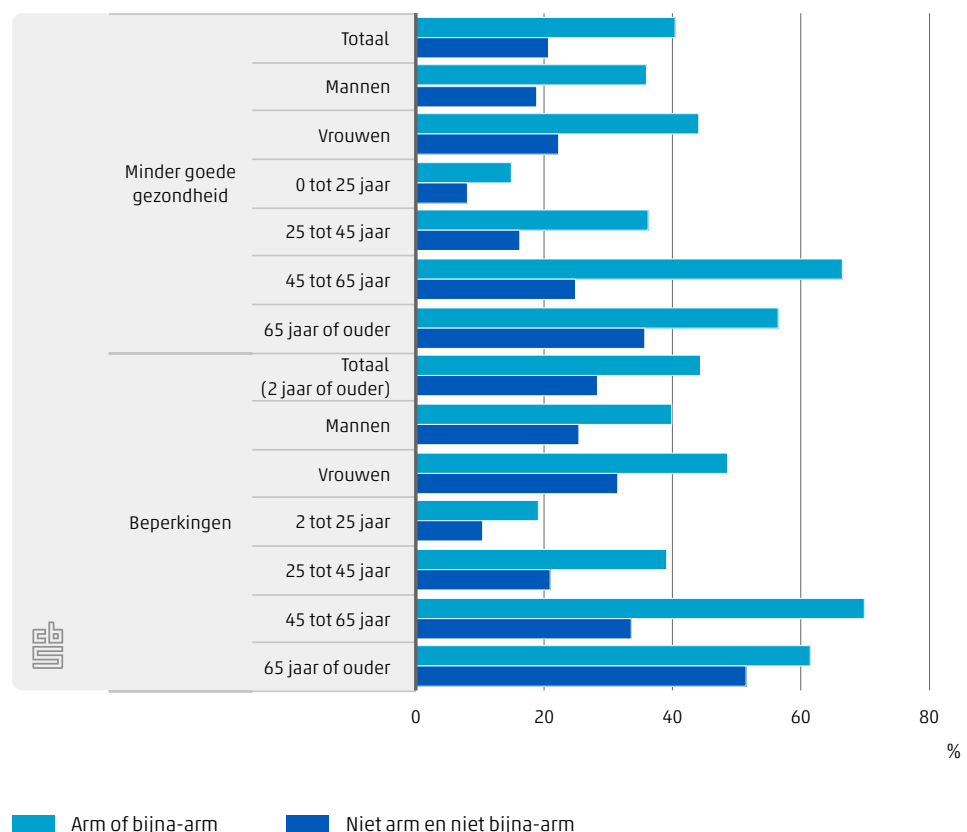
7.2 Gezondheid, welzijn en leefstijl

Minder goede gezondheid en meer beperkingen bij (bijna) arme mensen

De beoordeling van de eigen gezondheid (zie kader Gezondheid en beperkingen) springt er bij mensen in een arm of bijna-arm huishouden ongunstig uit: bijna 4 op de 10 meldden een minder dan goede gezondheid in 2022/2024. Onder mensen in een huishouden met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer waren dat er 2 op de 10. Hetzelfde beeld is er bij beperkingen in activiteiten die mensen gewoonlijk doen. Van de (bijna) arme mensen gaf 45 procent aan dat ze een beperking hebben, tegen 28 procent van de mensen die niet arm en niet bijna-arm zijn.

Bij zowel mannen als vrouwen kwam een minder goede gezondheid 2 keer zo vaak voor onder (bijna) armen als onder niet (bijna) armen. Onder (bijna) arme mannen en vrouwen werden ook meer beperkingen gerapporteerd. Ook in iedere leeftijdsgroep zijn er duidelijke verschillen in gezondheid en beperkingen tussen (bijna) arme en niet (bijna) arme mensen. In de leeftijdsgroep van 45 tot 65 jaar gaven bijna 3 keer zo veel (bijna) arme mensen aan een minder goede gezondheid te hebben en 2 keer zoveel mensen gaven aan een beperking te hebben.

7.2.1 Gezondheid en beperkingen, 2022/2024*



Gezondheid en beperkingen

Ervaren gezondheid

De ervaren gezondheid, ook wel subjectieve gezondheid of gezondheidsbeleving genoemd, is het oordeel van mensen over de eigen gezondheid. In de [Gezondheids-enquête](#) van het CBS wordt aan alle respondenten de vraag gesteld: 'Hoe is over het algemeen uw gezondheid/de gezondheid van uw kind?' De respondent heeft de keuze uit de antwoordcategorieën: 'zeer goed', 'goed', 'gaat wel', 'slecht', 'zeer slecht'. Van respondenten die 'gaat wel', 'slecht' of 'zeer slecht' antwoorden, wordt gezegd dat zij een minder dan goed ervaren (kortweg: een minder goede) gezondheid hebben. Voor kinderen tot 12 jaar wordt de vraag beantwoord door een van de ouders of verzorgers.

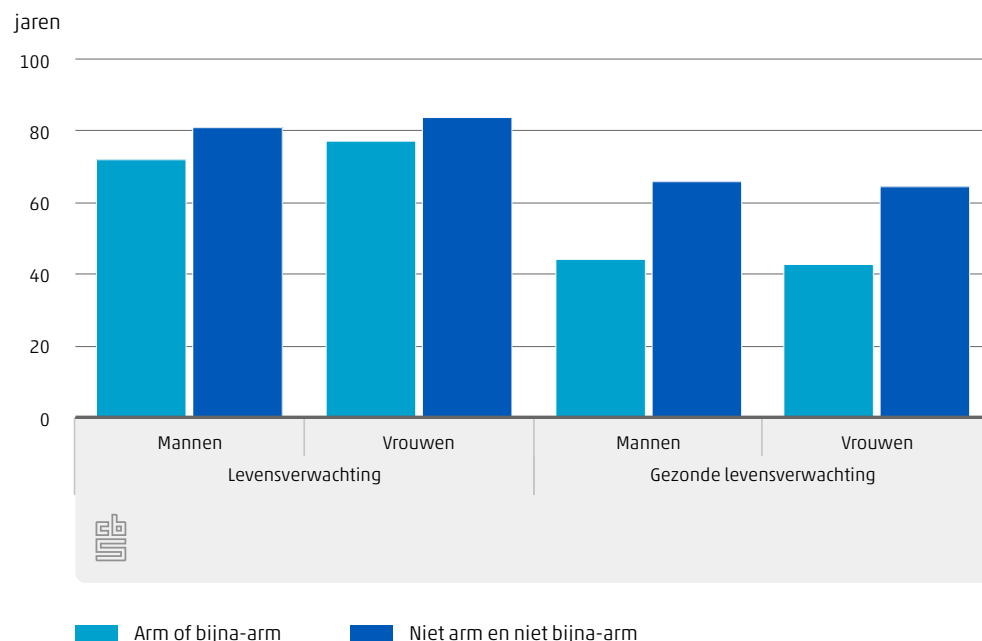
Beperkingen

De GALI-indicator (Global Activity Limitation Indicator) is gebruikt om te bepalen of een persoon van 2 jaar of ouder een beperking heeft. Daartoe krijgen respondenten in de Gezondheidsenquête de vraag: 'In welke mate bent u/is uw kind vanwege problemen met uw/zijn of haar gezondheid beperkt in activiteiten die mensen gewoonlijk doen.' Als zij aangeven dat ze 'ernstig beperkt' of 'wel beperkt, maar niet ernstig' zijn en bevestigend antwoorden op de vraag 'Duurt deze beperking al een half jaar of langer?', dan wordt gezegd dat ze een beperking hebben. Voor kinderen tot 12 jaar beantwoordt een van de ouders of verzorgers de vragen.

Ruim 20 gezonde levensjaren minder bij (bijna) armoede

De levensverwachting bij de geboorte was in 2022/2024 voor niet (bijna) arme mannen 81 jaar en voor niet (bijna) arme vrouwen 84 jaar. Voor mannen die wel arm of bijna-arm zijn, was dit 72 jaar en voor (bijna) arme vrouwen 77 jaar. De levensverwachting in goede gezondheid bij geboorte was in deze periode bij niet (bijna) arme mannen gemiddeld 21 jaar hoger dan bij (bijna) arme mannen. Voor vrouwen was dat verschil bijna 22 jaar.

7.2.2 (Gezonde) levensverwachting bij de geboorte, 2022/2024*

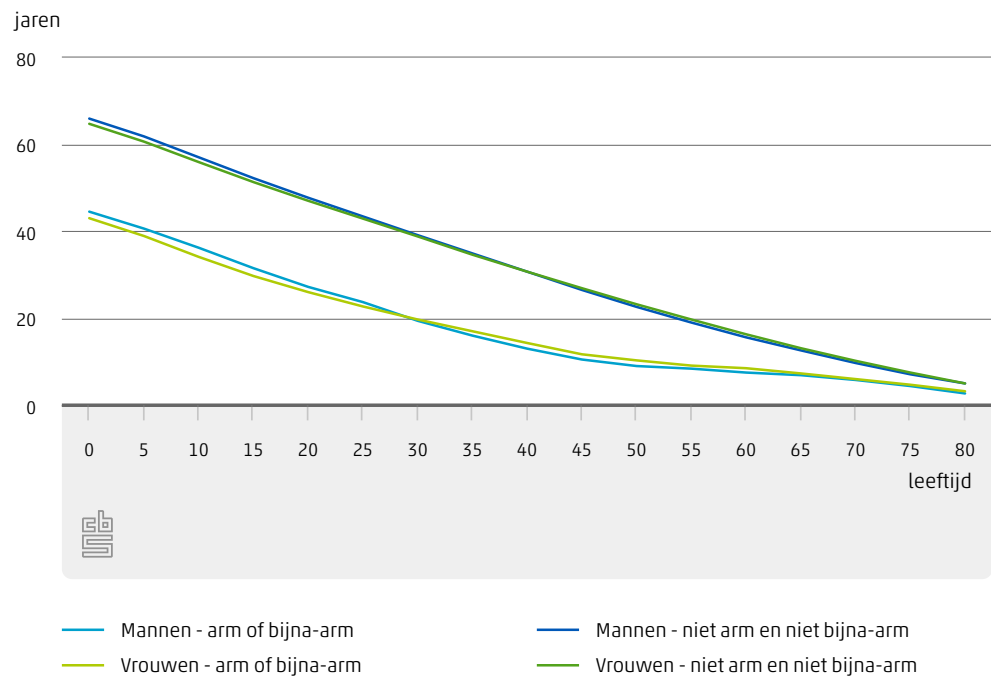


(Gezonde) levensverwachting

De levensverwachting is het aantal jaren dat iemand naar verwachting nog te leven heeft onder de voorwaarde dat de leeftijdspecifieke sterftekansen die gelden in het peiljaar of de peiljaren (hier 2022, 2023 en 2024) gelijk blijven. De levensverwachting in goede gezondheid is het aantal jaren dat iemand van een bepaalde leeftijd naar verwachting (nog) zal leven in een als goed ervaren gezondheid. Voor het berekenen van de gezonde levensverwachting is het aantal 'gezonde' jaren bepaald op basis van de vraag 'Hoe is over het algemeen uw gezondheidstoestand?' (zie kader Gezondheid en beperkingen). Mensen die deze vraag beantwoorden met 'goed' of 'zeer goed' worden gezond genoemd.

Ook op 65-jarige leeftijd en op 80-jarige leeftijd is de gemiddelde levensverwachting in goede gezondheid onder niet (bijna) arme mannen en vrouwen hoger dan onder (bijna) arme mannen en vrouwen. Zo hebben op 65-jarige leeftijd mannen en vrouwen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, naar verwachting nog gemiddeld 13 gezonde jaren voor de boeg. Dat is 7 jaar bij (bijna) arme mannen en vrouwen. Op 80-jarige leeftijd is de gemiddelde levensverwachting in goede gezondheid bij niet (bijna) arme mannen en vrouwen nog 2 jaar hoger dan bij (bijna) arme mannen en vrouwen.

7.2.3 Levensverwachting in goede gezondheid, 2022/2024*

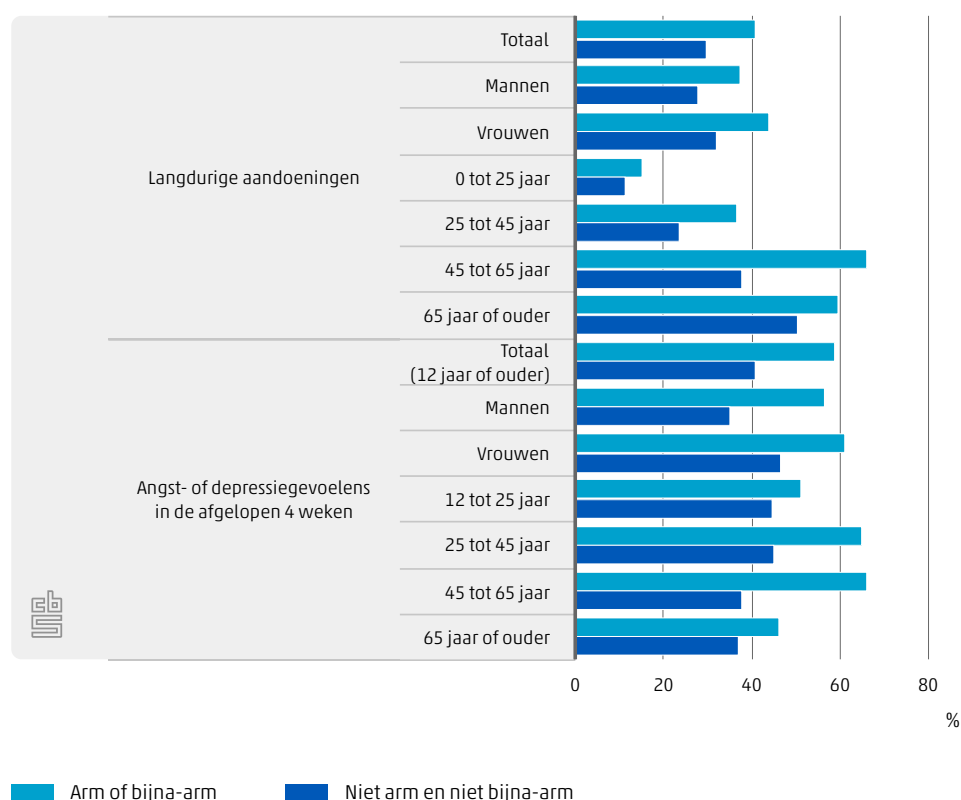


Meer langdurige aandoeningen en angst- of depressiegevoelens onder (bijna) armen

Van de mensen in een arm of bijna-arm huishouden zei 41 procent een langdurige aandoening te hebben in 2022/2024, tegen 30 procent van de mensen in een huishouden met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer. Daarnaast gaven ook meer (bijna) arme mensen van 12 jaar of ouder aan angst- of depressiegevoelens te hebben gehad in de vier weken voorafgaand aan de enquête. Onder de (bijna) armen rapporteerden 6 op de 10 mensen deze gevoelens tegenover 4 op de 10 niet (bijna) armen. Zowel onder (bijna) arme mannen als vrouwen werden meer langdurige aandoeningen en ook meer angst- of depressiegevoelens gerapporteerd dan onder niet (bijna) arme mannen en vrouwen.

Ook in iedere leeftijdsgroep hebben mensen die arm of bijna-arm zijn vaker langdurige aandoeningen en angst- of depressiegevoelens dan mensen die dat niet zijn. In de leeftijdsgroep van 45 tot 65 jaar gaf 66 procent van de (bijna) arme mensen aan een langdurige aandoening te hebben, en een even groot percentage meldde angst- of depressiegevoelens. Onder niet (bijna) arme mensen waren beide percentages 38.

7.2.4 Langdurige aandoeningen en angst- of depressiegevoelens, 2022/2024*



Langdurige aandoeningen en angst- of depressiegevoelens

Langdurige aandoeningen

Percentage personen die 'ja' antwoorden op de vraag: 'Heeft u/uw kind één of meer langdurige ziekten of aandoeningen? Langdurig is (naar verwachting) zes maanden of langer'. Voor kinderen tot 12 jaar beantwoordt een van de ouders of verzorgers de vraag.

Angst- of depressiegevoelens in de afgelopen vier weken

Angst- of depressiegevoelens worden gemeten aan de hand van de score op de Mental Health Inventory 5 (MHI-5). De MHI-5 is een internationale standaard voor de meting van de psychische gezondheid, bestaande uit vijf vragen. De MHI-5 is feitelijk een deelschaal van de Short Format 36 oftewel SF-36, een uitvoerige internationale standaard voor de meting van gezondheid. De MHI-5 betreft vragen die steeds betrekking hebben op hoe men zich voelde in de vier weken voorafgaand aan de enquête. De vragen zijn gesteld aan respondenten van 12 jaar of ouder.

Gevraagd is:

1. Voelde u zich erg zenuwachtig?
2. Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken?
3. Voelde u zich kalm en rustig?
4. Voelde u zich neerslachtig en somber?
5. Voelde u zich gelukkig?

Iedere vraag heeft de volgende zes antwoordcategorieën: 'voortdurend', 'meestal', 'vaak', 'soms', 'zelden', 'nooit'. Bij de positief geformuleerde vragen van de MHI-5 vragenlijst (vraag 3 en 5) zijn voor de antwoordcategorieën in volgorde de waarden 5, 4, 3, 2, 1, en 0 toegekend. Bij de negatief geformuleerde vragen (vraag 1, 2 en 4) zijn precies de omgekeerde waarden toegekend. Vervolgens zijn per persoon de somscores berekend en zijn deze vermenigvuldigd met 4, zodat de minimale somscore van een persoon 0 en de maximale score 100 kan bedragen, waarbij een lagere score meer gevoelens van angst of depressie aangeeft. Bij een score van 76 of lager heeft een respondent angst- of depressiegevoelens ervaren in de afgelopen vier weken.

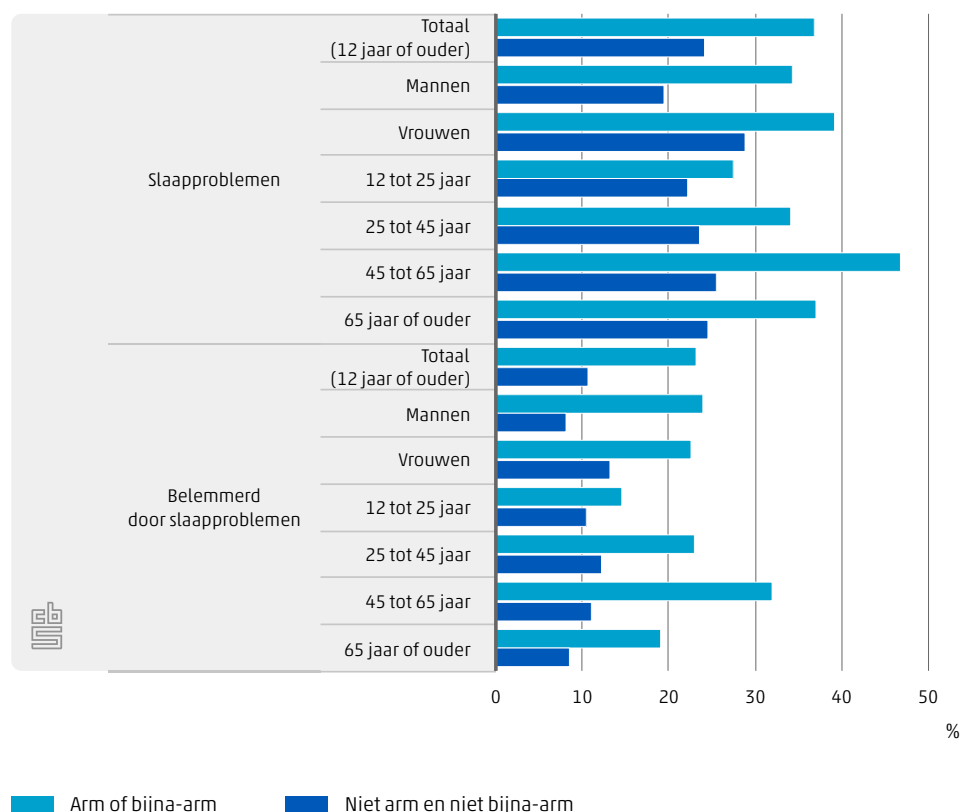
Meer slaapproblemen en belemmeringen hierdoor bij (bijna) armen

Onder de mensen van 12 jaar of ouder in een (bijna) arm huishouden gaf 37 procent aan slaapproblemen te hebben, tegen 24 procent van mensen in een niet (bijna) arm huishouden. Twee keer zoveel (bijna) armen gaven aan belemmerd te zijn door slaapproblemen in het dagelijks functioneren (zie kader).

Zowel mannen als vrouwen die arm of bijna-arm zijn, gaven aan meer slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen te ervaren dan mannen en vrouwen die dat niet zijn. Het verschil was bij mannen groter. Zo zeiden 3 keer zoveel (bijna) arme mannen door slaapproblemen belemmerd te zijn in het dagelijks functioneren als niet (bijna) arme mannen.

In alle leeftijdsgroepen werden meer slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen gerapporteerd door (bijna) arme mensen. Twee keer zoveel (bijna) arme 45- tot 65-jarigen zeiden last te hebben van slaapproblemen als mensen in die leeftijd die niet (bijna) arm zijn. Voor belemmeringen door slaapproblemen was dat bijna 3 keer zo veel.

7.2.5 Slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen¹⁾, 2022 en 2024*



¹⁾ In 2023 werd in de Gezondheidsenquête niet naar slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen gevraagd.

Slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen

Slaapproblemen

In de Gezondheidsenquête wordt aan mensen van 12 jaar of ouder gevraagd in welke mate zij in de afgelopen twee weken last hebben gehad van problemen met slapen. Hierbij kan gedacht worden aan moeite met in slaap vallen, moeite om door te slapen of te vroeg wakker worden. De antwoordopties hierbij waren: 'helemaal niet', 'een beetje', 'nogal', 'veel' en 'heel veel'. Van mensen van 12 jaar of ouder met de antwoordcategorie 'nogal', 'veel' of 'heel veel' wordt aangenomen dat ze slaapproblemen hadden.

Belemmerd door slaapproblemen

Aan de mensen die aangaven dat ze last hebben gehad van problemen met slapen werd gevraagd in welke mate de slaapproblemen, de afgelopen twee weken, het dagelijks functioneren belemmerd hebben. Hierbij kan men denken aan: vermoeidheid overdag, functioneren op het werk, uitvoeren van dagelijkse taken, concentratie, geheugen of stemming. De antwoordopties hierbij waren gelijk aan de vraag naar slaapproblemen. Van mensen van 12 jaar of ouder met de antwoordcategorie 'nogal', 'veel' of 'heel veel' werd aangenomen dat ze belemmerd waren door slaapproblemen in het dagelijks functioneren. Het aandeel mensen met een belemmering door slaapproblemen is hier weergegeven als het percentage van de totale bevolking van 12 jaar of ouder (dus inclusief

de mensen zonder slaapproblemen). De vragen over slaapproblemen werden alleen gesteld in de jaren 2022 en 2024.

(Bijna) arme mensen minder vaak tevreden met het leven

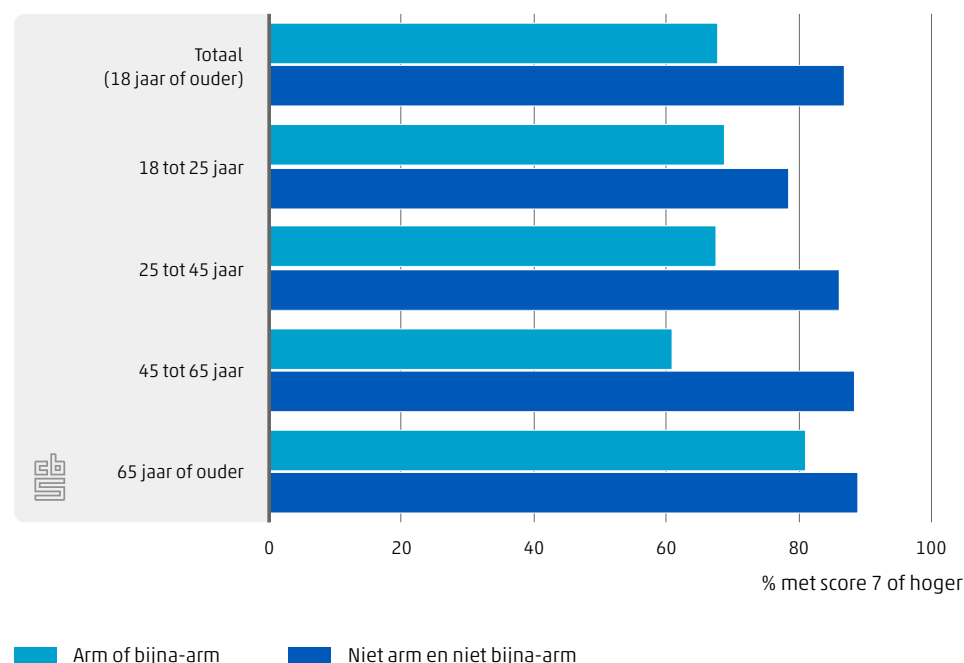
Mensen die arm zijn of bijna-arm geven minder vaak een rapportcijfer van 7 of hoger aan de tevredenheid met hun leven (zie kader) dan mensen die niet (bijna) arm zijn. In 2023/2024 was 68 procent van de (bijna) arme mensen tevreden met het leven, van de niet (bijna) arme mensen was dat 87 procent.

Tevredenheid met het leven

Bij tevredenheid gaat het om de score die mensen hebben gegeven als antwoord op de vraag 'Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met het leven dat u nu leidt. Een 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden?'. Deze vraag wordt in de enquête [Sociale samenhang en welzijn](#) gesteld aan respondenten van 18 jaar of ouder. Een score van 1 tot en met 4 wordt geclassificeerd als ontevreden, een score van 5 of 6 als niet tevreden, niet ontevreden, en een score van 7 of hoger als tevreden.

In alle leeftijdsgroepen zijn de (bijna) arme mensen minder vaak tevreden dan de niet (bijna) arme mensen. Dit verschil is het grootst in de leeftijdsgroep van 45 tot 65 jaar.

7.2.6 Tevreden met het leven, 2023/2024*



Meeste gezondheidsproblemen bij (bijna) arme 45- tot 65-jarigen

Mensen in de leeftijd van 45 tot 65 jaar die arm of bijna-arm zijn, springen er het minst gunstig uit als het om gezondheid gaat. In deze leeftijdsgroep voelen de meeste arme of bijna-arme mensen zich ongezond, kampen de meeste (bijna) arme mensen met beperkingen, langdurige aandoeningen, slaapproblemen en belemmeringen door slaapproblemen, en zijn (bijna) armen het minst tevreden met het leven in vergelijking met de (bijna) arme mensen in andere leeftijdsgroepen.

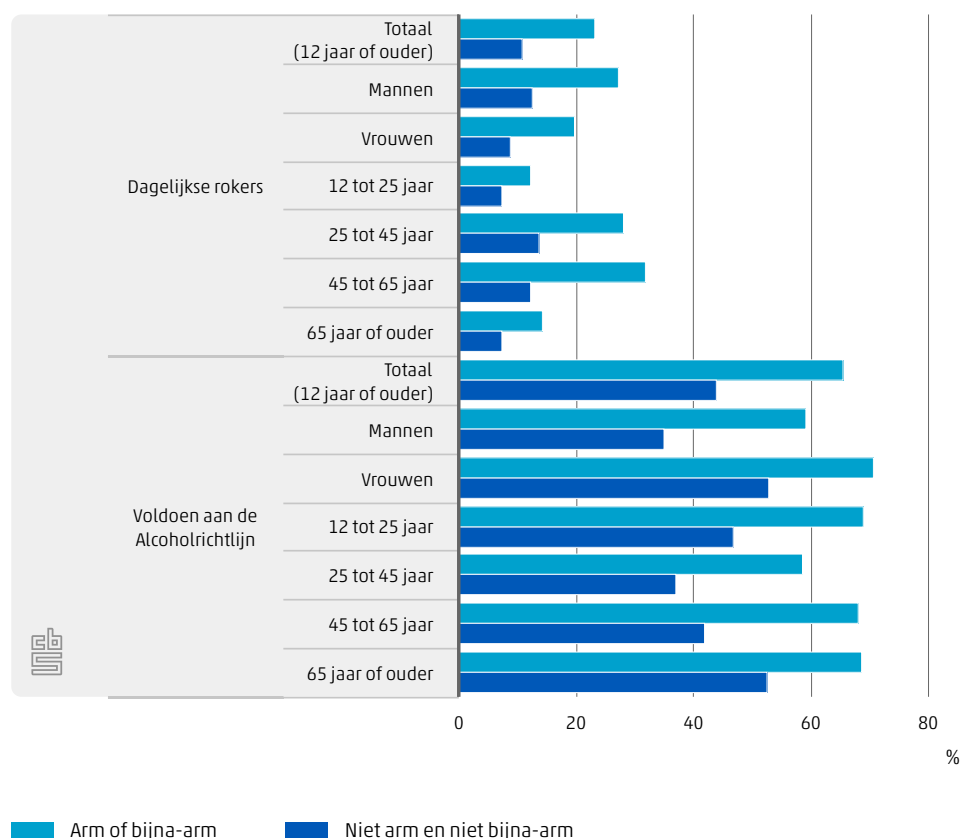
De oorzaken van deze samenhang tussen leeftijd, (bijna) armoede en aspecten van gezondheid en welzijn zijn niet onderzocht. Verschillende kenmerken van de persoon zelf of van de omgeving/omstandigheden waarin de persoon leeft, kunnen een rol spelen. Ook de richting van het verband is onbepaald: maakt (bijna) armoede, direct of indirect, ongezond(er) of is (bijna) armoede een gevolg van ongezondheid? Of is (bijna) armoede zowel oorzaak als gevolg van ongezondheid?

Dagelijks roken komt meer voor onder (bijna) armen

In de jaren 2022/2024 rookte 23 procent van de (bijna) arme bevolking van 12 jaar of ouder dagelijks. Van de bevolking met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer in het huishouden was dat 11 procent. Ook van de mannen en vrouwen in een (bijna) arm huishouden rookten er 2 keer zoveel dagelijks als van de mannen en vrouwen in een niet (bijna) arm huishouden.

In iedere leeftijdsgroep vanaf 25 jaar waren er onder de (bijna) armen eveneens 2 keer zoveel mensen die dagelijks roken als onder de niet (bijna) armen. Tot 25 jaar was het verschil tussen beide groepen kleiner.

7.2.7 Dagelijks roken en voldoen aan de alcoholrichtlijn, 2022/2024*



Bron: CBS, RIVM en Trimbos-Instituut (Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor) en CBS (IIV).

Meer (bijna) armen voldoen aan de alcoholrichtlijn

Het percentage mensen van 12 jaar of ouder dat zich aan de alcoholrichtlijn houdt, was groter onder (bijna) armen dan onder niet (bijna) armen (66 tegen 44 procent). Zowel mannen als vrouwen die arm of bijna-arm zijn, voldeden meer aan de alcoholrichtlijn dan mannen en vrouwen die dat niet zijn. Ook in alle onderscheiden leeftijdsgroepen voldeden meer (bijna) armen aan deze richtlijn dan niet (bijna) armen. In de leeftijdsgroepen tot 65 jaar was het percentage onder (bijna) armen 1,5 keer zo groot.

Samenvoegen enquêtegegevens uit 2022, 2023 en 2024

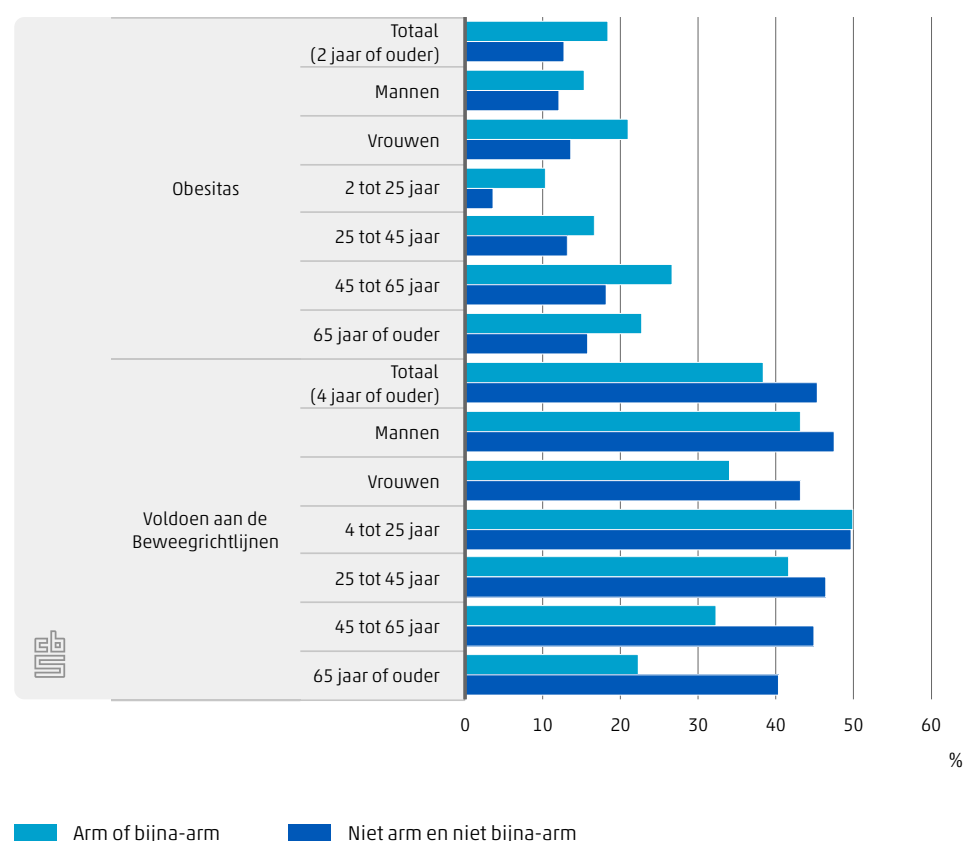
Om voldoende steekproefmassa te hebben zijn de data van de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor van 2022, 2023 en 2024 samengevoegd. Dit is geoorloofd omdat de relatie tussen financiële welvaart en de indicatoren die in deze paragraaf aan bod komen in elk jaar eenzelfde beeld laat zien (zie ook CBS StatLine, 2025a; 2025b). Hetzelfde geldt voor de gegevens verzameld in de enquête Sociale samenhang en welzijn in de jaren 2023 en 2024, waaruit de indicator van tevredenheid met het leven komt (CBS StatLine, 2025c).

Meer obesitas bij mensen in (bijna) arm huishouden

Van de bevolking van 2 jaar of ouder had 13 procent ernstig overgewicht (obesitas) in de periode 2022/2024. Bij de mensen in een arm of bijna-arm huishouden kwam obesitas meer voor: 18 procent van de (bijna) arme mensen had ernstig overgewicht tegen 13 procent van de mensen die dat niet zijn.

Obesitas kwam zowel onder (bijna) arme mannen als onder (bijna) arme vrouwen meer voor dan onder niet (bijna) arme mannen en vrouwen. Ook in iedere leeftijdsgroep kwam obesitas meer voor onder (bijna) arme mensen dan onder niet (bijna) armen. Onder de 2- tot 25-jarigen kwam 3 keer meer obesitas voor onder (bijna) arme mensen dan onder niet (bijna) armen.

7.2.8 Obesitas en het voldoen aan de Beweegrichtlijnen, 2022/2024*



Bron: CBS, RIVM en Trimbos-Instituut (Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor) en CBS (IIV).

(Bijna) armen voldoen minder vaak aan de Beweegrichtlijnen

In 2022/2024 voldeed 45 procent van de bevolking van 4 jaar of ouder aan de Beweegrichtlijnen. Onder de mensen in een (bijna) arm huishouden voldeed 38 procent aan deze richtlijnen, tegen 46 procent van de mensen uit een niet (bijna) arm huishouden. Een vergelijkbaar beeld is er bij mannen en vrouwen. Mannen en vrouwen die arm of bijna-arm zijn, voldeden minder aan de Beweegrichtlijnen dan mannen en vrouwen die dat niet zijn.

Ook in alle leeftijdsgroepen vanaf 25 jaar voldeden minder mensen die arm of bijna-arm zijn aan de Beweegrichtlijnen dan mensen die dat niet zijn. In de leeftijdsgroep van 65 jaar of ouder voldeed van de (bijna) arme mensen de helft minder aan de Beweegrichtlijnen dan van de mensen die niet (bijna) arm zijn (22 versus 40 procent). Tot 25 jaar was er geen verschil tussen beide groepen in het voldoen aan de Beweegrichtlijnen.

Leefstijlindicatoren

Alcoholrichtlijn

De richtlijn voor alcoholgebruik door de volwassen bevolking van Nederland is afkomstig uit de Richtlijnen Goede Voeding van de Gezondheidsraad en houdt in dat mensen van 18 jaar of ouder geen of maximaal één glas alcohol per dag drinken. Voor jongeren tot 18 jaar geldt de NIX18 norm. Dit wil zeggen dat ze geen alcohol mogen drinken.

Body Mass Index (BMI)

De Body Mass Index (BMI) wordt berekend als het quotiënt van het gewicht in kilogrammen en het kwadraat van de lengte in meters (kg/m^2). Bij een BMI van 30 of hoger is sprake van ernstig overgewicht of obesitas. Tot 18 jaar gelden andere (geslacht- en leeftijdspecifieke) grenswaarden dan voor volwassenen. Obesitas wordt vastgesteld bij de bevolking vanaf 2 jaar.

Beweegrichtlijnen

Om te voldoen aan de Beweegrichtlijnen dienen mensen vanaf 18 jaar minstens 2,5 uur per week (verspreid over diverse dagen) matig intensieve inspanning te verrichten, zoals wandelen en fietsen, en minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten. Jongeren van 4 tot 18 jaar dienen minstens elke dag een uur matig intensieve inspanning te verrichten en minstens driemaal per week spier- en botversterkende activiteiten.

7.3 Slachtoffers van criminaliteit

Van (bijna) arme mensen ongeveer een kwart slachtoffer van traditionele criminaliteit

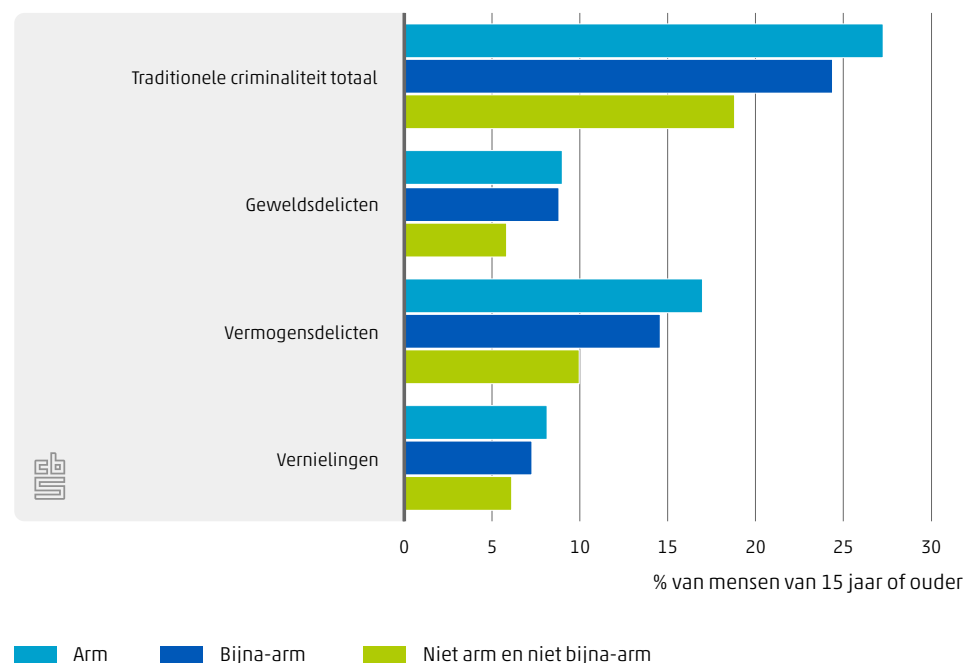
In 2023 was ongeveer 25 procent van de mensen in een arm of bijna-arm huishouden naar eigen zeggen slachtoffer van traditionele criminaliteit. Van de mensen in een niet (bijna) arm huishouden gaf 19 procent dit aan. Dit blijkt op basis van de [Veiligheidsmonitor](#). Bij traditionele criminaliteit gaat om delicten op het gebied van geweld, vermogen (diefstal en inbraak) en vernielingen in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek.

Bij uitsplitsing naar type delict blijkt dat slachtofferschap van vermogensdelicten het meest voorkwam. Ongeveer 15 procent van de arme en bijna-arme mensen en 10 procent van de mensen die niet (bijna) in armoede leven, werden hiermee geconfronteerd. Vooral van fietsdiefstal waren (bijna) arme mensen vaker slachtoffer. Ook slachtofferschap van woninginbraak en van zakkenrollerij of beroving kwam meer voor bij mensen die arm of

bijna-arm zijn dan bij mensen die dat niet zijn. Het slachtofferschap van andere soorten vermogensdelicten, zoals diefstal van auto's en andere motorvoertuigen, verschilde vrijwel niet tussen de groepen.

Van geweldsdelicten – mishandeling, bedreiging en seksuele delicten – werd van de (bijna) arme mensen 9 procent slachtoffer, tegen 6 procent van de mensen die niet (bijna) in armoede leven. Ook hadden (bijna) armen iets vaker te maken met vernielingen.

7.3.1 Slachtoffers traditionele criminaliteit, 2023*

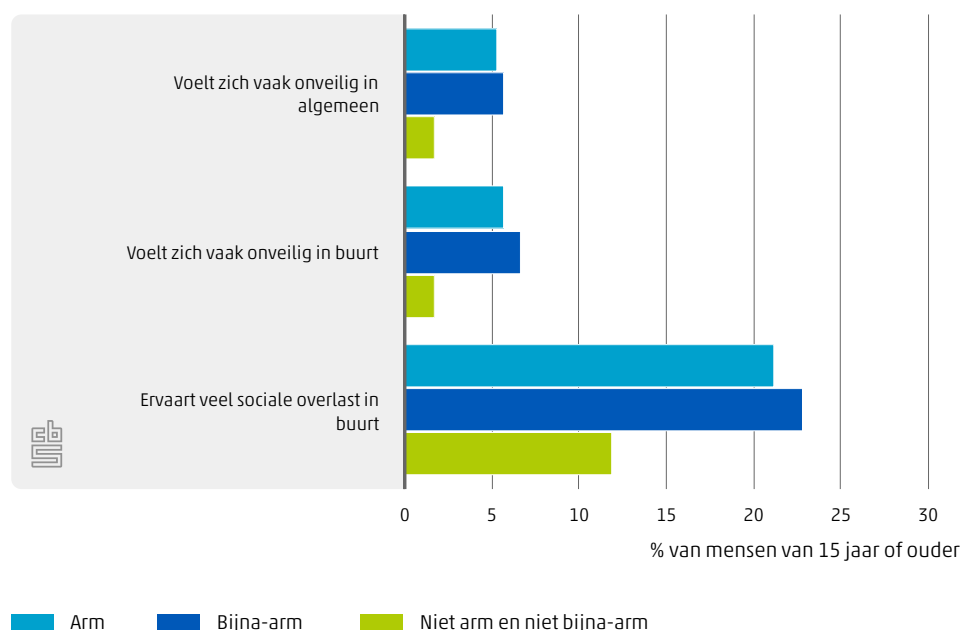


Arme mensen ervaren meer onveiligheid en buurtoverlast

Het aandeel arme en bijna-arme mensen dat zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt was in 2023 met respectievelijk 6 en 7 procent ongeveer 3 keer zo groot als het aandeel onder mensen dat niet (bijna) arm is (2 procent). Bij de algemene onveiligheidsgevoelens – zich vaak onveilig voelen, los van de locatie – is het beeld vergelijkbaar.

(Bijna) arme mensen ervoeren ongeveer 2 keer zo vaak als de rest van de bevolking veel sociale overlast in de buurt (ongeveer 22 procent tegen 12 procent). Het gaat dan om overlast van rondhangende jongeren, overlast door buurtbewoners, dronken mensen op straat, verwarde personen, drugsgebruik, drugshandel of lastiggevallen worden op straat.

7.3.2 Veiligheidsbeleving en ervaren sociale overlast, 2023*

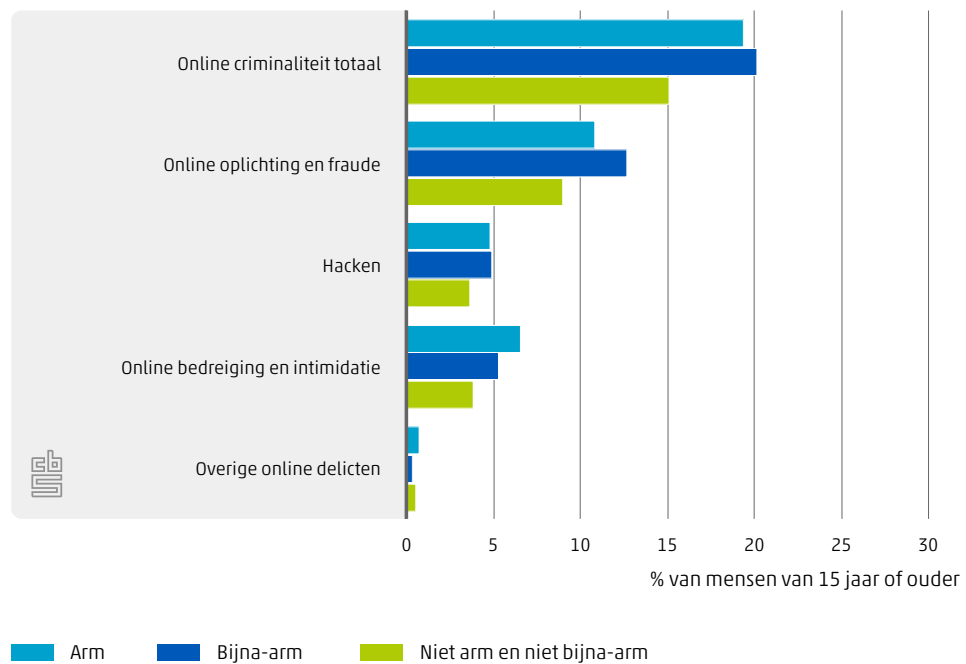


Het aandeel mensen dat 's avonds de deur vaak niet open doet omdat zij het niet veilig vinden, was ook hoger bij (bijna) arme mensen dan bij mensen die niet (bijna) arm zijn, namelijk ongeveer 15 procent tegen 7 procent. Ongeveer 8 procent van de (bijna) arme mensen voelde zich 's avonds vaak onveilig op straat en ongeveer 5 procent als ze 's avonds alleen thuis zijn. Van de niet (bijna) arme mensen ging het om respectievelijk 3 en 1 procent. Ook zeiden (bijna) arme mensen vaker dat ze omlopen of omrijden om onveilige plekken in de buurt te vermijden: 6 procent van hen zei dit vaak te doen tegen 2 procent van de mensen die niet (bijna) in armoede leven.

Mensen in armoede vaker slachtoffer van online criminaliteit

Niet alleen van traditionele delicten, maar ook van delicten in de 'online' wereld werden (bijna) arme mensen vaker slachtoffer dan mensen die niet (bijna) arm zijn, zo blijkt uit het [onderzoek Online Veiligheid en Criminaliteit](#). In totaal werd in 2024 rond de 20 procent van de arme en bijna-arme mensen slachtoffer van online criminaliteit in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek, tegen 15 procent van de mensen die niet (bijna) in armoede leven (Bijna) armen werden ook vaker slachtoffer van specifieke vormen van online criminaliteit. Zo kreeg van de arme en bijna-arme mensen respectievelijk 7 procent en 5 procent te maken met online bedreiging en intimidatie, tegen 4 procent van de mensen die niet (bijna) arm zijn. Het gaat dan om online bedreiging, pesten, stalken en shamesexting, waarbij naaktfoto's of -filmpjes van het slachtoffer online worden verspreid of hiermee wordt bedreigd. Ook van online oplichting en fraude (hieronder vallen aan- en verkoop-fraude, identiteitsfraude, fraude in het betalingsverkeer en phishing, waarbij men geld kwijtraakt aan een oplichter die zich voordoe als iemand anders of een vertrouwde instantie) en van hacken werden (bijna) arme mensen vaker slachtoffer.

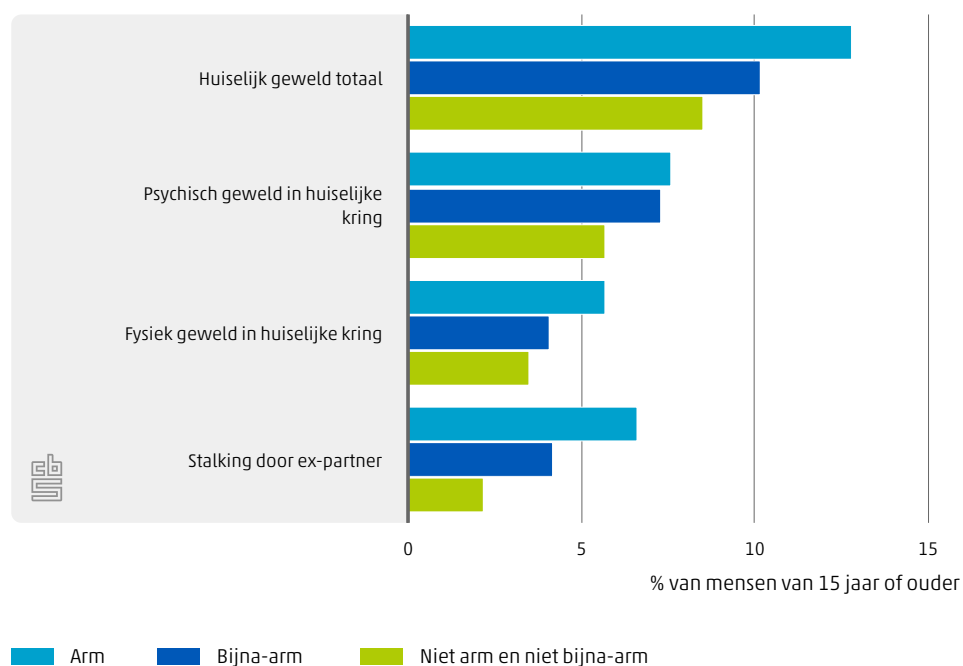
7.3.3 Slachtoffers online criminaliteit, 2024*



(Bijna) arme mensen vaker te maken met stalking door ex-partner

Huiselijk geweld is geweld dat plaatsvindt in de huiselijke kring. Hiertoe worden alle gezins- en familieleden en ook eventuele (ex-)partners gerekend. Met 'huiselijke kring' wordt niet de locatie bedoeld: voorvallen hoeven niet per se thuis te hebben plaatsgevonden. Op basis van de [Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend gedrag](#) blijkt dat 9 procent van alle 15-plussers in 2024 slachtoffer was van huiselijk geweld in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek. Het gaat dan om psychisch en fysiek geweld, en ook om stalking door een ex-partner. Arme en bijna-arme mensen kregen er wat vaker mee te maken dan mensen die niet (bijna) arm zijn (respectievelijk 13 procent en 10 procent, tegen 8 procent). (Bijna) armen waren vooral vaker slachtoffer van stalking door een ex-partner. Het percentage dat slachtoffer was van psychisch of fysiek geweld in huiselijke kring verschilt niet statistisch significant tussen de groepen.

7.3.4 Slachtoffers huiselijk geweld, 2024*

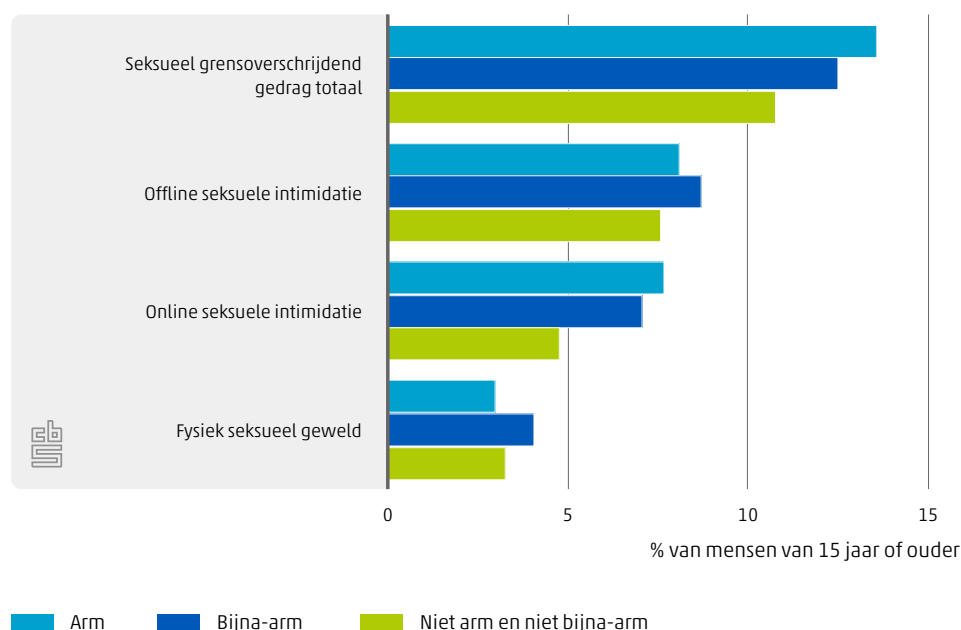


Slachtofferschap online seksuele intimidatie verschilt naar armoede

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat het om seksuele intimidatie (offline en online) en fysiek seksueel geweld. Onder seksuele intimidatie vallen vormen van ongewenst seksueel gedrag zonder lichamelijk contact, die in de 'echte wereld' (offline) ofwel via internet (online) plaatsvonden. Fysiek seksueel geweld waarbij wel sprake is van lichamelijk contact, kan variëren van ongewenste aanrakingen tot verkrachting.

(Bijna) arme mensen gaven in 2024 vaker aan dat zij slachtoffer zijn geweest van online seksuele intimidatie in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek dan mensen die niet (bijna) arm zijn (ongeveer 7 procent tegen 5 procent). Er was geen statistisch significant verschil in slachtofferschap van offline seksuele intimidatie en van fysiek seksueel geweld. Ook het totale slachtofferschap van seksueel grensoverschrijdend gedrag verschilde niet significant tussen de drie groepen.

7.3.5 Slachtoffers seksueel grensoverschrijdend gedrag, 2024*



7.4 Verdachten van criminaliteit

Iemand wordt door de politie als verdachte van een misdrijf geregistreerd wanneer een redelijk vermoeden van schuld aan dat misdrijf bestaat. Niet alle verdachten die door de politie worden geregistreerd, worden ook daadwerkelijk aangehouden. Tegen een deel van de geregistreerde verdachten wordt geen proces-verbaal opgemaakt, bijvoorbeeld vanwege een gebrek aan bewijs of omdat de verdachte later onschuldig blijkt.

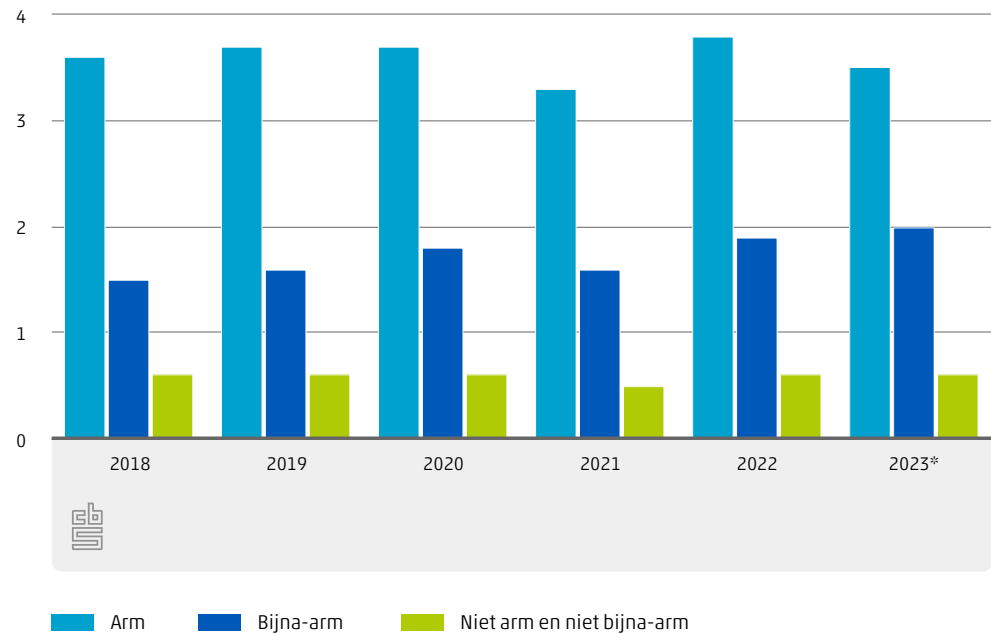
Bijna 2 maal zoveel verdachten bij armen als bij bijna-armen

In 2023 kwam het aantal verdachten (12 jaar of ouder) van een misdrijf uit op 150 duizend, dat is 3 procent minder dan in 2022 (zie ook [StatLine](#)). De daling van het aandeel verdachten in 2023 deed zich alleen voor bij de arme inwoners. Bij de bijna-arme groep – met een inkomen tot 25 procent boven de armoedegrens en weinig tot geen vermogensbuffer – steeg het aandeel verdachten. En bij de inwoners met meer inkomen of een vermogensbuffer boven de grens, is het verdachtenpercentage in 2023 gelijk gebleven.

Voorals doordat het verdachtenpercentage onder bijna-armen vrijwel ieder jaar steeg, is het verschil tussen de aandelen arme en bijna-arme verdachten afgenomen. In 2018 waren 2,4 zoveel arme als bijna-arme mensen verdacht tegenover 1,8 zoveel verdachten in 2023. Het aandeel verdachten onder de arme mensen was in 2023 dus nog steeds groter dan onder de bijna-arme mensen en ook aanzienlijk groter dan in de rest van de bevolking. Van alle mensen die deel uitmaken van een arm huishouden werd 3,5 procent verdacht van een misdrijf, tegenover 2,0 procent verdachten die deel uitmaken van een bijna-arm huishouden en 0,6 procent verdachten in huishoudens die niet (bijna) arm zijn.

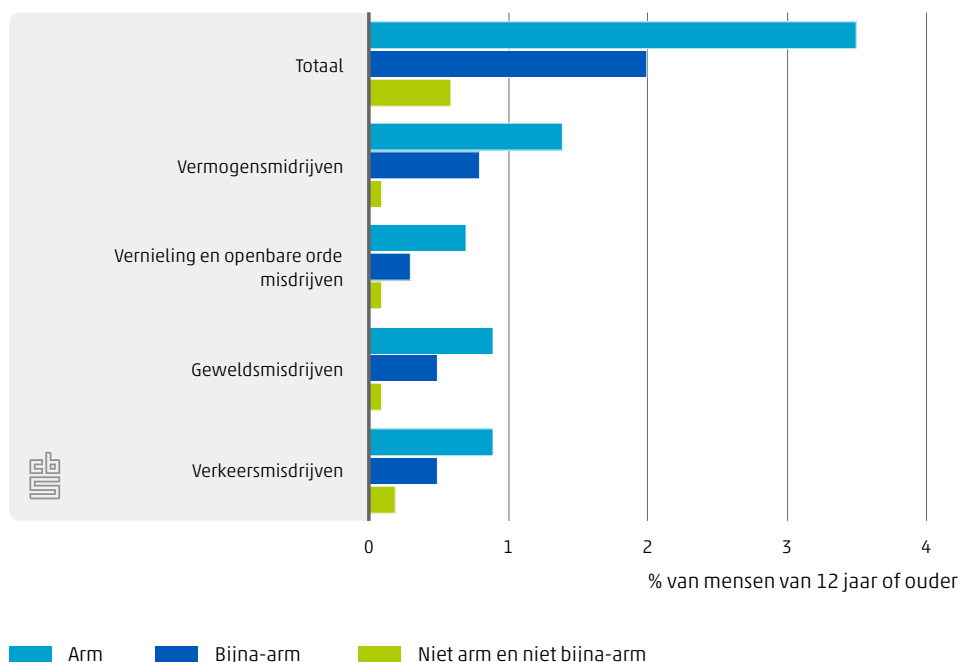
7.4.1 Verdachten van misdrijven

% van mensen van 12 jaar of ouder



De politie onderscheidt verschillende typen misdrijven. De meest voorkomende misdrijven zijn vermogensmisdrijven (waaronder diefstal en inbraak), geweldsmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het gezag, en verkeersmisdrijven. Ook onder arme mensen komen deze typen misdrijven het vaakst voor. Vermogensmisdrijven staan hierbij bovenaan: 1,4 procent van armen en 0,8 procent van de bijna-armen werd verdacht van een of meerdere vermogensmisdrijven. Het aandeel verdachten van geweldsmisdrijven bedroeg respectievelijk 0,9 procent en 0,5 procent. Dezelfde percentages gelden voor verkeersmisdrijven. Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het gezag kwamen bij beide groepen met respectievelijk 0,7 procent en 0,3 procent het minst vaak voor. Mensen die niet (bijna) arm zijn, werden van alle vier typen misdrijven substantieel minder vaak verdacht.

7.4.2 Verdachten per type delict, 2023*



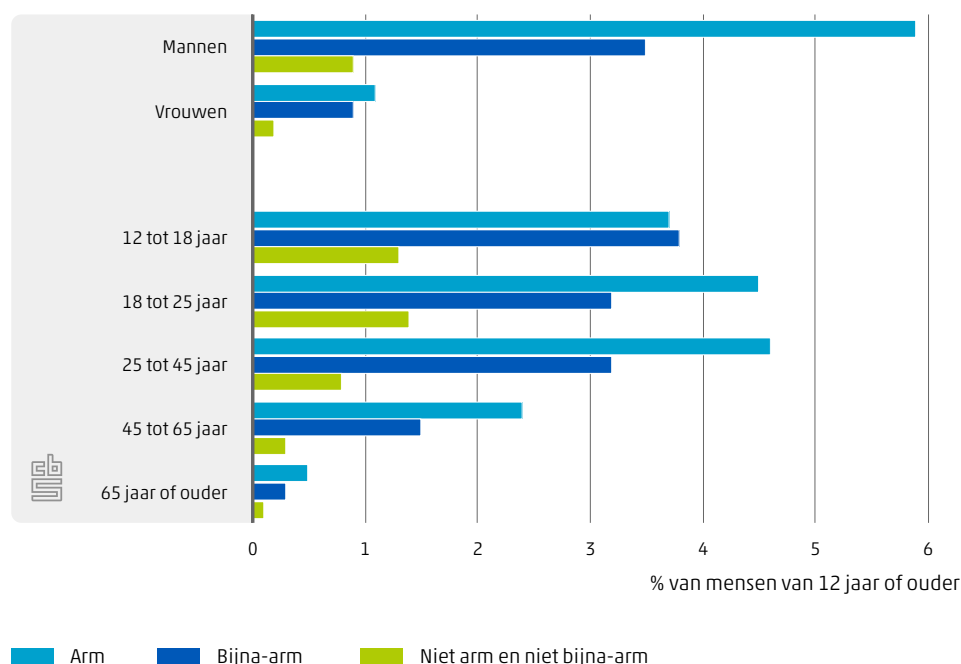
Arme mensen van 25 tot 45 jaar vaakst verdacht van misdrijf

In elk van de drie groepen (arm, bijna-arm en niet (bijna) arm) worden mannen vaker verdacht van een misdrijf dan vrouwen. Onder arme 12-plussers werd in 2023 5,9 procent van de mannen verdacht van een of meerdere misdrijven, tegenover 1,1 procent van de vrouwen. Deze percentages waren onder bijna-arme mannen en vrouwen respectievelijk 3,5 en 0,9.

De verdachtenpercentages onder jongeren tot 25 jaar zijn doorgaans hoger dan onder 25- tot 45-jarigen. Dit geldt echter niet voor jongeren in een arm huishouden. Bij de minderjarigen in een arm huishouden werd 3,7 procent in 2023 door de politie als verdachte geregistreerd. In de groep arme jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar was dit 4,5 procent en bij arme 25- tot 45-jarigen 4,6 procent. Bij de bijna-armen waren minderjarigen (12 tot 18 jaar) het vaakst verdacht.

Bij minderjarigen en jongvolwassenen in (bijna) arme huishoudens was het aandeel verdachten groter dan bij jongeren in de overige huishoudens, van wie respectievelijk 1,3 en 1,4 procent verdacht werd. In elke groep zijn de verdachtenpercentages het laagst onder 65-plussers: in de groep armen ging het om 0,5 procent en bij bijna-armen om 0,3 procent.

7.4.3 Verdachten naar geslacht en leeftijd, 2023*

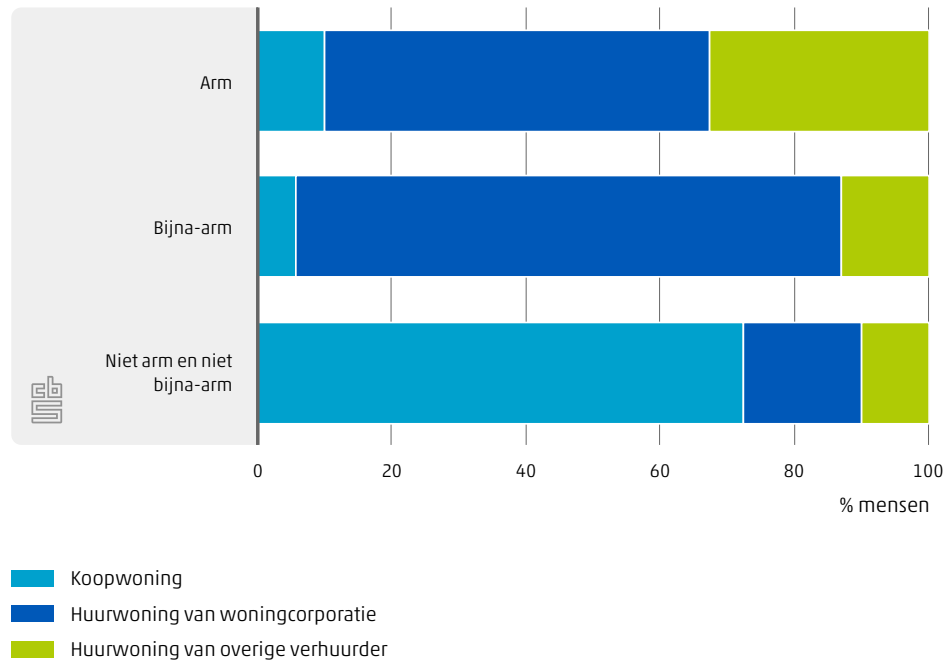


7.5 Woonsituatie

Meeste (bijna) armen wonen in huurwoning van woningcorporatie

In 2023 woonde 90 procent van de arme mensen in een huurwoning: 57 procent huurde van een woningcorporatie en 33 procent van een overige verhuurder. Van de bijna-arme mensen was het aandeel dat in een huurwoning woonde met 94 procent nog hoger. De meesten (81 procent) woonden in een huurwoning van een woningcorporatie en de rest (13 procent) in een huurwoning van een overige verhuurder. Mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, woonden merendeels in een koopwoning: 73 procent in 2023. Verder woonde 18 procent van hen in een huurwoning van een woningcorporatie en 10 procent in een huurwoning van een overige verhuurder.

7.5.1 Wonen in een huur- of koopwoning, 2023*



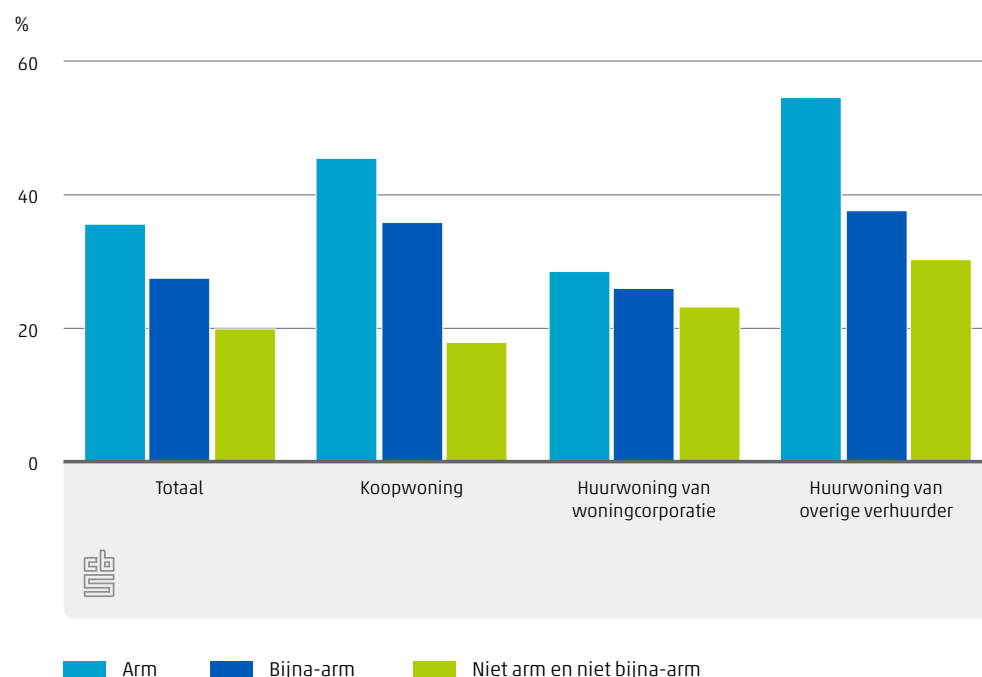
Armen hebben in verhouding hoogste woonlasten

Voor zowel mensen in een arm huishoudens als mensen in een bijna-arm huishouden slokken de woonlasten een groter deel van hun inkomen op dan voor mensen in een niet (bijna) arm huishouden. De woonquote (zie kader) was in 2023 gemiddeld 36 procent voor armen en 28 procent voor bijna-armen. Voor mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, was dat met 20 procent beduidend minder.

Woonquote

De woonquote is het percentage van het besteedbaar huishoudensinkomen dat netto besteed wordt aan woonlasten, inclusief onderhoudskosten. Het gaat hier om het besteedbaar huishoudensinkomen zonder woonposten. Die woonposten zijn de huurtoeslag, koopsubsidie, hypotheekrenteaftrek en eigenwoningforfait met daaraan gekoppeld belastingvoordeel. De woonlasten bestaan uit netto huur- of hypotheeklasten (dus verrekend met hypotheekrenteaftrek dan wel huurtoeslag) inclusief de bijkomende woonuitgaven zoals onroerendzaakbelasting, premies voor woonverzekeringen, rioolrechten, gas, water en elektra.

7.5.2 Woonquote bevolking, 2023*



(Bijna) armen wonen doorgaans kleiner

Van de mensen in armoede woonde een meerderheid van 52 procent in 2023 in een appartement. Van de bijna-arme mensen was dat een vergelijkbaar aandeel. Dat is meer dan 2 keer zo vaak als onder mensen die niet en ook niet bijna in armoede leven. Ongeveer 10 procent van de armen en 5 procent van de bijna-armen woonde in een twee-onder-een-kap of vrijstaande woning, tegenover meer dan een kwart van de mensen die niet (bijna) arm zijn.

Mensen in (bijna) arme huishoudens zijn doorgaans kleiner behuist dan mensen die niet (bijna) arm zijn. Een woonoppervlakte van maximaal 75 vierkante meter kwam bij armen en bijna-armen in 2023 ruim 3 keer zo vaak voor. Meer dan een kwart van de mensen die niet arm en ook niet bijna-arm zijn, had minstens 150 vierkante meter aan woonoppervlakte. Bij arme mensen was dit iets meer dan 10 procent, bij bijna-arme mensen 3 procent.

7.5.3 Woonsituatie van bevolking, 2023*

	Arm	Bijna-arm	Niet arm en niet bijna-arm
Type woning	% mensen		
Vrijstaand	6,2	1,9	17,1
Twee-onder-een-kap	3,6	3,2	11,0
Hoekwoning	10,5	12,1	14,9
Tussenwoning	27,2	30,1	34,4
Appartement	52,4	52,7	22,6
Woonoppervlakte	% mensen		
Tot 75 m ²	30,6	32,8	10,2
75 tot 150 m ²	57,6	64,0	61,4
150 m ² of meer	11,2	3,1	28,4

Verschillen in woonsituatie in de arme bevolking

In bovenstaande uitkomsten valt op dat mensen in bijna-arme huishoudens minder vaak in een koopwoning wonen, minder vaak in een twee-onder-een-kap of vrijstaande woning, en minder vaak in een woning met minstens 150 vierkante meter aan woonoppervlakte dan mensen in arme huishoudens. Deze verschillen komen vooral door armen met een inkomen tot 80 procent van de armoedegrens. Deze groep, die dus minstens 20 procent aan inkomen tekort komt, maakt bijna de helft van alle armen uit en het zijn vooral zelfstandigen (zie paragraaf 2.6). Meestal hebben zij incidenteel een slecht jaar gedraaid, maar is hun woonsituatie (die vaak beter is) niet veranderd. Zo woonde 15 procent van de armen met een tekort van minstens 20 procent in een koopwoning (tegenover 7 procent van de armen met een kleiner inkomenstekort), 14 procent in een twee-onder-een-kap of vrijstaande woning (tegenover 7 procent van de andere armen) en 17 procent in een woning met minstens 150 vierkante meter aan woonoppervlakte (tegenover 7 procent van de andere armen). Deze groep drukt dus een grote stempel op de uitkomsten en maakt dat armen er qua wonen soms beter uitkomen dan bijna-armen.

(Bijna) armen minder vaak tevreden met woning

Van de mensen in (bijna) arme huishoudens was in 2024 minder dan twee derde (63 procent) tevreden met hun woning. Dat aandeel is beduidend lager dan onder mensen die niet (bijna) in armoede leven (86 procent). Ook zeggen arme mensen met 57 procent vaker te willen verhuizen dan mensen die bijna-arm zijn (45 procent) en mensen die niet arm zijn (42 procent). Dit hangt samen met het feit dat (bijna) arme mensen vaker in een huurwoning wonen, en huurders over het algemeen minder tevreden zijn met hun woning en vaker willen verhuizen.

7.6 Literatuur

CBS StatLine (2025a). [Gezondheid en zorggebruik; persoonskenmerken](#).

CBS StatLine (2025b). [Leefstijl; persoonskenmerken](#).

CBS StatLine (2025b). [Welzijn in relatie met financiën; kenmerken financiën](#).

8 Hoe is de leefsituatie van arme kinderen?

In dit hoofdstuk staat de leefsituatie centraal van minderjarige kinderen die behoren tot een arm of bijna-arm gezin. Hoe wonen ze? Wat missen ze in materieel en sociaal opzicht? En zijn er tussen kinderen die arm of bijna-arm zijn en kinderen die dat niet zijn verschillen in gezondheid, leefstijl of crimineel gedrag?

8.1 Materiële en sociale situatie

Arme en bijna-arme kinderen wonen vooral in een huurwoning

Het merendeel van de kinderen in een (bijna) arm gezin woont in een huurwoning van een woningcorporatie. Dit gold in 2023 voor 68 procent van de kinderen in een arm gezin en voor 85 procent van de kinderen in een bijna-arm gezin (voor de verschillen in de woonsituatie in de arme bevolking, zie ook het kader in paragraaf 7.5). Daarnaast woonde 20 procent van de arme kinderen en 9 procent van de bijna-arme kinderen in een huurwoning van een overige verhuurder. Bij kinderen die niet (bijna) in armoede leven, was het aandeel in een koopwoning het hoogst: 80 procent in 2023. Daarnaast woonde 14 procent in een huurwoning van een woningcorporatie en 6 procent in een huurwoning van een overige verhuurder.

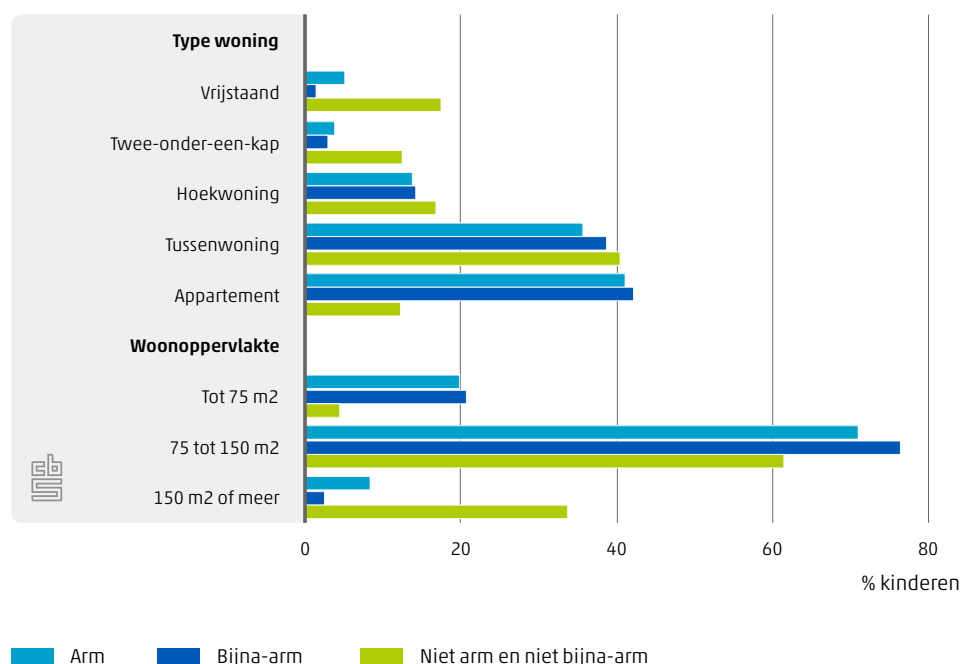
... relatief vaak in een appartement

Kinderen die arm of bijna-arm zijn, wonen substantieel vaker in een appartement dan kinderen die dat niet zijn. In 2023 woonde ruim 40 procent van de kinderen in een (bijna) arm gezin in een appartement. Van de kinderen in een gezin met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer was dit 12 procent. Zij woonden met ongeveer 30 procent juist relatief vaak in een twee-onder-een-kap of vrijstaande woning. Van de kinderen in arme gezinnen was dit 9 procent en van de kinderen in bijna-arme gezinnen nog geen 5 procent.

... en op minder dan 75 m² woonoppervlakte

De woningen waarin (bijna) arme kinderen huizen, zijn veelal kleiner dan de woningen van kinderen die niet (bijna) arm zijn. Ongeveer 20 procent van de arme en bijna-arme kinderen was in 2023 gehuisvest in een woning van minder dan 75 vierkante meter. Onder kinderen die niet (bijna) arm zijn, was dat 5 procent. Een woning van 150 vierkante meter of meer kwam het meeste voor bij kinderen die niet (bijna) in armoede leven: 34 procent. Dat aandeel was met respectievelijk 9 procent en 3 procent aanzienlijk kleiner bij arme en bijna-arme kinderen.

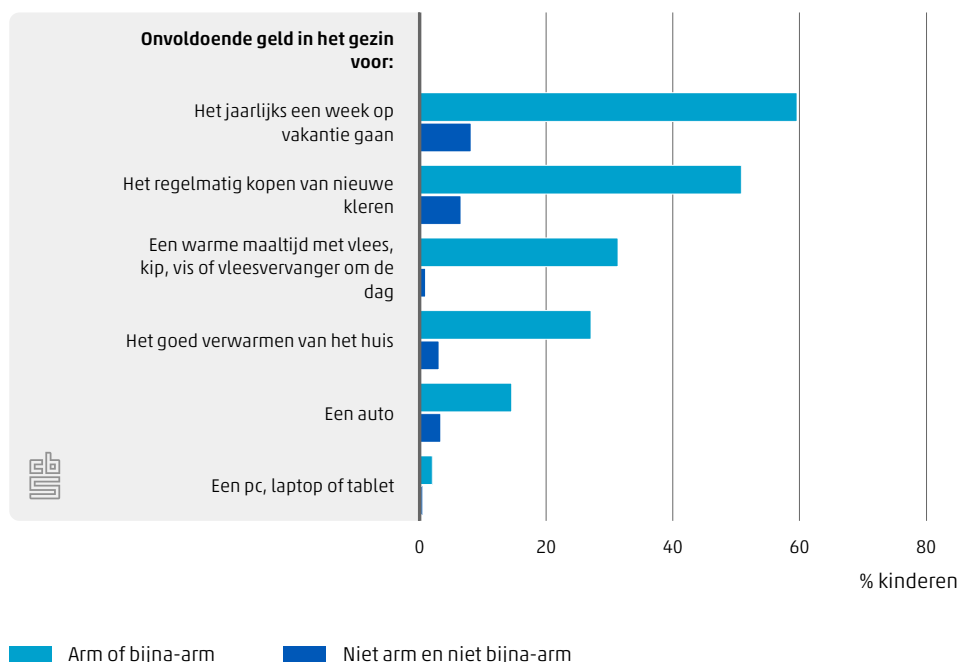
8.1.1 Woonsituatie van kinderen, 2023*



Meeste (bijna) arme kinderen niet op vakantie

(Bijna) arme kinderen hebben dikwijls te maken met financiële of sociale beperkingen. Zo kon 60 procent van hen in 2024 niet jaarlijks een week op vakantie. Onder niet (bijna) arme kinderen was dat 8 procent. Van de (bijna) arme kinderen behoorde 31 procent tot een gezin dat aangaf onvoldoende geld te hebben voor een warme maaltijd met vlees, vis of een vleesvervanger om de dag. Bij de kinderen in een gezin met een hoger inkomen of een voldoende vermogensbuffer was dit 1 procent. Ook woonde 27 procent van de (bijna) arme kinderen in een gezin met onvoldoende geld om het huis deugdelijk te verwarmen. Bij iets meer dan 50 procent had het gezin onvoldoende financiële middelen om regelmatig nieuwe kleren te kopen. Verder behoorde 15 procent tot een gezin met onvoldoende financiële middelen voor een auto. Bij kinderen in een gezin met een hoger inkomen of een voldoende vermogensbuffer was hiervan veel minder vaak sprake.

8.1.2 Financiële beperkingen onder kinderen, 2024*



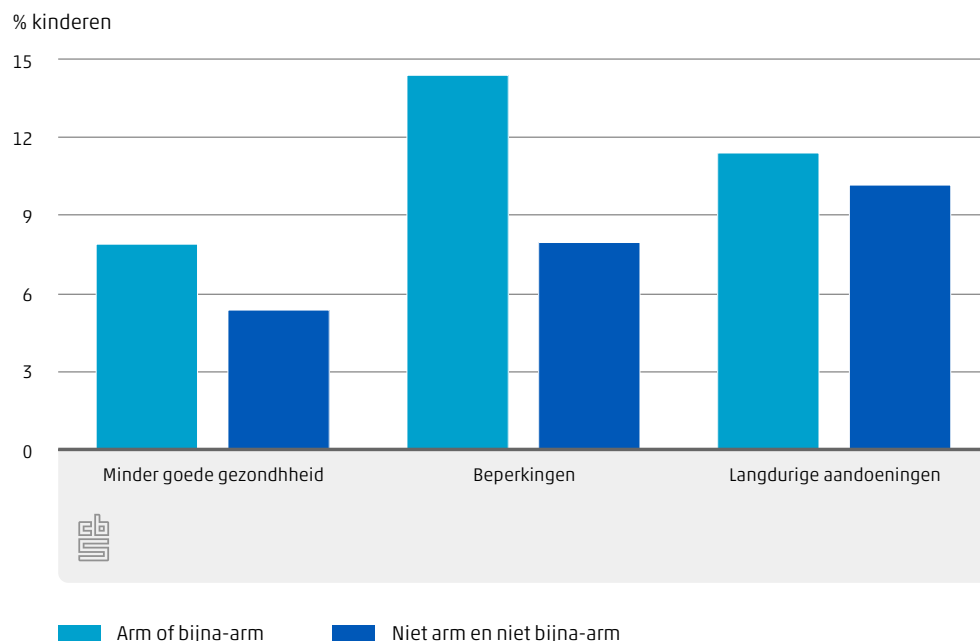
8.2 Gezondheid en leefstijl

Kinderen in (bijna) arme gezinnen minder gezond en meer beperkingen

Kinderen tot 18 jaar in (bijna) arme gezinnen hebben een minder goede gezondheid dan kinderen in gezinnen met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer. In 2022/2024 had 8 procent van de kinderen die arm of bijna-arm zijn, een minder goede gezondheid tegen 5 procent van de kinderen die niet (bijna) arm zijn. Daarnaast hadden meer (bijna) arme kinderen van 2 tot 18 jaar een beperking dan niet (bijna) arme kinderen: 14 procent tegen 8 procent. Ruim 1 op de 10 minderjarige kinderen had een langdurige aandoening. Hierbij was er vrijwel geen verschil tussen kinderen die (bijna) arm zijn en kinderen die dat niet zijn.

In hoofdstuk 7 staat uitleg over het meten van de ervaren gezondheid, beperkingen, langdurige aandoeningen en de leefstijlindicators die in deze paragraaf aan bod komen.

8.2.1 Gezondheid, beperkingen en aandoeningen bij kinderen, 2022/2024*



Meer overgewicht en obesitas, maar minder alcoholgebruik bij (bijna) arme kinderen

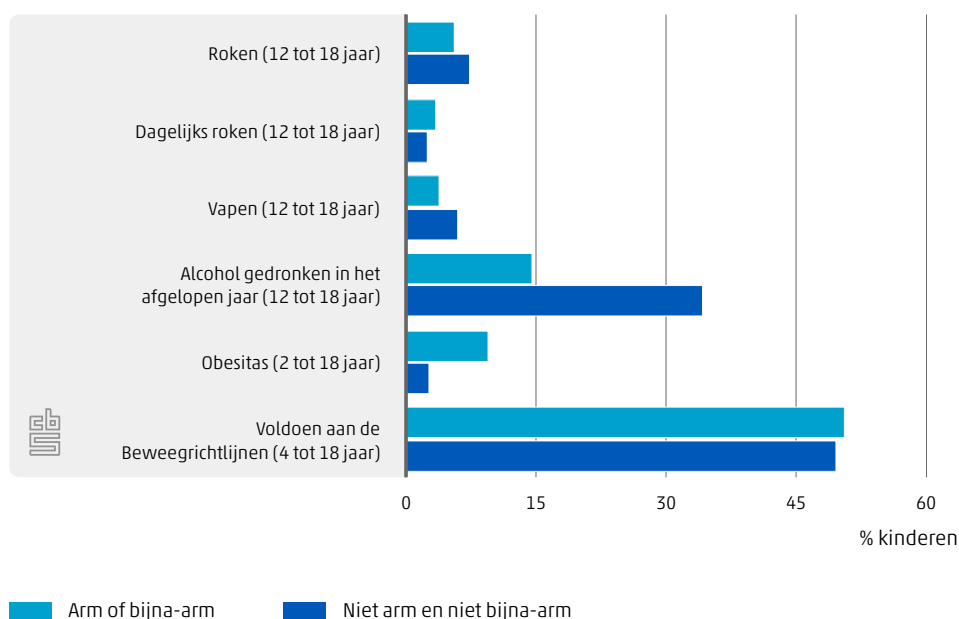
Niet alleen hebben arme en bijna-arme kinderen een minder goede gezondheid en meer beperkingen, ook obesitas komt bij deze kinderen meer voor. In 2022/2024 was het percentage kinderen van 2 tot 18 jaar met obesitas 3 keer zo hoog onder (bijna) arme kinderen als onder kinderen in een gezin met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer.

Daarentegen gebruiken arme en bijna-arme kinderen minder vaak alcohol. Zo was het aandeel jongeren van 12 tot 18 jaar dat in het afgelopen jaar alcohol dronk lager in (bijna) arme gezinnen dan in niet (bijna) arme gezinnen.¹⁾

Andere ongezonde leefgewoonten, zoals weinig bewegen, roken en vaperen, laten vrijwel geen verschillen zien tussen kinderen die arm of bijna-arm zijn en kinderen die dat niet zijn. Beide groepen kinderen voldeden vrijwel even vaak aan de Beweegrichtlijnen en ook het percentage (dagelijkse) rokers en vapers verschilde nauwelijks.

¹⁾ In deze publicatie is de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor gebruikt om te rapporteren over leefstijlindicatoren van alle kinderen tot 18 jaar. Ook het Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) onderzoek en het Peilstationsonderzoek Scholieren geven informatie over de leefstijl van jongeren. Die onderzoeken hebben betrekking op scholieren van 12 tot 17 jaar.

8.2.2 Leefstijl van kinderen, 2022/2024*



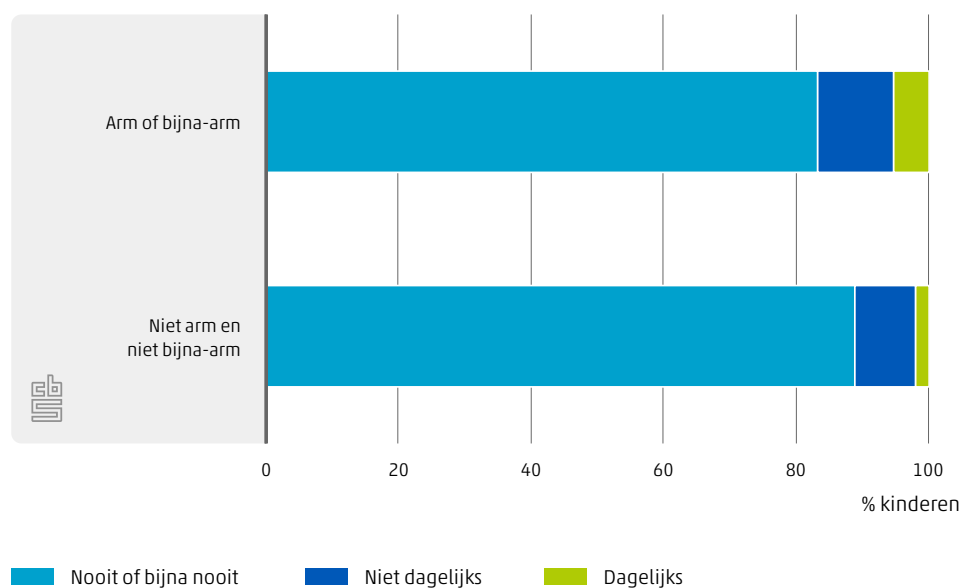
Bron: CBS, RIVM en Trimbos-Instituut (Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor) en CBS (IIV).

Kinderen in (bijna) arme gezinnen relatief vaak dagelijks blootgesteld aan tabaksrook

Dagelijkse blootstelling aan tabaksrook komt meer voor bij arme en bijna-arme kinderen dan bij kinderen in gezinnen met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer.

In 2022/2024 werd 5 procent van de zelf niet-rokende kinderen in (bijna) arme gezinnen dagelijks blootgesteld aan tabaksrook tegen 2 procent in niet (bijna) arme gezinnen. Er was daarentegen geen statistisch significant verschil tussen (bijna) arme en niet (bijna) arme kinderen in het percentage dat wél werd blootgesteld aan tabaksrook, maar niet dagelijks. Van alle arme en bijna-arme kinderen werd 83 procent nooit of bijna nooit blootgesteld aan tabaksrook. Van kinderen die niet (bijna) arm zijn, was dat 89 procent.

8.2.3 Blootstelling aan tabaksrook bij niet-rokende kinderen, 2022/2024*



Bron: CBS, RIVM en Trimbos-Instituut (Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor) en CBS (IIV).

Blootstelling aan tabaksrook

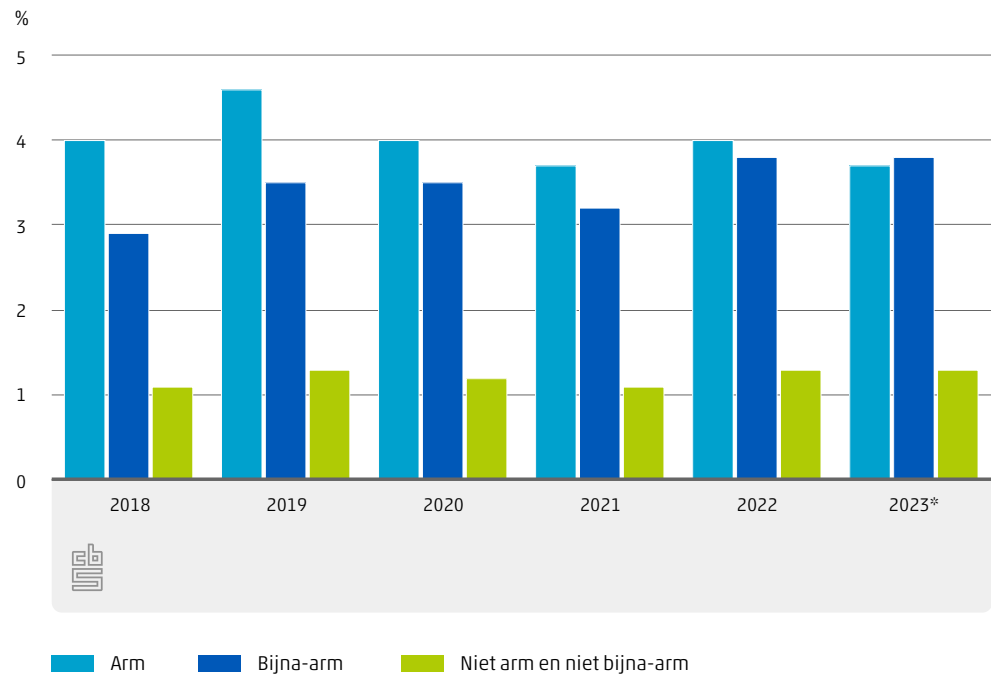
Blootstelling aan tabaksrook wordt in de Gezondheidsenquête van het CBS vastgesteld met de vraag: Hoe vaak wordt u/uw kind binnen blootgesteld aan tabaksrook van anderen? Voor kinderen tot 12 jaar antwoordde een van de ouders/verzorger(s). De antwoordopties waren (1) 'nooit of bijna nooit', (2) 'minder dan één keer per week', (3) 'minstens één keer per week, maar niet iedere dag', (4) 'elke dag, minder dan één uur per dag' en (5) 'elke dag, één uur of meer per dag'. De antwoordopties 2 en 3 zijn samengevoegd tot 'blootgesteld aan tabaksrook, niet dagelijks'. En de antwoordopties 4 en 5 zijn samengevoegd tot 'blootgesteld aan tabaksrook, dagelijks'. De blootstelling aan tabaksrook is alleen bepaald voor jongeren van 12 tot 18 jaar die zelf niet roken.

8.3 Crimineel gedrag

Het percentage verdachten onder jongeren van 12 tot 18 jaar is de laatste jaren vrij constant en ligt rond de 1,5 procent. Het verdachtenpercentage is het hoogst onder jongeren in een arm of bijna-arm huishouden. In 2023 ging het om respectievelijk 3,7 en 3,8 procent van deze jongeren. Bij minderjarigen vanaf 12 jaar in huishoudens met meer inkomen of een voldoende vermogensbuffer was dat 1,3 procent.

In 2018 was nog 4,0 procent van de arme jongeren en 2,9 procent van de bijna-arme jongeren verdacht. Sindsdien is het verschil tussen beide groepen steeds kleiner geworden. Onder arme minderjarigen nam het aandeel verdachten van 2018 op 2023 af van 4,0 naar 3,7 procent, terwijl het onder de bijna-armen juist toenam van 2,9 naar 3,8 procent. Bij minderjarigen in de rest van de huishoudens lag het verdachtenpercentage in 2023 een fractie hoger dan in 2018.

8.3.1 Van misdrijf verdachte jongeren (12 tot 18 jaar)



Minderjarigen van 12 jaar of ouder die vanwege een relatief licht vergrijp – zoals vernieling, winkeldiefstal of vuurwerkoverlast – voor het eerst met de politie in aanraking komen, kunnen voor een passende straf naar Halt verwezen worden. Als zij deze straf met goed gevolg afronden, dan krijgen zij geen strafblad. Op deze manier worden jongeren geconfronteerd met de gevolgen van hun daden zonder direct met Justitie in aanraking te komen.

Het aantal jongeren dat een Halt-straf heeft afgerond, bleef na een sterke afname in 2021 vrij constant. In 2023 ronden ongeveer 10 duizend jongeren een Halt-straf af. In dat jaar werd 1,4 procent van de jongeren van 12 tot 18 jaar in een arm huishouden naar Halt verwezen. Onder de bijna-arme jongeren was dit aandeel iets hoger, namelijk 1,6 procent. Van de jongeren die niet arm of bijna arm zijn, kwam 0,7 procent bij Halt terecht.

9 Hoeveel mensen in de Europese Unie zijn arm?

Het terugdringen van armoede en sociale uitsluiting staat hoog op de agenda van de Europese Unie. Centraal in dit hoofdstuk staat het risico op armoede of sociale uitsluiting in de landen van de Europese Unie, evenals de trends hierin. Hoe doet Nederland het vergeleken met de andere EU-landen?

9.1 Ontwikkeling van het risico op armoede of sociale uitsluiting

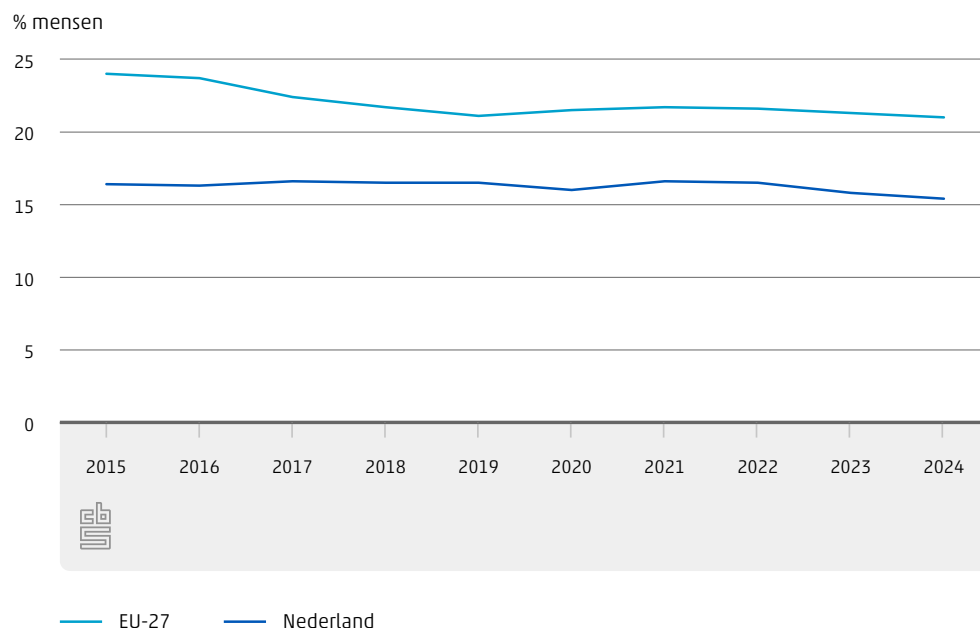
In de Europa 2030-strategie hebben de regeringen van de landen van de Europese Unie het doel gesteld om het aantal inwoners met een risico op armoede of sociale uitsluiting ten opzichte van het referentiejaar 2019 met 15 miljoen te verminderen. Daar zouden minstens 5 miljoen kinderen bij moeten horen. Het risico op armoede of sociale uitsluiting wordt in Europees verband op drie indicatoren gebaseerd: het inkomen is lager dan de Europese armoedegrens, er zijn ernstige financiële of sociale beperkingen, of de economische activiteit is gering (zie kader).

Risico op armoede of sociale uitsluiting in de EU-27 vanaf 2021 gedaald

In 2024 liepen 93,3 miljoen inwoners van de 27 lidstaten van de Europese Unie een risico op armoede of sociale uitsluiting. Dit komt neer op 21,0 procent van de bevolking. Dat is vergelijkbaar met het referentiejaar 2019, toen 21,1 procent van de bevolking (92,2 miljoen inwoners) een risico liep. In de EU-27 is er vanaf 2021 een daling te zien in het risico op armoede of sociale uitsluiting. Deze daling volgt op een periode van sterke daling tussen 2016 en 2019 en een periode van lichte stijging tussen 2019 en 2021.

In Nederland liep 15,4 procent van de bevolking (2,7 miljoen inwoners) een risico op armoede of sociale uitsluiting in 2024. Dat is een kleiner aandeel dan in het referentiejaar 2019, toen 16,5 procent van de bevolking (2,8 miljoen inwoners) een risico liep. Ook in Nederland is er vanaf 2021 een daling te zien in het risico op armoede of sociale uitsluiting. Deze daling volgt op een relatief stabiele periode tussen 2015 en 2021.

9.1.1 Risico op armoede of sociale uitsluiting



Bron: Eurostat

Armoede of sociale uitsluiting

Volgens het EU-criterium loopt iemand een risico als het inkomen lager is dan de Europese armoedegrens, te maken heeft met ernstige financiële of sociale beperkingen, of behoort tot een huishouden waarvan de werkintensiteit laag is. Uitkomsten hierover komen uit de EU-Statistics on Income and Living Conditions (zie [EU-SILC](#)).

1) Europees inkomenscriterium

De zogeheten *at-risk-of-poverty rate* is van oudsher een belangrijke indicator om inkomensarmoede in Europees verband in kaart te brengen. Bij de vaststelling van de Europese armoedegrens, die gedefinieerd is als 60 procent van het mediane gestandaardiseerd besteedbaar inkomen, wordt rekening gehouden met het algemeen welvaartspeil van het desbetreffende land. Het mediane inkomen is het middelste inkomen in de rangschikking van inkomens van laag naar hoog. De keuze van het percentage is arbitrair. De grens hangt niet per se samen met minimale levensbehoeften van personen of huishoudens, wat bij de nieuwe nationale armoedegrens wel het geval is (zie hoofdstuk 1). Bij een algemene toename van de welvaart, waarbij de inkomens van alle huishoudens met hetzelfde percentage stijgen, zal de inkomensarmoede gelijk blijven.

2) Ernstige financiële of sociale beperkingen

Een te laag inkomen kan ertoe leiden dat huishoudens niet kunnen beschikken over een auto, internet, nieuwe meubels, kleren of twee paar goede schoenen voor iedereen. Een warme maaltijd om de dag, een jaarlijkse vakantieweek of het verwarmen van de woning zit er financieel ook niet voor iedereen in. Financiële krapte kan er tevens toe leiden dat het huishouden geen onverwachte noodzakelijke uitgaven kan doen of achterstanden heeft bij de betaling van de maandelijkse woonlasten. Naast deze financiële beperkingen zijn er ook sociale beperkingen. Zo kan niet iedereen zich

veroorloven maandelijks bij elkaar te komen voor een etentje met vrienden of familie, regelmatig iets buiten de deur te ondernemen of wekelijks een klein bedrag uit te geven aan ontspanning/plezier. In de Europa 2030-strategie zijn ernstige financiële of sociale beperkingen gedefinieerd als het ervaren van minimaal zeven van de dertien bovengenoemde beperkingen.

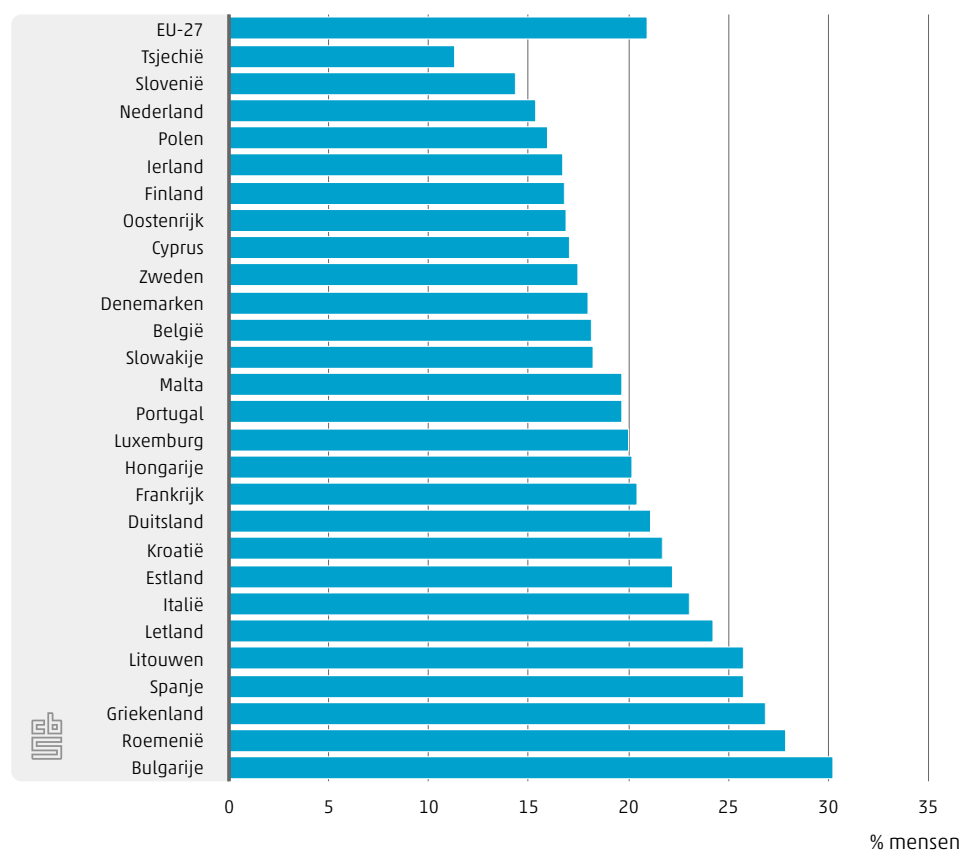
3) Lage werkintensiteit

Door de verhoogde kans op armoede of uitsluiting bij werkloosheid beschrijft de derde indicator het aandeel personen dat deel uitmaakt van een huishouden met een lage werkintensiteit. De werkintensiteit van een huishouden geeft de mate weer waarin de 18–64 jarigen in het huishouden werkzaam zijn. Studenten (18–24 jaar) en personen die al met pensioen zijn blijven hierbij buiten beschouwing. Een gezin met twee volwassenen van wie één van beide fulltime werkt, heeft bijvoorbeeld een werkintensiteit van 0,5. Wanneer de intensiteit lager is dan 0,2, is sprake van een huishouden met een lage werkintensiteit. De werkintensiteit wordt toegekend aan alle huishoudensleden in de leeftijd van 0–64 jaar en heeft net als het inkomen betrekking op het voorgaande kalenderjaar. Personen van 65 jaar of ouder behoren per definitie niet tot een huishouden met een lage werkintensiteit. Hun risico op armoede of sociale uitsluiting wordt enkel vastgesteld op basis van inkomensarmoede en ernstige financiële of sociale beperkingen.

Laagste risico in Tsjechië, hoogste in Bulgarije

In Nederland was het risico op armoede of sociale uitsluiting met 15,4 procent in 2024 relatief laag. Alleen in Tsjechië (11,3 procent) en Slovenië (14,4 procent) was het risico op armoede of sociale uitsluiting lager. Met 30,3 procent van de bevolking had Bulgarije het hoogste aandeel, gevolgd door Roemenië (27,9 procent), Griekenland (26,9 procent) en Spanje en Litouwen (beide 25,8 procent) (Eurostat, 2024a).

9.1.2 Risico op armoede of sociale uitsluiting, 2024



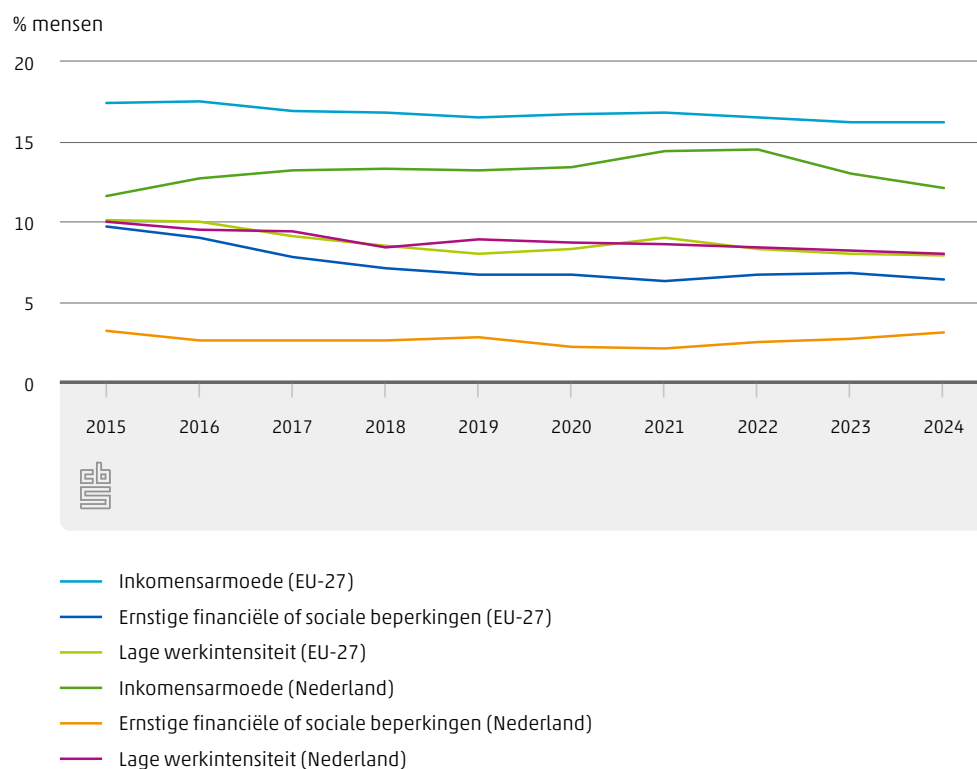
Bron: Eurostat

9.2 Componenten van het risico op armoede of sociale uitsluiting

Minder EU'ers met inkomensarmoede en lage werkintensiteit

De daling van het risico op armoede of sociale uitsluiting in de EU-27 vanaf 2021 (zie figuur 9.1.1) komt vooral door de daling van het aandeel personen met inkomensarmoede (van 16,8 procent in 2021 naar 16,2 procent in 2024) en het aandeel personen in huishoudens met een lage werkintensiteit (van 9,0 procent in 2021 naar 7,9 procent in 2024). Het aandeel personen met ernstige financiële of sociale beperkingen was in 2024 iets hoger dan in 2021. Ook in Nederland steeg dit aandeel, en daalde het aandeel met inkomensarmoede en het aandeel met een lage werkintensiteit.

9.2.1 Componenten van het risico op armoede of sociale uitsluiting



Bron: Eurostat

72 miljoen EU-inwoners met risico op inkomensarmoede

In de EU-27 had 16,2 procent van de bevolking (72,1 miljoen inwoners) met inkomensarmoede te maken in 2024. Nederland lag met 12,1 procent (2,1 miljoen inwoners) onder dit gemiddelde. Nog lager waren de percentages in Tsjechië (9,5 procent), België (11,5 procent) en Denemarken (11,6 procent). Bulgarije (21,7 procent), Letland (21,6 procent) en Litouwen (21,5 procent) hadden met bijna 22 procent de hoogste percentages (Eurostat, 2024b).

9.2.2 Componenten van het risico op armoede¹⁾ of sociale uitsluiting, 2024

	Inkomensarmoede	Ernstige financiële of sociale beperkingen	Lage werkintensiteit
	%		
EU-27	16,2	6,4	7,9
Tsjechië (10 183)	9,5	2,6	5,2
België (15 789)	11,5	6,1	11,3
Denemarken (14 578)	11,6	4,0	10,6
Nederland (16 255)	12,1	3,1	8,0
Ierland (14 091)	12,3	4,5	7,4
Finland (13 833)	12,6	3,7	9,3
Slovenië (12 943)	13,2	1,8	3,5
Polen (10 838)	13,8	2,3	3,9
Oostenrijk (17 855)	14,3	3,7	6,0
Slowakije (6 860)	14,5	7,6	5,0
Cyprus (13 690)	14,6	2,5	4,2
Hongarije (6 974)	14,7	9,3	5,0
Zweden (14 216)	14,8	3,0	7,7

9.2.2 Componenten van het risico op armoede¹⁾ of sociale uitsluiting, 2024 (vervolg)

	Inkomensarmoede	Ernstige financiële of sociale beperkingen	Lage werkintensiteit
	%		
Duitsland (15 115)	15,5	6,2	10,0
Frankrijk (13 933)	15,9	6,6	8,7
Portugal (8 668)	16,6	4,3	4,8
Malta (13 736)	16,8	4,0	4,5
Luxemburg (22 669)	18,1	2,3	3,9
Italië (12 483)	18,9	4,6	9,2
Roemenië (7 814)	19,0	17,2	4,3
Griekenland (7 462)	19,6	14,0	7,5
Spanje (12 480)	19,7	8,3	8,0
Estland (9 889)	20,2	3,1	5,3
Kroatië (9 766)	20,3	2,0	4,7
Litouwen (9 066)	21,5	6,1	9,4
Letland (8 833)	21,6	5,3	6,5
Bulgarije (7 848)	21,7	16,6	7,9

Bron: Eurostat

¹⁾ Tussen haakjes is de hoogte van de armoedegrens (koopkrachtpariteit) van ieder land vermeld.

Welvaartsniveaus EU-lidstaten

De welvaartsverschillen in de Europese Unie zijn groot. Gecorrigeerd voor verschillen in prijspeil (koopkrachtpariteit) ligt de armoedegrens in Nederland bijvoorbeeld 1,6 keer zo hoog als in Tsjechië. In Luxemburg is de koopkracht het grootst. De armoedegrens van die lidstaat is meer dan 3 keer zo hoog als in Slowakije, het land met het laagste welvaartsniveau van de Europese Unie (Eurostat, 2024c). Naarmate de welvaart in een land hoger is, zal de EU-armoedegrens steeds verder boven het bedrag uitkomen dat minimaal noodzakelijk is om te voorzien in de basisbehoeften. Als de welvaart echter laag is, zou de grens onder het kritische bedrag kunnen vallen. Dit zou betekenen dat ook mensen met een inkomen net boven de EU-grens te weinig financiële middelen hebben om in de basisbehoeften te kunnen voorzien.

Ruim 6 procent heeft ernstige financiële of sociale beperkingen

Het aandeel EU-inwoners dat te maken had met ernstige financiële of sociale beperkingen kwam in 2024 uit op 6,4 procent. In Nederland had 3,1 procent van de bevolking hiermee te maken. In Slovenië, Kroatië, Polen, Luxemburg, Cyprus, Tsjechië en Zweden was het aandeel nog lager (tussen 1,8 en 3,0 procent). Gezien het relatief lage welvaartsniveau is het niet verwonderlijk dat inwoners in de nieuwere lidstaten vaker werden geconfronteerd met ernstige financiële of sociale beperkingen. In Roemenië en Bulgarije had respectievelijk 17,2 en 16,6 procent van de inwoners hiermee te maken (Eurostat, 2024d).

Bijna 8 procent behoort tot huishouden met lage werkintensiteit

In 2024 maakte 7,9 procent van de EU-bevolking tot 65 jaar deel uit van een huishouden met een lage werkintensiteit. Nederland scoorde met een percentage van 8,0 gemiddeld op deze indicator. België (11,3 procent), Denemarken (10,6 procent) en Duitsland (10,0 procent) lieten in 2024 met meer dan 10 procent de hoogste percentages zien. Slovenië (3,5 procent) en Polen en Luxemburg (beide 3,9 procent) hadden met minder dan 4 procent de kleinste aandelen inwoners in huishoudens met een lage werkintensiteit (Eurostat, 2024e).

9.3 Literatuur

Eurostat (2024a). [Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex](#). Geraadpleegd op 20 mei 2025.

Eurostat (2024b). [At-risk-of-poverty rate by poverty threshold, age and sex](#). Geraadpleegd op 20 mei 2025.

Eurostat (2024c). [At-risk-of-poverty thresholds](#). Geraadpleegd op 20 mei 2025.

Eurostat (2024d). [Severe material and social deprivation rate by age and sex](#). Geraadpleegd op 20 mei 2025.

Eurostat (2024e). [Persons living in households with very low work intensity by age and sex](#). Geraadpleegd op 20 mei 2025.

Bijlage A: Armoedegrenzen

Gemiddelde grenzen

In tabel A1 staan voor 35 huishoudenstypen de maandbedragen van de armoedegrenzen voor de jaren 2018 tot en met 2024. Uitgangspunt voor de armoedegrenzen zijn de minimumvoorbeeldbegrotingen van het Nibud (zie hoofdstuk 1). Voor peildatum 1 januari heeft het Nibud per type huishouden bepaald hoe hoog de minimale uitgaven zijn exclusief huur, premie voor de basisverzekering en verplicht eigen risico. Daarbij opgeteld zijn de normbedragen voor huur die het CBS met de Woonbase heeft vastgesteld. De basispremie en het verplichte eigen risico zijn per definitie van het inkomen afgehaald en blijven in de armoedegrenzen daarom buiten beschouwing. In 2024 rekende het CBS met 144 euro basispremie en 32 euro eigen risico per maand voor een volwassene. Aanneمة is dus dat elke volwassene het jaarlijks eigen risico van 380 euro helemaal besteedt. In de gemiddelde maandelijkse armoedegrenzen gepresenteerd in tabel A1 is rekening gehouden prijsontwikkelingen gedurende het jaar. De bedragen zijn afgerond op 5 euro.

A1 Armoedegrens (incl. huur- en energienorm) per huishoudenstype

	Aantal volwassenen	Aantal kinderen 13 tot 18 jaar	Aantal kinderen tot 13 jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Omvang huishouden	maandbedrag in euro									
1	1	0	0	1 310	1 340	1 335	1 365	1 425	1 510	1 600
2	1	0	1	1 600	1 645	1 635	1 670	1 760	1 845	1 980
2	1	1	0	1 790	1 830	1 815	1 850	1 945	2 060	2 190
2	2	0	0	1 780	1 815	1 805	1 845	1 930	2 030	2 145
3	1	0	2	1 780	1 825	1 825	1 865	1 965	2 075	2 215
3	1	1	1	1 955	1 995	1 985	2 030	2 135	2 275	2 410
3	1	2	0	2 135	2 170	2 150	2 195	2 305	2 470	2 605
3	2	0	1	1 970	2 010	2 000	2 045	2 160	2 285	2 405
3	2	1	0	2 145	2 180	2 165	2 210	2 330	2 480	2 605
3	3	0	0	2 160	2 195	2 180	2 230	2 350	2 490	2 585
4	1	0	3	1 965	2 010	2 015	2 060	2 175	2 320	2 440
4	1	1	2	2 120	2 160	2 160	2 205	2 325	2 495	2 620
4	1	2	1	2 285	2 325	2 310	2 360	2 485	2 680	2 805
4	1	3	0	2 455	2 485	2 465	2 515	2 645	2 870	2 985
4	2	0	2	2 130	2 175	2 170	2 220	2 345	2 505	2 625
4	2	1	1	2 300	2 335	2 325	2 375	2 505	2 690	2 810
4	2	2	0	2 470	2 500	2 480	2 535	2 670	2 880	3 000
4	3	0	1	2 315	2 350	2 340	2 390	2 525	2 695	2 800
4	3	1	0	2 480	2 510	2 495	2 550	2 685	2 885	2 990
4	4	0	0	2 495	2 520	2 505	2 565	2 705	2 890	2 970
5	1	0	4	2 125	2 175	2 185	2 235	2 365	2 525	2 670
5	1	1	3	2 285	2 335	2 335	2 385	2 520	2 705	2 850
5	1	2	2	2 450	2 495	2 485	2 535	2 675	2 890	3 025
5	1	3	1	2 615	2 650	2 635	2 690	2 835	3 075	3 205
5	1	4	0	2 775	2 810	2 785	2 840	2 985	3 255	3 380
5	2	0	3	2 300	2 345	2 350	2 400	2 540	2 720	2 845
5	2	1	2	2 465	2 505	2 500	2 555	2 700	2 900	3 025
5	2	2	1	2 625	2 665	2 650	2 705	2 855	3 085	3 200

A1 Armoedegrens (incl. huur- en energienorm) per huishoudenstype (vervolg)

	Aantal volwassenen	Aantal kinderen 13 tot 18 jaar	Aantal kinderen tot 13 jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
5	2	3	0	2 790	2 820	2 795	2 860	3 010	3 270	3 380
5	3	0	2	2 475	2 515	2 510	2 570	2 715	2 905	3 025
5	3	1	1	2 640	2 675	2 660	2 720	2 875	3 090	3 205
5	3	2	0	2 805	2 830	2 810	2 875	3 030	3 275	3 385
5	4	0	1	2 655	2 685	2 675	2 735	2 890	3 095	3 195
5	4	1	0	2 815	2 840	2 825	2 890	3 050	3 280	3 380
5	5	0	0	2 830	2 855	2 835	2 905	3 065	3 285	3 355

Voor andere huishoudentypen wordt de armoedegrens bepaald door voor elke extra volwassene, extra kind en extra student een leeftijdsafhankelijk bedrag bij te tellen.

Normbedragen

Een huishouden is arm als er na het betalen van de woon- en energielasten te weinig geld overblijft voor de andere basisbehoeften. In plaats van de normbedragen voor huur en energie wordt bij de armoedeafbakening daarom gebruikgemaakt van de uitgaven aan wonen en energie die huishoudens in de praktijk in dat jaar hadden. Dit betekent dat ieder huishouden zijn eigen armoedegrens heeft, bestaande uit het normbedrag voor minimale levensbehoeften (exclusief de huur- en energienorm) plus de feitelijke uitgaven aan wonen en energie. Het CBS en Nibud hebben zoals gezegd voor de 35 huishoudentypen wel normbedragen voor de huur en energie bepaald. Dat biedt niet alleen inzicht in de totale minimale levensbehoeften. De normbedragen zijn ook nodig in de armoedeafbakening als de feitelijke uitgaven aan wonen en energie van een huishouden niet bekend zijn. Dit is bij iets minder dan 10 procent van de huishoudens het geval.

De normhuren van de jaren 2018–2022 zijn door het CBS bepaald uit de Woonbase van 2021. Allereerst zijn de medianen bepaald van de januarihuren van huishoudens per combinatie van woningtype en woonoppervlakte van corporatiewoningen met minimaal energielabel C. Daarbij is uitgegaan van een appartement of tussenwoning en (afhankelijk van de huishoudensomvang) van 50 tot 110 vierkante meter woonoppervlak. Januarihuurbedragen voor de andere jaren resulteren hieruit door te corrigeren voor jaarlijkse huurontwikkelingen (zie [StatLine](#)). In de uiteindelijke huurnormen is ook gecorrigeerd voor huurontwikkelingen in het betreffende jaar. De normhuren van 2018–2022 zijn te vinden in CBS, Nibud en SCP (2024).

In tabel A2 zijn voor elk van de 35 huishoudentypen de normbedragen voor huur van 2023 en 2024 opgenomen. Vanaf 2023 worden de normhuren niet meer met indexering uit 2021-bedragen bepaald, maar met de januarihuren in de Woonbase van het betreffende jaar. Net als voorheen worden mediane januarihuurbedragen berekend voor 35 huishoudentypen. Gecorrigeerd voor de huurontwikkeling binnen het betreffende jaar geeft dat de normhuren. Per 1 juli 2023 is de huur van huishoudens met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum verlaagd naar 575 euro (zie Ministerie van VRO, 2025). Bijna 600 duizend huishoudens hadden profijt van de huurverlaging, die meegenomen is in de berekening van de normhuren van 2023. De verlaging leidde ertoe dat de normhuur in 2024 voor sommige huishoudentypen lager uitkwam dan in 2023.

De energienormen worden jaarlijks door het Nibud voor woningtypen passend bij de 35 huishoudentypen bepaald. Een uitgebreide beschrijving hiervan is te vinden in een rapport van CBS, Nibud en SCP (2023). De Nibud-bedragen gelden voor 1 januari. Om te komen tot jaarnormen corrigeert het CBS deze voor ontwikkelingen in de energieprijzen in het betreffende jaar.

A2 Normen huur en energie per huishoudentype

	Aantal volwassenen	Aantal kinderen 13 tot 18 jaar	Aantal kinderen tot 13 jaar	2023 ¹⁾		2024	
				norm huur	norm energie	norm huur	norm energie
Omvang huishouden	maandbedrag in euro						
1	1	0	0	595	130	610	145
2	1	0	1	610	190	615	205
2	1	1	0	610	190	615	205
2	2	0	0	610	155	615	175
3	1	0	2	615	220	615	220
3	1	1	1	615	220	615	220
3	1	2	0	615	220	615	220
3	2	0	1	615	220	615	220
3	2	1	0	615	220	615	220
3	3	0	0	615	220	615	220
4	1	0	3	620	255	615	235
4	1	1	2	620	255	615	235
4	1	2	1	620	255	615	235
4	1	3	0	620	255	615	235
4	2	0	2	620	255	615	235
4	2	1	1	620	255	615	235
4	2	2	0	620	255	615	235
4	3	0	1	620	255	615	235
4	3	1	0	620	255	615	235
4	4	0	0	620	255	615	235
5	1	0	4	625	275	620	245
5	1	1	3	625	275	620	245
5	1	2	2	625	275	620	245
5	1	3	1	625	275	620	245
5	1	4	0	625	275	620	245
5	2	0	3	625	275	620	245
5	2	1	2	625	275	620	245
5	2	2	1	625	275	620	245
5	2	3	0	625	275	620	245
5	3	0	2	625	275	620	245
5	3	1	1	625	275	620	245
5	3	2	0	625	275	620	245
5	4	0	1	625	275	620	245
5	4	1	0	625	275	620	245
5	5	0	0	625	275	620	245

¹⁾ De huurnormen van 2023 verschillen met de normen in bijlage 2 van CBS, Nibud en SCP (2024), die nog met indexering van 2021-bedragen zijn gemaakt.

Literatuur

CBS, Nibud en SCP (2023). Op weg naar een nieuwe armoedegrens. Tussenrapport van het gezamenlijke project 'Uniformering armoedeafbakening'. Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek, Nibud & Sociaal en Cultureel Planbureau. [CBS, Nibud en SCP werken aan nieuwe armoedegrens | CBS](#)

CBS, Nibud en SCP (2024). De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten. Uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek, Nibud & Sociaal en Cultureel Planbureau. [De nieuwe methode om armoede in Nederland te meten | CBS](#)

Ministerie van VRO (2025). Evaluatie Wet huurverlaging 2023 voor huurders met een laag inkomen. Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening, april.

Bijlage B: Besteedbaar inkomen van sociale minima

Wat is het sociaal minimum?

In de CBS-definitie bestaat het sociaal minimum uit een bijstandsuitkering of (voor ouderen) een AOW-uitkering, aangevuld met eventuele kinderbijslag, kindgebonden budget, zorgtoeslag, huurtoeslag en (voor sommige jaren) incidentele koopkrachttegemoetkomingen. De nominale zorgpremie voor het basispakket en het bijbehorende verplichte eigen risico worden daarbij in mindering gebracht. Bijzondere bijstand en kinderopvangtoeslag blijven buiten de door het CBS gebruikte afbakening. Kinderopvangtoeslag wordt (vooralsnog) beschouwd als tegemoetkoming voor buiten het inkomen vallende verwervingskosten. Zie voor meer uitleg: [Bijlage – Armoede en sociale uitsluiting 2023 | CBS](#).

In onderstaande tabel staat voor veelvoorkomende huishoudentypen het besteedbaar inkomen van sociale minima voor de vijf recentst beschikbare jaren. Ook de grenzen van de nieuwe armoedemeting staan in de tabel. Om het sociaal minimum te kunnen vergelijken met de armoedegrens, is de gemiddelde maandelijkse huurtoeslag van huishoudens op het sociaal minimum gebruikt. Er zijn immers geen normen voor de huurtoeslag. Voor alleenwonenden en paren tot de AOW-leeftijd is het besteedbaar inkomen van sociale minima in 2024 iets lager dan de armoedegrens. Voor de andere sociale minima is het inkomen hoger dan de grens. Dat geldt vooral bij eenoudergezinnen en bij AOW'ers.

B1 Sociaal minimum en armoedegrens voor diverse huishoudentypen, maandbedragen¹⁾

	Alleenwonend tot AOW	(Echt)paar tot AOW				Eenoudergezin			AOW-gerechtigden	
		geen kind	1 kind	2 kinderen	3 kinderen	1 kind	2 kinderen	3 kinderen	alleen-wonend	paar
		euro (lopende prijzen)								
Sociaal minimum²⁾										
2020	1 270	1 700	1 920	2 105	2 230	1 760	1 955	2 075	1 485	1 930
2021	1 295	1 735	1 960	2 145	2 320	1 790	1 990	2 165	1 515	1 970
2022	1 460	1 910	2 135	2 330	2 515	1 965	2 170	2 355	1 690	2 155
2023	1 590	2 075	2 350	2 590	2 835	2 185	2 435	2 675	1 820	2 315
2024	1 575	2 095	2 440	2 760	3 085	2 210	2 535	2 855	1 830	2 350
Armoedegrens										
2020	1 335	1 805	2 000	2 170	2 350	1 635	1 825	2 015	1 335	1 805
2021	1 365	1 845	2 045	2 220	2 400	1 670	1 865	2 060	1 365	1 845
2022	1 425	1 930	2 160	2 345	2 540	1 760	1 965	2 175	1 425	1 930
2023	1 510	2 030	2 285	2 505	2 720	1 845	2 075	2 320	1 510	2 030
2024	1 600	2 145	2 405	2 625	2 845	1 980	2 215	2 440	1 600	2 145

¹⁾ Bedragen zijn afgerond op 5 euro. Bij het sociaal minimum wordt uitgegaan van kinderen van 6 tot 12 jaar, bij de armoedegrens van kinderen tot 13 jaar.

²⁾ Inclusief de gemiddelde huurtoeslag van huishoudens op het sociaal minimum. De bedragen verschillen daardoor met die in CBS (2023).

Sociaal minimum als armoedegrens

Omdat het bedrag van de huurtoeslag varieert, ook op het niveau van bijstand en AOW, wordt het besteedbaar inkomen van een huishouden afgezet tegen de bij dat type huishouden horende grens (zie CBS, 2023) met daarbij opgeteld de eventueel ontvangen huurtoeslag. Is het besteedbaar inkomen minder dan 101 procent van dit bedrag, dan leeft het huishouden onder het sociaal minimum. De grens is op 101 procent gelegd en niet op 100 procent om te voorkomen dat door afrondingen van inkomensposten huishoudens onterecht boven de 100 procent uitkomen en daarmee als 'niet-arm' worden geregistreerd. In de uitvoering van het gemeentelijk armoedebeleid wordt vaak uitgegaan van een inkomensgrens die gelijkgesteld is aan een hoger percentage (meestal 120 procent) van het sociaal minimum. Dit betekent dat bijstands- of AOW-ontvangers met relatief beperkte aanvullende inkomsten ook onder deze drempel vallen. In de doelpopulatie blijven studentenhuishoudens en huishoudens met een onvolledig jaarinkomen buiten beschouwing. Cijfers over mensen in een huishouden onder het sociaal minimum zijn te vinden op [StatLine](#).

Literatuur

CBS (2023). [Armoede & sociale uitsluiting 2023](#). CBS-longread.

Bijlage C: Vermogensbuffer

De mediane vermogensbuffer van alle huishoudens was 27,9 duizend euro in 2024. Dit betekent dat de helft van de huishoudens meer buffer had en de andere helft minder. De vermogensbuffer van het kwart van de huishoudens met de geringste vermogens was maximaal 5,8 duizend euro, terwijl het meest vermogende kwart minstens 92,8 duizend euro had.

Bij alleenwonenden tot de AOW-leeftijd, eenoudergezinnen met alleen kinderen tot 18 jaar, huishoudens met vooral inkomen uit een uitkering die geen pensioen is, en huishoudens met een in het buitenland geboren hoofdkostwinner is de mediane vermogensbuffer relatief laag. Van migrantenhuishoudens kan in het buitenland geregistreerd vermogen niet volledig bekend zijn.

C1 Kwartielen vermogensbuffer, 2024*

	1e kwartiel	2e kwartiel (mediaan)	3e kwartiel
	1 000 euro		
Alle huishoudens	5,8	27,9	92,8
Huishoudenstype			
Alleenwonend			
tot AOW-leeftijd	1,4	7,0	31,9
vanaf AOW-leeftijd	8,8	28,4	79,8
Paar zonder kinderen			
tot AOW-leeftijd	11,8	42,2	123,6
vanaf AOW-leeftijd	24,0	61,4	162,7
Paar met kinderen			
uitsluitend kinderen tot 18 jaar	10,9	37,9	112,6
minstens 1 kind 18 jaar of ouder	21,5	69,1	203,0
Eenoudergezin			
uitsluitend kinderen tot 18 jaar	1,4	6,7	26,7
minstens 1 kind 18 jaar of ouder	4,4	19,8	68,8
Voornaamste inkomensbron			
Inkomen uit werk			
inkomen als werknemer	5,5	23,7	72,4
inkomen als zelfstandige	23,1	111,3	443,2
Overdrachtsinkomen			
uitkering werkloosheid	1,1	8,3	47,5
uitkering arbeidsongeschiktheid	1,5	6,6	31,9
pensioenuitkering	13,9	43,0	123,1
bijstandsuitkering of andere sociale voorziening	0,5	1,6	4,7
studiefinanciering	0,9	3,7	13,0

C1 Kwartielen vermogensbuffer, 2024* (vervolg)

	1e kwartiel	2e kwartiel (mediaan)	3e kwartiel
	1 000 euro		
Herkomst hoofdkostwinner			
In Nederland geboren			
beide ouders in Nederland geboren	10,6	37,8	113,1
een of beide ouders in Europa (excl. Nederland) geboren	6,4	27,2	88,3
een of beide ouders buiten Europa geboren	2,3	12,4	53,7
In buitenland geboren geboren			
in Europa (excl. Nederland) geboren	0,6	5,2	33,1
buiten Europa geboren	1,3	5,5	30,1

Medewerkers

Auteurs

Koos Arts
Marion van den Brakel
Moniek Coumans
Henk-Jan Dirven
Mitchell Dost
Jamie Graham
Rianne Kloosterman
Kim Knoops
Reinder Lok
John Michiels
Noortje Pouwels-Urlings
Eveline Vandewal
Wim Vissers
Paula Vrolijk

Redactie

Marion van den Brakel
Henk-Jan Dirven